

Engraving by H. Schreyer, 1840

Antonius Martinus Plonšček
Episcopus

Slomšekove DROBTINICE

za

leto 1863

**Učiteljem in učencem, staršem in
otrokom v poduk in kratek čas.**

XVII. Letnik.

Izdalo ravnateljstvo Lavantinskega semeniša.

V Marburgu.
Prodaja Fr. Lejrer.

„Naj bi našle Drobtinice, to malo drevesce našega domačega slo-
stvenega prizadevanja, živo vdeleževanje in oživljajoče obdelovanje, da po-
stanejo sadunosno drevo za našo mladino.“

Slomšek (v prvih Drobt. l. 1846.)

030023837

II B 192.65 b

Predgovor.

Po nemilih naključbah, ki se niso nikakor odstraniti dale, so se letošnje Drobotnice zares presilno zakasnile; skoraj bi bilo solnce leta 1863, za katero so namenjene, poprej zatonilo, preden so beli den zagledale. Vendar pri vsem tem zaupamo, da ne bodo dragim Slovencem memo njih poprejšnih tovaršic manj ljube in drage — morebit še le ljubši in dražji.

Spremenile so svoje ime in naznanjajo se Slovencem kakor „Slomšekove Drobotnice.“ Kaj namreč je primerniši, kakor da se Drobotnice po smerti svojega utemeljitelja okinčajo z nja preslavnim imenom, in s to presjajno zvezdo na čelu se še le toliko bolj prikupijo nam in ako Bog da, tudi našim potomcem, ter kažejo od leta do leta prežlahni studenec, iz kterega so pred 17 letmi izvirale.

Da se pa tega novega in častitega naslova vredne skazejo, podajo Slovencem na licu krasno podobo svojega očeta, pokojnega kneza in vladika Lavantinskega Antona Martina Slomškega z njih ponarejenim lastnoročnim imenopisom — njih poslednjo slovo od njim vselej čez vse dragih Slovencev, namreč osem prelepih pridig od nebes — in njih obširni življenjepis, iz kterega duhté nebeske rožice njih čistega rodoljubja in nenavadnih krepost kersanskih. Zaupamo tedaj, da bodo letošnje Drobotnice vsaj nekoliko

*

pomagale zaceliti Slovincem bitko rano, ki jim jo je vsekala prerana smert njih ljubljenca Antona Martina, ker jih bodo pri branji tako rekoč zopet oživiljenih pred seboj vidli in zlate nauke večnega življenja iz njih ust poslušali.

S tem tečajem Drobtinic je pa tudi po večem pošlo gradivo za nje pripravljeno; le malo žlahnih biserov še za prihodnje leto ostaja. Menimo vendar, da nam ni treba posebej prositi blagih slovenskih pisateljev, da bi še tudi v prihodnje blagovoljno podpirali Drobtinice po njih raznih predalih, kakor ravno zmožnosti in nagnjenja v sebi čutijo, ker bo edino ime Slomšekovo, katerega slavo med Slovenci neumerljivo ohraniti, bo zanaprej posebna naloga Drobtinic, za nje nagibek močen in ponosen zadosti, da navduši njih voljo in poojstri njih peró za delo toliko slavno in koristno v blagor Slovencev.

Živila na veke slava Antona Martina Slomška — in živil nja duh med Slovenci na veke!

V Marburgu na god sv. Tomaža 1863.

Vredništvo.

Kazalo.

358	I. Ave Marija	III
359	II. Solina in la	III
361	III. Tako svet plača	III
370	IV. Hudočni čopetnik	III
374	V. Dva topolki	III
376	VI. Smotka in čary	III
378	VII. Šaba in kača	III
378	Stran	III
Predgovor	III	III

A. Pastirsko blago.

Kneza in vladika Antona Martina Slomškega osem pridig od nebeškega veselja.

Opomin	3
I. Nebeško prebivališče	7
II. Nebeško duhovsko veselje	18
III. Nebeška gostija	32
IV. Vesela družba v nebesih	47
V. Različne verste nebeškega veselja	61
VI. Mnogoverstne steze v nebeško kraljestvo	79
VII. Dvanajstere vrata v nebeško kraljestvo	96
VIII. Čvetera ključavnice in pet ključev nebeškega kraljestva	112
Ozir po svetih nebesih	126

B. Ogledalo pobožnjega življenja rajnim v hvalni spomin, sedajnim v vredno posnemo.

I. Anton Martin Slomšek, knez in škof Lavantinski	133
II. Ivan Bajkard Valvazor, slavni krajopisec in zgodovinar kranjske vojvodine je bil katoličan	229

C. Prigodbe žalostne in vesele, mladim in starim v poduk in svar

I. Da je le oporočka za čas, za večnost se ne mudi	239
II. Lep zgled prave pokore	245

	Stran.
III. Izgled kristianske poterpežljivosti	254
IV. Boljše je umreti, kakor Boga žaliti	256

D. Pripodobe in basni ali zlate resnice v srebrnih posodah.

I. Ave Marija	263
II. Sekira in les	266
III. Tako svet plačuje	267
IV. Hudobni copernik	270
V. Dve topolki	274
VI. Smreka in červ	275
VII. Žaba in kača	276
VIII. Smert in bogatec	278
IX. Ubožec v nebesih	279

E. Ogledalo za šolo in domačo rejo otrok.

I. Kako si učitelj spoštovanje pri otrocih zadobi	283
II. Z zerna lat — z tatiča tat	284

F. Slovenska gerlica.

I. Pogovor o Zveličarjevem rojstvu	307
II. Novoletnice	312
III. Mati usmili se	313
IV. Beseda očetova k sinu, ki gre na tuje	315
V. Božja pot na Dobrovi	316

- 11. *Sp. of ...*
- 12. *Sp. of ...*

If ...

- 13. *...*
- 14. *...*
- 15. *...*
- 16. *...*
- 17. *...*
- 18. *...*
- 19. *...*
- 20. *...*

...

- 21. *...*
- 22. *...*

...

- 23. *...*
- 24. *...*
- 25. *...*
- 26. *...*

A.

Pastirsko blago
za bogoljubne duše; slovenske iskrice pa
za vse.

Vse za Boga in domovino.

I.

OPOMIN. *)

Milo so *Izraelci* svoje dni v Babilonski sužnosti po svoji domovini zdihovali, so se iz tujih krajev večkrat na den v obljubljeno deželo ozirali in priserčno želeli priti spet v sveto mesto Jeruzalem, na Sionsko goro, kakor nam njihova žalostna pesem pripoveda, rekoč: „*Ob Babilonskih rekah, ondi smo sedeli, ter se jokali, ko smo se Siona spominjali. Na verbe smo oběšali svoje citre. Tam so nas popraševali, oni, ki so nas vjete odpeljali, po pesmih, in so rekli: „Popevajte nam ktero Sionskih pësem.“ Mi pa smo jim djali: kako bomo peli Gospodovo pesem v tuji deželi?*“ Ps. 136, 1—5. — Draga je bila Izraelcem vsaka novica iz ljube domovine, in jim naj slajši beseda, naj se povernejo iz tujih krajev zopet na dom.

Kdo nas ne čuti, da smo tudi mi popotniki v tuji deželi! Kdo ne vë, da nimamo tukaj stanovitnega prebi-

*) To je poslednje delo, ki so ga nepozabljivi pokojni vladika Anton Martin spisali in „Drobtinicom“ namenili. Ker znamo, kako Slovenci le prerano zamerlega svojega škofa častijo, smo ravno zato v Drobtinica pri-dige o nebesih natismuti dali, naj tudi po smerti Njihovej berejo prelepe govore in si jih toliko bolj k srcu vzamejo, ker so kakor mili glas pokojnega pastirja, ki iz nebes dolj svoje ljubljene ovčice nagovarajo.

Vred.

vališča, ampak prihodnjega iščemo — večno hišo v nebesih. II. Kor. 5, 1. Le tam v nebesih smo domá, kder nas čakajo naši izvoljeni bratje, kder je tudi nam usmileni Jezus lepo mesto pripravil. *Joan. 14, 2.* Tam je nebeško mesto *Jeruzalem*, v kojem se vedna gostija obhaja; tam je *Sion*, sveta gora izveličanja našega, na kateri se božje Jagnje Jezus s svojimi veseli, in tudi nas k sebi želi. Kdo bi torej rad ne poslušal vsake besedice, ki se nam od Očetove hiše pové? — Kdo bi rad ne čital vsakega pismica, ki nam pravi, kako se našim ljubim domá godí? — Kdo bi sladke besede željno ne čakal, ki nam poreče, iti iz tuje dežele damó, iz te doline solz v sveto nebó!

Serce me boli, ako premislim, kako lepe so nebesa, in kako malo jih posvetni ljudje obrahtajo — ako pogledam, kako drago nam je usmileni Jezus nebesa kupil, in kako dober kup jih prodamo, za pešico červivega veselja, kakor Ezav svoje pervenstvo za skledo kuhane leče I. Mojz. 25, 29. sl! Tako se vedno spolnuje, da je veliko poklicanih, pa le malo izvoljenih. Mislim pa tudi, da je ljudem za nebesa deloma za to tako malo mar, ker svetih nebes visoko vrednost premalo poznajo; zakaj česar človek ne pozna, tega ne poželjuje in tudi ne išče. Od svetih nebes se pa tudi premalo piše in preporedko govori; torej želim to veliko zamudo koliko toliko v Drobtincah popraviti.

Huje, ko se postaram, bližej groba ko pridem, rajše se ogledujem po svetih nebesih, in željno poprašujem, kako se bo unkraj groba tudi nam godilo? — Popisal sim torej maličko od tiste prelepe Očetove hiše, v kateri je veliko prebivališč, naj bi veselo prebirali tudi moji dragi bratje in sestre, moji tovarši in tovaršice v tuji deželi,

ter iz celega serca želim, da bi vsi srečno v nebesa prišli, kder nam je miza pogernjena, prostor pripravljen, in nas vsatje željno čakajo.

Ko pa to moje malo delce še enkrat preberem, in ga nebeškemu veličastvu primčrim, se prestrašim, ter vidim, da nisem sence nebeškega veličastva popisal, ne ponudil svojim čitateljem kaplice tiste nebeške sladkosti, kojo izvoljeni tamkaj potokoma uživajo. Strah me je, od previsokih skrivnost pisati, od kojih sv. Pavel, v tretje nebesa zamaknjen, si govoriti ni upal. Le prelehko bi moja borova beseda nebeško čast zatemnila, in ogasila poželje svetega raja v slabih sercih. — Že sem mislil to svojo malovredno pisavo zavreči, kar se spomnem, da bo učeniku gorjé, ki od poslednjega konca molčí, in svojim ovčicam pravega pota v nebesa ne kaže; gorjé služebníku božjemu, ki ljudi ne budí, po ozki stezi v nebeško kraljestvo hoditi. Tako molčanje je krivo, da se toliko poklicanih duš pogubi, ker jih premalo nebeškega kraljestva. poželjuje.

Ponižno torej svoje malovredne drobtince nebeškega kraljestva poberem, in jih „Drobtinica“ strahoma izročim, se nadjae, da jih hočejo bogoljubne duše brati, in jih čitaje vnemati se za božje kraljestvo. Saj tudi pismice, še tako slabo pisano, radi preberamo, ki iz domačega kraja pride in tudi poročnika željno poslušamo, ki nam pravi, kako se v očetovi hiši godi, naj mu ravno beseda gladko ne teče. Bog bo dal keršanskim učenikom po tih mojih drobtincah za nebesa oživeti, pero vzeti in glas povzdigati o nebeškem veselji, da bodo ljudje dvojno resnico prav živo spoznali, da so nebesa vse cene vredne, in pa tudi

da nebeško kraljestvo silo terpi, in le oni, ki si veliko prizadevajo, ga posedli bodo. Mat. 11, 12.

Bog nam daj srečno v nebesa priti, in neskončno veselje vekomaj uživati, ki ga tukaj nobeno oko ne vidi, nobeno uho ne sliši, ne občuti človeško serce. Kakor neskončno velik je Bog, tako veliko bo tudi v nebesih naše veselje!

Nebeško veselje,

v osmih pridgah popisano.

I. Nebeško prebivališče.

Prekleti pojdejo u večno terpljenje; pravični pa u večno življenje. Mat. 25, 46.

N a v o d.

1. Bog je človeka za nebesa stvaril, naj bi na veke zveličan bil. Adamov gréh nam je pa nebesa zaklenil in nam večno življenje vzel. Za to so zdihovali stari očaki nad četero jezer let rekoč: „*Rosite ga nebesa, in oblaki dežite Pravičnega; odpre se naj zemlja, in naj rodi Zveličarja.*“ Iz. 45, 8.

2. Kristus, tako dolgo pričakovan Odrešitel, je pred — leti došel, nam je pot v nebesa po svojem izgledu in svojih naukah pokazal, nam je skoz svoje terpljenje in smert nebeške vrata odperl, ter hoče, naj bi vsi zveličani bili. In vender bo tako malo malo zveličanih, ker jih tako malo hrepení po nebeškem veselji, temveč po kertovo v zemlji riže, — ker malo kdo nebes išče, kakor bi svete nebesa nobene skerbi, nobenega truda ne bile vredne. Oh, usmili se Bogu! — ako nebesa zgubimo, vse zgubimo.

3. Gostokrat sim premišljeval, zakaj ljudje tako malo za nebesa skerbijo, se tako slabo za nebeško plačilo trudijo, in za malo ceno nebesa prodajo? Zdi se mi, da ta neskerb pred vsem iz tega izvira, ker nebes premalo poznamo, nebeško veselje poredko premišljujemo, nebeškega veličastva ne poželjujemo, in ravno potem tako lahko zgubimo. In to je neizrekljivo velika nesreča! — Sklenil sim torej vas, preljubi, v duhu u svete nebesa peljati, vam pokazati našo *pravo domovino*, v kojoj smo namenjeni, vam prav živo popisati *prelepo Očetovo hišo*, v kateri je po besedah Kristusovih veliko prebivališč, kder je tudi nam usmileni Jezus mesto pripravil; vam pokazati presrečni kraj večnega veselja, kjer se Bog izvoljenim obliče v obliče razodeva, in jim je on sam neizrekljivo veliko plačilo — veličastvo, kojega oko ni vidilo, uho ni slišalo, in ni občutilo serce človekovo, kar je Bog tistim pripravil, kateri njegaja ljubijo. I. Kor. 2, 9. — O zatorej pridite ljube duše, in pogledajte:

I. Veseli sprevod izvoljenih u svete nebesa hitro po smerti, in enkrat poslednji den;

II. Presrečni kraj nebeškega veselja, v kterega pojdejo po besedah Jezusovih pravični.

Sv. Avguštin je mislil svojemu prijatlu Severu, ki ga je prosil, nebeško veselje popisati. Zaperl se je v svojo sobico in za pero prijel, pisat poprej sv. Jeronimu, naj mu svetuje v nekih težkih zadevah. Naglo pa prečudežna luč, ki se ne da popisati, njegovo sobo obsije, neizrekljivo žlahen duh vse prebivališče napolne, in sv. Avguštin mili glas čuje, ki mu veli: „Kaj delaš, Avguštin? Misliš, da se dá morje v malo posodevico zajeti, ali vsa zemlja z pestjo prijeti? Boš zamogel ti videti, česar še ni nobeno oko

vidilo? boš ti razumel, česar ni zapopadlo nobeno človeško serce? hočeš zapopasti, kar je neskončno in nezapopadljivo? z kako měro boš mēril, kar je neizmerljivo?“ — Glas je bil sv. Jeronima, ki je ravno tisti den v Betlehemu umerl, in po tej prikazni očitno pričal, da je nebeško veselje, ktereга je ravno bil nastopil, tako veliko, da se ne da popisati. — In vender bi vam ga rad pokazal! Odprite se torej vrata nebeške, naj nas obsije majhini žarek nebeške luči, ter nam razsvetli našo pamet. Naj kane kaplica tistega veselja v naše suho serce, ktereга izvoljeni tam po vsej obilnosti uživajo, naj ga okusimo, in s sv. Ignacijem izrečemo: „*Oh kako mi do zemlje merzi, ako nebesa pogledam.*“ Le poslušajte, ljube duše in pa čudite se!

I. Sprevod v nebeško veselje.

1. Je merlič dušo izdihnil, stopi na oestro sodbo božjo, kakor bomo vsi enkrat na sodbo stopili. Pravični sodnik Jezus Kristus bo sodbo sklenil le z dvema besedama, ki bote kakor grom zadonele, rekoč: „*Pridite izvoljeni mojega Očeta.*“ — „*Poberite se prekleti!*“ — „*In pogubljeni pojdejo u večni ogenj, pravični pa u večno življenje.*“ Mat. 25. To bo konec našega djanja in nehanja, to bo začetek srečne, alj pa nesrečne večnosti. Pekel se bo prekletim prižgál, nebesa se bodo pravičnim odperle. „*Zaverženi pojdejo u večni ogenj, izvoljeni pa u večno življenje.*“ Kako znamenita, pa tudi grozovita ločitev bo ta! — Obernimo svoje oči od prekletih, ki se valijo od strašne sodbe božje v peklensko brezno, in jih odevajo žgeči plameni večnega ognja, ki je hodiču in njegovim služebnikom pripravljen; le videti to, bi nam prestati

ne bilo. Ogledajmo se na veseli sprevid, kojega izvoljeni iz sodbe v nebeško kraljestvo imajo.

2. Kdo vas ni videl o veselem spomladanskem jutru na *Telovo lepe procesje*, in mu ni od veselja serce igralo? Na čelu procesje nesejo sveti križ, veličastno znamnje premage in odrešenja našega. Visoko zástave (bandere) vihrajo v rokah mladenčev; na njih se zlate zvezde v solnčni svetlobi utrinjajo. Verste devic, belo oblečenih se čedno snujejo, ki krasno ovenčane spremljajo svojega nebeškega Ženina. Moške in žene prazno oblečeni grejo pred nebom in za nebom, pod katerim nesejo mešniki v naj dražjih oblačilih Kralja nebes in zemlje. Glasno zvonovi pojó, in mlo petje se v procesji razlega, rekoč: „*Hvali svet Odrešenika, hvali kralja, učenika, poj mu, in veseli se. Koljkor moreš, toljko hvali, saj mu vredne hvale dali vender le ne bomo še.*“ Večkrat sem mislil, kedar sem nosil v lepo ozaljšano in z lučmi razsvetljeno cerkvo presveto rešno Telo: ako je tukaj tako veselo, toljko lepo, kako veličastno še le tistokrat bo, kedar iz sodbe z Jezusom v nebeško kraljestvo pojdemo! —

3. Kakor vsegamogočni *Vojvoda*, premagavec vsih svojih sovražnikov, ki iz borišča pride — tako pojde Kristus s svojimi zvoljenimi iz občne sodbe v diko nebeško. *Sveti križ*, veličastna zástava slavne premage, se bo svetil v sredi angelov, kojega na čelu sprevida sv. *Mihael* ponese. Za njim pojdejo stari, vèrni očaki in preroki, kateri so toljko tisuč let Odrešenika željno čakali in prerokovali. Za njimi pojdejo *Apostoli*, Jezusovi častiti poslanci, po tem mučenci v svojih rudečih oblačilih, vsi sveti škofje, spoznovavci in menihi, verste devic v svojih belih halah, in pa poštene žene in udovice višnjevato oblečene, zelene

palmove vejice, zmage častite znamenjo v rokah, zlate krone na glavah. Pred vsemi pa pojde *Kristus z Marijo*, svojo materjo, s svetim *Joanom kerstiteljem* in s sv. *Jožefom*, Jezusovim rednikom. Prepévali bodo prelepo hvalno pesem, rekoč: „*Tebe, Bog, vsi hvalimo, ko Gospoda te častimo i. t. d.*“ Angelski kori bodo to hvalno pesem povzdigali, da se bo v nebeško domovino glasila. — Tako veličastno se bodo dopolnile Jezusove preroške besede, ki je djal: „*Takrat se bo prikazalo znamenje Sina človekovega na nebu, in ga bodo vidili priti z veliko močjo in veličastvom. — In kedar pride Sin človekov v svojem veličastvu, in vsi angeli z njim, takrat bo sedel na sedeži svojega veličastva. — Povem vam, vidili bote Sina človekovega sedeti na desnici božje moči, in priti v oblakih neba.*“ *Mat. 24, 30. 25, 31. 26, 64.* — Ali ne želiš tudi ti, kristjan, enkrat v tem prečastitem sprevodu biti, za svojim Zveličarjem v nebeško kraljestvo iti? Ako pa hočeš tamkaj s Kristusom hoditi, ne smeš tukaj hudiču služiti; se hočeš enkrat z Jezusom radovati, se ne smeš na tem svetu njegovega nauka sramovati. „*Zakaj kdor se sramuje mene in mojih besedi pred tim prešestnim in grešnim rodom, njega se bo tudi Sin človekov sramoval, kedar pride s svetimi angeli u veličastvu svojega Očeta.*“ *Mark. 8, 38.* Želiš tistopot z Jezusom na nebeško gostijo iti, si imaš drago svatovsko oblačilo omisliti; zakaj nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo.

4. Kamo pa pojde prečastiti sprevod? V hišo Očetovo — v božje kraljestvo, v katero nas bo Jezus povabil, rekoč: „*Posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta.*“ *Mat. 25, 34.* Srečno kraljestvo, v katerem ni sovražnikov, ne hudodelcev, ni terpljenja, ne težav, ni

zime ne vročine; vse to bo minulo. Večno mlado leto bo, neprenehoma bo zelenelo in cvetelo, polno nebeškega sadja bo izvoljenih prebivališče. — O srečni dom, kdo bi tebe ne poželeval! prelepa domovina, kdo bi tebe ne ljubil! — Kedar sem se svoje dni kakti mladi dijak po morji peljal, in sem kratko časa v pustem primorskem mestu bival, v goli, kameniti okolici, in se povernil v svojo drago domačijo, v gledal zelene gaje, rodovito polje in vesele vinske gorice, od veselja sem se razjokal, in poljubil zemljo, na kateri je moja zibela tekla. Toliko ljuba je človeku domača dežela! *Pa kaj da nimamo tukaj obstoječega mesta, temuč prihodnjega iščemo.*“ Hebr. 13, 14. Tamo v nebesih smo doma, totaj nas pot iz časnega življenja pelje; za tisti večni dom vse svoje žive dni skerbimo! (Beri Ev. Hrano II. str. 77.) — „Oj draga domovina, od deleč te pozdravljamo. Ti obljubljena dežela, ktero je Oče nebeški svojim izvoljenim od začetka sveta pripravil, kder nas čaka popolna, večna, neizrekljiva sreča!“ Sv. Avg. — Pogledajmo pa tudi

II. Kraj nebeškega veselja.

1. Sv. Joan evangelist nam popisuje v svojem skrivnem razodetju (21, 2 —) presrečni kraj nebeškega veselja v prelepi podobi veličastnega mesta, nebeškega Jeruzalema, rekoč: „Vidil sem sveto mesto, novi Jeruzalem, priti iz nebes od Boga, pripravljeno, kakor nevesta, ki je opravljena svojemu ženinu. In slišal sem velik glas iz sedeža (božjega) govoriti: Glej! prebivališče Boga z ljudmi, in prebival bo z njimi. In oni bodo njegovo ljudstvo, in Bog sam, njih Bog bo z njimi. In Bog bo obrisal vse solze iz njihovih oči, in smerti ne bo več; tudi ne bo več žalo-

vanja, ne upitja, ne bolečine, ker poprejšno je minulo. — In prišel je eden sedmerih angelov, rekoč: Pridi, in ti bom pokazal nevesto, Jagnjetu zaročeno. In me je vzdignil v duhu na veliko in visoko goro, in mi je pokazal sveto mesto Jeruzalem; in je imelo veličastvo božje, in jegova svetloba je bila podobna dragemu kamnu, in kakor kristalu. In je imelo velik in visok zid, in dvanajst vrat, in na vratih je bilo dvanajst angelov. In zid mesta je imel dvanajst temeljnih kamnov, in na njih dvanajst imén dvanajsterih apostolov Jagnjetovih. Njegov zid je bil zložen iz žlahnega kamnja jaspida, mesto samo pa je bilo čisto zlato. Dvanajstere vrata bile so iz dvanajst biserov, vsake posebej iz enega bisera, ulice mesta pa čisto zlato. Mesto ne potrebuje ne solnca ne mesca, da bi svetila v njem; zakaj veličastvo božje ga razsvetljuje, in njegovo svetilo je Jagnje. Njegove vrata se po dnevi ne zapirajo, in noči ne bo tamkaj.“ —

2. To je tisto prelepo mesto, ki tudi nas pripravljeno čaka, ako bomo vredni v tisto priti. „Pa nič omadežanega ne pojde vanj, tudi ne, kar gnusobo dela in laž, ampak le tisti, ki so zapisani v Jagnjetovih bukvah življenja.“ — Ko je svoje dni sv. škof Fulgencij ravno v Rim prišel, kedar je kralj Teodorih svoj veličasten prihod obhajal, in je gledal mesta širokost in dolgost, pa veličastne dvorane in lepe cerkve, se ni mogel načuditi, ter je djal: „Kako lepo še le mora v nebesih mesto izvoljenih biti, ker se že na zemlji tako lepo mesto najde!“ — „O vi velikaši, kralji, knezi in bogatini te zemlje, veli sv. Avguštin, „toto verlo poslopje, to zalo stanovanje in grajšine tega sveta niso vaša lastina; le gosti ste, ki v njih prebivate, in skoraj oditi morate. Le popotniki ste v svojih hišah, koje

svoj dom imenujete. Moj oče, moj dedek, praviš, so mi ovi hram zapustili; po pravici je moj. Oh, vēm, kaj hočeš reči. Tvoji prededi so v tej gostivnici prebivali, oni so odišli; ravno tako tudi ti skoraj za njimi pojdeš, in to, kar imaš za svojo lastino, boš drugim zapustil. Le grob je na zemlji prav za prav tvoja lastina, tvoja prava domovina je unkraj groba, v nebesih.“

3. *Kde pa bodo v tem svetem mestu nebeškega Jeruzalema pravični prebivali? V hiši nebeškega Očeta, kjer je veliko prebivališče. „Vemo, da ko se naša pozemeljska hiša tega stanovanja podere, imamo prebivališče od Boga, ne z rokami postavljeno, ampak večno hišo v nebesih.“ II. Kor. 5, 1. In kako lepo in milo od tote hiše Jezus veli: „V hiši mojega Očeta je veliko prebivališče; grem vam mesto pripraviti. Ako bi tako ne bilo, bi vam bil povedal. In ko odidem, in vam mesto pripravim, bom spet prišel, in vas k sebi vzel, da bote tudi vi, kjer sim jaz.“ Joan. 14, 2 — 3. V hiši očetovi prebivati, kolika sreča je to! — Kako goreče je zdihoval zgubljeni sin iz tuje dežele po hiši svojega očeta, ktero je bil nehvaležnik zapustil! Z kolikim veseljem ne hitita sin in hčer čez hribe in doline v očetovo hišo! In kdo nas bi ne želel, ne hrepenel srečno doiti na pravi svoj dom, v hišo svojega ljubelega Očeta, ki nas pri sebi imeti želi — v hišo svojega naj starejšega brata Jezusa Kristusa, kateri je že častito mesto za nas pripravil! — v tisto veliko, prostorno hišo večnosti, kder nas že željno čakajo naši rajni bratje in sestre, ki so pred nami v Gospodu zaspali, ter nam od daleč roke podajajo in nas kličejo, rekoč: „Pridite, pridite, in pri nas ostanite, vekomaj srečni!“ Za to je tolažil usmileni Jezus svoje učence pred svojo smertjo, rekoč:*

„Ako bi me ljubili, bi se pač veselili, de grem k Očetu.“ Jan. 14, 28. Tako je tudi sv. Majoli na smertni postelji tolažil svoje brate, redovnike, kateri so krog njega jokali, ter je djal: „Ako me za ljubo imate, zakaj žalujete nad mojo smertjo? Po dokončani vojski me večni plačnik venčati hoče.“ Po tem ko je vse svoje blagoslovil, je veselo izkliknil, kakor bi že nebeško veselje okušal, rekoč: „O Gospod! kako prečudežno lepo je prebivališče tvoje! Tvoj hlapec od veselja koperni, ko lepoto tvoje hiše premišluje!“ Ko je to izrekel, je sladko v Gospodu zaspal. Oh naj bi tudi mi na smertni postelji, polni zaupanja, izustiti zamogli: Ne žalujte po meni; saj grem k Očetu, saj grem domu!

4. Kaj pa nas čaka v hiši Očetovi? Naj večje veselje, naj boljši del, in naj dražši zaklad, od ktereга Jezus govori ter opominja: „Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rija in mol končata, in kjer jih tatje izkapajo in kradejo; temuč zberajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne konča rija ne mol, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo. Kjer je namreč tvoj zaklad, tam je tudi tvoje serce.“ Mat. 6, 19 — 21. — Koliko veselja je zavžival zgubljeni sin, ko se je v hišo svojega očeta povernil; ves novo oblečen je sedel na veseli gostiji pri svojem očetu za bogato obloženo mizo. Kolika sreča tudi nas čaka v hiši Očeta nebeškega, ako le srečno totaj dojdemo! — Okolj leta 150. po Kristusu je v Rimu pobožna vdova Felicita živela, ki je imela 7 sinov, zvestih kristjanov. Malikovavski sodnik materi ukaže, naj svoje sine pregovori, da věro Kristusovo zatajijo in malikom darujejo. Felicita sodniku odgovori: „Ako bi po tvojem povelji storila, in svoje sinove od prave věre odstopiti nagovarjala,

bila bi naj grozovitnejša mati.“ Na to se k svojim sinom oberne, in pravi: „*Ljubi moji! pogledjte nebesa, na kviško ogledajte se! Tamkaj gori vas čaka Jezus s vsemi svetniki. Bojujte se za svoje duše, ostanite zvesti v ljubezni do Jezusa Kristusa.*“ Vsih 7 sinov je dalo za nebesa svoje življenje, in poslednjič so materi glavo odsekali. — Tako imamo tudi mi pripravljeni biti, za nebesa vse dati; nebesa so več vredne, kakor bogastvo vsega sveta, več kakor naše časno življenje. Za nebesa si imamo vsaki den enokoliko zakladov nabrati, in če ne moremo več, podajmo žejnemu kupico vode, molimo oče naš za vërne duše v vicah. Tako si bomo *naj bolji del izvolili, poiskali in najdlji, kateri nam ne bo nikdar odvzet.* Luk. 10, 42.

Sklepanje.

Poglejte, preljubi, to je tisti srečni kraj, to je tisto častitljivo mesto v nebesih, ktero nam je usmileni Jezus pripravil, in ktero srečno mesto bomo tudi mi skorej dosegli, ako svoje pravice do njega gerdo ne zapravimo. Ali dvomite, da so nebesa tako lepe? Jeli se vam toži to revno zemljo zapustiti in preseliti se v diko nebeško? — Oh, poslušajte prečudežno prigodbo, ktero nam je sv. Gregor Turonski škof v naše poterdenje zapisal. — Sv. Salvi, Albinski škof, čudopolni služebnik božji, je hudo zbolel in umerl. Merliča umijejo, preoblečejo, na mertvaški ojder položijo, in celo noč v molitvah pri njem prečujejo. Kakor je bila navada tisti čas, zanesejo drugi den škofa v cerkvo. Vjokana mati in žlahta, pa duhovšina krog njegove rake stoji. Nagloma zapazijo, da

spet oživi, in se zavzemejo, ker na ves glas zaupije: „Gospod, Bog neskončno milostljiv! zakaj mora tvoj hlapec se poverniti spet v temno revno deželo?“ — Kmalopri tem sv. Salvi, vnovič živ, vstane in hodi tako zdrav, da ni bilo nobenega sledu bolezni na njem. Namesto hrane si za tri dni terdi post naloži. Četrti den pokliče svoje redovnike, jih ogovori in jim pravi, da vsa lepota tega sveta, vsa dobrota tega življenja, tudi vse nebeške tolažila in naj čistejše občutila našega serca niso senca v primeru veselja v nebesih. Na to utihne in pomišlja, jeli bi molčal, ali na dalej govoril. Na prošnjo duhovnikov dalej govori: „V resnici bil sim umerl, in se te zemlje ločil. Dva Angela sta mojo dušo spremila v prebivališče izvoljenih. Veselje, kojega sim občutil, človeški jezik ne dopové. Občutil sim se v neizmernem morji veselja in radosti. Pa ko bi trenil, zadoni glas po nebesih: „Naj se poverne zopet na zemljo; naši cerkvi je še potreben.“ — Na to sim zakričal od prevelike žalosti: Gospod, Bog neskončno milostjivi! zakaj mora tvoj hlapec se poverniti spet v revno temno deželo? — Zaslišal sim odgovor: „Polažen bodi! Jaz sim tvoj mogočni varh in pomčnik.“

Tako se nočejo izveličani iz svojega srečnega stanovanja v to revno dolino poverniti, kakor bi se bali, svojo večno domovino zgubiti. O tako pa mi povzdigajmo svoje serce k nebesom, in pozdravljajmo srečno domovino, ki tudi nas pripravljena čaka, rekoč: Srečno prebivališče v prelepem kraljestvu neumerljivosti, vi častiti nam pripravljeni sedeži, bodite pozdravljeni! — Ti velika hiša Očetova, v kateri se sveti neizrekljivo veličastvo božje, kjer nobene noči, nobene žalosti ni, tebe pozdravljamo, v tebi prebivati zvolimo. — Vesela gora nebeškega Siona, na

Drobt. za leto 1863.

kteri se ternje tega življenja pravičnim v dišeče rožice premeni, nebeški Jeruzalem, ti lepo mesto živega Boga, tebe hvalimo, tebe slavimo. — Tam domá so naši rajni prijatelji in znanci, nas že težko čakajo in nas prijazno vabijo k sebi domó — v sveto nebó. Amen.

II. Nebeško duhovsko veselje.

„Oko ni vidilo, uho ni slišalo, in v serce človekovo ni prišlo, kar je Bog tim pripravil, kateri ga ljubijo.“ 1. Kor. 2, 9.

N a v o d.

1. *Adrijan*, mlad rimski vojšak, še le 18 let star, je gledal grozovitne muke keršanskih mučencev, in se je čudil njihovi nepremagljivi stanovitnosti. Popraša mučence rekoč: „Kakšno plačilo pa dočakujete za svoje tako strašno terpljenje? Za cel svet bi tolikih bolečin ne terpel.“ Odgovorijo mu: „Tudi mi bi za ves svet teh bolečin ne terpeli, pa za nebesa jih radi terpimo; in naj bi tisuč življenj imeli, vse bi za nebesa radi dali. Ves svet z vsim svojim blagom je kakor nič proti nebesom.“ Te besede so mladega vojšaka *Adrijana* tako močno ganile, da je na ravnost se dal kerstiti, kratko po tem pa tudi umoriti za svete nebesa.

2. Tako drage so svete nebesa, prijatelji in prijateljice moje, in pa vsake cene vredne. „*Nebeško kraljestvo je podobno zakladu, skritemu v njivi, pravi Jezus, katerega je*

človek, ki ga je najšel, skril, in od veselja nad njim gre, in proda vse, kar ima, in kupi tisto njivo. Tudi je nebeško kraljestvo podobno kupcu, kateri je najšel drag biser, in vse prodal, kar je imel, in ga je kupil; zakaj pravični se bojo svetili, kakor solnce v kraljestvu svojega Očeta.“ Mat. 13, 43 — 46. In oko ni vidilo, ni uho slišalo, ne občutilo serce, kar je Bog jim pripravil, ki njega ljubijo, veli sv. Pavl. Jeli ni vredno nebeško veselje, naj si tudi mi vse prizadenemo, da ga srečno dosežemo?

3. Gledali smo srečno prebivališče v nebesih, kder se izvoljeni neizrekljivo veselijo v hiši svojega Očeta; premislimo tudi veselje, kojega pravični v nebesih uživajo, in scer pred vsem neskončno *duhovsko veselje*. Trojno je to duhovsko veselje zveličanih; oni bodo namreč:

I. Boga gledali in ljubili;

II. Slavo božjo slišali in prepévali;

III. Svojo neskončno srečo čutili in vekomaj uživali.

Sv. Peter je na visoki gori le iskrico božjega veličastva ugledal, in le kaplico nebeškega veselja okusil, in je ves vnet Jezusu rekel: „*Gospod! dobro nam je tukaj biti; naredimo si tukaj tri šotore.*“ Kako srečen in vesel je pač zdaj v nebesih, kder morje neskončnega veselja uživa! Tudi mi si hočemo večne šotore v nebeškem Sionu postaviti skoz denešno sveto premišljevanje. „*O Bog! pridi nam v pomoč; Gospod! hiti nam pomagat.*“ Ps. 69, 1.

Razlaganje.

I. Troje virov alj studencev ima na ovem svetu duh človeški, iz kojih zajema in zauživa svoje *dušno veselje*, s katerim krepi in povzdiga svoje duhovsko življenje: oko,

skoz katero gleda, uho, s katerim posluša, in pa serce, s kojim občuti. To trojno veselje: gledati, poslušati in pa čutiti tudi izvoljeni v nebesih uživajo, ter gledajo, kar še ni vidilo nobeno oko, poslušajo, kar ni slišalo nobeno uho, in občutijo neizrekljivo veselje, ki ga ni čutilo serce človeško, kakor ga je Bog jim pripravil, kateri ga ljubijo.

I. Pervo in naj večje veselje v nebesih je *Boga obličje v obličje gledati*, spoznavati božje veličastvo, in se radovati neizmernih popolnost božjih, katerih še sence na tem svetu prav ne spoznamo. „Za kaj le nekoliko tukaj spoznavamo, uči sv. Pavl, in le nekoliko prerokujemo; kedar bo pa prišlo, kar je popolnoma, bo henjalo, kar je nekoli-kega. Zdaj vidimo skoz zerkalo, kakor v megli; takrat pa bomo vidili od oblečja v oblečje. Zdaj spoznam le nekoliko: takrat pa bom spoznal, kakor sem bil spoznan.“ I. Kor. 13, 9—12. Kar sedaj v življenji od Boga trojedinega vemo in znamo, je le trohica tega, kar se bode našim očem v nebesih odkrilo. Ker je pa vendar Bog hotel, naj bi že dokler še po zemlji potujemo, Njega spoznavati se učili: nam derži pred očmi *trojno zerkalo* (ogledalo), v katerem se lepo vidi, če ravno še ne čisto, njegovo veličastvo in dobrota njegova. — *Lepi svet*, nebo in zemlja, je pervo zerkalo, v katerem gledamo mogočnega Stvarnika. Vse je tako lepo, tako modro vravnano; oj kako neskončno lep in moder mora biti On, ki je začetnik vseh stvari! — Kako lep, ljubezniv, dober in svet je božji Sin, Zveličar naš, nam kažejo njegove dela in besede, celo njegovo življenje, kakor vse to sv. evangelj popisuje; torej je *sv. avangelj lepo čisto zerkalo*, v katerem gledamo sv. obličje Jezusovo (II. Kor. 3, 18.) — *Tretje zerkalo*, v katerem se nam kaže milost Boga sv. Duha,

je čudežno ohranjenje sv. kat. cerkve, je sveto življenje božjih Svetnikov in Svetnic, je pa tudi preljudi mir vesti, ki ga uživajo vsi pravični kristjani, in je več vreden, ko veselje celega sveta. O kako ljubezniv mora tedaj biti premili ženin pravičnih duš, Bog sv. Duh, ki tako ljubeznivo pomaga našim dušam; ter jih za nebesa pripravlja.

Iz tega trojnega zerkala tedaj spoznavamo že tukaj na zemlji milost, ljubezen in veličastvo trojedinega Boga; pa vse naše spoznanje je le nepopolno, „*vidimo le skoz zerkalo kakor v megli*“ govori toliko lepo sv. ap. Pavl.

2. Mojzes, veliki božji služebnik, je hotel Boga videti, in ga je prosil rekoč: „*Pokaži mi svoje veličastvo!*“ Bog pa mu odgovori: „*Mojega obličja ne moreš videti; zakaj človek me nemore videti in živeti.*“ V skalo mu je rekel stopiti, in le od delec mu je pokazal svoje veličastvo. II. Mojz. 33, 18 — 23. — *Bog zdaj za nas v nedosegljivi luči prebiva, kteriga noben človek ni vidil, in ga tudi videti ne more.* I. Tim. 6, 16. Za to je prišel Sin božji v človeški podobi na ta svet, nas odrešit in izveličat; za to v podobi belega kruha v presvetem rešnem Telesu skrit med nami prebiva; njegovega nebeškega veličastva prenesti bi ne zamogli. Kakor hitro pa bomo došli v nebeško veselje, bode Bog čudež svoje milosti storil; svetloba veličastva božjega nas bo obsijala, in zgodilo se nam bo, kakor slepcu pri Jerihi, kteremu je Kristus oči odperl, ter je veselo spregledal, in vidši ljubo solnce in beli dan, je veselja poskakoval in Boga hvalil. Razsvetila nas bo tista prečudežna luč, od ktere kraljevi pesnik pravi: „*Pri tebi, o Bog, je studenec šivljenja, in v tvoji svetlobi bomo luč gledali.*“ Ps. 35, 10. To je

tista nebeška luč, katero rajnim želimo, rekoč: *Bog jim daj večni pokoj, in večna luč jim sveti naj.*

3. *Kaj se reče prav za prav Boga gledati*, človeški jezik dopovedati sicer ne more. Sv. Pavl, v tretji raj zamaknjen, pravi, da je *slíšal skrivne besede, katerih človeku ni pripušeno govoriti.* II. Kor. 12, 4. In ko je Bog svoji zvesti služebnici, sv. Katarini Sienski, zamaknjeni, žarek nebeškega veličastva pokazal, in se je svetnica zopet izdramila, je vsa navdušena djala: „*Čudesa sim gledala, čudesa sim vidila!*“ Ko ji pa spovednik rečejo, naj bolj obširno in razumevno pové, kar ji je Bog pokazal, je sv. Katarina odgovorila: „*Močno prederzno bi bilo, kaj takega storiti; kajti človeške besede dragoto in lepoto nebeškega plačila dopovedati ne zamorejo.*“ — „*Ako pa ne zamoremo dopovedati, pravi sv. Avguštin, pa tudi od tega molčati ne smemo.*“ Le samo četera besede naj povem, kaj se pravi Boga gledati; one nam bodo naše serce z nebeško sladkostjo napolnile. Kedar bomo Boga od obličja v obličje gledali, bomo Boga *spoznavali*, bomo Bogu *podobnej prihajali*, bomo njega čedalje bolj goreče *ljubili*, in tako Boga *vekomaj imeli*. In to je nebeškega veselja naj večja sladkóst.

4. Veselite se pobožni kristjani, ki na tem svetu, v tej ptuji deželi radi premišlujete božje reči; tam v nebesih bote gledali in spoznavali božje veličastvo večnega Očeta, njegovega edino rojenega Sina in samega svetega Duha, bote spoznavali presvete Trojice neizmerno veliko skrivnóst. Jasno bote gledali lastnosti božje, spoznavali skrivnosti naše svetě vëre, celo stvarjenje, odrešenje in ohranjenje naše odkrito vam bo. Dogodivšina vsih narodov, kakor vsakega človeka, bo pred vašimi očmi. Čudili se

bomo, videti, kako modro Bog vse ravna, in bomo hvalili sveto božjo providnost. „Naj bi duša le naj manjši žarek božje neskončne lepote vidila, pravi sv. Janež od Boga, bi ne le samo z veseljem smert prestala, da bi to gledanje božje vekomaj uživala, ampak rada bi tudi tisuč naj grozovitnejših moritev preterpela, naj bi lepoto božjo samo enkrat vidila. In če bi enkrat tisto vidila, bi vnovič še enkrat toliko smerti preterpeti željela, naj bi le še enkrat božje veličastvo vidila.“

5. Bomo Boga gledali, bomo vidili v Bogu tudi vse druge stvari, angele in svetnike božje v njihovi nebeški lepoti — vidili pod nami nebo in zemljo, solnce, mesenc in zvezde, kakor vse milijone svetov, kojih števila ni. *Kaj on ne vidi, ki vse gleda skoz vse Vidijočega!* veli sv. Avguštín. *Ko Boga gledamo, gledamo tudi nebeško veselje, veselo večnost in večno radost.* — Kdo, zmed vas ni bil že na kaki visoki gori in je gledal nove kraje, neznane mesta, vesi in terge; je vidil zelene ravnine in košate planine: ali se ni vsemu temu čudil, in se nagledati lepega sveta dovolj mogel ni? Jeli mu duša veselja ne kipi, videti toliko in toliko neznanih, krasnih reči? — O koliko hoče biti še le naše veselje, kedar bomo iz nebeške gore Siona gledaŕi in spoznavali vse te velike čudeže božje!

6. Hočeš pa, duša moja, enkrat Boga gledati, moraš že na tem svetu od božjih in nebeških stvari rada poslušati, lastnosti in skrivnosti božje skerbno premišljevati, kakor nam jih sveta vëra razodeva. Sedajno življenje na tem svetu je šola, je priprava za prihodno večno življenje v nebesih. Le prava učenost in pa sveta krepost nas peljate pred obličje božje; goljufna, posvetna modróst pota v nebeško veselje ne najde. Uboga, kmetiška pasterica

bo v nebesih več znala in več veselja uživala, kakor prevzeten, posveten modrijan, kateri je kupe knjig napisal, nebes pa pozabil; njegovo ime v bukvah življenja ne bo zapisano. Zato je hvalil usmileni Jezus svojega nebeškega Očeta, rekoč: „*Povelečujem te, Oče, Gospod nebes in zemlje! da si to modrim in prebrisanim skril, in si malim razodel. Prav, Oče! tako je bilo tebi vseh.*“ Mat. 11, 25 — 26.— Ko se je svoje dni *sveti Jederti* ena njenih rajnih redovnic prikazala, in ji čudežne reči od nebeškega veličastva pravila, jo sv. Jedert popraša: „*Od kodi pa imaš ti toliko učenost, ki si v življenji le preprosta sestra bila?*“ Odgovorila ji je: „*Zadosti je samo enkrat Boga videti, in vse znati.*“ Kakor imajo mesene in zvezde od solnca svojo svetlobo, tako imajo angeli in svetniki v nebesih vso svojo svetlost od Boga. Blagor vam ubogi v duhu, vi kmetiški, preprosti ljudje, ki ste pa čistega in bogoljubnega serca; tam v nebesih bote Boga gledali in pa vse znali, česar se v tem življenji naučiti niste priložnosti imeli. „*Blagor jim, veli Kristus, kateri so čistega serca, ker oni bodo Boga gledali.*“ Mat. 5, 8.

7. Kakor bomo v nebesih Boga gledali, tako bomo Bogu čedalje podobnejši prihajali. „*Vémo, da bomo, kedar se prikaže, njemu podobni, ker ga bomo videli, kakoršen je.*“ I. Joan. 3, 2. Kakor si zakonska, če se prav rada imata, s časoma podobna postaneta v mislih, v djanji in nehanji — kakor so otroci večidel podobni svojim staršem: enako podobni bomo Bogu tudi mi, ki nas je stvaril po svoji podobi. Huje ko grešimo, gerši postane naša podoba, Bogu nasprotna; lepše ko po keršansko živimo, lepši se sveti božja podoba na nas. „*Za to nas je Bog poklical in odločil, uči sv. Pavl, naj bi enaki postali podobi nje-*

govega Sina.“ *Rim. 8, 29.* — Si ti v svojem življenji razujzdan grešnik, zastaran pijanec, alj plesnjevi prešestnik, poln jeze in hude volje, nisi Bogu — ti si hudiču podoben. Ako se pa svojih grehov skoz pravo pokoro očistiš, svoje pregrešne rane skoz vredno poboljšanje počeliš, zopet podoba božja postaneš, in Bog hoče lepoto svoje podobe v nebesih dovršiti. Božja svetloba bo nas obsijala, kakti luč čisto steklo prešine, in bomo se z Bogom poedinili, kakor v vodi kaplica deža. „*Takrat se bodo pravični svetili, kakor solnce, v kraljestvu svojega Očeta.*“ *Mat. 13, 43.* „*Jezus Kristus bo preobrazil naše revno telo, in ga upodobil svojemu častljivemu telesu.*“ *Filip. 3, 21.* „*Človeško bitstvo bo sicer na meni ostalo, uči sv. Bernard, pa dobilo bo drugačno sliko in podobo, drugo moč, drugo slavo in krasoto, ako dojdem pred božje obličje.*“ — Veselite se reveži, kruljevi, hromi in slepi, katerim je natora mačeha bila; božja milost bo v nebesih vsako popako popravila, nadomestila vam vsako dušno in telesno pomanjkanje. „*Tedaj se bodo slepim oči odperle, in ušesa gluhih bodo odmašene. Tedaj bo kruljev skakal kakti jelen, in jezik mutastih bode spregovoril.*“ *Iz. 35, 5 — 6.* Le samo ta skerb nam bodi, da pred obličje božje srečno pridemo.

8. Boga homo gledali, pa tudi čedalje bolj ljubili, v ljubezni večni pa tudi Boga neprenehoma uživali. Zato pravi prerok *David*: „*Kaj imam v nebesih, in kaj ljubim na zemlji, kakor tebe? Moje meso koperné, in moje serce; Bog mojega serca in delež moj je Bog vekomaj.*“ *Ps. 73, 25 — 26.* Na svetu večje sreče ne poznamo, kakor živeti v pravi, čisti ljubezni; in tudi v nebesih slajšega veselja ne bo, kakor Boga vekomaj ljubiti, Boga, večno dobroto

in lepoto v ljubežni uživati. Vsak zmed nas lahko s *sv. Pavlom* v nebesih poreče: „Živim, pa ne jaz, živi pa v meni Kristus.“ *Gal. 2, 20.* V Bogu ves srečen in izveličan vsak izvoljen s svetim *Frančiškom Ser.* lahko veselo vzdihuje: „Moj Bog, in moje vse!“ Vsaka zveličana duša veselo poreče sladke besede visoke pesmi: „Iskala si m' njega, ki ga ljubi moja duša; najšla si m' ga, in ga pustila ne bom.“ Bog poreče vsakej izvoljeni duši, kakor svoji nevesti: „Pridi nevesta moja, pridi, boš kronana.“ — „Jaz sam bom tvoje veliko plačilo.“ *I. Mojz. 15, 1.* To bo tisto veliko plačilo, ktereга Jezus svojim zvestim služebnikom obeta, rekoč: „Blagor vam, kedar vas bodo kleli in preganjali, in vse hudo zoper vas lažnjivo govorili zavoljo mene; veselite se in radujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih.“ *Mat. 5, 11—12.*

9. Kakor bomo obličje božje gledali, tako bomo tudi veličastvo božje vekomaj uživali, in ravno to bo naša naj večja nebeška lepota naj slajši radost, naše povišanje in naša naj večji čast. Že nad šest tisuč let *Angeli* Boga gledajo in zauživajo božje obličje, pa še lih s tistim veseljem, kakor prvi den svojega stvarjenja, lih tako srečni in vsi veseli. Ako so ravno angeli že več kakor šest tisuč let stari, se vender niso nikakor postarali; lih tako mladi in lepi so zdaj, kakor so prvo jutro bili, kedar so prvokrat Boga ugledali. Kakor solnce rumeno mesenc in zvezde z svojo lučjo napaja, vse stvari pod nebom ogreva in živi, tako napolnuje božje obličje v nebesih angele in vse izvoljene s svojo lepoto in dobroto, da kakor ribe v čisti, zdravi vodi, — tako zveličani v morji nebeškega veselja plavajo, od veličastva božjega obsijani. Bomo veličastvo božje tisuč let gledali, se gledati le ne

bomo naveličali; bomo že milijonov in milijonov let obličje božje zauživali, se ne bomo ne betva postarali; le mlaje in mlaje bo naše obličje, le slaje in slaje bo naše veselje. Pomisli torej, o duša, prav pogosto besede, ki jih sv. Duh v bukvah Pridgarja 1, 8. govori: „*Oko se (v nebesih) ne nasiti z gledanjem, in uho se ne napolni z poslušanjem.*“

II.

V nebesih bomo božjo hvalo poslušali in prepevali; to bo naše drugo, neizrekljivo veselje. Nam to neizrekljivo veselje prav živo v podobi pokazati, je usmileni Jezus prelepe prilike pravil od desetero devic, pet modrih in pet abotnih, ki so šle ženinu naproti. Pet modrih devic je ženin sprejel na svojo gostijo, pet trapastih pa, ki so pravi čas zamudile, je bilo v unajne teme verženih. Pravil nam je toliko milo priliko od nebeškega kralja, kateri je svojemu sinu veliko gostijo napravil, na katero jih je veliko povabil, in poslal svoje klapce povabljene na večerjo klicat. V prelepi, mili priliki od zgubljenega sina Jezus pripoveda, da mu je oče, ko se je sin povernil, veselo gostijo naredil, s petjem in rajem, ker je svojega sina zdravega in pobilšanega najdel. V tih in takih mičnih podobah nam je hotel Jezus pokazati, kako veselje bodo izvoljeni v nebesih zauživali, poslušali petje angelskih korov, ki neprenehoma trikrat sveto Večnemu prepevajo. „Vse posvetno veselje z nebeškim gostovanjem primerjeno, pravi sv. Bernard, je le žalost: vsaka posvetna radost betežnost, vsaka sladkost le grenkost, vsaka lepota gola gerdost.“

1. Kedar sim svoje dni v *Marija Celji* bil lih o *Marij*nem rojstvu, sim vidil trume pobožnih romarjev iz vsih krajev Avstrijskih deržav, in sim slišal milo petje v mnogoterih jezikih Bogu in Mariji v hvalo in čast, mi je to lepo petje toliko v sercu milo djalo, da sim se veselja razjokal in tudi peti začel. Koliko veselje bomo še le v nebesih občutili, kako bomo veselo ginjeni, slišati hvalne pesmi zveličanih nebeščanov v milem soglasji in v ljubeznjivi zlogi! — To nebeško veselje popisuje sv. Joan, rekoč: „*Slišal sim glas iz neba, kakor glas citrarjev, kateri na svoje citre brenkajo. In peli so nekako novo pesem pred sedežem (božjem), in nihče ni mogel peti pesmi, razun onih, kateri so bili odkupljeni z zemlje (zveličani). Niso imeli pokoja noč in den, ter so prepevali rekoč: Svet, Svet, Svet, Gospod vsegamogočni Bog. Vreden si, Gospod, naš Bog! prejemati slavo in čast.*“ Raz. 4. 7.

2. Slišati neisrekljivo milo petje nebeško, se bo tudi izvoljenim veselo serce povzdigovalo in enoglasno bodo prepevali trojno edinemu Bogu naj lepše slavo, rekoč: *Čast in hvala Očetu in Sinu in sv. Duhu, itd.* Zopet bo druga truma izvoljenih prelepi psalm 134. 135. zapela, rekoč: „*Aleluja! Hvalite Gospoda, ker je dober, prepevajte njegovemu imenu, ker to je sladko. — Hvalite Gospoda, ker je dober, ker vékoma (terpi) njegova milost.*“ — Iz nebeških višin se bo slišalo angelsko petje: „*Svet, svet, svet si Bog vojskinih trum; nebo in zemlja sta polna njegove hvali in časti!*“ Iz glabočin se bo povzdigal milega petja glas: „*Sveti Bog! sveti močni Bog! sveti, močni, neumerljivi Bog! tebe hvalimo. Aleluja!*“ — In vse to veselo petje nebeško bo čista ljubezen izvoljenih zlagala, neprenchoma oživljala in povzdigala. Kakor živi plamen

od bilike do bilike šviga, vse, kar najde, užiga in oživlja, ravno tako ljubezen božja v nebesih vse izvoljene v hvalo in slavo božjo oživljala bo, se bo izlivala v presveto serce Jezusovo in prečisto serce Marijno, in od ondod bo tekla ljubezen kakti goreča reka v morje ljubezni same presvete Trajice, ter se bo spet povernila v serca izvoljenih. V preserčni, večni ljubezni bodo drugi druge vabili: „*Radujte se, pravični, v Gospodu, poštenim se spodobí hvalna pësem. Pojte Gospodu novo pësem, lepo mu pojte s hrumečim glasom.*“ Ps. 32, 1 — 3. — Kdo bo vse to veselo petje poslušal, ter ne bo srečen in vesel Večnemu večne slave pël?! —

To bodo morje nebeškega veselja, petje in glasba nebeška, koje ni slišalo posemljsko uho; pa tudi še ni serce občutilo.

III.

Še eden studenec bo v nebesih, iz kterega bo izvoljenim naj večje duhovsko veselje izviralo: živo občutenje svoje neizmërne radosti in sreče. „*Rešeni bodo prišli s hvalo na Sion (v nebeški Jeruzalem), nad njih glavami bo večno veselje; veselje in radost bodo imeli, bolečina in zdi-hovanje bo (od njih) zbešalo,*“ pravi prerok Izaija 51. 11. In sv. Francišk Zalez. od tega počuta prelepo govori: „*Oh kako srečni so svetniki v nebesih! Neprenehoma prepevajo milo pësem večne ljubezni; vedno so polni nebeške radosti in veselja; eden je drugega neizrečeno vesel; oni živijo in se med sebo tolažijo v nerazkrušljivi veseli družbi.*“

1. Od katerih reči *starček* na svoje stare dni naj pogoje in najrajše govori? Pomni svojih mladih dni, svoje možke starosti, — pravi, kako je živel, kako se mu je godilo, kodi je hodil, kaj je vse storil, koliko srečno prestal; in to je njegovo veselje. — Tako pripoveda *vojšak*, po kolikih krajih je svoje dni hodil, kako hude so bile vojske, v kolikih nevarnostih je bil, ter se veseli, da je vse težave srečno prebíl. — Koliko veselje bomo tudi mi občutili, ako srečno v nebesa pridemo! Z veselim srcem bomo pomnili, v kolikih nevaršinah smo živeli, in vendar srečno oteli svoje duše; — koliko sovražnikov smo imeli, pa smo vse srečno premagali. Pred očmi nam bodo stale vse dobre dela, ki smo jih storili; vsak košček kruha bomo videli, kterega smo lačnemu — vsako kupico vina, ki smo ga žejnemu podali. Veselila nas bo pokora, ki smo jo delali, vsak sveti oče naš, kterega smo pobožno mólili, vsaki sveti odpustek, kterega smo se vdeležili. Naj večje veselje pa bomo občutili nad tistimi zveličanimi dušami, kterim smo v nebesa pomogli.

2. Se nista dobra prijatelja dolgo let vidila, sta oče in mati svojega sina dalječ po svetu poslala, in veliko let ničesar od njega zvedla, koliko veselje serce takih občuti, ako ljubimu zopet roko podajo in ga objamejo! Od golega veselja ne vejo pregovoriti! In kdar začno eden drugemu pripovedati, cele dni in noči bi skupej sedeli, si govorili od preteklih rajnih časov. — Koliko radost je občutil zgubljeni sin zopet v hiši svojega ljubega očeta! — Koliko veselje boš imel mož, najti v nebesih svojo ljubo ženo, ktero ti je mlado neusmilena smert pobrala. Od veselja bo tebi serce kipelo, zapušena udova, najti v nebe-

ših svojega rajnega moža; celo večnost se bota imela pogovarjati od svojega srečnega zakona.

Kakor bomo veselo vse preteklo občutili, tako bomo pa tudi v nebesih *vse veselo hvalili, kar nam je v nebesa pomagalo*; in ta hvala bo novo veselje našega serca. Srečna ura našega rojstva, v kateri smo luč sveta zagledali; — srečna ura našega kersta, skoz kterega smo otroci božji in udje sv. kat. cerkve postali! — Srečna mati, srečni oče, ki ste me tako skerbno redili! Blagoslovljeni moji dobri učitelji, ki ste me prave vere, in keršanskega življenja učili! Blagoslovljena tista pridiga, ki si mi oči odperla, — tista popolnoma spoved, ki me je prenovila! Srečna moja prijateljica, moj priserčni prijatelj, ki sta me o pravem časi posvarila! Srečna moja pobožna keršenca, ki mi je toliko lep izgled keršanskega življenja dajala! Blagoslovljene moje solze—moji spokorni izdihleji, vse bolečine in težave, ktere mi je Bog za pokoro poslal! — Hvaljena bodi božja velika prizanesljivost, ki je tako dolgo na mojo preobrnjenje čakala — hvaljena milost božja, da me ni v peklensko brezдно pahnila — hvaljena neskončna božja ljubezen, ki me je kakor zgubljeno ovčico iskala, in v svoje naročje toliko ljubeznjivo sprejela! — Pohvaljena božja mati Marija, nebes in zemlje kraljica, ki si mi usmilenje izprosila. Pohvaljen moj desni angel varh, ki si me srečno v nebesa pripeljal. — In na vsako veselo pohvalo bodo vsi izvoljeni z enim glasom veselo odgovarjali: Hvala vekomaj! Hvala na veke! — Toliko veselje bomo v nebesih občutili, koliko ni v nebenu serce človeško došlo. Kar tukaj verjemo, bomo v nebesih uživali; kar tukaj pravično ljubimo, bomo v nebesih tudi ljubili brez vsake žalosti, brez vse nesreče. „*Izveličani bodo*

v nebesih gledali, ljubili, hvalili in po zauživali“ pravi sv. Avgustin. To bo vse njihovo delo, njih dušno veselje vsa njihova sreča v nebesih.“ — „Oko ni vidilo, uho ne slišalo.“ itd. Amen.

III. Nebeška gostija.

„Jaz vam odločim kraljestvo, kakor ga je meni moj Oče odločil, da jeste in pijete pri moji mizi v mojem kraljestvu, in da sedite na sedežih.“ Luk. 22, 29 — 30.

N a v o d.

Prijatelji moji! bratje in sestre v Kristusu! Kraljeva miza je v nebesih pogrnjena, sedeži so že odločeni, *nebeška gostija je za nas pripravljena*, kakor nam je obljubil usmileni Jezus, rekoč: *„Jaz vam odločim kraljestvo, kakor ga je meni moj Oče odločil, da jeste in pijete pri moji mizi v mojem kraljestvu, in da sedite na (svojih) sedežih.“* — Oh, trikrat vesela novica za nas revne popotniki v dolini solz!

Nebeški kralj pošilja svojega hlapca, (svojo deklo) povabljen klicat, rekoč: *„Vse je pripravljeno; pridite na gostijo!“* In ta poročnik nebeškega kralja je neusmilena smert. Včeraj mi je pobrala mojega prijatelja, danes je uzela mojega soseda; v kratkem pride versta na mene, po tem na tebe; skoraj bomo zaslišali vsi besedo Gospodovo: *„Vse je pripravljeno; pridite na gostijo!“*

Smo pa tudi mi pripravljeni na gostijo iti? — Bomo zaslišali poklic Gospodov, kedar po nas pride, z radostjo in veseljem, ali pa s strahom in trepetom? — *Oh, Bogu se usmili!* Izmed jezero težko eden poreče, kakor sv. Alojzi na smertni postelji, rekoč: „Gremo, gremo z veseljem.“ In ko ga poprašajo: „Kamo?“ jim veselo odgovori: „V nebesa!“ — Eni se izgovarjajo, da še niso pripravljeni, drugi pravijo, da še ne utegnejo, tretji se branijo in zvijajo kakti červi pred smertjo. Kaj je vendar tega krivo, da se večidel bojimo iti v nebeško veselje? Vzroka dva sta tega kriva: prvič, ker nebeško veselje preslabo poznamo in premalo poželjujemo; posebno pa drugič za to, ker občutimo, da nismo svetega raja vredni.

Veči del ljudi si išče na zemlji nebes, pa dalej kakor jih iščejo, manj jih najdejo; godí se takim posvetnežem, kakor onim, ki skrite zaklade kopljejo, poslednjič pa drugega ne najdejo, kakor kupček črnega oglja in pa razbitih črepinj. Drugi bi radi nebesa prav dober kup imeli, brez vsake skrbí pregrešno živeli, ter mislijo, da jim bodo nebesa naveržene. Jim se godí, kakor onim, ki preveč v lotrijo stavijo; namesto sreče pa večidel le veliko vboštvo zadenejo. Tretji hočejo po smerti po svojih spačenih željah take nebesa imeti, ki bi nam nebeško veselje v peklensko terpljenje premenile: skopuh bi rad svoje denarje, nečistnik svojo nečistnico imel, pijanec pa obilno vina; celó plesavka bi rada tudi v nebesih plesala: „*Tako ponatorni človek ne razumi, kar je božjega Duha,*“ I. Kor. 2, 14. in sam ne vé, česar poželjuje. — Vse te posvetne dobrovolje in veselice niso sence v primeri nebeškega veselja, ki nas v nebesih pripravljeno čaka, *ne le za dušo,*

ampak tudi za naše poveličano telo. „Jaz vam odločim kraljestvo, itd.

Smo nebeško veselje gledali, ktere bo duša v nebesih uživala, ter smo se od veselja razjokali, da neskončno dober Bog tolike reči za tako revne stvari pripravljene ima; pomislimo danes tudi *gostijo*, ktera je za naše telo pripravljena. Čujte!

I. Naše telo bo neumerljivo in poveličano;

II. hranjeno z nebeško jedjo.

Kedar je sv. cerkveni učenik Jeronim umiral, pristopijo njegovi prijatli, njemu pomagat. Sveti starček jih nagovorí, rekoč: „Prijatli! mi pridete pravit, da vas bom skorej zapustil? Bog vam poverni to veselo novico! — Ljubite Jezusa, čujte in molite, in bote skusili, kako sladko je umreti, ako smo znali pravično in sveto živeti.“ — Tega se hočemo učiti. Poslušajte!

Razlaganje nebeške gostije.

I.

Kderkolj po svetu kako veselo godovno obhajajo, tudi gostijo alj lep obed imajo, za to, da kedar se duša veseli, naj se poživlja tudi telo, in je veselje popolno. Tako gostijo je evangelski oče svojemu *zgubljenemu sinu* napravil, kedar se je k njemu povernil, ter je vso svojo družino na gostijo povabil, rekoč: „*Spodobi se gostiti in veseliti, ker je ta moj sin bil mertev, in je spet oživel; je bil zgubljen in je najden.*“ Luk. 15, 22 — 32. — Tudi usmileni Jezus je take vesele goste večkrat obiskal in je v Kani Galilejski ženitovanje z prvim čudežem počastil. Joan. 2, 1 — 11. Bil je na častitem obedu v hiši Lazara, ki ste mu ga hvaležni sestri Maria in Marta napravile,

potem ko je jima brata od mrtvih obudil bil. Joan. 11, 1 — 45. Tudi pri slovesni *poslednji večerji*, ko je usmileni Jezus od svojih slovo jemal, niso le golih duhovskih pogovorov imeli, temveč so tudi pili in jedli. Ker je pa življenje na tem svetu priprava in podoba prihodnjega, bo kakor duša, tako tudi telo v nebeškem raji svojo hrano imelo. Večkrat je Gospod tudi nebeško veselje veliki gostiji pripodobil, ktero je kralj pripravil svojemu sinu, in jih veliko na njo povabil, na kateri bota duša in telo izvoljenih neizrekljivo veselje uživala.

1. Ako bi samo duša izvoljenih v nebesih se veselila, ne pa tudi telo, ne bilo bi za človeka nebeško veselje popolnoma — bila bi le polovica veselja, kajti človek iz dveh delov obstoji, iz duše in telesa. Ker na tem svetu duša in telo pravičnih Bogu služita, se za nebesa skupej poskušata, je Bog celemu človeku, duši in truplu, nebeško kraljestvo obljubil. Kakor resnično je Bog pravičen, tako gotovo bota po sodnem dnevu duša in truplo skupej na nebeški gostiji sedela, in večno življenje zavživala. S tim zaupanjem se je že poterpežljivi *Job* tolažil, rekoč: „*Vem, da moj Odrešenik živi, in bom posledni den iz zemlje ustal, in zopet bom obdan s svojo kožo, in v svojem mesu bom videl svojega Boga. Jaz sam ga bom videl in moje oči ga bodo gledale, in ne drugi; to upanje je hranjeno v mojem serci.*“ *Job. 19, 25 — 27.* — Še bolj za gotovo nam je to veselo obljubo usmileni Jezus ponovil, rekoč: „Jaz vam odločim kraljestvo, da jeste in pijete pri moji mizi, in sedite na prestolih.“ *Luk. 22, 29 — 30.*

2. Kakor sta bila o časih sv. Pavla malopridna človeka *Himenej in Filet*, ki sta krivo učila, da mertve trupla ustale ne bodo: tako so med nami tudi hudobni

ljudje, ki po živinsko živijo in kakor neumna žival tudi za vselej umreti želijo ter pravijo, da truplo od mrtvih ustalo ne bo. Take hudobne bedake zaverniti so *apostoli ednajsti in dvanajsti člen svete apostolske vere postavili*, rekoč: „*Verujem ustajenje života (mesa) in večno življenje.*“ In sv. Pavel odkrito vsim takim lažnjivcem veli: „*Ako mrtvi ne ustanejo, tudi Kristus ni ustal. Ako pa Kristus ni ustal, je prazno naše oznanovanje, prazna tudi vaša vera. Kristus pa je ustal od mrtvih, pervinec spijočih. In kakor v Adamu vsi umerjejo, tako bodo v Kristusu vsi oživel.*“ I. Kor. 15, 13 — 22. „Kakor se žlahne mladike vinske terte porežejo in presadijo, da za toliko lepši prirasejo in ozelenijo: tako se pokopljejo naše telesa, in bodo spet ustale iz pozemeljskih grobov;“ uči sv. *Cirilij Jeruzalemski* škof. Nevernik! ne verješ ustajenja mrtvih? Poglej naturo, in uči se iz njenih stvari. Zernje se vseje, umerje in sperhni, pa spet ustane in ozeleni. Po zimi nima drevje perja ne sadja, ne tersje grozdja; pa te stvari, ki so mrtve po zimi, o vigredi spet oživijo, in zadobijo življenja novo moč. Bog, ki je tvojo nevéro videl, ti je dal vsako leto na teh stvareh podobo ustajenja, da vidiš, kaj se na mrtvih stvareh godi, in verješ, kaj se na živih stvareh tudi lahko zgodi, in se zgodilo bo. — Tako nas lastna pamet uči, nam kaže vidna natura in nam priča sveto pismo, da bomo ustali od mrtvih, pravični k novemu veselju, krivični k novemu terpljenju. Kakor je ta resnica strašna hudobnežem, tako je polna veselja vsim pravičnim kristjanom. Oh, kolikokrat se pač izvoljena duša iz svetega raja na gomilo pokojnega trupla ozira in želi, da bi ga skorej objela premenjenega, in z njim zavživala večno življenje! —

3. Naše premenjeno, veličastno telo, ki se bo po ustajenji svetilo, vso ponebesnjeno in duhovsko, kakor je telo Kristusovo bilo, ko je častitljivo od mertvih ustalo, ne bo v nebesih nobenega pozemeljskega živeža potrebovalo, ne bo gladú, ne žeje občutilo; pa gotovo je, da bodo vsi počutki našega života v nebesih čisto, sveto veselje zavživali, kajti sveto pismo priča, da bodo napojeni čistih vodá nebeške radosti, hranjeni in nasiteni od obilnosti hiše božje. Vsaka pravična želja bo se jim popolnoma dopolnila. „*Bog bo obrisal vse solze iz njih očí; ne bo več smerti, ne več žalovanja, ne upitja, ne bolečine, ker poprejšno je minulo*“ Raz. 21, 4. veli sv. Joan. In sv. Avgústin nam to nebeško življenje prelepo popisuje, rekoč: „Zveličani v nebesih zavživajo, ker Boga gledajo, večno življenje, življenje večno, in večno srečno, kjer je veselje brez žalosti, pokoj brez truda, čast brez skerbí; bogastvo brez zgube, obilnost brez pomanjkanja, življenje brez smerti, večnost brez trohljivosti, veličastvo brez britkosti.“ — To je nebeške gostije malički zapopadek. — Radi bi pa bolj obširno zvedli, kaj nam je v nebeškem gostovanji pripravljeno? V lepih, živih podobah hočemo gledati nam pripravljeno nebeško gostijo.

II.

Posvetne gostije in obedi se cenijo po številu jedíl, katerih se miza šibí, in pa po dobroti žlahnih vin, ki se gostom na mizo postavljajo. Pozemeljsko ženitvanje se hvali po dobrem okusu jestvin, ki so bile dobro in zdravo pripravljene, pa tudi po moči dragega vina, od kojega so

bili gostje židane volje. — Za nebeško gostijo je Oče nebeški *jedilni list* (jestvenik) s svojim vsemogočnim perstom napisal, ki je svojim izvoljenim od početka sveta kraljestvo pripravil; sam božji Sin, naš Zveličar, je hrano večnega življenja svojim zvestim služebnikom na mizo postavil, in sam sveti Duh jih je blagoslovil. Jedil na nebeški gostiji je toliko, da jih imenovati in prešteti človeški jezik ne zamore; le po njihovem čudežnem teku jih spoznamo in razločimo. Samo *osem nebeških jedil* bi vam rad popisal, naj bi za nebeško gostijo večje veselje in pa bolj goreče želje imeli, hrepeneli po nebeški gostiji in jo srečno dosegli.

1. *Perva nebeška hrana* daje izvoljenim *mladost brez vsake starosti*. Naše umerljivo telo, iz zemlje stvarjeno, se mora zarad izvérnega (porodnega) greha spet v prah poverniti, kakor mu je pravičen Bog prisodil, rekoč: „*Prah si bil, in v prah se boš povernil!*“ Pa naše telo je po Jezusu Kristusu večne smerti rešeno, skoz svet kerst posvečeno, skoz sveto pokoro grehov očiščeno, in s presvetim rešnjim Telesom za večno življenje nahranjeno; za to bo tudi, kakor Kristus, od mrtvih ustalo, kedar bo tromba angelska k ustajenji zabučala. Vsegamogočna sapa Najvišega bode prah pokojnih spet oživila, in mladost se jim bo, kakor orlu, obnovila. Telo pravičnih bo, kakor veličastno telo Kristusovo po ustajenji, poveličano, z novo močjo in lepoto navdano, z dušo sklenjeno, vekomaj mlado in srečno. Tam se bo dopolnila obljuba Gospodova: „*Poprejšno je minulo; glej vse novo storím.*“ Raz. 21, 5. „*V nebesih nas čaka radost brez bolečine, mladost brez starosti.*“ Sv. *Bonaventura*. — O vi revni sereci in babele, kako radi bi spet mladi in pa zdravi bili! To na

ovem svetu ni mogoče, gotovo pa na unem svetu v nebesih bo. Trudite se in skerbite, da srečno v nebesa pridete, kder se bote zopet omladili, pa nikdar postarali; to je nebeškega živeža prva, čudežna moč. In če bote rayno na nebeški gostiji že enkrat sto jezero let sedeli, bote ravno tisto mladost imeli, se bode moč vaše vesele mladosti neprenehoma začenjala, in čez milijone let bote še lih tako mladi, kakor ste v začetku bili. Oh čudo preveliko perve nebeške hrane, ktero nam je Kristus v svojem kraljestvu pripravil!

2. *Druga nebeška hrana* daje telesu izvoljenih prečudno *lehkoto brez vsake teže, hitrost angelsko brez vse težave*. „Vseje se živalsko telo, pravi sv. Pavel, *ustalo bo pa duhovno*.“ I. Kor. 15, 44. „Duhovno telo se pa ne zove za to, uči sv. Avguštin, da bi telo duh postalo, temveč za to, ker bode celó duhu podverženo, brez vse slabosti in pomanjkljivosti, ker bode vekomaj zdravo ostalo. Telo izvoljenih bo telesu Kristusovemu po ustajenji podobno, ki je bilo pravo telo, ki se je dalo občutiti in potipati; pa je bilo tudi tako duhovno in hitro, da je mahoma od enega kraja v drugega šinilo, in skoz zaperte vrata prišlo.“ — Kako hitro se na tem svetu utrudimo, bodi si na potu, alj pa na delu; celó pri molitvi pogosto zadremujemo, ker nas to pozemeljsko truplo kakor svinec teži in tlači, da se ne more duša k Bogu povzdvigati. Tamo v nebesih bo pa spremenjeno telo dušo prečudno lahko dohajalo, ker bo lahkoto angelsko imelo. Hitreje kakor ptica pod nebom, nagleje kakti blisk skoz oblake, se bo premenjeno telo z dušo po nebeških širjavah sprehajalo. „Kamor bo duh hotel, tamo bo, kakor bi trenil, tudi telo; in lih tako hitro, kakor moja duša v svojih mislih od iz-

hoda do zapada preleti, ravno tako lahko bo tudi povečano telo totaj prislo.“ Sv. Aug. — Oh, kolika tolažba je ta vesela resnica za vas, kateri ste se že utrudili in naveličali na ovem svetu — za vas, ki pod težo in vročino dneva zdihujete — vam, ki čez svoje težke noge in težavno sapo tožujete! Tam v svetem raji bote lahkeje noge imeli od serne, hitreje leteli ko jelen. „*Da bi pa ne rekli, kakor bi to nemogoče bilo, pogledjmo solnčni žarek, kakti podobo naše lehkote in hitrosti; pravi sv. Anzelm.* „*Kakor hitro oblake prešine, že tudi sveti od solnčnega izhoda do zapada. Ravno to zapazujemo tudi na angelih, kateri ko bi trenil iz nebes na zemljo prileté, pa se spet od zemlje v nebesa povzdignejo. Tam v večnem življenji bomo pa tudi mi kakti angeli, in povečanega telesa ne bo kaj zadrževalo, hitro ko angeli, dušo dohajati.*“

3. *Tretja nebeška hrana* bo telesu izvoljenih posebno *tenkoto in nježno lepoto* dajala, kakor jo je imelo po nastanjenji Jezusovo presveto telo, katero je skalo groba prešinilo, skoz zaperte dveri k apostolom v dvorano stopilo, je pa tudi ravno tisti trenutek dvema učencoma v tergu Emavz izpred oči zginilo. — O potolažite se vi vsi po krivem toženi, ki nedolžno v ječah zdihujete, alj pa za resnico in pravico železje nosite, kakor mučenci Jezusovi. Tam v nebesih vas ne bodo vaše verige in vezi, ktere zdaj nosite, nič več žulile, timveč se svetile, kakor naj lepši svetinje. „*Nebeška tenkota* bo telesu izvoljenih veličastno svetlobo dajala; dalo se bo potipati in občutiti kakor je Gospod na svojem povečanem telesu svojim apostolom pokazal,“ uči sv. Tomaž Akvin. Čem bolj, o kristjan, svoje truplo na tem svetu s svetim postom pokoriš in čistiš, tem lepši se bo v nebesih gibalo in bli-

šelo; čem več mu v časnem življenji pregrešno strežeš, in ga razvajaš, tem težavniši telo boš u večnosti nosil. „Zakaj kar človek seje, to bo tudi žet, uči sv. Pavel. Kdor tedaj seje v svojem mesu, bo od mesa tudi pogubljenje žet; kdor pa v duhu seje, bo od duha žet večno življenje.“ Gal. 6, 8.

4. Četerta nebeška hrana bo dala telesu zveličanih prečudežno svetlost in jasnost. „Takrat se bodo pravični svetili kakor solnce v kraljestvu svojega Očeta, in kakor iskre v terstji bodo tekali.“ Mat. 13, 43. Modr. 3, 7. Telo izvoljenih bo bolj jasno, kakor čisto steklo, veliko bolj svetlo, kakor naj čistejše zlató; lepota duše se bo svetila na poveličanem telesu, in bo sijala od veličastva božjega. Že v tem življenji se kažejo na telesu lepe čednosti blage duše; na čelu se sveti in na človeku pozna ljuba pohlevnost, mirnost in nedolžnost; v obličji sije človeku prijaznost in vsa dušna blagost: za kolikor lepši bodo v nebeškem kraljestvu sijale in se svetile telesa pravičnih! „Nebeška luč našega trupla, priča sv. Avguštin, bo za toliko svetlejši od svetlobe solnca, za kalikor je na tem svetu solnce svetlejši od našega trupla.“

5. Peta nebeška hrana daje izvoljenim vedno zdravje brez vsake bolezni, brez vse slabote. Poveličano telo ne bo nikolj več bolehalo, ne pojemalo; temveč bo zdravo in čerstvo ko gliva. — Sedajni svet je prav za prav hram bolehnosti, in revna zemlja je velika bolnišnica (špital). Tukaj srečamo enega z leseno nogo, tam drugi rok nima; tukaj za potom slepa sirota sedi, zravno njega je eden gluhi, drugi mutasti. Pač bi radi taki siromaki vse dali, česar koli gleštajo, naj bi jim kdo pomogel, zdrave ude in počutke dal. Le u nebesih ja za take siromake vse-

mogočni lek pripravljen, tam jih čaka večno zdravilo. „Bog bo obrisal vse solze iz njih očí, in smerti ne bo več; tudi ne bo več žalovanja, ne upitja, ne bolečine, kajti poprejšno je minulo.“ Raz. 21, 4. — Kako rahlo je v tem življenji naše truplo! Vsaka sapa, vsako vreme mu lahko škodje. Zdaj nas zob, zdaj glava boli; tega po kosteh terga, unega spravlja neduha od kruha; kdo prešteje mnogoverstnih bolezni neizmerno število! Kakor kervotočna žena v svetem evangelji mnogoteri siromaček vse svoje premoženje za vračtvo potroši in le ne ozdravi; in naj se ravno popravi, kako skerbno se mora varvati, da se mu bolezen ne ponoví! — „Si želiš čerstvega življenja, tam je večno zdravje.“ Sv. Bonav. Tam v nebesih boš vékomaj zdrav, tam se zboleti ne bodeš bal; le samo enega zla se tukaj varúj: nesrečnega greha; smertni greh se u večnosti ozdraviti ne da, ako ga s sebo poneseš.

6. Šesta hrana v nebesih deli zveličanim neizrekljivo veselje brez vsake žalosti, jim daje radost brez vse skerbi, to svojo srečo kdaj več zgubiti. — Vsako naše še toliko veselje na totem svetu je juterni rôsi podobno, ki zgine, kakor hitro jo solnce obsije; vsaka posvetna dobra volja je maverci enaka; od daleč se sveti, blizo pa nobenega jedra nima. Gosti se ravno kar vsedejo, in že se morajo raziti. Mlada zakonska sta celó srečna, in mislita nebesa imeti; nagloma se pa bolezen v hišo oglasi, smert mlado ženko pobere, in konec je posvetnega raja. Ravno kedar se ti posvetna sreča naj prijazniši kaže, te že nesreča za peto derží. Kakor se vreme o breznu alj sušci spremenja po devetkrat na den, tako nagel je na tem svetu žalosti in veselja spremén. „Le tam v hiši Očetovi, veli Jezus, se

bo vaše serce veselilo, in vašega veselja vam ne bo nihče vzel.“ *Joan. 16, 22.*

7. *Sedma hrana v nebesih daje življenje brez smerti.* Za koso smerti ne raste roža u verti; ni zdravila, da bi nam umreti potreba ne bilo; kar se na zemlji rodi, smert v prah in pepel premeni. Vsaka hiša, majhna koč, kakor velika palača, dvojne vrata ima; pri enih vratah človeka v hišo prinesó, pri drugih ga h pogrebu занesejo. „Težek jarm tiši Adamove otroke od dne, ko pridejo iz maternega telesa, noter do dne pogreba v zemljo, mater nas vsih. Čakanje prihodnjih reči, in dan smerti dela skerbi in strahove serca vsakemu, naj že na veličastnem tronu sedi, ali pa znižan v prahu na tleh.“ *Ecclsti. 40, i. sl.* Oh, koliko bi bogatin rad plačal, kaj bi posvetni velikaš vse dal, naj bi se smerti rešil! Alj vse zastonj! Za smertno kosó ležijo kraljeve žezla in beraške palice; le v Očetovo hišo — v nebesa smert pota ne zna. „Pravični bodo vekomaj živeli, in pri Gospodu je njih plačilo.“ *Modr. 5, 16.*

8. *Osmo in poslednja nebeška hrana daje izvoljenim pravo zadovoljnost, ter jim vse pravične želje dopolnuje.* Kako hitro se na tem svetu vsega naveličamo, naj nas še toliko veseli, in si spet kaj drugega poželimo; in če ravno po svojih željah dosežemo, hitro spet zaveržemo, kakti otroci svoje igrače. Godí se nam, kakor *sv. Avguštin* toliko lepo spričuje: „Ti si nas, o Gospod za sebe stvaril, in naše serce pokoja ne najde, dokler ne počiva v tebi, o Bog!“ Česar si, o človek, poželiš, vse boš v nebesih popolnoma dosegel. Si želiš telesne lepote, tam se bo svetilo tvoje telo tako lepo, da ga bodo angeli veselo gledali. Si želiš časti in imenitosti, tam boš v naj večí časti prebival; „častitljivo kraljestvo in lepo krono bodeš iz Gospo-

dove roke prijel. Modr. 5, 17. Jišeš dobre volje in vselega življenja, tam na nebeški gostiji boš dobre volje, tam boš večno vesel. Več bo tebi v nebesih Bog dobrega dal, kakor sam sebi želeti zamoreš. Tako se bo dopolnila vesela obljuba sv. Pavla, katero nam je dal, rekoč: „Naš Gospod Jezus Kristus bo premenil naše revno telo, in ga upodobil svojemu častitljivemu telesu.“ Fil. 3, 20.

Vprašam te torej s sv. *Krizostomom*, moj kristjan! „ako bi se bil že postaral, na duši in telesu oslabel, ter bi tudi u velikem vboštvu živeti moral, zdaj bi pa kdo prišel, in v resnici obljubil, tebe pomladiti, vsega lepega in čerstvega storiti, in tebe verh vsega tega nad 1000 let mogočnega in bogatega kralja povzdigniti, da boš lahko dobro in mirno, veselo in srečno svoje obilno premoženje zavžíval: povej mi, kaj bi ti za tako gotovo obljubo vse storil in rad prestál? Vse še tolike in take muke bi kratko časa rad preterpel, da bi bil po tem celih 1000 let srečen in vesel; kaj ne? — Poglej! Kristus, naš božji Zveličar nam pa obeča veliko boljših in lepših reči: kraljestvo, ki ni tega sveta, krono, ktere ne boš samo 1000 let nosil, ampak zmiraj na vekomaj. O kristjan! kaj bi torej vse ne storil in ne terpel, ako prihodnjo veličastno ustajenje in večno poveličenje pogledaš, katero tebi po ustajenji tam pripravljeno čaka!“ „Menim, veli sv. Pavel, da vso terpljenje sedajnega časa se ne da primeriti prihodnji časti, ktera bo nad nami razodeta.“ Rim. 8, 18.

Sklepanje.

Bojím se, bojím, da vam nisim nebeške gostije zadosti živo popisal, nebeških jedil, ki nas na kraljevi mizi pripravljene čakajo, ne zadosti občutno pokusiti dal, in tako

revež, vašega serca za diko nebeško le malo, alj pa celó ne užgál! ✕ Oh, naj vam vse to eden srečnih nebeščanov v lepi prigodbi veliko bolj živo pové! — *Anzelm*, francoski vitez in Ribemontski gospod, je v križarskih vojskah svojo domačijo in vse bogastvo iz ljubezni do Boga zapustil, sveti križ na persi pripél, in se podál v jutrove kraje na boj, vzeti nevernikom svete dežele. Pogumno se je boril za imenitne mesta Nicejo, Antiohijo in Maro; pa pri Mari je njegov naj ljubši prijatelj, mladi vitez *Engelram*, svetega Pavla grof, kervavo smert storil. Ko so potem keršanski vojšaki se pred terdnjavo Akro ustavili, je bil tudi Anzelm med njimi, ves žalosten za rajnim Engelramom, svojim dragim prijateljem, kojega mu je nemila smert vzela. Ravno je na večer v svojem šotoru truden od terdega boja sedel, kar zagleda pokojnega Engelrama k sebi priti. Nепrestrašen in poln veselja nad prijateljem Anzelm izklikne: „Kaj, prijatelj, spet živíš? — Saj sim te pri naskoku Mare med mrtvimi videl!“

✕ „Anzelm! — mu rajni Engelram odgovori, — „jeli ne vэш, da oni, ki iz ljubezni do Boga svoje življenje v službi Jezusovi dajo, nikolj ne umerjejo?“ „Kako je pa to, — Anzelm na dalej reče, „da tebe zdaj veliko lepšega vidim, kakor si poprej v življenji bil?“ „Moja svetloba in lepota pride od tiste hiše, mu Engelram odgovori, „v kateri zdaj v nebesih prebivam. Resnično ti povem, še veliko lepši hiša tebi za jutre pripravljena je. Srečno!“ To izgovori in zginе Engelram.

✕ Drugo jutro Anzelm po mešnika pošlje, se spové in prejme presveto popotnico, ter pripoveda čudežno prikazen svojega prijatelja, pa tudi vse zagotovi, da bo še tisti den umerl. Kar je napovedal, se je zgodilo. Sovražniki tisto

večerko iz terdnjave planejo; Anzelm se jim možko ustavi, kamen iz zida prileti, ga ravno v sence zadene, Anzelm mertev obleži, in vidi še tisti večer svojo nebeško hišo, in pa Engelrama, svojega prijatelja. —

Kdaj pa pride za nas tista srečna ura, da tudi mi pojdemo iz te solzne doline v Očetovo hišo na nebeško gostijo? — Tega nam nihčer povedati ne ve. Le eno nam je nebeški ženin J. K. priporočil, *da smo vedno pripravljene*, stopiti v neizmerno dvorano gostije nebeške. „*Čujte, ker ne veste ne dneva, ne ure*“ — nas opominja Kristus (Mat. 25, 13.) Ne vemo ne dneva, ne ure, kedar nas Gospod iz dela na plačilo, iz tega revnega življenja na večno gostijo v nebesih pokliče; kedaj bo to, tega ne vemo; pa to vemo, da kdor si za svatovsko oblačilo v življenji ne poskerbi, za njega pri nebeški gostiji mesta ni (Mat. 22, 11 sl.) Kdor se pa pri nebeški gostiji veselil ne bo, on bo u večni temoti nesrečen in pogubljen brez konca in kraja. O zatoraj skerbimo si za svatovsko oblačilo posvečujoče milosti božje; ne terpimo nigdar smertnega greha na sebi, da nas ne najde smert ob hudi uri, v smertnem grehu, in nebeške gostije ne zamudimo. Gospod! le za mali kotec—za malo mestice pri tvoji mizi te prosim, za sebe in svoje poslušatelje. Amen!

IV. Vesela družba v nebesih.

„V hiši mojega Očeta je veliko prebivališč; grem vam mesto pripraviti; in ko vam mesto pripravim, bom spet prišel, in vas bom k sebi vzel, da bote tudi vi, kjer sem jaz.“ Joan. 14, 2—3.

N a v o d.

Temistokles, sloviti gerk, je svojo hišo na prodaj ponujal; jo bolj priporočiti, je naznaniti dal, rekoč: „*Moja hiša ima dobrega sosedo!*“ — V resnici! dober sosed je veliko vreden, in dobra soseda za doplačati ni. Poštena tovaršica, priden tovarš v službi je za družinčce velika sreča. Blagi zakonšek, zvesta zakonšica je angel v tem revnem življenji svojemu možu, svoji ženi. Pridni, bogaboječi otroci so rodbini veselje in čast. Bogaboječa rodbina (familija) je pripodoba nebeškega življenja. Imeti poštenih prijateljev, znancev in sosedov, pa med njimi v lepi zastopnosti živeti — kdo je okusil to srečo in sladkost, pa ni poželjel, da bi ostalo zmirej tako! — Alj vselej ne more tako biti, zdaj dokler se mesec mladi. —

Kako redko se najde po svetu prav zvest in dober prijatelj! Samo eden hudoben sosed v okolici — le eden malopriden človek v hiši mir in lepo zastopnost kalí; — le eno sprideno dete, malopriden sin, razujzdana hči celo žlahto nesrečno stori. In veselje zakonskih, ki mislijo, da imajo nebesa na zemlji, kako kratko terpi! Sama misel ljubo ženko, dragega moža zgubiti, zakonsko srečo grení. Tak tedaj ni pod solncem prave stanovitnosti! „*Nečimernost*

čez nečimernost, pravi moder Pridgar, in vse je nečimernost.“ 1, 2.

Le samo ena soseska v lepi zastopnosti in v sladki prijaznosti živí, le ena hiša je toliko srečna, da nima hudobnega človeka pod svojo streho! In kde je tota srečna soseska, kje je ta blaga, poštena žlahta domá? — V hiši nebeskega Očeta, v katero je tudi nas usmileni Jezus sprijeti obljubil, rekoč; „V hiši mojega Očeta itd. O sladka beseda! Ako bi nas ne bil Jezus drugega učil, kakor, da je v hiši Očetovi tudi za nas veliko prebivališč pripravljenih, naj bi nam ne bil druge obljube dal, kakor da nas hoče enkrat k sebi vzeti: te besede so zadosti, nas zveličati in oveseliti, ako le sami hočemo.

Se na kakšno dobro voljo odpravljaš, bodi si na gostijo, ali botrinjo, ali greš v kako gostivnico kupico vina pit, dobro prevdariš, kakšno tovaršijo boš najšel; in prav imaš! Kdor med prepiravce zahaja, v zdražbe zabrêde, in kdor med tepeži sedi, dobi lahko kervavo glavo in se hitro v nepotrebne tožbe zaplete, ter lahko v klado in v železje zajde. Bog nas tega varuj! — Le kder se modri in pošteni možje shajajo, tam je dobro biti, v tako družbo hočemo iti. — Mi vsi gremo na imenitno gostijo v hišo večnosti, ne na ene ure alj dni, timveč na véke, po besedah sv. Pavla, ki velí: „Pristopili ste h gori Sionski in k mestu živega Boga, k nebeskemu Jeruzalemu, in k množici veliko tisoč angelov, k cerkvi pervencev, kateri so zapisani v nebesih, in k Bogu, Sodniku vsih, in k duhovom popolnoma pravičnih; in k Jezusu, Sredniku nove zaveze.“ Hebr. 12, 22 — 24. „Sam Bog, izveličani duhovi in vsi prebivavci nebeskega Jeruzalema nas željno čakajo,“ pravi

sv. *Bonaventura*, in se veselijo tistega časa, da v njihovo veselje dojdemo. Zakaj bi torej mi priserčno ne želeli skoraj priti v njihovo družbo? Kako močno bi nas bilo sram, ako enkrat med nje pridemo, pa bi v tej solzni dolini svojega serca gor ne povzdigali, in bi vsaj v duhu ne bili že zdaj prebivavci obljubljenе dežele!“

Pogledajmo torej v duhu tisto srečno družino, ki nas v nebesih čaka, ona je tega vredna; zakaj

I. Nebeška družina je zvoljena in popolnoma srečna;

II. Nebeška družina je gotovo vesela; njeno sreča je večna.

Nebo in zemlja bota prejšla, sreča in veselje nebeške družine ostane vekoma. Kolika sreča, kakšno veselje! Le poslušajte!

Razlaganje.

I.

Kedar bolnik umira in pojema, spremljajo duhovnik dušo umirajočega s to prelepo molitvico: „*Loči se keršanska duša iz tega sveta v imenu Boga Očeta vsemo-gočnega, ki te je vstvaril; v imenu Jezusa Kristusa, Sina živega Boga, ki je za tebe terpel; v imenu sv. Duha, ki te je posvetil; v imenu angelov in arhangelov, v imenu očakov in prerokov, v imenu apostolov in evangelistov — v imenu vseh svetnikov in svetnic božjih bodi danes v miru tvoje mesto, in tvoje prebivališče v svetem Sionu.*“ — In kedar merliča k pogrebu nesó, mu sv. cerkev posledno popotnico pôje, rekoč: „*Pridite na pomoč, svetniki božji! Hitite naproti angeli Gospodovi! Sprejmite njegovo dušo, in peljite jo pred obličje Naj Višega! Naj te sprejme Kri-*

*stus, kateri te je poklical, in angeli naj te nesó v Abraha-
movo naročje; mučeniki naj te sprejmejo in te peljejo v
sveto mesto Jeruzalem.*“ — Tako se glasi rajnemu slovó
od tega sveta; kakovo bo pa „dobro došlo“ (pozdrav) o pri-
hodu v nebesih? „*Blagor tebi, dobri in zvesti hlapec!*“ tako
Kristus rajno dušo pravičnega pozdravi; „*pojdi v veselje
svojega Gospoda!*“ In vsi izvoljeni nebeščani ga veselo
pozdravijo, kakor sv. Martina, rekoč: „Pridi, in vselej pri
nas ostani!“

Pomislimo tedaj srečno dušo, ki nebeško dvorano na-
stopi in neizmerno veličastvo ugleda, ki ga bo uživala,
vidi angele, ki ji krono večnega plačila prinesó, zagleda
svoje ljube starše, sorodnike, znance in prijatelje, kako
ji naproti gredó in palmove vejce v rokah nesó — kako
ji rajni učitelji in spovedniki srečo želijo, ter ji kažejo
neizmerno množino zveličanih od pravičnega Abelna do
poslednjega znanca, ki je ravno pred njo ves v milosti božji
svet zapustil. Tukaj spoznava vse imenitne svetnike in
svetnice božje: sv. Jožefa, Joana kerstitelja, vse apostole
in spoznovavce; tukaj najde sv. Ano, sv. Nežo, in druge
zveličane duše, ki se že po sto in tisuč let v nebesih
veselijo. Kdo dopove, kdo popiše neizrekljivo veselje,
ki ga srečna duša v taki zvoljeni družini zauživa! — Pa
vse to in tako je še le začetek njenega veselja. Vsak
svetnik je duši nov prijatelj, vsaka svetnica nova pri-
jateljica!

Naj večí veselje, naj slajši radost zvoljenih je, da
Jezusa preljubeznivega, naj lepšega človeških otrok v svoji
sredi imajo. — Ko je bil Jezus še mladenček v hišici
svojih staršev, so ljudje rekli, kedar je ktereга serce
bolelo, alj je kdo žalosten bil: „Hočem totaj iti, in Je-

zusa, sina Marijnega viditi;“ zakaj njegov pogled je vsako žalost odvernili, tako pravi staro sporočilo. In kakor nam sv. pismo priča, so apostoli na prvo besedo vse popustili, in za Jezusom šli. Ves svet je za njim šel, v pušavo in na gore, ter ga niso hotli izmed sebe pustiti. Samo Jezusov mili pogled je unel serce *Mariji Magdaleni* h goreči ljubezni, in jo je z veliko žalostjo nad storjenimi grehi napolnil; in ko se po vstajenji Magdalena prikaže in jo po imenu: Marija! zakliče, Magdalena polna veselja zaupije: „*Rabóni! učenik moj!*“ — Kedar je sv. Tomaž njegove svete rane ugledal, se je začudil in oveselil, rekoč: „*Moj Gospod in moj Bog!*“ — Kedar nas poslednjo uro vse zapusti, hoče podoba Jezusova v naših rokah in njegovo presladko ime v serci in na jeziku naše edino tolažilo biti. — Pa koliko bo še le veselje naše, gledati usmiljenega Jezusa v nebesih od obličja v obličje, viditi njegove presvete rane, ki se bodo svetile krasniši od solnca! Gotovo bomo veselje, ki ga Kristus, naša glava v Očetovem veličastvu zauživa, tudi mi, njegovi udje, občutili, kajti bomo z Jezusom kraljevali in se z njim veselili. — Sv. Joanez nam popiše v svojem skrivnem razodetju 19, 7 — 9., kako se zveličani v nebesih v družbi Jezusovi veselo radujejo, v podobi ženitnine, ki jo Jagnje božje, Jezus Kristus s svojo nevesto, sveto cerkvijo obhaja v svatovšini vsih zvoljenih, kateri veselo prepevajo, rekoč: „*Veselimo se in radujmo, in dajmo mu čast; ker je prišla ženitnina Jagnjetova, in se je njegova nevesta pripravila.* — *Blagor jim, kateri so na ženitno večerjo Jagnjetovo poklicani!*“

Za usmiljenim Jezusom na tem svetu vsako verno serce *Marijo* naj gorečnejši ljubi in časti. Kako daleko

romajo Marijni věrni otroci do kake Mariji posebno posvečene in na njeno prošnjo milosti polne cerkve! Koliko veselje, zvoljeno cerkvo od daleč ugledati, kakó veselja jokajo, kedar od Marijne cerkve milo slovo jemljejo! Kako krasno ozaljšajo Marijni otroci sveto podobo svoje matere in nebeške kraljice! Sto in sto milih pesem se v čast Mariji glasi, in serce věrnim veselja kipí, le slišati Marijno presladko imè. Koliko radost in veselje bodo še le njeni ljubeji v nebesih imeli, gledati Marijo v tolikem veličastvu na desnici svojega božjega Sina, ko jih bo po materno ljubeznjivo pozdravila, objela kakti svoje drage otročice, in svojemu Sinu Jezusu predpostavila! „Kakor solnčna luč svetlobo zvezdino premaga, pravi *sv. Bazilij*, tako premaga veličastvo božje Matere svetlost vsih drugih zvoljenih.“ V slavi Marijni se bomo tudi mi veselili, in svoji mili Materi hvalo prepevali. „Slava tebi Marija!“ bodo device po nebeško zapele, „slava tebi Kraljica vsih devic; ti si nam bila devištva prvi, živi izgled, in si nas učila svoje devištvo Bogu darovati!“ „Slava tebi Marija, ti Kraljica vsih svetnikov“, tako bodo svojo hvalo povzdigali apostoli, mučeniki, in vsi svetniki; „ti si lepota in radost nebés, ti si dika nebeška vekoma!“ — Oh kolika radost in sladkost v krilu Marije, svoje božje matere, počivati in pa zauživati věčno veselje!

Pred božjim prestolom stojí sedem nebeških vojvôdov, *sv. Michael*, *Gabriel* in drugi veliki angeli božji; vsih devet angelskih korov veličastni sedež božji obdaja. Po neizmernih širjavah nebeških se radujejo neštevilne množice božjih svetnikov, starih pobožnih očakov, prerokov, apostolov, mučencev, spoznovavcev, pušavnikov in svetih redovnikov, svetih devic in vdovic; vsi imajo zlate

vence na glavi, in častite vejce premage v svojih rokah. „Jezero jezere njemu služijo, uči prerok Daniel 7, 10. in desetkrat jezero sto jezerov stoji okoli njega.“ V nebesih ni prevzetnikov, ni zavidljivcev, ni nečistnikov zapeljivih, ni opravljalcev, ne sovražnikov. Dobrovoljno si roke podajajo, in vsa nebeška družina je ene misli in enega serca. Vsakdo zvoljenih vse druge nebeške sosedo dobro pozna, in vsi drugi njega ljubijo, kakor jih on vse rad ima. Tam vsak pravičen hlapčič kraljuje, tam je vsaka zveličana dekla gospá, kder vsak razloček stanov nehá. Tam v svetem raji nimajo več delavnika; vsi Bogu služijo, vsi hvalijo in ljubijo Boga, kakor nam priča sv. Joanez rekoč: „Vidil sim veliko trumo, ktere nihče ni mogel prešteti, iz vsih národov, in rodbin, in ljudstev, in jezikov stati pred sedežem (božjim) in pred Jagnjetom; bili so oblečeni v bele hale, in palmove veje so bile v njih rokah. In so peli z velikim glasom, rekoč: Čast Bogu našemu, ki sedi na sedeži, in Jagnjetu! In vsi angeli so stali okrog sedeža in starašin; in so padli pred sedežem na svoje obličje, in so molili Boga, rekoč: Hvala in slava, modrost in zahvala, čast in krepost in moč bodi našemu Bogu od vekomaj do vekomaj. — Za to so pred sedežem božjim, in mu služijo noč in den v njegovem tempelnu. Ne bodo več ne lačni ne žejni; tudi solnce jih ne bo več peklo, ne kaka vročina; zakaj Jagnje (božje), ki je v sredi sedeža, jih bo paslo, in jih vodilo k virom žive vode; in Bog bo obrisal sleherno solzo iz njih oči.“ Razod. 7, 9 — 17.

II.

Nebeška družina zauživa med sebo edino pravo prostost in svobodo samosvojnih božjih otrok, kajti so brez greha in brez vsake hude strasti. „Vsak nebeščan

je tam v resnice kralj," pravi *sv. Anzelm*, „in vsi skupej z Bogom kraljujejo; volja vsakega je volja vsih, in kar eden hoče, hočejo vsi, in kar vsi želijo, to se zgodi; mogočni bojo po svoji volji, kakor je Bog vse-mogočen po svoji volji.“

O srečna prostost božjih otrok! Pač se spleča, tebe zaslužiti, tukaj postavam podložnemu biti; pač se spleča na tem svetu pokoršino kratek čas predpostavljenim skazovati, in za to v nebesih prostost nebeških otrok vekomoj uživati. Le v nebesih je prava, pristna prostost domá.

Tam v nebesih je *resnična enakopravnost*, ktere na ovem svetu zastonj iščemo. Tam bomo vsi otroci božji, vsi dedniki in božji prijatelji, vsi sodediči Kristusovi. Ako bo ravno v nebesih tudi enako velik razloček med zveličanjem zvoljenih, kakor je velik razloček na tem svetu med čednostimi in popolnostimi poklicanih; pa vsakega bo veči čast svojega družeta ravno tako veselila, kakor bi njegova bila; vsak bo s svojim sebi odločenim mestom ves zadovoljen; zavida in prepira med njimi ni.—Prav lepo nam *sv. Frančišk Zalezjan* srečni stan nebeške enakopravnosti v pripodobi kaže rekoč: „Oče dva sina ima; eden je še mali deček, drugi pa močen mladenč, visoke postave. Oče da obadvema novo, krasno, enako oblačilo iz drage zlato tkane robe napraviti, kajti ju ljubi. Obadva bota zadovoljna, ker sta obadva znamenje ljubezni očetove prijela. Oblačilo odrašenega sina bo seer trikrat toliko zlata in vrednosti imelo, kakor obleka manjšega; kdo bi to tajil? Pa vprašajte dečka, jeli bi hotel z odrasnim bratom obleko spremeniti? poreče da ne; večje oblačilo bi mu ne bilo prav; manjše mu je pa ravno prav, in ravno tako lepo.“—Kakor pri enem obedu vsa družina

ene jedila uživa, eno vino pije, toda eden manj, drugi več, vsak po svoji potrebi, po svojem zaslužku: ravno takó bodo zveličani vsi z enim oblačilom nebeške dike oger-njeni, ravno pri tisti mizi nebeške gostije sedeli in ne-beško veselje uživali, vsak po svojem zasluženji; pa vsi bodo popolnoma srečni in zadovoljni. *To je srečna in resnična enakopravnost!*

V nebesih je pa tudi *pravo bratinstvo* doma. Kaj pa je pravo bratinstvo? „*Ljubi Boga čez vse, in bližnjega kakor sam sebe; po tem, pravi Jezus, vas bodo poznali, da ste moji učenci.*“ Kako malo je pa število pravih bratov in sester na ovem svetu! „Tam v nebesih je veličastvo vsakega sploh hvala in veselje vsch:“ pravi *sv. Bruno*. Tam v nebesih se bodo vsi zvoljeni na vselej pobratili, in tako lépo med sebo imeli, kakor so zlagajo zdravi udje našega telesa. „*Poglejte, pravi sv. Joan. I. 3, 1. koliko ljubezen nam je skazal Oče (nebeški), da se božji otroci imenujemo in smo.*“ Kako srečni še lo v nebesih bomo! „V nebesih, piše *sv. Avgustin*, se bo scer vsak po svoji večji alj manjši svetlosti drugega ločil, pa veselje in radovanje imajo vsi med sebo, zakaj lju-bezen je popolnoma med njimi doma; Bog jim je v vsih rečeh vse. V nebesih bo med angeli in ljudmi samo eden jezik, eno veselje, ena slava, eno pogovarjanje, ena go-stija, eno zveličanstvo.“ — O srečna, neskončno srečna nebeška družina! Kako dolgo pa bo tvoja sreča ostala?—

Veselje in sreča nebeške družine je večna. „Pravični bodo vekomaj živeli, in pri Gospodu je njih plačilo; in Najviši za nje skerbi, čigar kraljestva ne bo konec.“ *Modr. 5, 16. Luk. 1, 33.* V večnosti bo nebeško veselje stanovito, in stanovitost bo pravo, gotovo veselje dajala. „Ni

mogoče, veli *sv. Bernard*, „da bi kdo prav in resnično vesel biti zamogel, dokler ni gotov, da mu bo veselje stanovito ostalo.“ Veči kakor je blago, veči je strah ga zgubiti; in ravno ta strah nam na svetu vsako veselje greni; v nebesih se pa nobene zgube bati ne bo; veselje nebeške družine bo večno. Kako dolgo pa bo to — večno?

Naj bi vsakih sto let tičica priletela, in bi *zernice peska naše zemlje* pozobala, koliko milijonov let bi preteklo, poprej kakor bi zemljo pozobala? Enkrat bi zemlje ne bilo, veselja nebeškega pa nikdar konec ne bo. — Ake bi ravno tista tičica vsakih tisuč let priletela, in bi popila *velikega morja malo kaplico*, koliko trilijonov let bi prej minulo, kakor bi tičica celo morje popila; vender bi neizmernega morja enkrat zmenjkalo; pa veselja nebeškega zmenjkalo nikdar ne bo. — Kdo prešteje *vse zvezde* na jasnem nebu? Kdo jih neizmerno število pove? In če bi vsakih tisuč let le edna zvezda iz neba padla, kako strašno dolgo bi terpelo, dokler bi nobene zvezde ne bilo na nebu. Pa vse te brezštevilne zvezde bodo minule, morja in zemlje enkrat ne bo; nebeška družina pa bo srečna in vesela brez vsega konca in kraja, in ravno to je krona veselja nebeškega. „*Gospod bo kraljeval vselej in vekomaj; II. Mojz. 15, 18. mi pa bomo ostali v imenu Gospoda našega Boga na vekomaj in na vselej.*“ *Mih. 4, 5.* Kraljestva nebeškega konec ne bo. — Kdo bi se za njega ne trudil? kdo bi za nebeško veselje vsega posvetnega ne dal? Kdo bi priserčno ne želel skoraj priti v srečno nebeško družino?

✚ Za kervoželjnega cesarja Maksimijana so bili kristjani na Egiptovskem grozovito preganjani, terpinčeni in

morjeni, v kotlih kuhani, žgani in z mečem ob glavo djani. Med kristjani je živel sloviti vojšak, ki se je bal očitno sveto vero spoznati, *Varus* po imenu, ki je pa po noči vjete kristjane obiskaval, jim živeža nosil, jih visoko častil in jih prosil, naj bi za njega molili, da bi ne zgubil krone nebeške. Mučeniki mu odgovorijo: „Kdor ne seje, tudi ne ženje; in kdor Kristusa pred ljudmi ne spozna, njega tudi Kristus za svojega spoznal ne bo.“ — „Hajdi z nami na pot v nebesa, so djali; težko boš take dobre tovaršije včakal.“ — Tako se je tudi zgodilo.

Ravno ko se spoznovavci Kristusovi pogovarjajo, dojdejo trinogi, in jih pred sodnika peljejo. Ko *Varus*, sveto vero stanovito spozna, se njega trinogi napérvlje lotijo, ga na tezavnici razpenjajo, z železnimi grebeni tergajo, pretepajo, in mu poslednjič čreve izmotajo; tovarši pa za-nj molijo, da je srečno vse muke prestal. Celih pet ur so ga mučili; in ko je svojo dušo izpustil, veržejo njegovo truplo zunaj mesta na smetišče, naj bi ga psi raztergali. Keršanska vdova, *Kleopatra*, iz Palestine doma, sveto truplo skrivaj pobere, v žlahno mazilo dene, v drago tenjčico zavije in pokoplje.

Po smerti hudobnega cesarja Maksimijana so kristjani nekoliko časa ljubi mir vživali; *Kleopatra* se v svoj kraj poverne, pa tudi truplo sv. *Varusa* s sebo vzeme, mu doma lepo cerkvo pozidati da, in njegove svete kosti v cerkvi častito pokoplje. Veliko kristjanov je hodilo na njegov grob pomoči prosit, in boleni so čudežno ozdravili, obsedeni hudega duha rešeni bili na prošnjo sv. *Vara*. Tudi *Kleopatra* se mu je priporočala, naj bi Boga za njo in njenega sina prosil, za ljubo zdravje, in česar je jima potreba, ter naj pomni, koliko je k njegovi časti storila.

Imela je pa Kleopatra edinega sina, kterega je za vojaško službo odločila; bila je namreč imenitna in bogata gospa. Kratko po tem pa sin zboli, in umerje v njenem naročji. Od prevelike žalosti vsa pobita popade Kleopatra mrtvo truplo svojega sina; v tempel leti, in ga na grob sv. Vara položi, rekoč: „Tako mi plačuješ, pravični! Oh kako zlo se mi povračuje vse to, kar sim tebi storila! Daj mi nazaj sina, kterega sim težko izredila; poverni mi moje vzeto dete; ako ne, si bom od žalosti glavo razbila. Prosi Gospoda, naj mi edinorojenega spet živega da; vsaj je že veliko mrtvih obudil. Pošlji mi mojega otroka, in vzemi mene za njega.“ Tako je Kleopatra za rajnim sinom divjala, in vsi po cerkvi so se z njo jokali. Od prevelikega joka se mati ntrudi in zaspí. V spanji se ji sv. Varus prikaže, in rajnega sina za roko pripelje. Bila sta z zlatim pasom opasana, s svetlim oblačilom ogernjena, vsak je nosil venec na glavi iz svetlih zvezdic spleten. Kleopatra se nad njima zavzam in ju visoko počasti.

Sv. Varus mater povzdigne, ter jo ogovori: „Kaj vpiješ nad meno, o žena, kakor bi tebi krivico delal in za dobro hudo povračeval? Vem, kaj si meni storila, tudi vem, česar si me prosila. Tudi Gospoda sim prosil; in dopolnil je mojo prošnjo, da ni dal tvojega sina v pozemeljsko vojsko, ampak ga je sprejel med nebeške vojšake. In zdaj pa, če le hočeš, vzemi sina spet nazaj.“ — Sinko se pa hitro k njemu oberne, rekoč: „Ne, moj gospod in mojster; ne grem spet na svet nazaj, ki je poln krivice, kterega sim ravnokar zapustil. Ne, ne gospod, ne vzemi me iz svoje in družine svetnikov, med kterimi prebivava.“ Materi pa reče: „Odstopi, žena, od mene;

jeli se najde mati, ktera bi svojemu otroku zavidala, ga vzela iz kraljeve časti, in v revšino — iz svetlobe v tmino djala?“ — Kleopatra odgovori: „Tudi mene k sebi vze-mita, naj z vama kraljujem. Prosim te“, je djala sv. Varu, „ne loči me mojega sina.“ Sv. Varus ji velí: „Ako ravno še na svetu ostaneš, boš vender le z nama. Truplo svojega sina shrani v moj grkop, in obhajaj najno oblet-nico na zemlji; bova te obiskala, kedar Bog hoče. Pojdi v miru!“ Kleopatra se zdrami, pokoplje častito truplo svojega sina, in mu napravi lepo gostijo, rekoč: „Veliko veselje hočem obhajati, ker je moj sin v versto nebeške vojske med angele stopil; vidila sim ga; moja duša se ga je razveselila, in hvalila sim Boga.“ Sedem let je še Kleopatra na tem svetu Bogu služila; po tem je bila tudi ona sprijeta med nebeško družino, večno srečno in veselo. „O vir življenja! zdihuje *sv. Avgustin*, — „kedaj bom došel iz te puste dežele do izvirka tvoje sladkosti, in svojo žejo iz studenca tvojega usmilenja gasil? Kdaj pojdem v veselje svojega Gospoda, kamor nobeden siro-mak ne pride, od kodar nobenega srečnega ne odpravijo! O pravo, sladko, ljubeznjivo življenje! o življenje srečno in večno! Tam je naj večí varnost, tam varni mir, mirno ve-selje, vesela sladkost, sladka večnost, večno zveličanje.“

Posneti nauki.

Pověj mi zdaj, kerš. duša, ali ni vredna taka in to-liko vesela večnost, da za njo te kratke leta Bogu lepo služiš? — Bi terpelo nebeško veselje le eno samo leto, dvajset — sto alj tisuč let, bi lahko rekel: kaj pa to; se ne spleča. Pa veselje bo večno — sreča zveličanih bo brez vsega nehanja. — Odgovori mi grešnik, jeli nisi

slep, ki za kratko veselje tega sveta svete nebesa — celo veselo večnost prodajaš?

Reci, *mladenč, dekllica*, ako veselo družino v nebesih pomisliš, v kateri tebe tvoj rajni oče, tvoja pokojna mati, prijatelji in prijateljice željno čakajo, ali ne boš uno nevarno pajdašijo zapustil, zapustila, se zogibala in varvala pregrešne prilike, plesa in drugih grešnih veselic, po katerih se Bog žali, duša in večna sreča v nebesih pogubljuje?

Odgovori mi *stari može*, *priletna babel*a, ki na zemlji med mladim svetom stojiš, kakor stari štor med mladim drevjem, ki sta vse svoje verstnike že davno v večnost poslala, in celó sama ostala v toti tuji deželi; jeli si ne bota na svoje stare dni priserčno želela skoraj priti med svoje rajne znance in prijatelje ljube? —

Moj dragi *pokojni oče*, moja ljuba *rajna mati*, kamo sta, ktere sim pred mnogimi letmi pokopal? Zaupam, da sta pri Bogu. Pa moj rajni oče so lahko premalo dobrega storili, naj bi svojim otrokom kaj več premoženja zapustili — moja pokojna mati so me preradi imeli, in mi preveč dovoljili. Hočem torej jaz za nje vbogaime dati, se postiti in moliti, in tako priti po stezi dobrih del in svetih kreposti v srečno družbo svojih rajnih staršev. — Moj rajni *brat*, draga *sestra moja*, ktera mi je pred nekimi letmi smert pobrala; kde sta zdaj? Nadjam se, da v nebesih. Pa mi smo se v življenji le preradi dražili, se vjedali in Boga žalili; lahko, da še zato tamkaj terpita. Hočem se tih in takih pregreškov pokoriti, in pridno za vaju moliti, da se enkrat veselo v nebesih vidimo. — In ti priserčni *prijatelj* mojih mladih dni J, z katerim sim v sladki prijaznosti tako srečno živel, kamo si dokler jaz žalosten na tvoji gomili stojím? Zaupam

da že v nebeški svatovšini sediš, in se na mene popotnika milo oziraš. Oh, le prepogosto sva si svoje slabosti in malopridnosti spregledavala, ker sva se prerada imela! Hočem tebe skerbno pri sveti meši pomniti in popravljati, česar sva zamudila, da se bova skorej v svetem raji objela.

O vi zvoljeni *nebeški prebivalci*, prijatelji božji, in tudi naši, kateri ste srečno došli, kamor se mi odpravljamo, v hišo večnosti, v hišo svojega Očeta! o podajte nam svoje roke, in nam srečno k sebi pomagajte, v vašo veselo družino, da kder ste vi z Jezusom in Marijo, bomo skorej tudi mi vekomaj srečni in med vami veseli. Amen.

V. Različne verste nebeškega veselja.

„Druga je svetloba solnca, druga svetloba lune, in druga svetloba zvezd; zvezda se namreč zvezde loži po svetlobi. Tako bo tudi vstajenje mrtvih.“ 1. Kor. 15, 41—42.

N a v o d.

1. Ko je leta 1851 z rajnim slavnim misionarjem *Knoblehnerjem* 5 duhovnikov iz naših slovenskih krajev med zamorce v sredno Afriko se podalo, božje kraljestvo širit: so djali posvetni ljudje: „*Po kaj grejo tako daleč in pa v take nevaršine? Vsej bi si lahko tudi doma nebesa služili.*“ — Jaz pa vprašam: Po kaj pa kupčevavci morja preplavajo, gore in doline prehodijo za posveten dobiček?

Misionariji išejo večnega — kupei časnega dobička; kateri bolj modro ravna? —

2. Ako mlada, zala in bogata devica svet zapusti, in se iz ljubezni do Jezusa v samostan poda, tamkaj Bogu bolj zvesto služiti, bolnikom streč alj pa otroke iz gole ljubezni božje učiti, pravijo posvetni modrijani: „*Pač škoda za deklino! Lehko bi bila v zakonu svojo srečo najšla, se imenitno omožila, — in tudi v nebesa prišla.*“ — Po kaj se pa posvetni gospodje toliko trudijo, vojšaki si vse prizadevajo, le v imenitnejši službo priti, si veči čast pred svetom pridobiti? — Devica za nebeško — posvetnež za posvetno čast skerbi; kateri bolj modro ravna?

3. Kedar vidijo ljudje kristjana alj kristjano veliko in dolgo moliti, pogosto k spovedi in k mizi božji hoditi, obilno dajati vbogajme, in kolikor mogoče dobrega storiti, radi govorijo: „*Vsega tega bi ne bilo toliko potreba. Jaz ne molim toliko, grem le o veliki noči k spovedi, davam milošne, kolikor lahko: pa vendar mislim v nebesa priti.*“ — Če pa starši, kmetje alj rokodelci si noč in den pokója ne dajo, delajo, kupčujejo, si polja in vinogradov kolikor naj več mogoče nakupijo, sebi in svojim otrokam več premoženja preskerbeti in zapustiti: se taka skerb posvetnežem prav modra zdi? — Kteri bolj pametno delajo? Po-božni, svetoželjni kristjani za lepši premoženje v nebesih — posvetni za časno bogastvo in veči blagostan na zemlji skerbijo. — Naj le skerbijo, naj se trudijo, kar je prav; pa na nebesa naj ne pozabijo, si veči čast, obilnejše veselje preskerbeti; zakaj *tudi v nebesih je med veličastvom zvoljenih velik, velik razloček, kakor med bogatini in nepremožnimi, med nizkimi in visokimi, med porednimi*

in častitimi stanovavci na tem svetu, kar nam sv. Pavel priča, rekoč: „*Druga je svetloba solnca, itd.*“

Ova resnica velike različenosti veličastva nebeškega in mnogoterih verst zvoljenih nebeščanov, ki se ločijo po svoji časti in po svojem veselji v nebesih, je za nas toliko važna in imenitna, da jo hočemo v trojnem vprašanji omeniti, in v treh odgovorih pojasniti:

I. Jeli so v nebesih razne verste časti in veselja, po katerih se zveličani med sebo ločijo?

II. Po čem se raznavajo stopnje veličastva nebeškega?

III. Kako na viši stopinjo nebeške časti in veselja pridemo?

Govoril bom od nebeških in božjih reči; kdor je iz Boga, bo besedo božjo poslušal.

Razlaganje.

I.

V nebeski slavi je veliko različnih verst in stopinj časti in veselja; to nam *um* poveda, sveto pismo priča in zgodovina keršanska pokažuje. Veča kakor je cena kuplenega blaga, večja je tudi njega vrednost. Tudi nebesa so na prodaj. Koliko veljajo? *Sv. Avguštin* pravi: „Nebesa se kupijo za delo in trud.“ V nebesih bomo večno počivali; imeli bi se torej za nje tudi vedno truditi; pa Bog nam hoče nebesa dati le za kratek trud. *Sv. Pavl* veli: „*Náša sedajna, kratka in lehka nadloga nam pripravlja nezmérno visoko, večno čast, ktera vse presega.*“

II. Kor. 4, 17. — Nebesa so na prodaj; po čem pa so? *Sv. Joan Krizostom* pravi: „Ne stavljam nobene cene, da se s svojim uboštvom izgovarjal ne boš. Daj zemljo, in

boš nebesa dobil; daj kaki dnar, in boš kraljestvo prijel; daj česar gleštaš, in boš kupil za to nebesa; imaš kaki denarč, kupi z njim nebeško kraljestvo; ako pa dnarča ne zmoreš, daj kupico vode, košček kruha, in kupi si s tim nebeško kraljestvo.“ — Kako drage so nebesa? boš morda ti še dalej baral. Sv. *Lavrenc Justinian* odgovara: „Nebeško kraljestvo le toliko velja, kolikor kdor premore. *Abraham* je kupil nebesa po svoji gostoljubnosti, *Job* po svojem usmiljenji do ubogih, *Tobija* s pokapanjem merličev, *Cahej* je pol svojega premoženja ubogim dal.“ „Ako te pa ta cena ustraši, potolaži se, veli sv. *Avguštin*: „Vboga vdova ga je za dva peneza kupila; za kozarec vode, za dobro serce si ga lahko osvojiš.“

Je pa cena nebeškega kraljestva tako različna, bo različno po ceni tudi nebeško veličastvo; kajti pravični Bog ne more goljfat, ne goljfan biti, ampak povračuje vsakemu po njegovih delih. Za večo zaslužilo bo tudi večje plačilo; ako za božje kraljestvo na tem svetu več storiš alj preterpiš, bo tudi v nebesih za toliko lepša tvoja čast, za toliko slaje tvoje nebeško veselje.

Kar nas pa lastni um uči, nam tudi sv. pismo poudarja, kajti Jezus govori: „V hiši mojega Očeta je velikotih prebivališč; grem za vas mesto pripraviti,“ kakor si ga bote zaslužili. — V priliki od hlapcev, kojim je Gospod svoje premoženje za kupčijo izročil, je prvega za deset talentov dobička čez deset mest gospodarja postavil, drugega pa za pet talentov dobička čez pet mest. Luk. 19, 12 — 19. Ravno tako prisposablja Kristus v priliki od raznega sadu vsejanega semena raznost plačila nebeškega; ktero je padlo na dobro zemljo, je dalo edno stoterno — eno šestdeseterno — eno pa trideseterno seme sadu. Mat. 13, 3. sl.

Ravno tako tudi sv. Pavel uči: „*Kdor pičlo seje, bo tudi pičlo žet, in kdor seje v obilnosti, bo (v nebesih) tudi v obilnosti žet.*“ II. Kor. 9, 6. „*Dobro delajmo, in se nikar ne utrudimo, ker ob svojem času bomo želi (v nebesih), ako se ne utrudimo.*“ Gal. 6, 9. „*Vsakemu se bo povernilo po njegovih delih.*“ — „*In kakor je druga svetloba solnca, itd. Devet verst alj korov sv. Pavel angelov našteva, ki se ločijo po svojem raznem nebeškem veličastvu. Namesto zaverženih angelov je človek stopiti namenjen v večo alj manjši čast, kakor si bo kdo prislužil.*

Tudi *dogodivšina* posamesnih ljudi, kakor vesoljne svete cerkve nam kaže, da mora v nebesih biti ravno toliki razloček med zveličanimi, kakor je na tem svetu velik razloček med njihovimi zaslugami. Kako bi na primer dete, ki ravnokar keršeno umerje, imelo v nebesih ravno toliko čast, zavživalo ravno toliko veselje, kakor sv. *Franciško Salezij*, kateri je nad 70 tisuč krivovércev po svojih misionih preobernal; — da bi pobožni služebnik božji, ki doma svoje dolžnosti v lepi složnosti dopolnuje, ravno v tisti versti nebeškega veličastva se veselil, kakti sv. *Franciško Ksaverjan*, ki je pri 30 kraljestev pešec prehodil in okoli milijon Indijancev z lastno roko kerstil? Kako bi bil *desni razbojnik Dizma*, ki se je še le poslednjo uro spokoril, v nebeški slavi na ravno tistej stopnji nebeške časti, kakor sv. *apostola Peter in Pavel*, ki sta toliko sveta prehodila, toliko národov v keršanski véri podučila, utemeljila po vsem znanem svetu božje kraljestvo, in dala poslednjič za poterjenje prave vére Jezusove svoje življenje? V resnici! kakor je Bóg neskončno pravičen, tako različno je veličastvo izvoljenih v nebeškem kraljestvu! Vsak nosi krono po svoji veči alj manjši popol-

nosti, vsak zavživa plačilo po svojem večem alj manjšem zaslužnji.

Po tem takem lahko spoznaš, keršanska duša, zakaj keršanski misionarji vse zapustivši gredo križem sveta božje kraljestvo razširat. Jihova krona bo za toliko častitljivša v nebesih, za kolikor več duš so nebesam pridobili. Po tem lahko spoznaš, da mlada devica modro stori, ki od Boga poklicana svet zapusti, in vse svoje življenje iz čiste ljubezni Jezusu daruje, ter se mu z vsem v službo podá; stotero bo njeno plačilo v nebesih. Ako to prav prevdariš, se pobožnim dušam čudil ne boš, ki se toliko trudijo za nebeško kraljestvo, naj bi si več zakladov za celo večnost v nebesih pripravili, viši stopnjo nebeške časti dosegli, od ktere časti *sv. Tomaž Akvin* uči, da je nar manjši stopnja dike nebeške več vredna, kakor posestvo vsih kron in kraljestev sveta.

II.

V čem se pa razločujejo verste nebeške časti? Nebeško zveličanje se razločuje po višej méri *spoznanja* božjega, po večej *lepoti* in *podobnosti* božji, po *ljubezni* in slajšem *zavživanji* nazočnosti božje, ki se zvolenim nebeščanom deli. — Vsi zveličani bodo sicer enako božji otroci, bratje in sestre Jezusove in pa sodediči nebeškega kraljestva. Vsi bodo vživali duhovsko in telesno nebeško veselje, bodo celó srečni in zadovoljni; brez vsega zavida se bodo radovali svoje sreče, in bodo tudi nad vsih drugih srečoj ravno toliko veselje, kakor nad svojo lastno imeli; pa stopinja njihove nebeške slave, mēra njihovega veselja se bo razločevala po stopnji njihove popolnosti, po mēri nji-

hovich zaslug, ki so jih v ovem življenji za božje kraljestvo si prisvojili.

Različna bo v nebesih *stopinja spoznave božjih lastnost in božjih del*. Gleda neveden kmetiški človek po noči zvezdje na jasnem nebu, vidi sicer ravno tiste svetle zvezde goreti, kakor učen in bistroumen zvezdogledec; pa koliki razloček nujne spoznave! Pervi gleda le svetlobo, drugi pa zvezde po imenu pozná, vč njihovo pot in prikazni, ter ti pové, kdaj ena alj druga na našem obnebji ustaja alj zahaja, in ti na minute lahko zrajta, kdaj bo mesec ali pa solnce merknilo. Čem veči je modrega zvezdoznanca spoznava čudežev božjih, tem veči in slajši je tudi njegovo veselje. — Enako tudi v nebesih vsi izvoljeni Boga od obličja v obličje gledajo, božjo vsomogočnost, neskončno modrost in lepoto premišlujejo; pa kak razloček mora biti med jasno spoznavo sv. Avguština, toliko bistrega učitelja svete katolske cčrkve, in pa med spoznanjem preprostega človeka! Tudi pozabiti ne smemo, kako mar-keršenca, ki pridno predige posluša in h keršanskim naukom hodi, Boga bolje pozna, kakor toliko posvetnih modrijanov, katerih veliko po celo leto božje besede ne sliši. Taka dekla bo v nebesih na veliko viši stopnji spoznave božje stala, kakor zanikern modrijan, kateri se morebiti še le poslednjo uro k Bogu oberne in spokorí.

Kakor bo različno spoznanje božje v nebesih, enako različna bo tudi *svetloba*, v kateri se izvoljeni svetijo, več alj manj Bogu podobni, od kterega imajo svojo veličastno premenitvo. *Stari očak Jakob* je videl visoko lestvico (lojtro) od zemlje do nebes, po kateri so angeli gor in doli hodili; verh lestve bil je Bog v svojem veličastvu. Tudi

sv. Perpetva mučenica, *sv. Romvald*, *sv. Koleta* in več drugih svetnikov je take nebeške stopnice vidilo. Ta nebeška lestvica nam je podoba naše popolnosti, raznih stopinj, po kojih se Bogu bližamo, ter si prizadevamo božje svete lastnosti posnemati, in Bogu čedalje podobnej prihajati. Na višej stopnjo ko pridemo, bližej Boga dojdemo, lepši bo naša podoba od Boga razsvetljena. Boga, neskončno popolnoma bitja, mi slabe, omejene stvari sicer ne bomo došli, pa njegovemu veličastvu lahko podobnej prihajamo, ako si prizadevamo, vse svoje žive dni biti čedalje bolj krotki, poterpežljivi in usmileni, pobožni in dobrotljivi. Na koliko višej stopnji se veseli v nebesih *sv. Francišk Serafinski*, alj pa *sv. Terezija* od malega otroka, ktero je sicer v svoji nedolžnosti umerlo, in skoz zasluženje Kristusovo v nebeško veselje došlo, alj pa med navadnim katoličanom, kateri le o veliki noči, pa še tistokrat težko k spovedi in k božji mizi gre. In vender govori *sv. Avgustin* od te nebeške časti, ki nas Bogu podobne stori: „Naj poslednjiši v nebeškem kraljestvu, ktere ga le edini žark nebeške svetlobe in slave obsije, se bo sedemkrat lepši svetil ko solnce. Po tem takem bo tisti, ki si je 1000 stopinj viši nebeškega veličastva pridobil, tudi z 1000 krat večo nebeško svetlobo obsijan.“ — Kolika svetloba in čast, pa tudi koliki razloček!

Ravno tako različna bo pa tudi v nebesih *versta ljubezni in radosti*, ktero bodo zveličani v Bogu uživali. Že tukaj pod solncem za toliko večo srečo občutimo, za kolikor serčniši se med seboj ljubimo. Za toliko slajše veselje uživajo zakonski, sorodniki, znanci in prijatelji, za kolikor rajši ko se imajo. Vsako serce, ki ljubi, za toliko slajše veselje občuti, za kolikor večja ko je njegova ljubav.

Tako na primer mati, ki tri sine v šoli ima, kedar domu pridejo, in svojo skušnjo slavno opravi, vse tri poljubi, pa jih po njihovi pridnosti pozdravi in jim svojo različno ljubezen naznani, rekoč: „Ljubi moj sinko! preljubeznjivo dete moje! naj priserčniši moj sin!“ — Taka se bo tudi v nebesih z nami godila. Na kako visoki stopnji ljubezni božje v nebesih sv. Joan evangelist od vsih drugih apostolov in učencev Kristusovih stoji, ktere ga je usmileni Jezus že na tem svetu naj bolj ljubil, kateri je pa tudi Jezusu toliko stanovitno ljubezen skazoval, da ga tudi na križi ni zapustil! — „Povsod, veli *sv. Avgustin*, je za toliko večje veselje, za kolikor huje so bile poprejšne težave. Veliko delo prinese veliko plačilo; veliko terpljenje dodeli veliko povračilo.“ In kako so na dvoru pozemeljskega kralja alj cesarja mnogotere verste nižjih ali viših služb, večje alj manjši časti, tako tudi med zveličanimi v nebesih, ki so šastiti dvorniki kralja nebeškega. Kakoršen razloček je v dvorani cesarjevi med vratarjem in pa poglavarjem cesarskih vojsk, še večji je različnost med zveličanim otrokom in pa *Marijo*, vsih svetnikov kraljico.

Ako bi mogoče bilo, da bi zveličane v diki nebeški kaj žalostilo, bila bi včst, da si niso na svetu večje časti in lepše krone za nebeško kraljestvo prislužili, kder bi si bili tako lahko vsak den, vsako uro, sledno minuto lepše in dražje svatovsko oblačilo za nebese omislili, na viši stopnjo popolnosti, v imenitnejši versto izvoljenih došli, da so si tako malo malo za večjo nebeško čast prizadevali, toliko zatega časa zamudili, toliko lepih priložnost napravili.

III.

Kako si lahko viši stopinjo nebeške časti in večnega veselja prislužimo? Sveta vera nam kaže to pravo in pa veselo pot.

Kdor hoče na visoko stopinjo priti, mora svojo lestvico na trdno podlago postaviti; ako zveste podlage ni, se lestvica z nami hitro podere. Perva podlaga do viši stopinje v nebesih je *posvečujoča milost božja*; brez nje ne zamoremo nič zaslužljivega storiti za večno življenje, kar nas šesta poglavitna resnica naše svete vere uči. — Ako si v kakem smertnem grehu, tebi kaj ne pomaga, naj bi premolil dni in noči, naj bi se postil pri suhem kruhu in pri merzli vodi, in bi vse svoje premoženje vbogim razdal; milost prave pokore si skoz take dobre dela sicer pridobiš, pa za večno veselje nimajo nobene cene, dokler si v smertnem grehu, božji sovražnik. Tako Bog po preroku Ecehielu govori: „*Ako pravičen od svoje pravice odstopi in hudobijo stori, bom vse njegove pravične dela, ktere je storil, pozabil, in zadel pregrehe, ktero je storil, bo umerl.*“ Eceh. 18, 24. Kakor hitro se pa spokoriš, zadobiš spet posvečujočo milost božjo, in spet prijatelj božji postaneš in vse tvoje dobre dela zdaj ceno pri Bogu imajo; naj si bodo še tako malovredne na videz, v nebesih ti bodo lepši del pripravile in te postavile na viši stopnjo večne slave in časti. To veselo resnico nam Bog poterja tudi po preroku Ecehielu, 18, 11 — 12. rekoč: „*Če pa bezbožnik čez vse svoje storjene grehe pokoro stori, ter prav in pravično dela, se ne bom spomnil več nobene njegovih hudobij.*“ Ali ješ ali piješ ali se sprehaš, vse tebi tvoje zasluge množi, in viši versto v ne-

besih pridobiva, če si le v stanu milosti in prijaznosti pri Bogu. In bolje kakor se v tvojem sercu posvečujoča milost božja množi, za toliko večja je tvojih zaslužkov vrednost. Tebi to veselo resnico prav očevidno pokazati, poglej kupca, ki začne z 100 gl. kupčevati. Kedar 100 gl. dobička ima, z 200 gl. kupčuje, in če mu sreča potegne, lahko v kratkem 400 gl. glešta, in z večim kupom tudi več pridobi. Ravno po enaki méri posvečujoča milost božja rase, se množi vrednost tvojih čednosti in dobrih del, se pa tudi povzdiga stopnja tvoje časti in slave v nebesih. To važno resnico poterja sv. kat. cerkev v *Tridentinskem zboru*, ter izobčuje vse, ki drugače učijo. Vse to se pa zgodi po vrednem prijemanji svetih sakramentov, po katerih se nam vsled zasluženja Jezusovega posvečujoča milost božja na ravnost deli in množi. Vidiš, keršanska duša, koljki dobiček imaš, ako pogosto in vredno k sveti spovedi greš, in k božji mizi pristopiš! Verh stana v posvečujoči milosti božji moramo pa tudi pri vsih svojih delih imeti *dober namen*, ki nam vse naše djanje pozlatuje, Bogu dopadljivo in nam zveličansko dela, ter nam nebeško čast in veselje pomnožuje. Kedar za rano ustaneš, ali greš zvečer spat, svoje delo začneš ali dokončaš, vselej zdihni, rekoč: „*Vse k večji časti božji in moji duši v zveličanje! Vse iz ljubezni do tebe, moj Jezus!*“ Po tem namenu bo vsako tvoje še tako majhno delo zlata vredno pred Bogom. Bog bo tebi vse tvoje tako namenjene dela v nebeško shranilnico založil in enkrat v nebesih odštel. — Vidiš, keršanska mati, kako lahko si od svita do mraka za nebesa bogastvo nabêraš, ali že kuhaš, ali otroke moliti učiš. Premisli, keršanska dekla, koliko si lahko za nebesa zaslužiš, ali hišo pometaš, ali za živino skerbiš. Toliko več bo

v nebesih tvoje veselje in tvoja čast, za kolikor več si svojih vsakodenjnih del po dobrem namenu v nebesa poslala. — In kar si v življenji iz ljubezni do Boga pritergaš, ali hudega poterpivši se v sveto voljo božjo izročiš, vse bo tebi v toliko večjo slavo v nebeškem veselji.

Naj bolj gotova steza, ki nas v večji in večji veličastvo nebeško pelja, je *junaška krepost in vitežka zvestoba* v dopolnenji svojih dolžnosti. Po tej poti so svetniki svojo visoko stopnjo v nebesih dosegli. Kdor vse stori, vse nasprotnosti premaga, opravilo zvesto dopolniti, ktero mu je Bog po odločenem stanu izročil, on je junak, je hraber vitez kraljestva božjega; njega čaka za njegov trud posebna krona dike nebeške. Pomislimo *junaško krepost sv. Joana kerstitelja*. Ojstro je bilo njegovo življenje, serčno oznanovanje pokore; vsakemu stanu je očitoval njegove pregrehe, in je razuzdanemu kralju Herodu brez straha povedal: „*Ni tebi pripuščeno imeti žene svojega brata.*“ *Mark. 6, 18.* Rajši je dal svojo glavo, kakor bi bil k grehu molčal. To je *junaška krepost!* — za to je pa tudi Jezus od Joana kerstitelja rekel: „*Resnično vam povem, ni vstal večji med rojenimi od žen, kakor Joanez Kerstnik.*“ *Mat. 11, 11.* Kako visoka je stopnja njegove nebeške časti! Tudi ti gospodar, ti zdravitelj, sodnik, vojšak itd. imaš gostokrat težavno opravilo. Ne reci: po kaj je meni to? Le pomisli večje nebeško plačilo, in dopolnuj svojo dolžnost tako zvesto, kakor le moreš in veseli se, kajti poreče enkrat tvoj nebeški povračnik: „*Blagor tebi, dober in zvest hlapec! ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil.*“ *Mat. 25, 21.*

Verh drage krone dike nebeške, ki bode vse zveličane kinčala, čakajo, po nauku *sv. Tomaža Akvina*, v

nebesih *posebni trije venci nebeške slave* take služebnike in služebnice božje, ki so hudobni svet, svoje pregrešno meso in pa pekel sosebno slavno premagali, in za božje kraljestvo česar posebno hvalevrednega storili. —

P prvi slavni venec v nebesih je *mučeniški*, kojega oni nosijo, ki so premogli hudobni svet, in dali vse, tudi svoje življenje, sveto vero in zvestobo Jezusu ohranit. „*Draga je pred Gospodovem obličjem smert njegovih svetnikov.*“ Ps. 115, 15. V rudečih oblačilih se sveti velika množica keršanskih mučnikov in mučenic zlato krono na glavi, palmove vejice srečne zmage v rokah nosijo, ter se radujejo z svojim božjim vojvodom Jezusom.

Drugi venec posebne časti je v nebesih *venec deviški*, kterega nosijo, ki telesno ljubezen premagajo z ljubeznijo Jezusovo, kateri ogenj mesene poželjivosti z ognjem božje ljubezni pogasijo, in posvetijo svojo čisto dušo in telo svojemu Jezusu. Tudi zakonski in vdovski stan je častit in svet stan; pa toliko viši je deviški stan, kakor viši je nebo od zemlje. Devišstvo je venec, kateri nikolj ne obleti, tempel božji in svetišče sv. Duha, drag žlahen kamen, kterega le zvoljeni iščejo, kterega redki najdejo, mnogoteri sovražijo, pravi sv. Atanazij. „*Deviški mladenci in dekllice bodo prijatelji nebeškega kralja, naj bližej njegovega sedeža sedeli*“ uči sv. Duh, Prip. 22, 11. ter novo sveto pšsem peli, *ktere nobeden drugi znal ne bo.*“ Skriv. raz. 14, 3. Deviški duši nebeški ženin poreče: „*Pridi, nevesta moja, pridi! boš kronana.*“ Vis. pesm. 4, 8. Deviška čast se sveti lepši od solnca, uči sv. Izidor, in nas angelom vpodablja. „*Blagor mu, kdor svoje devišstvo neoskrunjeno ohrani; ono je življenje angelov, in krona svetnikov.*“ Sv. Atanazij.

Tretji venec sosebne slave nebeške je *venec učeniški*, kojega nosijo izvoleni učitelji, kateri božje kraljestvo resnice in pravice širijo, peklenško kraljestvo laži in hudo-bije pa po junaško rušijo in pokončujejo. To priča Bog po preroku *Danielu 12, 3.* rekoč: „*Kteri so bili učeni, se bodo svetili, kakor svetloba neba; kteri pa veliko drugih v pravičnosti podučijo, bodo kakor zvezde na vse večne čase.*“ To posebno čast učiteljem tudi Jezus zagotavlja, rekoč: „*Kdor stori (božjo zapoved) in uči, bo velik imenovan v nebeškem kraljestvu.*“ *Mat. 5, 19.* Koliko prilžnost imajo v sedanjih časih vsi keršanski učeniki, si slavni učeniški venec za nebesa prislužiti, kajti je toliko lažnjivih prerokov, toliko zapeljivih novic ali časopisov po svetu, kateri ljudi z gerdimi lažmi motijo in zapeljujejo! Kako lep in častit je vaš poklic, mladi duhovni in učitelji keršanskega ljudstva! „Ako Bog človeške duše viši ceni, kakor vse druge svoje dela, veli *sv. Krizostom*, na kako visoko stopnjo časti in veselja bo v nebesih tiste postavil, ki so mu človeških duš pridobili.“ — *Sv. Bonaventura* nam ti trojni venec posebne časti v prelepi podobi kaže, rekoč: „Krona mučenikov je nakitjena z dragimi kamnji diamanti, zakaj terdni ko diamant so svojo vojno za sveto vero do smerti prestali. Krona devic je iz žlahnih cvetlic spletena, kajti so device naj lepše cvetlice keršanstva, ker je čednost devištva v nevarnostih sveta kakor cvetlice in lilije med ternjem. Krona učenikov je pa iz čistega zlata, kajti je zlato naj žlahnejši ruda in podoba modrosti.“

Sklepanje.

Poglejte, duše moje! tako resnično Bog želi nas ne le zveličati, ampak tudi na viši in viši stopnjo nebeškega

veličastva povzdigniti, ter nam toliko zlatih priložnosti daje, si lepši in lepši krono v nebesih prislužiti. Je tebi, keršanski mladenč, devica, dober Bog bistro glavo in žlahno serce dal za nebeško veličastvo sosebno skrbeti, — te sv. Duh kliče in opominja, stopiti v duhovski, alj v redovni stan; z veseljem stopi, kamor te zove, na viši stopnjo te hoče v nebesih postaviti,

Je Bog tebi dal obilno premoženja, ne pozabi, da je tebi le za to več bogastva ko drugim dal, da si skoz dobre dela lepši krono v nebesih kupiš. Je dober Bog tebi visoko starost odločil, in tebi 70 alj do 80 let učkati da, ne pozabi, da ti le za to tako dolgo živeti da, da si vtegneš viši versto v nebeškem kraljestvu pridobiti. — To važno resnico je živo spoznala in po njej svoje življenje ravno tako modro vravnala sv. Melanija, imenitna rimska gospa ob času sv. Avgušтина.

Melanija je bila kristijana; lepa in mlada se je vsa v posvetno veselje zapletla; bila je gizdava, se je predrago oblačila, lepoticila in skušala bolj zapeljivemu svetu dopasti, kakor Bogu. Bil ji je v rodu mladenč, po imenu Voluzian, kateri še malikovavec, se iz Rima za nekoliko časa v Milan podá, in se s svetim Avguštinom v Milanu soznani. Sv. Avguštin si vse prizadeva, Voluzijana neumnosti malikovavske prepričati, in ga pokristijaniti, pa vse zastonj. — V tistem času Milanija nekega dne nebeško veselje obširnej preišluje, v luči svete vere ogleduje, česar se njeno žlahno serce toliko vname, da je prav kakor pri solnčni luči očevidno spoznala, da vsa posvetna čast in dobrota proti nebesam je prazna pena; si nebesa prislužiti mora naše naj prvo delo biti, da za nebesa moramo biti pripravljeni vsega posvetnega radi se

tvegati. Kar je trdno sklenila, je Melanija tudi storila. Ni sicer zapustila svojega stanu, — bila je omožena; pa odpovedla se je gizdosti in vsim posvetnim veseljem, ter je začela prav po keršansko živeti in za nebesa skrbeti. Zginul je pregrešni bliš iz njene hiše, pa tudi lepota iz njenega obličja.

Čez več časa pride Voluzijan v Rim nazaj, in po navadi Melanijo obišče, ter se začudi, rekoč „Oh, Melanija! Kamo je lepota tvoje hiše, kamo tvoje toliko zalo lice? Kdo je vse to tako premenil?“ Melanija mu odgovori: „To so nebesa storile, to so nebesa storile!“ Z gorečim srcem na to Melanija Volazijanu pripoveda, kako je premišljevanje nebeškega kraljestva njeno glavo pojasnilo, da je spoznala, kako prazne so vse minjoče stvari — kako se je vnelo njeno serce za večne in nebeške reči. Povišane so njene želje, poslajšano njeno veselje, in ona vživa toliki dušni mir, kakor ga poprej nikolj okusila ni, ter živo spozna, kako malovredno je vse časno in pozemeljsko proti nebesam in pa neskončni večnosti.“ — Te žive besede mlade služebnice božje so Voluzijanovo serce toliko vnele, da je na ravnost sklenil, sveti kerst prijeti in za svete nebesa skrbeti.

Tudi mi smo premišljevali nebeškega kraljestva neizrekljivo veselje in čast; kedaj pa bomo v resnici začeli za svete nebesa skrbeti? — Zdaj, zdaj, dokler nam še drago solnce milosti božje prijazno sije — zdaj, dokler nam še blago serce v persih bije! „*Zdaj je prijeten čas, zdaj so dnevi zveličanja.*“ II. Kor. 6, 2. Prej ko začnemo prav zvesto Bogu služiti, večje bo tudi enkrat plačilo v nebesih. Na dva lista v bukvah večnega življenja se za pišuje vse, kar tukaj delamo ali delati opuščamo. Na

enem listu je zapisano, karkolj dobrega storimo, vse naše zasluženje, za katero se je neskončno sveti Bog obvezal pravično plačilo nam podati. Na drugem listu so zapisani vsakdanji pregreški, majhni odpustljivi grehi, kakor tudi vse kazni, katerih še zavolj poprejšnjih, že odpušenih smernih grehov morebiti dostali nismo. Pride sodni den, za vsakega že v smertni uri, se bode račun sklenil. Pa Bog ne računa po človeško; da bi namreč rekel: „*toljko si od mene prijel, toljko si pa ti dolžen*; ako se tedaj odrajta dolg od prijetih darov, ti ostane toljko in toljko dobička alj zasluženja za večnost.“ Oj tako neskončna ljubezen božja ne računa, in blagor nam, da se na božji sodbi tako ne računa; zakaj pri toljkih naših slabostih, pri toljkih revah in pogreških, ki jih vsak den storimo, bi nam pač malo ali prav za prav nobenega zasluženja za večnost ne ostalo, ko bi Bog na tanjko tehtal svoje nazmerne milosti in naše dobre dela. — Bog pri sodbi poreče: „V bukvah božje pravice je toljko in toljko tvojega starega dolga, ki še plačan ni, namreč toljko kazni, katerih še dostal nisi; toljko majhnih pregreškov, toljko zanemarjenih milosti: vse to moraš do zadnjega vinarja poplačati ali v življenji ali pa u vicah po smerti. — Kar si pa dobrega storil, kolikor zasluženja si v stanu posvečujoče milosti si pridobil, ti hočem, ako v milosti božji umerješ in ves svoj dolg poplačas, na tanjko in brez vsega prideržka poplačati in tebi ono mesto v nebesih odločiti, ki je tvojemu zasluženju primerno!“ —

O koljka tolažba za nas, da se nam, ako v milosti in ljubezni božji živimo, vse dobro za večnost zarajtuje, naj si ravno vsak den po svojej nepopolnosti ljubega Boga v malem žalimo. O zatorej, spokornik (ca), nikar

ti naj pot pokore težavna ne bo; dalj ko se pokoriš, bolj svoje dolgove menjšaš, bolj tudi svoje zasluženje množiš. Ve pravične duše, veselo delajte v službi dobrega Gospoda, vsak den se cena pravičnosti vaše množi, se množi tudi prihodnja čast in slava vaša u nebesih. — In ti vbogi grešnik (ca), ki te greh slepi, da ne vidiš neizrekljive zgube, ki se tebi vsak den godí, dokler v grehu živiš; oj pomisli vendar enkrat prav serčno, kak lepe so nebesa, in kak žalostno bi bilo za tebe, ko bi jih po lastni zani-kernosti zgubil (a)! Odperle se ti bodo enkrat oči — o da bi le prepozno ne bilo — in spoznal boš svojo neum-nost, ko si predragi čas življenja zapravljal po svojem pregrešnem djanji. „Zdaj je prijeten čas, zdaj so dnevi zveličanja“ tudi za tebe grešnik (ca) in za nas vse, da se grešniki spokorijo, pravični še pravičniši, in sveti še svetejši postanejo, in si vsak nebesa, v nebesih pa veči slavo, veči veselje, obilniši zveličanje zaslužiti zamore. Amen.

VI. Mnogoverstne steze v nebeško kraljestvo.

„Ako hoče kdo za meno priti, naj zatajuje sam sebe, naj svoj križ na se vzame in naj hodi za meno.“ Mat. 16, 24.

N a v o d.

Došel je svoje dni poslanec Atenski Demadez k Macedonskemu kralju Filipu. Kralj poslanega moža k svoji mizi povabi, in ga med obedom izprašuje, kakšno lego slovito mesto Atene imajo, kako velike so, in pa kako bogate? Tisto dobo so bile Atene eno naj bogatejših in naj krasnejših mest na znanem svetu. Demadez na mizi dolgost in širokost Atenskega mesta in njegove okolice zariše, ter pripoveda od njegove bogatije in lepote. Kakor nepopolen in slab je bil toti popis Atenskega mesta, je v sercu kralja Filipa vendar tako goreče želje po Atenah vnel, da je očitno izgovoril: „To mesto mora moje biti, naj velja kar rado, kerv, ogenj, meč in zlato!“

Tudi jas sim vam nebeško mesto Jeruzalem popisal, in vam pravil od lepih svetih nebés. Dasi je ravno le slabo in mračno moje popisovanje, vender zasluži, da tudi mi vsi za nebesa vneti izrečemo: „Naj veljá, kar rado; nebesa morajo naše biti!“

Kdor pa hoče srečno v nebesa priti, mora pravo stezo dobro poznati, ktera v nebeško kraljestvo pelje. Blagor

nam, ki imamo toliko zvestega vodnika v nebesa, samega usmileneža Jezusa, ki nam veli: „*Jaz sim pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugače, kakor skoz mene.*“ Jan. 14, 6. „*Aka pa hoče kdo za meno priti, itd.* Iz teh zlatih besed Jezusovih si dve važni resnici posnemimo, in prav dobro premislimo:

I. *Hoja za Kristusom je edino prava pot v svete nebese; to pot nam pa kaže*

II. *sveta mati katoliška cerkev, ki nas za roko v nebese pelje.*

Kedar je sv. Štefan, prvi mučenik Kristusov pred svojimi sovražniki na sodbi stal, se je v nebese ozerl, vidil božje veličastvo in Jezusa stati na desnici božji, in je rekel: „*Glejte! vidim nebese odperete, in Sinu človekovega na božji desnici*“ Djanje ap. 7, 55. Tudi nam so svete nebese odperete; pogledjmo pot, ki nas u vesele nebese pelje.

Razlaganje.

I.

Iz vsakega kraja, iz vsakega stana pot v nebese gre, kajti Bog hoče, naj bi vsi ljudje zveličani bili. I. Tes. 2, 4. Prav za prav pa le dvojna pot v svete nebese pelje: *pot nedolžnosti in pa pot pokore.* Ker pa sv. Joanez v skrivnem razodetju 21, 12 — 13. piše, da ima sveto mesto, nebeški Jeruzalem dvanajst vrat, troje vrata proti jutru, proti severju troje, proti jugu troje vrata, in proti zahodu troje; hočemo dve poglavitni poti v dvanajstere posebne steze razdeliti, po katerih ljudje iz raznih stanov v nebese pridejo, naj bi spoznali: jeli se tudi mi na eni alj drugi stezi proti nebeškemu kraljestvu znajdemo?

Perva steza v nebesa je hitra (zarana) pot kerstne nedolžnosti; po njej na ravnost v nebesa dojdejo nedolžni otročiči, ki v svoji prvi nedolžnosti umerjejo, po zaslugah Kristusovih. Ogerjnjeni v belo oblačilo svatovsko, katero je v rešnji kervi Kristusovi oprano, grejo nedolžni otroci skoz perve vrata zarane (zgodne) smerti tako rekoč topli v nebesa, in vsako tako dēte lahko veselo o srečnem prihodu v nebeško domovino veli: „Mene pa si sprejel zavoljo moje nedolžnosti, in si me poterdil pred svojim obličjem. Po tem spoznam, da me ljubiš, in se moj sovražnik ne bo veselil zavoljo mene. Hvalen bodi Gospod, Izraelov Bog od vekomaj do vekomaj.“ Ps. 40, 12 — 14. Zato tudi sveta cerkev take otročiče veselo pokaplje, in o prevodih k pogrebu le vesele pesmi poje. — O potolažite se, keršanske matere, ki svoje deteta v prvi nedolžnosti na mertvaški ojder položite, obrišite si svoje solze, in privošite svojemu ljubljencu diko nebeško. „Ker je Bogu dopadlo, je postalo (vaše dēte) njegov ljubček, in ker je med grešniki živelo, je bilo (vam) vzeto, da ni hudobija njegovega uma popačila, ali da ni hinavšina njegove duše preslepila. Njegova duša je Bogu dopadla: zato ga je hitel vzeti izmed hudobij.“ Modr. 4, 10 — 14. Več kakor pomočnika na tem svetu vam je potreba priprošnika v nebesih. Vaše rajno dēte vam je naprej išlo mesta pripraviti, in vas bo čakalo, dokler tudi vi srečno za njim v sveti raj dojdete.

Druga pot v nebesa je tesna steza devišstva, ki za derečo reko zapeljevanja in razujzdanja v nebeško kraljestvo gre. Čista in goreča ljubezen do Jezusa je toto stezo naredila; in če je ravno nevarna, vender gotova pot, ki mladenče in deklina deviškega stanu k nebeškemu

ženinu pripelje. Tako sv. Pavel uči, rekoč: „*Neomožena in devica misli, kar je Gospodovega, da bi bila sveta na telesu in duhu. Ktera je pa omožena, misli na to, kar je posvetnega, kako bi možu dopadla. Kdor je brez žene, skerbi za to, kar je Gospodovega, kako bi Bogu dopadel. Kdor je pa oženjen, skerbi za to, kar je posvetnega, kako bi ženi dopadel, in je razdelen.*“ I. Kor. 7, 32 — 34.

Ako je ravno vedno devištvo le dober evangelski svet in nobena zapoved, je vendar veliko milijonov mladenčev in mladenčic to tesno, pa gotovo stezo v nebesa nastopilo, se ženitvi in bogati možitvi odpovedlo, dalo vse, tudi svoje življenje, po tej častiti stezi devištva srečno priti v nebeško kraljestvo, kakor p. sv. Neža, sv. Lucija, sv. Kazimir, in brez števila drugih. Od njih sv. Duh tako slavno in dično govori: „*Oh, kako lep je čisti rod, ki se čednosti sveti; njegov spomin je večni, kajti pri Bogu in pri ljudeh hvalo ima.*“ Modr. 4, 1. Srečen pot vam želim, mladi popotniki in popotnice, ktere usmileni Jezus po stezi devištva k sebi kliče. „*To je božja volja, vaše posvečenje, veli sv. Pavel, da se varjete nečistega djanja, da vsako vas vč svoje telo ohraniti v svetosti in časti.*“ I. Tes. 4, 3. 4. Angeli vas bodo po tej deviški stezi spremljali, in vas podpirali, da se ne spotaknete; in blagor vam, ako do konca svojemu stanu zvesti ostanete. „*Zveličani so, ki so čistega serca; pravi Jezus, ker oni bodo Boga gledali.*“ Mat, 5, 8.

Tretja pot v nebesa je ravna steza keršanskega poštenja in pravičnosti. Prava čast in poštenje več velja, kakor bogastvo in dnar; pa veliko ljudi prave časti ne pozna, in ima prazno peno za svojo čast, za svojo vrednost. Potegovati z posvetnimi ljudmi, ne moliti, postne

dni meso jesti, se po gosposko nositi in šopiriti, to imajo za poštenje in čast; po keršansko živeti in se po svojem stanu nositi, jih je pa sram. To ni nobeno pravo poštenje, ni ravna steza prave časti, zakaj Kristus veli: „Kdor mene pred ljudmi zatajuje, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor koli pa mene spoznava pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ Mat. 10, 32 — 33. Po toti stezi keršanskega poštenja so hodili vsi sveti spoznovavci, ki se niso sramovali evangelija, ampak so se veselili zavoljo Jezusovega imena zasramovanje terpeti. Djanje 5, 41. Ne krasti, ne ubijati, vsakemu dati, kar mu gre, to je pošteno tudi za neznaboge in nevernike; za katoliške kristjane pa to ni zadosti. Kdor hoče biti pošten katoličan, ima vsako nedeljo in praznik službo božjo pobožno obiskavati, se postiti zapovedane postne dni, in svete sakramente vredno, pa tudi očitno prijemati, kakor nam naša sveta mati kat. cerkev zapoveduje, naj rečejo ljudje kar hočejo. To je pošteno katoliško življenje, to je steza katoličanskega djanja, ki nas gotovo v nebeško kraljestvo pelje. Naj veči čast nam bodi, da smo katoličani, naj veči skerb in veselje po katoliško živeti. Hočete to resnico v mili prigodbici viditi? — Žlahen gospod, le po imenu katoličan, je svojega sinka v šolo dal. Ravno so duhovski pastir otroke za prvo sveto spoved pripravljali, in tudi ta otrok se spove. Pervi petek po spovedi se deček brani mesa jesti, in tretjo cerkveno zapoved prelomiti. Brezbožni oče mu meso jesti zapové; sinko pa pravi: „V petek meso jesti bil bi smerten greh, so duhovski pastir rekli, ker je sveta cerkev to prepovedla; cerkvene zapovedi so pa tudi zapovedi božje. Kaj takega

storiti ne smēm; bom pa rajši česar drugega jedel.“ Ves serdit se oče nad sinom zakrega, rekoč: „Ne, dečko! če nočeš mesa jesti, pa ne dobiš danes jesti; poberi se od mize v svojo sobo.“ Usmileno mater je pa v serce zabolelo, da bi otrok celi den stradal; prinese mu v izbico skrivaj jedila. Otrok pa ne vzeme jedi, in pravi: „Ne, draga mama, ne smem danes jesti, ker so mi oče prepovedli. Očeta vbogati in v petek meso jesti nisem smel, da ne bi greha storil, in Boga žalil; pa teš ostati, to za morem, da zapoved očetovo dopolnem; ne silite me, ljuba mama!“ To lepo otroško djanje mater toliko gane, da jo solze polijejo. Hití očetu pravit, in obadva se razjokata. Oče hiti se duhovniku zahvalit, ter veli, da ga je otrok podučil prav po keršansko, katolško živeti. — To je naša naj večí čast, da smo katoličani, to naša slava, da po katolško živimo; to pa tudi ravna pot v svete nebesa!

Četerta pot v nebeško kraljestvo je *apostolska steza*, po kateri hodijo, ki ljudém v nebesa pomagajo, in kraljestvo božje po svetu širijo, naj bi Bog po vseh krajih prav spoznan in od vsih národov česčen bil. Po ovi stezi so hodili apostoli in učenci Kristusovi, ki so vse svoje zapustivši za Kristusom šli, in po njegovem vnebohodu po vsih krajinah sveta evangelj oznanovali, tako, da od njih sv. Pavel govori: „*Po vsej zemlji je šel njih glas in do pokrajin zemlje njih besede.*“ Rim. 10, 18. — Po tej apostolski stezi hodijo pobožni misijonarji, ki zapustivši svoje domače kraje, žlahto in znanje, široko morje preplavajo, Amerikanske gošave prehodijo, in se v žgeče pušave Afrikanske med zamorce podajo, nesrečnim nezna bogom, ki v dušnih tminah in v smertni senci dušne

slepote sedijo, veseli glas kraljestva božjega oznanit, med divjimi narodi zveličansko znamenje svetega križa vsadit, in nevérnikom pravo pot v časno srečo in v zveličanje večno pokazat. „Oh, kako lepe so noge takih, ki oznanjujejo mir, ki oznanjujejo dobro!“ Rim. 10, 15. — Po tej poti pa tudi ti hodiš, keršanska duša, ki v kako tako braterno stopiš, ktere misijonam med neverniki pomagajo, kakor bratovšina sv. Leopolda misijonam v severni Ameriki v pomoč; — družba Marijna, pomagat misijonam v sredni Afriki; — družba čistega spočetja Marije device v pomoč kristjanom v jutrovih krajih. Tudi mali otročiči lahko to apostolsko stezo nastopijo po društvu sv. detinstva Jezusovega, ki pomaga malo deco nevernikov pokupiti, in v sveti keršanski véri odrediti, vboge otročiče, kojih po jezere nevéрни stariši podavijo, potopijo, ali pa svinjam pomečejo. Oče naš in češeno Marijo moliš, pa krajcar misijonam daruješ; nevérnim divjakom v božje kraljestvo; oni pa tebi v nebesa pomagajo. Oh, kako lepo, kako veselo je to! — Po apostolski stezi pa tudi ti v nebesa greš, oče in inati, gospodar in gospodinja, ki svojo družino skerbno učiš in opominjaš, hudega varješ in v dobrem podpiraš. Vsi ti in taki so apostolov sodelavci, in bodo v nebesih tudi njihovi deležniki. O slavna apostolska steza, bodi nam lepo pozdravljena!

Peta steza v nebesa je mučeniška, sterma, z kervjo polita pot. Sv. Štefan mučenik je prvi za Kristusom to slavno pot nastopil, in nad 16 milijonov keršenikov je za njim serčeno v nebesa došlo, nježnih otročičev, kakor priletlih starčkov, verlih mladenčev, kakor zalih devic, hrabrih možev in poštenih žen, vsake starosti, vsakega stanu. Cele rodbine in vojaške verste so po tej kervavi

stezi veličastno v nebesa došle. Po tej ostri poti je hodila vitežka mati z svojimi sedmerimi sinovi, *sv. Simfioroza*, *sv. Ahacij* in *sv. Mavricij* s svojimi tovarši. Po tej kervavi stezi hodijo še dan današnji kervavo preganjani kristjani v *Kohinkini* in v sosednih juternih krajih, katerih veliko grozovitni nevěrni Kitajci ob glavo denejo, z vervi podavijo in z ognjem žive zažgejo. Pretekle tri leta so dva francozka misijonarja ob glavo djali, petdeset domačih duhovnikov grozovito pomorili, in veliko jezer kristjanov (*Anamitov*) je bilo pretekle tri leta oropanih, iz domačije pregnanih in pomorjenih. Mnogim věrnikom so sovražni nevěrci z gorečim železom na čelo napis vžgali: „Deležnik malovredne věre.“ Tudi otrokom na lice blizo desnega ušesa tako zasramljivo znamnje vtiskajo, da jih vse žive dni lahko poznajo, da so kristjani. Francozki vojšaki so našli v mestu Baria v ječi petsto sožganih merličev. „Vsak den gremo okrog gledat, piše nekdo francoskih vojšakov iz tistih krajev, „da bi poiskali vbogih kristjanov, ki so gorečim germadam ubežali, in smo 11. prosenca 1861 50 na pol ožganih žen in otrok sprijeli. Drugi den pridejo na vse zgodej dolge verste pregnanih mater, ki so z veliko težavo svoje otroke za sebo vlekli. Večina jih so nesle po dvoje na pol zažganih otrok v koših, in pred njimi je nesla žena podobo Jezusovo.“ — V dveh dneh je več od 200 kristjanov v ognji smert storilo. Cesar je ukazal vse podložnike, ki so kristjani, pomoriti. — In vender toliko kristjanov, kakor perve čase, tudi zdaj za sveto vero Jezusovo radovoljno smert stori, ter živo sposna, da je taka smert gotova, če ravno kervava pot v svete nebesa. Jim se dopolnuje obljuba Jezusova: „Blagor vam, kedar vas bodo

kleli in preganjali, in vse hudo zoper vas lažnjivo govorili zavoljo mene; veselite se in veselja radujte; ker je vaše plačilo obilno v nebesih.“ *Mat. 5, 11 — 12.* Tudi za ceno kervi niso nebesa predrage!

Šesta steza v nebeško kraljestvo je kraljeva pot križev in težav, po kateri je naš nebeški Kralj pred nami hodil, in nas za sebo povabil, rekoč: „Kdor hoče za meno priti, naj zatajuje sam sebe, naj vsak den svoj križ zadene, in naj gre za menoj.“ Luk. 9, 23. Po poti križev in težav so hodili za Jezusom vsi svetniki in svetnice božje, ter so dobro spoznali, da so križi in težave goli darovi usmiljenja božjega, „*kajti Bog pokori kogar ljubi; in tepe vsakega otroka, kterege sprejme.*“ *Hebr. 12, 6.* „Veliko lažje se očiščujemo skoz vodo pokore, kakor pa skoz ogenj vic“, veli *sv. Pacijan*. Križ terpljenja je ključ do svetih nebes; kdor se ga brani, njemu se nebeške vrata odperle ne bodo. — *Sveti Katarini Senenski* se je svoje dni Kristus prikazal, in je v eni roki zlato, v drugi pa ternasto krono ponudil, naj si izvoli, katero rada. *Sv. Katarina* z obema rokama za ternasto krono prime, in si jo na glavo pritisne, ter vse svoje žive dni veliko, pa tudi voljno poterpi. In *sv. Terezija* je pogosto zdihovala, rekoč: „Terpeti, alj umreti! daj mi o Gospod, umreti, alj pa terpeti!“ Keršanska duša, ne zogibaj se tudi ti pota težavnega križa; le križ te nebesam približava.

Sedma steza je polzka pot zakonskih, ktera mora bolj široka od drugih biti, da jih zamore dvoje vstric po zakonski stezi v nebesa hoditi, in še svoj zarod za sebo peljati, ako Bog zakonu otrok da. Veliko zakonskih se

na tej poti spotika, si ne k nebesam, marveč le v pekel pomaga, ako si ženini svoje neveste, in neveste svoje ženine le po zunajni lepoti, po dnarjih in posvetni imenitnosti, ne pa po svetih čednostih izberajo, v zakonu drug drugega ne podpirajo, ampak le overajo po pravi poti k nebesam hoditi. Taki zakonski bodo težko težko zveličani, in sv. Pavel veli, „da bodo taki nadlogo mesa imeli.“ 1. Kor. 7, 28. Blagor pa zakonskim, kateri se prav po keršansko ljubijo, in drug drugemu v nebesa pomagajo; če eden pade, ga drugi vzdigne, kakor sv. Monika svojega moža *Patricija*. Njeni mož je bil nevernik, in kakor nevernik ves hudoben in razberzdan. Ker Boga poznal ni, se ga tudi bal ni, ter je delal kakor divjak. Veliko je preterpeti morala keršanska žena, sv. Monika; alj ker ji keršanska vera in ljubezen ni le samo na jeziku bila, ampak v sereci in v življenji, je z divjim možem tako pohlevno, ljubeznjivo in modro ravnala, da ga je čisto ukrotila in s svojimi lepimi, keršanskimi čednostimi in izgledi vnela za keršansko vero, katero je tudi sprejel in se kerstiti dal. Ne dolgo potem *Patricij* umerje, gotovo srečno umerje kakor dober kristjan, kar je vse z božjo pomočjo verla keršanska žena, sv. Monika storila. — Ako pa Bog zakonsko dvojico skoz smert razloči, je dobro dobro vdovec in vdova ostati, in nebesa bolj skerbno iskati, kakor se navadno v zakonskem stanu godi. Tako so po tej poti sv. *Franciška*, sv. *Lizbeta*, sv. *Jedviga*, in veliko drugih svetih žen v nebesa hodile, ki svetijo zakonskim kakti prijazne zvezde na jasnem nebu.

Osmo pot v nebesa je navadna ozka steza keršanskega življenja, po kateri pa le oni hodijo, ki z veliko derhalo posvetnih ljudi ne potezajo, temveč se božjih in cer-

kvenih zapovedi zvesto deržijo. Od te prave keršanske steze Jezus govori, ko pravi: „*Pojdite noter skoz ozke vrata; zakaj široke so vrata in prostorna je pot, ktera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kateri po njej noter hodijo. Kako ozke so vrata, in tesna je pot, ktera pelje v življenje; in malo jih je, kateri jo najdejo.*“ *Mat. 7, 13—14.* Bog ne terja, da bi vse zapustili, kakor apostoli, vse svoje premoženje med vboge razdelili, in se vse žive dni terdo postili, kakor pušavniki, in za nebeško kraljestvo junaške dela opravljali, kakor sveti mučenci; pa v malem moramo zvesti biti, in vse svoje dolžnosti na tenko dopolnovati, in pa do konca v božji službi zvesti ostati; to Bog od nas želi, ter nam, če tako storimo, o konci našega popotvanja poreče: „*Blagor tebi, dobri in zvesti hlapec (dekla)! ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil; pojdi u veselje svojega Gospoda.*“ *Mat. 25, 21.*

Deveta pot v nebeško kraljestvo je z ternjem posuta steza pokore, od ktere Kristus govori: „*Povem vam, če se ne bote spokorili, in vreden sad pokore storili, bote vsi konec vzeli.*“ *Luk. 3, 8. 13, 5.* Po tej težavni poti se je povernil zgubljen sin v hišo svojega očeta, ktero je bil zapustil in se po široki cesti pregrešnega življenja podal. To pot so učili Kristus in apostoli, po tej stezi, z grenkimi solzami politi, so hodili vsi sv. spokorniki. Steza prave pokore je res težavna, pa edina pot za nje, kateri so stezo nedolžnosti zgubili. Kdor je prepovedano veselje okusil, se mora tudi pripuščenega veselje zderžavati, in to ni lahko za razvajenega človeka, in vendar potrebno. Kako težko je hodilo sv. Avguštinu premagovati svoje hudobne nagone, nam po svojih izpovedih sam popiše. Kako strašne skušnjave je premagovati imela sv. Marjeta

Kortonska, kaj od ljudi preterpeti, lahko beremo v njenem življenji. Čem žalostnej pa je steza pokore v začetku, tem bolj srečna in vesela je o konci življenja. Veselo lahko vsaka spokorjena duša poslednjo uro s *svetim Petrom Alcantarskim* zdihne: „O srečna pokora, ki si meni toliko veličastvo pripravila!“

Deseta steza v svete nebesa je *sterma pot junaško keršanskega djanja*, po kateri naglo v nebesa pridejo, kateri česar velikega in imenitnega za nebeško kraljestvo storijo, po besedah Kristusovih, ki velj: „*Nebeško kraljestvo silo terpi, in silni ga na se potegnejo.*“ *Mat. 11, 12.* „Eno tako keršansko, viteško djanje več velja, kakor tisuč navadnih vaj:“ pravi *sv. Ignacij*; vsako tako junaško delo je široka in visoka stopinja k svetim nebesam. Naj vam to stermo stezo v lepih izgledih pokažem. *Švedski kralj Karol XII.* se je v mladih letih večkrat upijalil, in je enkrat vinjen svojo mater močno razžalil. Prijatelj ga drugi den tega opomne. Kralj reče kupo vina prinesiti, gre k svoji materi in reče: „Mati! včeraj sim vas razžalil; vino bilo je tega krivo.“ Po tem kupo vina do kaplje izpije, rekoč: „To je poslednji kozarec vina, kojega sim izpil; vse svoje žive dni ga več pil ne bom!“ Bil je mož besede. — *Sv. Franciška bogata, žlahna gospa*, je bolenika pod streho vzela, kteremu zavolj velikega smradu družina ni streči hotla. Gospa baronovka bolniku več mesecev sama streže, tako dolgo, da v njenih rokah vmerje. — Poglejte, to je junaško keršansko djanje, kojega vsakdo v svojem stanu pogosto lahko stori iz ljubezni do Boga in svojega bližnjega.

Ednajsta pot v nebesa je *ledena steza pokore* o konci življenja; silno nevarna pot, in redek je, kateri bi

po nji v nebesa došel. Po toti poti je desni razbojnik *Dizmaz* sveti raj dosegel, ker se je poslednjo uro na križu k Jezusu obrnil rekoč: „*Gospod! spomni se mene, kedar prideš v svoje kraljestvo.*“ In Jezus mu reče: „*Resnično ti povém, dones boš z menoj v raji.*“ *Luk. 23, 43.* To je čudo božjega usmiljenja, na čudež pa se ne smemo zanašati. Po navadi je kakoršno življenje, takšna tudi smert. Zato pravi *sv. Avguštin* od te poti v nebesa: „Le eden je (bil po ti poti zveličan), da ne obupamo; pa le eden sam, da se prederzno ne zanašamo.“ Oh, kako lahko poslednjo uro zastaranemu grešniku spoderkne, da poprej umerje, kakor se spokori. Takim Kristus pravi: „*Iskali me bote, in me ne bote našli, in bote v svojih grehih umerli.*“ *Joan. 7, 34. 8, 24.* Ne daj Bog se na to nevarno pot zanašati!

Dvanajsta naj hitrejši pot v nebesa je zbujanje goreče ljubezni božje; ona vleče človeka neprenehoma do Boga, in kder je Bog, tam so tudi nebesa. Od te žive ljubezni sv. Pavel govori: „Kdo nas bo tedaj ločil ljubezni Kristusove? Ali nadloga, aki stiska? ali lakota, ali golota? ali nevarnost? ali preganjanje? ali meč? Svest sim si namreč, da ne smert, ne življenje, ne sedajno, ne prihodno, ne visokost, ne globočina, ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti ljubezni božje, ktera je v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.“ Rim. 8, 35 — 39. Blagor duši, ki Boga čez vse ljubi, kakti sv. Magdalena, sv. Terezija, Sv. Avguštin, in veliko sto tisoč božjih služebnikov in služebnic; ona se v goreči ljubezni nad vse pozemeljsko povzdiga, in k svojemu Bogu na perutih goreče ljubezni leti. „Poglej pod nebom ptičice! veli sv. Avguštin; ako se prav visoko v nebo povzdignejo, jih strelec ne doseže. Ravno

taka se tudi tebi godi; ako so tvoje misli vseskozi v nebesih, te ne zadenejo nevaršine tega sveta.“

To je dvanajstero stezá v svete nebesa. Na kateri stezi si, keršanska duša, ti? po kateri poti hodis v nebeško kraljestvo? po prvi, drugi — ali po nobeni? — Oh, ne mudi se, na pravo pot dobro gledati, in po njej do konca zvesto hoditi!

II.

Po poti v svete nebesa nam je pa tudi modre in skerbne vodnice potreba, ki nas vodi in podpira, vzdiga in nam pomaga, da ne opešamo in prave poti ne zgrešimo. — Kedar je hotel Bog svoje ljudstvo iz Egiptovske sužnosti v obljubljeni deželo peljati, mu je Mojzesa voditelja dal; nas v obljubljeni deželo svetega raja srečno spremiti, nam je sporočil vodnico, sveto mater katoliško cerkev, ter je djal svetemu Petru, vidnemu poglavarju in namestniku svojemu: „*Pasi moje ovce, pasí moje jagnjeta.*“ *Joan. 21, 16.* Ukazal je apostolom in njihovim nastopnikom: „*Kakor je mene Oče poslal, tako pošiljam vas jez. Pojdite in učite vse národe. Učite jih spolnovati vse, karkolj sim vam zapovedal. In glejte, jaz sim z vami vse dni do konca svetá.*“ *Mat. 28, 19 — 20.* Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje. *Luk. 10, 16.* Kdor cerkve ne posluša, imej ga za nevérnika in očitnega grešnika.“ *Mat. 18, 17.* — In kdo bi se tej vodili, sveti katoliški cerkvi ne zaupal? „*Ona je cerkev živega Boga, steber in terdnjava resnice.*“ *I. Tim. 3, 15.* Sam sveti Duh jo vlada; in kdor se ji voditi da, se ne goljfa, in ne bo zgubil prave poti v nebeško kraljestvo. Oh, kako srečni in dobro hranjeni smo pravoyérni katolíčani!

katere sveta katoliško cerkev prav po materno u večno življenje za roko pelja! Naj bi se le tudi dali varno peljati!

Poprej kakor nas mati v zibel položi, nam naša nebeška vodila ljubeznjivo svojo materno roko podá, nas v kopeli svetega kersta omije in posveti v božje otroke. Sv. cerkev lomi otrokom kruha zveličanskega nauka, krepča mladenče in device skoz sveto birmo, nas živi z nebeškim kruhom večnega življenja, in nam ozdravlja dušne rane po sakramentu svete pokore. Sveta katoliška cerkev spremlja ženina in nevesto v zakonski stan, ter jima pomaga zakonski jarm nositi. Tudi na smertni postelji ta nebeška vodila človeka ne zapusti, ter ga preskerbi z nebeško popotnico v dolgo večnost. In kedar se duša trupla loči, še priporoča in spremlja zvesta vodila dušo na božjo pravico rekoč: „Ne pomni, o Gospod, grehov mladosti tega umerlega, ampak oveseli njegovo dušo z svojim obličjem, ter mu odpri svete nebesa. Grešil je sicer, pa Boga Očeta, Sina in sv. Duha ni zatajil, ampak je pravo vero do konca ohranil. Bodi mu torej milostljiv, in vzemi tega mojega otroka v večno zveličanje.“ Tako moli in spremlja skerbna mati našo dušo v sveto nebó. Oh, duše moje! kako dobro vodilo imamo po nevarni poti iz časnosti u večnost! Take gotove vodile nimajo ne Judje, ne Turki, pa tudi nevérniki in krivo-verniki ne, naj se ravno s svojo vero hvalijo.

Popotniki, kateri po tistih krajih hodijo, kder so krivo-verniki Luterani alj pa Kalvinci domà, pričajo, da se razloček med njimi in pa med katoličani že na obličji pozná. Luterani in Kalvinci so nekako žalostnega, tužnega lica; vidi se jim, da se jim godí, kakor ljudém, ki so

pravo pot zgrešili, in ga nimajo, ki bi jim gotovo pravo stezo kazal. Katoličani so pa vidno vedrega in veselega obraza, kajti vëjo, da je sveta kat. cerkev njihova modra vodila na poti v Očetov dom. Ako krivoverniki grešijo, nimajo sakramenta svete pokore, se očistiti svojega dolga; storjeni grehi jih grizëjo, kakti červi in sladek dušni mir jih zapusti. Tudi katolški kristjani grešijo, pa zadobijo pri sveti spovedi spet odvezo in ljubi dušni mir se jim poverne. Lehko so veselega serca, ker jih vodi sveta cerkev po pravi poti zveličanja.

Ne dajte se torej motiti, duše moje, ako v sedajnih časih pravijo lažnjivi preroki: sej je vsaka vëra dobra, bodi si Luterova alj Calvinova, judovska alj pa turška; sej imamo vsi enega Boga. — Eden je Bog, eden kerst, le samo ena je prava vëra, in ravno tista, ktero je božji Sin, Jezus Kristus razodel, in svoji sveti cerkvi izročil; vse druge morajo biti lažnjive, inãe bi Bog resničen ne bil. — Ne dajte se goljufati, ne zapeljati drugovërcem, ki se hvalijo, da imajo čisti evangelj. Tako dolgo so ga čistili po svoji pameti, da sta jim le dva sakramenta ostala, in še ta dva jih je veliko zaverгло, ter verjejo, kar se komur poljubi. Tako se jim godi, ki so se ločili prave vodile, svete katolške cerkve; pravo stezo v nebesa so zgubili. — Oh, kolika sreãa za nas, da smo udje svete matere katolške cerkve, neveste Jezusove, prave matere vsih pravovërnih božjih otrok. Ona je učiteljca resnice, ona deliteljca vseh božjih dobrot; le ona sama ima klüče svetih nebes. O sveta keršanska, katolška, edino zveličavna cerkev, ti ljubeznjiva mati in vodnica pravovernih otrok! tebe se hoãemo zvesto deržati, tebe slušati, in nikdar pozabiti, da si naša mati, mi pa tvoji otroci! Naj se

nam jezik na nebu poprej prisuši, naj nam desnica poprej oterpne, kakor bi pozabili tvoje ljubezni, tvoje zvestobe in materne skerbi. Da smo pravovérni katoličani, to je naša naj večí sreča in čast v življenji, to bo nam tudi naj večí tolažba o naši smerti.

Sklepanje.

Kedar je svoje dni sv. Francišk Salezijan po svoji škofiji potoval, so mu v nekem kraju povedali, da želi star kmet na smertni postelji, naj bi ga škof obiskali, in mu dali svet blagoslov. Prav rad sveti škof bolnika obiše, in ga spové. Po spovedi bolnik sv. škofa pobara rekoč: „Premilostljivi gospod! kaj se vam vidi, jeli bom umerl?“ Sv. Fr. Salez mu odgovorí: „Poznal sim jih veliko, ki so hude bolezni spet ozdravili; v Boga zau-pajmo, ki je gospod življenja in smerti.“ Bolnik na to reče: „Ne prašam zato, kakor bi se smerti bal, temveč zato, ker se bojim, da bi še sedaj ne umerl.“ Sv. škof se mu čudi, in ga pobara, ali mu revšina, ali žena, ali deca, ali hude bolečine življenje toliko grenijo, da si hitre smerti želí? „Ne, gospod, odgovori serec; učakal sim pri dobrem zdravji svojih 70 let; imam dovolj premoženja in dobro se mi je godilo. Moja žena in otroci me radi vbogajo, in so moje veselje. Vse to ni uzrok, da želim umreti.“ „Kaj pa?“ ga sv. škof popraša. Bolnik veli: „Slišal sim v pridgah toliko lepega in veselega od pri-hodnjega življenja in od svetih nebes, da se mi ta zemlja le žalostna, tesna ječa zdi.“ Po tem jame bolnik toliko čudežnega od dike nebeske pripovedati in popisovati, kako je v nebesih lepo, kako pa na tem svetu žalostno, da so

svetega škofa od veselja solze polile, ter je djal, da je sam Bog pobožnemu starčku vse to pokazal. Ko bolnika sv. Francišk u sveto poslednje olje dene, se v enih urah za tim ves v sveto voljo božjo udan sveta loči, in svojo dušo v nebesa pošlje. Nebeški mir se je pa tudi rajnemu na obličji svetil.

Blagor vsim, ki po večnemu veselji hrepenijo, in hitijo po pravi poti v svete nebesa! — Věmo, kam da gremo, tudi pot věmo; daj nam Bog srečno priti v hišo Očetovo! Amen.

VII. Dvanajstere vrata v nebeško kraljestvo.

„Resnično, resnično vam pověm: jaz sim vrata. Ako kdo skoz mene noter gre, bo zveličan.“ *Joan. 10, 9.*

N a v o d.

Poslednje dni starega leta se po navadi družina seli. Hlapci in dekle grejo deloma peš, deloma se pa tudi vozijo, ter svojo kložnjo nesejo alj peljajo iz ene službe v drugo; vsako družinče svojo škrinjo ima, ktero prazno alj pa nadevano v svoje novo stanovanlišče prepelje. Pač keršanskemu poslu serce veselja kipí, ako k pošteni hiši

v službo pride, in se mu dobra gospodinja na pragu prismeji, in mu gospodar prijazno roko poda. Gotovo je za služebnega človeka naj večji sreča na svetu, ako k dobrim ljudem v službo pida, ki za-nj skerbijo, kakti za svoje lastne otroke. V taki hiši je dobro ostati, in se ne prepogosto seliti. Goste službe redke suknje.

Tudi naše službino leto bo skoraj pri kraji; dotekel bo naše sedajne službe čas, in preselili se bomo, ne pešec, ne na vozi, temveč nesli nas bodo četeri pogrebniiki v černo zemljo, duša pa šine v veliko hišo neskončne večnosti. Svojo skrinjo s sebo ponesemo, nekoliko ostružkov (oblanic) in raztergan pert, s katerim bo naše mrtvo truplo pogernjeno; naša duša pa dve reči s sebo ponese: *domovnico* (kerstni list) svoje věre, in pa *službine bukvice* svoje vesti, v katerih je vse popisano, kar je človek v svoji sedajni službi hudega alj dobrega storil. Jeli nas bo nebeški vratar na pragu nebeškega Jeruzalema prijazno sprijel kakti svoje drage družbane, ali nam poreče strašne besede: „*Resnično vam povem, vas ne poznam?*“ *Mat. 25, 12.*

Za popotnike po cestah in stranskih stezah stebri stojijo, in na stebrih tablje višijo, na kojih se bere, kamo ta ali una pot pelje; pa tudi zapisano najdemo, kako se ti okrajni alj okolici velj, kako je temu mestu alj onemu tergu ime, da zvejo popotniki, kamo grejo, in če prav pridejo. Tudi na vratih nebeškega Siona dvanajst tabel visi, na njih se bere, kdo je v nebesih domá, kogar bodo nebeški prebivavci veselo v svojo družino sprijeli. Oh, kako potreba nam je tih dvanajst napisov poznati! *Hočemo torej dvanajst napisov nebeških vrat prebrati* in prav dobro premisliti, jeli tudi nam v nebeško kraljestvo velijo? —

„So pravični in modri, in njih dela v božjih rokah; in vendar človek ne vë, ali je ljubezni ali serda vreden.“ *Prid. 9, 1.* „Delajmo torej s strahom in trepetom za svoje zveličanje.“ *Fil. 2, 12*; in pa skerbno preišljajmo njegove znake (znamnje).

Razlaganje.

Kakor *sv. Joanez v skrivnem razodetji* piše, ima nebeško mesto Jeruzalem dvanajst vrat. Proti jutru troje vrata; proti severu troje vrata, proti jugu troje vrata, in proti zahodu troje vrata. Nič omadežanega ne pojde vanj, tudi nič, kar gnusobo dela in laž, ampak le tisti, ki so zapisani v Jagnjetovih bukvah življenja. *Skriv. raz. 21, 10 — 27.* Kakor pri vsakem varoži na vratih varhi stojijo, kojim popotniki svoje popotne liste pokažejo, da jim v mesto iti dajo, alj pa prepovedó; tako tudi na vratih nebeškega Siona stoji dvanajst angelov, ki nikogar vanj ne pustijo kateri ne dokaže pravice večnega zveličanja. Določna beseda v kraljestvo nebeško je *Jezus*; brez njega se nikomur nebeške vrata ne odprejo, kakor nas sam zagotavlja, rekoč: „Resnično vam povém: jaz sim vrata v nebеса; le kdor skoz mene noter gre, bo zveličan. Nihčer ne pride k Očetu drugače, kakor po meni.“ *Joan. 14, 6.* — Na vsakih vratih stoji zlati napis, posebno znamenje zveličanja.

Na prvih vratih stoji s svetlimi pismenkami pisano: „Kdor vëruje in bo keršen, bo zveličan; kdor pa ne vëruje, bo pogubljen.“ *Mark. 16, 16.* „Brez vëre ni mogoče Bogu dopasti.“ *Hebr. 11, 6.* Naj večá dobrota, neza-

služen božji dar je prava sveta katolška, edino zveličavna vera; pravo vero neoskrunjeno ohraniti, in svojim naslednikom čisto zapustiti, ima biti naša naj prva in naj večji skerb. Oj starši, učitelji in redniki! kako sadite vi seme naše svete vere v mehke serca svojih vam izročenih otrok, učencev in rejencev? Bote vi svojim mlajim zapustili ravno tako terdno in živo vero, kakor ste jo prijeli vi od svojih prednikov? Ne, da bi le to vérali, kar se nam poljubi, to pa zavergli, kar nam ne dopade, kakor je krivovercem v navadi; temveč moramo vse za resnico imeti, kar nam sveta katolška cerkev vérovati veli; ona je, od sv. Duha vladana, v sveti véri naša prava vodila v življenje večno; mi smo njeni véрни otroci. Prav po otroško imamo gostokrat svojo pravo vero poterditi rekoč: „*Verujemo, kar nas naša mati sveta katolška cerkev uči, in nam verovati vелеva, kar je od Boga pri-jela.* Vse to hočemo tako na tenjko in terdno vérovati, da bi pripravljeni bili svojo sveto vero z lastno kervjo zapečatiti, kakor *sv. Peter Veronenski.* Ko je še šolarček bil, otroka neki stric, krivovérec popraša, česa se v šoli učí. „*Vére,*“ mu deček odgovorí, in apostolsko vero moli. — Mladenček je odrasel mož, redovnik in imeniten pridgar prave vere postal. Krivovérce ga siloma na potu nepadejo in z noži do smerti ranijo. Umirajé sveti mučenik moli: „*Verujem v Boga Očeta itd.* In kedar ni mogel več govoriti, je pomočil desni perst v svojo za sveto vero prelito kerv, in je na zemljo zapisal: „*Credo*“ — „*Verujem.*“ „*To je zmaga, ktera premore svet, naša véra.*“ 1. Joan. 5, 4. Kdor sveto vero zgubi, vse zgubi.

Druge vrata v nebeško kraljestvo so vrata keršanskega vbožtva, na katerih zapisano stojí: „*Zveličani so*

ubogi v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.“ Mat. 5, 3. Od tiste dobe, ko si je Kristus radovoljno ubožstvo za tovarša izbral, ki ga je od jasele do križa spremljal: od tega časa je ubožstvo toliko ceno dobilo, da si lahko ž njim nebesa kupimo. „Kolika je sreča kristjanov, veli sv. Avgustin, da jim je ubožstvo cena kraljestva nebeškega!“ *Ubogi v duhu* so pa oni, kateri svojega serca na posvetno blago ne vežejo, naj so si ravno bogati. *Ubogi v duhu* so, ki bogastva ne želijo, ampak so s tim zadovoljni, kar jim Bóg da, če so ravno ubogi in potrebni. *Ubogi v duhu* so, ki so pripravljeni vse zapustiti, in goli za Kristusom iti, če bi bila volja božja takó. Bog pa ne zahteva, da bi kakor sv. Francišk vse dali, tudi svojo suknjo, in se v radovoljno ubožstvo podali; samo to Bog hoče, da v nesreči s poterpljivim Jobom rečemo: „Gospod je dal, Gospod je vzel; kakor je Gospodu dopadlo, tako se je zgodilo; bodi češeno Gospodovo ime.“ Job. 1, 21. Ni ravno potrebno za nebesa svoje postelje dati revnim v pomoč, kakor sv. Karol Baromej; pa potreba je s Cahejem djati, kedar je sila ubogih velika: „Gospod! polovico svojega blaga dam ubogim, in ako sim koga kaj ogoljufal, povernem čveterno.“ Luk. 19, 8. *Ubogi v duhu* so vsi velikaši, sodniki in opravniki, kateri po besedah cesarja Ferdinanda II. storijo, ki je djal: „Rajši hočem z ženo in otroci beračiti, kakor pa smerten greh storiti.“ Blagor mu, kdor, kakor sv. Martin na tem svetu ubog in ponižen živi, pa bogat dobrih del v nebesa gre.

Tretje vrata so vrata pohlevnosti in krotkosti, na katerih se bere zlati napis: „Zveličani so krotki, ker oni bodo zemljo posedli,“ t. j. mirno v nebeškem kraljestvu

živeli, Mat. 5, 4. pa tudi na ovem svetu mir z ljudmi imeli. Naj lepši podoba nebeške krotkosti nam je usmileni Jezus v življenji, v terpljenji in v smerti. Kako milo je vabil grešnike, kako krotko je govoril s svojim izdajcem, kako pohlevno je terpel vse zaničevanje in zasmehovanje, kako lepo je na križu molil za svoje sovražnike; kako ves krotek in pohleven v presvetem rešenem Telesu med nami živi, ter nam veli: „*Učite se od mene, kajti sim krotek in iz serca ponižen, in bote pokoj našli svojim dušam.*“ Mat. 11, 29. Prav lepo je te besede sv. Martin posnemal. Imel je zelo razuzdanega učenca Brikcija, in ga je po očetovsko svaril. Brikciju je pa do lepega svarjenja toliko merzelo, da je svetega škofa zasmehoval, in njegovo djanje očitno zaničeval. Sv. Martin je vse to pohlevno prenašal tako, da so mu svetovali, naj hudobneža ostro kaznuje. Sv. Martin jim pa odgovori: „Kristus je Judeža preterpel; po njegovem izgledu hočem tudi jaz s tim možem poterpljenje imeti.“ Tolika kratkóst je Brikcija tako spremenila, da so ga za svetim Martinom škofa postavili, in da je zdaj svetnik v nebesih. — Nagla jeza je škodljivi plohi podobna, krotkost pa pohlevnemu dežu; pohlevnost podaljša življenje, ter nam in drugim v nebesa pomaga. Ker sv. Štefan ni svojih kamnjavcev klet, ampak je le pohlevno za nje molil, za to je videl poslednjo uro nebesa odperte. „Krotkost je tista čednost, veli sv. Krizostom, ktera človeka Bogu podobnega dela, in Bogu bliža.“

Četerte vrata v nebesa so vrata keršanske žalosti, na katerih se zapisano bere: „Zveličani so žalostni, ker oni bodo oveseljeni.“ Mat. 5, 5. Po nauku sv. Pavla je „žalost Bogu prijetna, ktera rodi stanovitno pokoro

k zveličanju“ (kakoršno je imel sv. Peter); posvetna žalost pa donáša smert, (kakor Judežu Iškarijotu) II. Kor. 7, 10. Razujzdanec žaluje, ker je svoje zdravje zapravlil; zapeljana deklina plaka, ker je svoje poštenje zgubila; pa vsa ta posvetna žalost ne pelje v nebesa, kajti ni zavolj Boga, temveč zadel svetá. — V Lavan-tinski dolini je pa živel pred nekimi letmi bogaboječ kmet, kateri ako je slišal, da sta si soseda v jezi, ali pa, da kdo pregrešno znanje ima, je lepó roke povzdignil, in jokaje prosil, naj Boga ne žalijo. Tako beremo od nekega svet-nika, kateri je nečistuiku na pot stopil, ter ga milo prosil, naj greha ne stori. Razujzdanec ga za uho vseka; sve-ti mož mu pa tudi drugo lice pomolí, rekoč: „Se eno mi daj za uho; pa le Boga ne žali!“ — Le njim, ki svoje pre-grehe obžalujejo, in so žalostni, da je dober Bog tako malo spoznan in hvalen, tako hudo pa žalen, takim ža-lostnim so četerťe vrata v svete nebesa odperte. „Skoz kratko pregrešno smejanje si kupimo večno žalovanje; skoz kratko časno žalovanje si kupimo večno veselje.“
sv. Peter Damian.

Pete nebeške vrata so vrata božje obljube in imajo tolažljivi napis: „Zveličani so lačni in žejni pravice; ker oni bodo nasiteni.“ Mat. 5, 6. „Dve mizi, pravi pobožen Tomaž Kempčan, je dobri Bog v svoji sveti cerkvi po-stavil; na eni ležijo bukve njegovega svetega evangelja; na drugi njegovo presveto Telo, naši duši hrana. Brez tega dvojnega živeža bi mi ne bilo živeti.“ Take Jezus vabi k poslušanji božje besede, rekoč: „Ako je kdo žejin, naj pride k meni in naj pije. Voda, ktere mu bom jaz dal, bo v njem studenec vode tekoče v večno življenje;“ Joan. 4, 14. 7, 37, to se pravi: kdor ima sveto željo,

čedalje bolj pobožno in pravično živeti, temu hoče Bog tudi željo potolažiti, ter mu deliti milost za milostjo, da, več ko želi, več tudi od Jezusa, studenca vsih milosti, zadobi. Takim lačnim in žejnim pravice Jezus veli: „Kdor zavživa moje meso, in pije mojo kerv, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji den.“ *Joan. 6, 55.* Kdor je lačen in žejin pravice, se pridgam in keršanskim nankom ne odmika, rad premišluje božje reči, in prebera pobožne bukve; on hodi pogosto k spovedi in vredno k božji mizi; njemu je vsaka pridga, vsako sveto obhajilo stopinja bližej svetih nebes — vsaka nedelja, vsak praznik srečen štacijon po poti večnega življenja. Ne bosi zgrešil petih nebeških vrat, in veselo prišel na gostijo nebeškega kralja, kder bodo vse njegovo želje dopolnjene. „Blagor lačnim in žejnim pravice, nasiteni bodo.“

Na šestih vratih v nebeško kraljestvo stoji napisano: „Zveličani so usmileni; ker oni bodo usmiljenje dosegli.“ *Mat. 5, 7.* Skoz dobre dela telesne in duhovske milosti Bogu posojujemo, in Bog je naš dolžnik; lahko se ob smerti proti nebesom obrnemo, kajti nam sv. Duh veli: „Kdor se ubogega usmili, na obresti posojuje Gospodu; in povernil mu bo.“ *Preg. 19, 17.* Zato bo vse usmilene darovnike in darovnice vbogih sodni den Sodnik veselo zaklical: „Pridite izvoljeni mojega Očeta. Bil sim lačen, in ste mi dali jesti; žejin sim bil, in ste mi dali piti; tujec sim bil, in ste me pod streho vzeli; nag sim bil, in ste me oblekli; bolen sim bil, in ste me obiskali; v ječi sim bil, in ste k meni prišli. Resnično vam povem, kar ste storili kteremu teh mojih naj manjših bratov, ste meni storili.“ *Mat. 25, 34 — 40.* „Milošina je prija-

telica božja in vedno njegova tovaršica," pravi *sv. Jeronim*, „za ktere kolj hoče, lahko dar milosti zadobi, in verige grehov preterga. Njej se z velikim zaupanjem nebeške vrata odprejo; in kakor bi kaka kraljica došla, ji nihče vratarjev, nihče varhov reči ne upa: kdo si ti, in pa od kod? ampak vsi jo od daleč sprejmejo.“ Misliti ne smemo, kakor bi nam milošina brez pokore grehe odvzela; to da zaupati smemo, da hoče Bog usmilnim za pokoro časa dati, in jih noče v grešnem stanu na sodbo poklicati, naj bi tudi čudo storil. — V nekem kraju na Rusovskem sta si bila vojaški polkovnik, verli katoličan, in pa pobožen mešnik priserčna prijatelja. Neki den se mešnik skoz ves peljajo, v kateri je polkovnik stanoval, in nekaj jim pravi, naj prijatelja obiščejo. Ker se jim pa mudi, mislijo dalej iti; pa nek znotrajni glas jim spet veli: „Stopi in obišči prijatelja!“ Rečejo duhovnik postati, in stopijo v hišo. Duhovnika vgledati, veselo polkovnik reče: „Oh, ravno prav ste došli. Moja gospa je na smertni postelji, in kakor veste, protestantinja (Luterove vere), pa zaupam, da vaše pomoči ne bo odverгла.“ Žena se milosti božji vda, resnico svete katolske vere spozna, se spové čez celo svoje življenje, in v naročji svete matere katolske cerkve lepo umerje. Kako si je pa toliko milost zaslužila? Po njeni smrti se je zvedlo, da je imela blaga gospa keršansko navado, vsaki den svojega življenje komu kaj dobrega storiti. Ker je v življenji usmiljenja skazovala, je tudi v smertni uri usmiljenje našla, in je skoz vrata usmiljenja v nebesa šla.

Sedme vrata, ki v nebesa peljajo, so vrata *svete čistosti in nedolžnosti*, ki prelep napis imajo: *Zveličani so, kteri so čistega serca; ker oni bodo Boga gledali.*“ *Mat. 5, 8.*

Čisto, nedolžno serce, neomadežvano svatovsko oblačilo svetega kersta, je gotova zastava nebeškega veselja. Blagor mu, kdor se ne oskruni z nečistim djanjem v svojem samiškem stanu, kakor *Egiptovski Jožef*; srečen, kdor ohra-ni svojo zakonsko čistost, kakti *mladi Tobija in Zara*. Srečni so vdovci in vdove, ki svojo vdovsko čistost in poštenje zvesto varjejo, kakor sv. *Franciška*. Trikrat pa blagor jim, ki v deviškem stanu v nebesa grejo, kakor sv. *Neža* in toliko tisuč svetih devic in čistih mladenčev! Koliko so svoje dni sveti mladenči in device storili, koliko preterpeli, svoj deviški venec za nebeško kraljestvo ohra-niti! (Beri življenja srečen pot; str. 82.) Kaj po v sedaj-nih časih mladi ljudje ne storijo, svoj deviški venec zgubi-ti! —

Osme vrata v nebesa imajo napis: „Zveličani so mirni, ker bodo otroci božji imenovani.“ *Mat. 5, 9*. Te so vrata mirnosti in lepe zastopnosti; skozi nje v nebesa pridejo, ki drug drugim ne zamerijo, in radi odpustijo. Bog je oče miru, in le mirni, prizanesljivi ljudje so pravi božji otroci. Hiša, v kateri miru in lepe zastopnosti ni; soseska, v kateri tožbe in pravde imajo, je živa pripodoba pekla, in ravna cesta v pogubljenje. Zato opominja sv. Pavel: „Če se jezite, nikar ne grešite; solnce naj ne zajde nad vašo jezo.“ *Ef. 4, 26*. Kdor svojim sovražnikom iz serca ne odpusti, za njega niso nebeške vrata odprte; in če bi ves svet ljubil, in le enega človeka na svetu so-vražil, ne boš zveličan, kajti je Kristus tudi za njega umerl, ter je na križi za vse svoje sovražnike molil, re-koč: „Oče, odpusti jim, sej ne vedó, kaj delajo.“ *Luk. 23, 34*. (Beri *Evang. Hrano 2. nat. I. str. 169*.) Tvoji so-vražniki, ki jih v resnici ljubiš, ti bodo skozi vrata priza-nesljivosti v nebesa pomogli.

„Na devetih vratih v nebesa se bere; „Zveličani so, *katere zavoljo pravice preganjajo; ker njih je nebeško kraljestvo.*“ *Mat. 5, 10. Te so vrata nedolžnega zaničevanja in preganjenja, od kterega Jezus govori: „Blagor vam, kedar vas bodo kleli in preganjali, in vse hude zoper vas lažnjivo govorili zavoljo mene; veselite se, in veselja radujte, ker vaše plačilo je obilno v nebesih.*“ *Mat. 5, 11—12.* Pravični ljudje so v nebesih doma, zato jih pregrešen svet kakor tujce sovraži. „Ko bi bili iz sveta, bi svet svoje ljubil; ker pa niste iz sveta, ampak sim vas jaz od sveta odbrál, torej vas svet sovraži,“ pravi Jezus svojim zvestim služebnikom. *Joan. 15, 19.* In sv. Pavel uči: „Vsi, kateri hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo preganjanje terpeli.“ *II. Tim. 3, 12.* Menj kakor si pobožen, menj boš preganjan: pravi sv. Gregor. Skušnja nas uči, da svet naj žlahnejši ljudi nar menj obraja; celó starši svoje naj pridniši otroke pogosto nar menj ljubijo. Za toliko bolj jih pa Bog ljubi, in jim *nebeske vrata poterpežljivosti* odperte drží. Preganjanje po nedolžnem je častito znamenje zveličanja.

Desete vrata v nebesa so vrata poslušanja božje besede, na kterih zapisano čitaš: „Zveličani so, kateri božjo besedo poslušajo, in jo ohranijo.“ *Luk. 11, 28.* Kdor rad pridige in keršanske nauke posluša, bere in govori od božjih reči, kaže, da je v nebesih doma, in da ga Bog v večno zveličanje kliže. O tem velí Kristus: „Kdor je iz Boga, besedo božjo posluša. Za tega voljo vi (farizeji) ne poslušate, ker niste iz Boga.“ *Joan, 8, 47.* Kaj bo tedaj z ljudmi, ki leto in den ne pridejo k pridigi, ne h keršanskemu nauku? Kaj jih čaka, kateri le pridigarja

grejo poslušat, ne pa besede božje? „Pridgar je le cajna, pravi *sv. Avgustin*; Gospod mi je dal, kar vam delim. Ne gledajte na revnost cajne, ampak na dragost semen in pa na vsemogočnost sejaveca.“ Sam *sv. Duh* skoz pravoverne pridigarje govori; njihov nauk je glas iz svetih nebes. Kdor tega glasa ne spozná, ni v nebesih doma. Takim *sv. Hilarij* na ravnost pové: „Le idite od pridige iz cerkve; pa vam povém, iz pekla ne bote ušli.“ Vsim prijateljem besede božje pa usmileni Jezus zagotavlja: „Resnično vam povém, da, kdor mojo besedo posluša, in véruje njemu, kateri me je poslal, ima večno življenje.“ *Joan. 5, 24.*

Ednajste vrata v nebesa imajo napisano: „Kteri obstoji do konca, bo zveličan.“ *Mat. 10, 22*; in te so vrata stanovitosti v dobrem. Judež Iškarijot je dobro začel, ni v dobrem stanovitosten ostal, in je strašno končal. Po njegovem izgledu jih veliko v mladih letih pobožno začne živeti, pa vsahnejo v dobrem, kakti seme na peči, se začno pregrešno obnašati, in brez pokore umerjejo. Marsikdo sliši resno pridigo, se vredno spové in tudi za časek v resnici poboljša; pa v hude priložnosti zajde, in pade v poprejšne pregrehe, zapravi ponidoma milost božjo, na milost božjo greši, in umerje brez milosti božje. Bog odpusti enkrat, dvakrat, trikrat; je pa méra pregrehe doveršena, se tudi vrata nebeške zaklenejo, in se grešniku odprejo dveri peklenške. Blagormu, kdor s svetim Pavlom o konci svojih dni lahko reče: „Čas moje smerti se bliža. Dobro sim se vojskoval, tek dokončal, véro ohranil. Zdaj mi je prihranjena krona pravice.“ *II. Tim. 4, 6—8.* Tako stanovitno se je svoje dni tudi na Bavar-skem nek kerčmar poboljšal, kateri je veliko let tezo kri-

vice na serci nosil, po tem se pa milosti božji udal, ki ga je k spovedi vlekla. Prijezdil je k slavnemu spovedniku, pa ga je bilo toliko sram in strah, da si ni upal na vrata poterkati. Spovednik mu naproti pridejo, in ga prijazno nagovorijo, rekoč: „Priatelj, radi bi se spovedali, kaj ne? Le noter stopite; z veseljem vas bom spovedal.“ Ko srečno vse opravi in svojega konjička zopet zasede, sam sebi z veselim srcem reče: „Zdaj, moj konjiček, za cent lehkeje domu neseš.“ — Šest let je še po tem živel, pa ves drugačin. Na smertni postelji se da po katoliško previditi, in svojemu fajmostru sporoči rekoč: „Povejte tistemu spovedniku, da sim po tisti spovedi svojo obljubo z božjo pomočjo tako zvesto dopolnoval, da nisim v teh šestih letih ne enega smertnega greha, tudi prostovoljno ne malega greha več storil.“ — „*Blagor stanovitnim do konca; prijeti bodo krono življenja.*“ *Skriv. raz. 2, 10.*

Še ene, *dvanaajste vrata* so, ki imajo za vse pravoverne kristjane milostivni napis: *Marija!* Marijo kličemo v litanijah: vrata nebeške. Marija nam je Zveličarja rodila, Marija bo svojim otrokom tudi zveličanje sprosila, kateri jo vredno častijo. Marije otroško počastenje nam je zveličanja gotovo znamenje; in če je zastaran grešnik celó na pragu večnega pogubljenja, še se mu odpró po Marijni priprošnji vrata nebeške. — Svoje dni čuje v Parizi ubog duhovnik, ki je pa za toliko bogatejši v dobrih delih bil, da je hudodelec v strašno smert obsojen, da bo živ raztergan; pa noče se z Bogom spraviti. *Bernard*, tako je bilo duhovniku ime, k hudodelcu v ječo letijo, ga prosijo in mu z ostro božjo pravico žugajo, pa hudobec v železji jih še ne pogleda.

Prosijo ga, naj kratko molitvico Mariji v čast z njimi moli; on jim pa terdovratno herbet oberne. „Ker nečeš prošnje govoriti, jo pa moraš jesti,“ rečejo oče Bernard, in mu listek v usta stlačijo, na kojem je bilo priporočanje Mariji napisano. Na to nadleževanje začne hudodelnik moliti in se Mariji priporočati, in glej čudo! V curkih se mu solze po lici vdirajo in globoko iz serca začne svoje hudobije obžalovati. „To je sveta devica Marija storila, moj brat, pravijo duhovnik; Mariji se imaš zahvaliti, da boš zveličan.“ „Dnes občutim te besede, reče hudodelnik; oh, naj bi jih bil tako občutil, ko sim jih prvokrat iz vaših ust slišal!“ „Kaj se poznavam?“ ga poprašajo. „Kako pa, odgovori hudobec. „Kedar sim redovnik bil, ste me s temi besedami pozdravili: „Veseli se, moj bratec; ti boš po prošnji Marijini milost nebeškega kraljestva dosegel.““ Pa sim vero zapustil, svojo duhovsko obljubo prelomil; brez števila hudobij sim učinil, in zaupanje zveličanja zgubil.“ Ko se je celega življenja spovedel, pregledal število svojih grehov, pa tudi obilnost milosti božje, je še tisto uro spokorno od same žalosti umerl. — Tako je *Marija pribežališče grešnikov*, in vsim spokorjenim vrata nebeške. O starši! le prav živo svojo deco učite Marijo po otroško častiti, in če imate terdovratnika na smertni postelji, Mariji ga v priprošnjo zročite. „Ni bilo še nikolj slišati, da bi se kdo pogubil, ki je Marijo vredno častil.“ *Sv. Bernard.*“

Sklepanje.

Kedar bo našega potovanja kraj, in mi o smerti do svetega mesta, nebeškega Jeruzalema dojdemo, na ktere tih dvanajsternih vrat bomo poterjali? — Ti *nevernež* boš

na perve vrata svete vere poklupal, pa angel božji te bo z gorečim mečem zavernil, rekoč: „*Kdor ne véruje, je pogubljen.*“ *Mark. 16, 16.* — Ti krivični skopec in odertnik boš prinesel breme svojega krivičnega blaga, in boš poterkal na dveri usmilenja božjega; pa angel božje pravice te bo odpravil, rekoč: „*Sodba brez usmilenja tistemu, kateri ni storil usmilenja.*“ *Jak. 2, 13.* — Ti pravdavec in sovražni sosed boš na vrata lepe sprave poterkal; pa angel božji bo te zapodil, rekoč: Tukaj notri ne gre krivičnik, ne toževavec; le mirni so božji otroci. — Ti zaničevavec in preganjavec svete čednosti, boš žalostno do nebeških vrat prikolehal; pa angel povračila ti poreče: „*Poberi se v večni ogenj, hudiču in vsim njegovim pomagavcem pripravljen!*“ Komur si služil, on ti bo plačal. — Došel boš nečistnik, nečistnica terkat na vrata kraljesta nebeškega, kakor abotne device rekoč: „*Gospod, gospod! odpri nam!*“ Pa angel Gospodov poreče: „*Nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo.*“ *Skriv. raz. 21, 27.* — Tudi ti pijanec in zapravljivec boš na nebeške vrata klupal; pa boš kakor evangeljski bogatin v peklensko brezdno pokopan; kajti pijanci in požrešniki v nebeško kraljestvo ne pojdejo. *I. Kor. 6, 10.* — Terkal boš tudi ti prevzetni ošabnež na vrata krotkosti in ponižnosti; pa odgovorili ti bodo: „*Bog se napuhnežem ustavlja, ponižnim le milost daje.*“ *I. Pet. 5, 5.* — Prilezel boš tudi ti mlačni kristjan, ki nimaš nobenega veselja do božje službe, ne prijeti večkrat svete sakramente, ter boš terkal na vrata nebeške. Gospod ti pa poreče: „*Vem tvoje dela, da nisi ne merzel ne gorek; ker si pa mlačen, te bom plunil iz svojih us.*“ *Skriv. raz. 3, 15—16.* — Zaničevavec besede božje in zasmehovavec svetih reči, boš tudi čakal na nebeških vratih; alj Kristus ti poreče: „*Kdor mene pred ljudmi spoznal ni,*

njega tudi jaz ne spoznam pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ *Mat. 10, 32.* — Ti gerdi lažnjivec, kateri si tolikokrat svojo besedo snedel, stanovitno poboljšanje obljubil, pa ne dopolnil; kako se bo pa tebi godilo, kedar boš poterkal na vrata nebeške? Z gorečim mečem te angel požene rekoč: „*Lažnjivec si bil; idi k očetu laži, k hudiču, ki je bil lažnik od začetka.*“ —

Kdo si pa ti? bo vprašal tebe angel, *zvesti častivec Marijin.* Veselo boš pokazal pobožne znamenja bratovšin, v ktere si bil zapisan in si družbine dolžnosti skerbno dopolnoval. Toti Marijin častitelj, častiteljca je bila v bratovšini presladkega serca Jezusovega, prečistega serca Marijnega: bo angel bral. Molil je vsak den oče naš, češeno si Marijo in véro, vneti večo ljubezen do Jezusa, pa tudi češeno si Marijo za spreobrnjenje grešnikov. Dajal je tudi svoje krajcarje, misijonom v Ameriki in v Afriki pomagat in božje kraljestvo na zemlji razširati. Družban Marijin je hodil vsakega mesca k sveti spovedi in k božji mizi; častil je Marijo ne le z jezikom, temveč je tudi vse njene svete čednosti skerbno posnemal itd. Na ravnost se bodo tebi nebeške vrata odperle, in Marija, kraljica nebes in zemlje, bo tebi naproti prišla, in svojemu dobremu otroku krono večnega šivljenja prinesla, rekoč: „*Dobro tebi, moj zvesti sin, moja dobra hči; pojdi v veselje svojega Gospoda!*“

O Marija, naša mati in pomočnica kristjanov, pomagaj nam, da bomo tukaj tvoji pridni otroci, tam pa pri tebi v nebesih deležni obljub Kristusovih. Amen.

VIII. Čvetere ključavnice in pet ključev nebeskega kraljestva.

„Kako ozke so vrata in tesna je pot, ktera pelje v življenje!“

Mat. 7, 14.

N a v o d.

1. Svoje dni je slavni sv. cerkveni učenik *Joan Krizostom*, alj zlatoust imenovan, v poglavitni cerkvi Antiohije predigval. Enkrat nagloma svoje poslušavce popraša, rekoč: „Kaj mislite, predragi poslušatelji, koliko izmed tih veliko tisuč prebivavcev ovega velikega mesta bo v nebesa prišlo?“ Vse tiho molči, in nihče si ne upa na to prašanje odgovoriti. „Tedaj vam moram jaz povedati, da jih ne bo sto zveličanih,“ pravi sv. Krizostom. Čudoma gledajo poslušatelji moža božjega, in stermijo, ko sv. Krizostom na dalej govori, in reče: „Nisim prehudo povedal, ampak terdim, da bo težko deset zveličanih. Ako se vam to neverjetno zdi, premislite, kako slabo dopolnujejo starši svoje dolžnosti, poglejte, kako razujzdano naša mladina živi, in si vzemite k sercu, kar Kristus pravi: „Kako ozke so vrata, in tesna je pot, ktera pelje v življenje!“ „Veliko je poklicanih, pa malo izvoljenih.“
Mat. 22, 14.

2. Ako je moral to strašno resnico sv. Krizostom o svojem času, v četrtem stoletji, izustiti, kaj bi moral jaz v naših dnevih reči, v kojih se pregreha vsake baže

kakti povodinj čez mlade in stare po svetu valj, in vse stanove zajema? — Nočem pogubljeni, ne števila uganjati, koliko nas bo v nebesa došlo; vse to le Bog vč, ki nas bo sodil. Pa resne besede Jezusove vam moram prav živo na serce položiti, ki veli: „Prizadevajte si skoz ozke vrata v nebesa iti; zakaj povém vam, veliko jih bo iskalo noter iti, pa ne bodo mogli.“ Zakaj ne? „Zato, pravi Jezus, ker so široke vrata, in prostorna pot, koja pelje v pogubljenje, in veliko jih je, koji po njej noter hodijo.“ Mat. 7, 13.

3. Moja rajna mati so me žalostno pesem učili, ki popeva, kako so je grešna duša trupla ločila. Trikrat se je poslovila, pa trikrat spet povernila, kajti se ostre sôdbe boji, in trupla ločiti ne more. Poslednjič se je uboga duša ločila, pa tri solze potočila, ko vinske jagode, ker na ostro sôdbo božjo gre. Duša na nebeške vrata poterka, pa jih najde s čveterimi ključavnicami terdno zaklenjene. Grešna, nespokorjena duša nima nebeških ključev, in se strahoma v peklensko brezdno oberne. — Tako stara, strašna pesem nespokorjene duše žalosten sprevod v večnost popeva. Oh, naj bi se nam kaj toliko strašnega nekda ne pripetilo, duše keršanske! prav dobro pomislimo:

I. Nebeške ključavnice, ki nam svete nebesa zapirajo;

II. Ključe nebeške, koji nam vrata nebeške odklepajo. *)

Neskončni, večni Bog, naš nekdašnji ostri Sodnik, zdaj pa dobrotljivi, usmileni Oče! s svetim strahom napolni

*) Razdelenje po prispodobah, ako so jasne, kakor je ta, se da včas prav lepo rabiti. Brez podobe bi se razdeliti dal ravno ta predmet takolo: I. koji so zadržki, ki nam v nebesa branijo, in II. kako jih v kraj spravimo.

naše serce, razjasni s svojo nebeško svetlobo našo pamet, naj spoznamo, kar je prav, in večno življenje srečno dosežemo!

I. Nebeške ključavnice.

„*Nebeško kraljestvo je podobno deseterim devicam, pravi Kristus, ktére so vzele svoje svetila, in so šle ženinu pa nevesti naproti. Pet je bilo nespametnih, pet pa modrih. Modre so vzele olja v svojih posodah s svetili vred; nespametne vzamejo svetila, olja pa ne. Modre so šle z goričimi svetili prave, žive vére z ženinom v nebeško veselje, nespametnim so bile pa vrata zaperte.*“ Zakaj? Zato, ker niso imele gorečih svetil prave vére pripravljenih. Mat. 25, 1 — 13. Perva ključavnica svetih nebés je:

1. *Pomanjkanje prave, žive vére.* „Kdor ne veruje, bo pogubljen,“ to strašno besedo je usmileni Jezus izrekel. Mark. 16, 16. Kdor kolj pravi, da i Boga, in presvete Trojice, da ni človeška duša neumerljiva, da so sveti zakramenti za nič, da ni po smerti drugega življenja, ne pekla, ne nebés; kdor terdi, da so si vse te resnice naše svete vére le duhovniki zmislili, tak človek sam sebe obsodi in pogubi, ter si s svojo nevéro nebesa zaklene. Bog ne daj na prag take hiše stopiti, v kateri se kaj takega zoper našo sveto véro govori! Pred tim nas sv. Joanez, on učenec ljubezni, svarí, ki v svojem II. listu piše: „*Veliko zapeljivcev je izšlo na svet, kteri ne spoznajo, da je prišel Jezus Kristus v mesu. Vsak taki je zapeljivec, in nasprotnik Kristusov. Ako kdo k vam pride, in ne prinese tega nauka, ga nikar ne sprejmite v hišo, in ga nikar ne pozdravite. Zakaj kdor ga pozdravi (se z*

njim peča), *se njegovih hudobnih del vdeleži.*“ In ko je enkrat sv. Joanez nekega terdovratnega krivovérca v nekih toplicah srečal, je svojim tovaršem djal: „Bežimo! da se hiša na nas ne podère.“ Kdor svojo pravo, popolno véro zgubi, ter le eno alj drugo bitstvenih resnic taji, ktere nam je Bog razodel, in nas jih sveta katolíška cerkev uči, njemu bodo po smerti nebeške vrata zaperte, in zaslišal bo, kakor pet nespametnih devic, strašni odgovor, kedar bode poterkal: „*Resnično ti povém, tebe ne poznam.*“ *Mut. 25, 12.*

2. Druga ključavnica, ktera nam vrata nebeške zapera, je vsaka smertna pregreha, kojo prostovoljno učinimo, in se je vredno ne spokorimo. Ni potreba dveh, treh, alj sto smernih grehov; en sam smerten greh je zadosti, da nam nebesa zapre, in pekel odpre. Vsak smertni greh nam posvečujočo gnado božjo vzeme, in nas spravi ob božjo prijaznost, brez ktere ne zamoremo Bogu dopasti, ne k njemu priti. Ravno v tistem stanu, v kojem je tvoja uboga duša, kedar jo izdihneš, in ti poslednjokrat serce udari, v ravno tistem ostane na vse večne čase, v zveličanje odločena alj pa pogubljena. „*Če drevo pade prcti jugu alj proti severju, kamor kolj že pade, tam obleži.*“ *Pridgar 11, 3.* Lasje človeku po konci vstajajo, če prav pomisli to grozovito resnico, da je en sam smerten greh dovolj, vekomaj pogubljenem biti; pa vidi toliko nečistnikov in nečistnic, ki še števila nesramnih grehov ne vejo, — pozna toliko togotnežev, ki se po cele mesce in leta ne spravijo, — toliko krivičnikov, ki cele kupe krivičnega blaga na svoji vesti nosijo! — Kdor milosti božje čas zamudi, in brez gnade božje le v enem samem smertnem grehu umerje, njemu so vrata nebeške na vse vekov ^{vseme čase} véke zaperte; on

nima olja v svoji svetilnici, njemu je ugasnila luč večnega življenja. On bo terkal, pa odgovor zaslišal: „*Resnično ti povém, ne poznam te.*“

3. Kakor nam pa vsak smertni greh svete nebesa na vselej zaklene, tako nam vsak odpustljivi, mali greh za nekoliko časa vrata nebeške zaklepa; in on je tretji zapah v nebeško kraljestvo, dokler se ga v vicah ne očistimo, in se ga v tem življenji nismo spokorili. Kako lahko si z malimi grehi šalo in kratek čas delamo, pa ne pomislimo, kako hudo storimo! Za smertnim grehom je mali greh naj večje zlo; on žali Boga Očeta, žali Boga Sina in Boga sv. Duha. Ako nam ravno mali greh ljubezni božje ne vzame, pa nam jo pomenjša — nam svatovskega oblačila posvečujoče gnade božje ne izsleče, pa nam ga pomaže; — nam duše celó no umorí, pa jo oslabí za večno življenje. Odpustljivi grehi nam pravice do svetih nebes ne odvzamejo, pa nas zadržavajo, v nje priti, ter dušo v časno terpljenje vic vlečejo, in tako dolgo v terpljenji vjeto deržé, dokler ne pride čista iz ječe, kakor iz razbelene peči čisto zlato. In tak zadržek, Boga uživati, dušo huje peče in boli, kakor živi ogenj telo. Zato pravi sv. Terezija: „Ljudje se hudiča bojijo; jaz bi pa rada, naj bi se enega samega malega greha več bali, kakor vsih hudičev. Hudič jim kaj ne zamore alj mali greh jih v velike pregrešne navade zavleče.“

4. Četerta ključavnica, ki nam časno nebesa zapera, je stari dolg časnih kazni, katerih v življenji poplačali nismo. Skoz zakrament svete pokore se nam grehi in zaslužene večne kazni po zasluženji Kristusovem odpustijo; pa časne kazni po svoji moči mi poplačati in poravnati imamo. Ako jih pred smertjo skoz dobre dela in

zadobljene odpustke ne popravimo, jih bomo po smerti v vicah plačevali, da nam gorjé! Ako smo od svojih mladih nog veliko grešili, se sicer popolnoma spovedali, in vredno odvezo grehov prejeli, malo pa spokorili in zadostili za svoje pregrešno življenje, nam bo toti stari dolg tako dolgo nebesa zaperal, dokler ga do čistega s terpljenjem ne poplačamo. „*Povem ti, veli Jezus, ne pojdeš od ondod, dokler tudi naj zadnjega vinarja ne plačaš.*“ Luk. 12, 59. — Oh koliko imamo še starih dolgov poplačati! — koliko pa tudi zlatih priložnosti, jih, če le radi, lahko za vsem poravnati! — Vsakega mesca imajo pobožne družbe in svete bratovšine svoje popolnoma odpustke, kojih se lahko vdeležimo; ni dneva, da bi s kako molitvico alj z drugim dobrim delom saj za več dni odpustkov ne zadočili, ako le hočemo; na primér, če presveto rešno Telo k bolniku spremimo, angeljsko pozdravljenje pobožno molimo, alj pa pobožno: „Hvalen bodi Jezus Kristus!“ rečemo; i. t. d. Ako se pa za vse te in take duhovske zaklade ne zmenimo, toliko lepih prilik (ponidoma) zamudimo, svoje stare dolge poplačati; jeli nas ne bodo po smerti za toliko huje pekli, ter bomo za nje po 10, 20, 100 in tudi 1000 let terpeli, po tem ko na božjo pravico stopimo, ktere bi bili lahko v tem življenji, dokler je usmilenja zlati čas, z malim trdom poplačali? Vsak smed nas naj torej z Jezusom reče in stori: „*Jaz moram delati, dokler je den; pride noč, ko nihče ne more delati.*“ Joan. 9, 11. — Kdor željí srečno in hitro v svete nebesa priti, ima tudi skrbeti za prave ključe do svetih nebes.

II. Ključi kraljestva nebeškega.

Bogat in imeniten gospod, ki je bil v svoji mladosti v keršanskem življenji dobro podučen, je v svojih mož-

kih letih na zveličanje svoje duše celó pozabil, kakor se posvetnim ljudem, žalibože! pogosto godí. Pa nemila smert tudi takih ne pozabi, in huđa bolezen tudi tega gospoda na smertno posteljo položi; pa on noče slišati ne od spovedi, ne od svetih zakramentov ter celó ne dovolji, da bi mešnika k njemu poklicali. Taka terdovratnost o smertni uri je večidel zaslužena kazen božja. Kdor leta in leta Boga pozabi, njega tudi poslednjo uro Bog zapusti, in to zapušenje božje, oh, to je strašen prerok nesrečne večnosti, od ktere večna resnica Jezus sam velí: „*Iskali me bote, in me ne bote našli, in bote v svojih grehih umerli.*“ Joan. 7, 34, 8, 24.

K svoji veliki sreči je imel ti gospód pobožno ženo, ki je bila svojemu možu vidni angelj varh, kakor naj bi vse žene bile. Strašni stan nevarno betežnega moža, strašna misel, da če se z Bogom ne spravi, bo večno pogubljen, je kakti težek kamen na njenem serci ležala. Pa vsaka, še tako dobra beseda ljube žene je bila zastonj. Dobri ženki ni bilo mogoče le zmisliti, da bi njen ubogi mož v takem pregrešnem stanu na oestro sodbo božjo stopil. Posvetovala se je s svojim spovednikom, in bolenega moža tako dolgo nagovarjala, da je mož dovoljil, naj mešnik pride, pa to, da ne smě besede od spovedi ziniti. Duhovnik se vstopijo blizo bolnika, kojemu je duša že na jeziku sedela, in ga molče žalostno gledajo. Bolnik duhovnika popraša: „Povejte mi, kaj sami pri sebi zdaj mislite?“ Mešnik mu odgovorijo: „Ako blagovoljite, bom odkritoserčno povedal, kaj mislim. O Bog, pravim sam pri sebi, kako hitro, in pa strašno se bo temu bolenemu gospodu premenilo! Zdaj v lepi sobi leži, ako pa brez pokore umerje, bo skorej v večni temi prebival;

zda j so blagi otroci in pa ljubezniva ženka krog njega, skorej pa bo v sredi pogubljenih in zaverženih bival; zda j leži na mehki pirnici z židano odejo pokrit, v kratkih urah bo ležal v peklenškem ognji. — Pri teh strašnih besedah jih bolnik ustavi, rekoč: „Najte, Gospod! hočemo se z Bogom spraviti, in prav po keršansko umreti.“ Po-
glejte! *glejte se*

1. Zakrament svete pokore je za nas grešnike *pervi ključ*, ki nam nebeške vrata odklene, kajti je usmileni Jezus svojim namestnikom dj al: „*Kterim bote grehe odpustili, so jim odpušeni.*“ Jan. 20, 23. „*Resnično vam povém, kar koli bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.*“ Mat. 18, 18. V zakramentu svete pokore nas kerv Jezusa Kristusa, Sina božjega, očisti vsega greha (I. Joan. 1, 7), in prava, sveta spoved je zlati ključ, ki nam nebeške vrata odklene. Kakor hitro namestnik božji važno besedo: „*Ego te Absolvo,*“ t. j. „Jaz te odvežem“ izgovorijo, se odpre tista železna ključavnica, ki bi nam bila brez vredne spovedi na večne čase vrata nebeške zaperte deržala. O čudo usmiljenja božjega! — „*Stopimo torej z zaupanjem k sedežu gnade, ~~de~~ usmiljenje dosežemo, in milost najdemo ob času potrebne pomoči.*“ Hebr. 4, 16. Stopimo radi k spovednici, ne samo o velikonočnem času, temveč po vsakem smertnem grehu; pa tudi za malih grehov del vsakega mesca, alj saj vsake kvatre. Po sveti odvezi se vdeležimo zasluženja in odrešenja Kristusovega, ki nas očisti naših grehov, in nam posvečujočo gnado božjo množi, kakor mladika ozeleni in lepo raste, ki se odrezana spet vinski terti vcepi. Čem obilniši je mēra milosti, ktero si osvojimo, tem veči bo tudi naše veličastvo v nebesih. Od *svete Magdalene Pacis* se bere, da je v

duhu vidila, kako je kerv iz Kristusovih ran tekla, in serca njenih duhovnih sester prala, kedar so se spovedovale. Na to je tudi ona zavpila: „Tudi meni, o Gospod, tudi meni!“

2. Drugi ključ, ki nam odklepa vrata nebeške, je daritva svete meše, kedar jo duhovniki služijo, vèrni pa zvesto poslušajo. „Ravno ta in tista daritev je sveta meša, kakor je bila na križu, uči sv. katolijska cerkev, le samo način je razen, po kojem se daruje.“ *Trid. zbor.* Pri sveti meši stojimo, tako rekoč, z Magdaleno na gori Kalvariji pod križem Kristusovim, hvalimo, prosimo in se z žaljenim Očetom nebeškim spravimo skoz njegovega Sina, ki je za nas na križu umerl, katerega prelita kerv pri vsaki sveti meši kliče: „Oče, odpusti jim!“ Toliko velja dar sv. meše, kolikor smert Kristusova na sv. križu.

3. Tretji ključ nebeških vrat je pogosto, presveto, vredno sveto obhajilo, v katerem se z Jezusom priserčno sklenemo, njegovega zaslužnja vdeležimo, in za večno življenje poživimo, kakti mladika, ktera na vinski terti raste. „Ti, o Gospod, nas hočeš sam v sebe preroditi, svoje serce na serce naše položiti, napolniti nas z ljubeznijo do tebe, tako, da bomo le eno serce, le eno življenje s tebo,“ pravi sv. Bonaventura, po besedah sv. Pavla, ki veli: „Živim, pa ne jaz, živi pa v meni Kristus.“ *Gal, 2, 20.* „Kristus je meni življenje, in smert dobiček.“ *Fil. 1, 21.* Blagor vsim, kateri se pogosto v svetem obhajilu z Jezusom sklenejo, in poslednjo uro presveto rešno Telo za popotnico v večnost prejmejo, in v objemi Jezusovi srečno umerjejo; Jezus, ki ključ nebeške ima, jim bo veselo vrata nebeške odperl, („on ki odpre, in nobeden ne zapre; on ki zapre, in ne bo ga, ki bi odperl.“ *Iz. 22, 22.*) Za

to so od nekdanj keršanski sveti možje poslednjo popotnico lepo prejeli, in se na pot v dolgo večnost dobro preskerbeli. — Kedar je *sv. Ambrož* milanski škof in imenitni cerkveni očak na smertni postelji ležal, ga pride prijatelj *Honorat Verčelski* obiskat. Ravno se v zgornem poslopji počivat pripravlja, kar trikrat poseben glas zasliši, ki mu veli: „Hitro vstani, in stopi dol k Ambrožu; njegova smert se bliža!“ Honorat hiti, in svetemu bolniku poslednjo popotnico prinese; in ravnokar prejme presveto Jezusovo telo, in se vesel z svojim Gospodom v srečno večnost poda. Ravno tak se je *sv. Joan Krizostom* na poti svojega prognanstva, v jutro svoje smerti lepo belo preoblekel, je prejel presveto rešno telo, se pokrižal, in sklenil svoje življenje, rekoč: „Za vse bodi Bogu čast in hvala!“ — Naj večja nesreča za umerjčega je pa zanikarno poslednjo popotnico zamuditi, kar se rado tistim zgodi, ki v življenji radi k sv. obhajilu ne hodijo, in si po svoji lenobi nikolj ne skusijo, kako sladek je ljubi Jezus tistim, ki njega priserčno iščejo in pogosto zaužiti želijo.

4. Četrti ključ nebeških vrat je pobožna molitev. „Kdor moli, bo zveličan, veli sv. Alfonz, kdor pa ne moli, bo pogubljen.“ Ako nam Kristus za gotovo obljubi, rekoč: „Resnično, resnično vam povém: Ako bote Očeta kaj prosili v mojem imenu, bo vam dal,“ hoče nam dati tudi svete nebesa, ako ga prav žijo in vredno za nje prosimo. „Prosíte, in bote prejeli, naj bo vaše veselje dopolnjeno,“ veli Jezus. *Joan. 16, 23—24.* Naše veselje pa popolnoma na svetu ni; ono nam je za nebesa prihranjeno. „Molitva pravičnega oblake predere; ona je nebeški ključ, in nam odklene naj skrivnejše nebeške zaklade.“ Kolikor pobožna in stanovitna molitev pri Bogu premore, nam kaže sledeča zgodba.

Pred nekoliko leti so v nekem kraju na Francozkem sveti mision obhajali. Po večerni pridigi so misionar ravno možke spovedovali, kar se neka deklica dvanajst alj trinajst let stara k spovednici sili. Spovednik jo zavernejo, naj bi možje svojo spoved po redu opravili; alj deklinica spovedniku reče: „Moj gospod! jaz se ne željim spovedati, pa nekaj družega meni in moji materi na sercu leži: Moj oče se nad svetim misionom strašno jezijo; in ker ga niso ubraniti zamogli, pa kolnejo in vdelavajo, da je strah. Pač bi jim bilo potreba se spokoriti, kajti so na slabi poti. Mene in mojo mamo za zveličanje očeta močno skerbí; torej vas prosive za svêt, kaj bi nama bilo storiti?“ Misionar pohlevno odgovorijo: „Dête moje, tukaj si lahko pomoreš, vsaj veš iz keršanskega nauka, koliko dobra molitev pomaga. Le moli iz čistega serca, pa stanovitno prosi v imenu Jezusa za spreobrnitvo svojega očeta, in boš gotovo uslišana; vsaj je nam Kristus to obljubil.“ — Črez nekoliko dni deklica spet pride, pa z žalostnim srcem, rekoč: „Vse je zastonj; oče še huje sveti mision kolnejo, kakor poprej, ko sve jih nagovarjale, naj bi šli k svetemu misionu.“ Spovednik dekletu resno odgovorijo: „Tega si ti kriva. Bila bi prav zvesto molila, in s terdnim zaupanjem na zasluženje Kristusovo za spreobrnjenje svojega očeta prosila, bili bi se oče že spokorili. Idi le, in moli še bolj zvesto, kakor dozda.“

Vsa vjokana deklica pred altar Matere božje poklekne, ter moli in prosi iz vsega serca, naj bi se Bog usmilil na prošnjo Marije uboge duše njenega očeta. — V dveh dneh se deklica veselo poverne, rekoč: „Oče so se že spreobrnili. Pridigo so obiskali, in ko so čuli od usmiljenja in dobrote božje govoriti, je to njihovo serce toliko

ganilo, da so se brez odloga spovedali in z Bogom spravili.“ — Starši, žlahta in vi sosodje, ki terdovratne grešnike med sebo imate, molite za nje po tem lepem izgledu; vi jim bote s ključem molitve nebeške vrata odperli.

5. Peti, zlati ključ kraljestva nebeškega je keršanska milošina, marljivo opravljanje duhovskih in telesnih dobrih del. Sodnik na občni sodbi onim poreče, ki bodo stali na njegovi desnici, in so lačne nasitili, žejne napojili, itd. „*Pridite, blagodarjeni mojega Očeta! posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta. Resnično vam povem, kar ste storili kteremu tih mojih naj manjših bratov, ste meni storili.*“ Mat. 25, 34—40. Kdor po nauku sv. keršanske vere bližnemu, naj si bo v dušnih ali telesnih potrebah, rad in s pravim namenom pomaga, temu hoče tudi Bog po svojih obljubah milost podeliti, da bode prav živel in srečno umerl, in nebeške vrata našel odperle. „Usmilenje namreč — po besedah sv. Tomaža Akv. dela človeka Bogu posebno podobnega; kajti se ravno usmilenje božje med vsemi njegovimi deli naj bolj kaže, in se nam je v izgled postavilo, da bi naj usmileni bili, kakor je usmiljen naš Oče v nebesih.“

Ako pa posnemajé usmiljenega Očeta v nebesih njemu podobni postanemo po opravljanji duhovskih in telesnih del, se nam bodo tudi gotovo po smerti vrata nebeške odperle, zakaj „srečen je — govori sv. Duh sam — kdor umé, kaj je ubožec in revež: njega bo Gospod rešil nesrečni dan,“ (na dan smerti in sodbe,) Ps. 40, 1. To resnico je nek imeniten žlahen gospod zvedel, kateri je tako dolgo po svetu hodil, da je ob véro prišel, ter je dvomil, če je Bog, jeli res duša ne umerje, in več takih

večnih resnic. Kedar se na svojo grajšino poverne, mu ti njegovi dvomi močno po glavi hodijo. Ko se nekega dne sprehaja in premišljuje, sreča mladega kmeta zelo žalostnega, ter ga popraša, kaj da mu je?

„Oh, moj oče so umerli, in ne gleštam, jih pošteno pokopati;“ odgovori kmetič. Grof, usmiljenega serca mu pešico zlatov poda, kar jih pri sebi ima, ter gre dalje svojo pot in pomišljuje. Kratko po tem se grof v svojo sobo zapre, in hoče svoje dvome za vere del popisati, kar se mu rajni njegov kmet, kojega je dobro poznal, prikaže, rekoč: „Živi Bog je, je srečna alj nesrečna večnost, in človeška duša je neumerljiva.“ Tako — rajni kmet izgovori in zgine; zginuli so pa tudi grofu iz serca vsi dvomi zoper sveto vero; in to je storilo sedmo dobro delo telesne milosti, ki veli: *Merlice pokopavati*. — In ako nimaš vboga ime dajati, saj v dobrem namenu svoje dolžnosti zvesto dopolnjuj; one ti bodo nebesa odperle. — Neki krojač (žnidar) zamostanski, kateri je svoji duhovski družini veliko let zvesto in pridno delal, je prosil poslednjo uro, naj mu šivanko podajo, s katero je šival, in jo po smerti njemu v grob denejo. Visoko svojo šivanko povzdigne, rekoč: „Poglejte to šivanko! zaupam, da mi bo ona ključ do svetega raja; kolikorkrat sim z njo zabodel, sim storil k večji časti božji.“ — „Blagor mertvim, kateri v Gospodu umerjejo; njihove dela gredo za njimi.“ Razod. 14, 13.

Ako imamo tih pet ključev, blagor nam! lahko si bomo odperli nebeške vrata, in veselo nas bo pozdravil nebeški vratar: „Blagor tebi, dobri hlapec, zvesta dekla, ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojega Gospoda.“ Mat. 25, 21.

S k l e p.

Premišljevali smo nebeško veselje, pa koliko lepše je, kakor smo ga v duhu gledali — koliko slajše, kakor smo ga okušali! „*Ni oko vidilo, ne uho slišalo, tudi serce človeško ni občutilo, kar je Bog tistim pripravil, ki njega ljubijo.*“ —

Sestra sv. Tomaža Akvina je brata vprašala, kaj bi naj storila, da bi srečno v nebesa prišla? Sv. Tomaž sestri veli: „Samo tega je potreba, da v resnici hočeš; ako le hočeš, boš zveličana.“ Tudi nam ta važna beseda velja. Pot v nebesa poznamo, vse potrebno za srečno potovanje imamo, vemo za vrata in za ključne nebeške. Vse je pripravljeno, samo da hočemo. — Hočem tedaj — tako reče naj vsak pri sebi zdaj in vsak den svojega življenja — hočem v nebesa priti, nebesa morajo moje biti, naj velja, kar hoče.

Izvoljeni *bratje in sestre* naše nas že v nebesih željno čakajo, *angeli in svetniki božji* nam prijazno roke podajajo; sam usmileni *Jezus z Marijo* na nebeških vratah stoji, in nam v Očetovo hišo odprti želji. Oh ne mudimo in ne spotikajmo se, le čerstvo stopajmo te kratke dni in ure sedajnega življenja. — Naj velja, kar rado, nebesa morajo naše biti! — Amen.

Ozír po svetih nebesih.

Večerno solnce se milo ozira in svoje žarke po hribih vpira, ker jemlje od zemlje slovó. Solnčni ozír nam kaže zarjo mladega jutra, v koji se solnce prikazalo bo. Tako se človek milo po svetu ogleduje, ter svoj namen preiščuje in vidi, da ni na tem svetu domá. Blagor nam, ako spoznamo, da smo v nebesih domá, si pa tudi vse prizadevamo srečno priti v sveto nebó. „V hiši mojega Očeta, velí Jezus, je veliko prebivališč. Ako bi tako ne bilo, bi vam bil povedal; ker grém, vam mesto pripraviti.“ Joan. 14, 2. Oh sladka, zlata beseda za vsako véрно serce! Kako žalostno bi nam bilo naše življenje, kako strašna bi bila smert, ako bi ne imeli svetih nebes in Zveličarja, ki nam jih je skoz svoje terpljenje odperl.

Sv. Avguštin je imel ljubega prijatelja; bilo mu je Genadij imé. Bil je imeniten zdravnik, pa tudi pobožen mož, ki je ubogim veliko dobrega storil. V mladih letih so Genadiju slabe misli po glavi rojile, ter je dvomil, ali je še na onem svetu drugo življenje? Jeli so nebesa, ali ne? Bog ni hotel te blage duše zapustiti, ne ob plačilo priti toliko storjenih dobrót. Pošlje Genadiju v spanji mladenča v prelepi častiti podobi, ki mu reče: „Pojdi z menó!“ Spremlja mladenča do mesta, od ktereга prave strani prelepo petje čuje, kojega še nikdar slišal ni. Rad bi Genadij vedel, kaj to petje pomeni, in mladenč mu od-

govori: „To so hvalnice zveličanih v nebesih.“ Na to se Genadij prebudi, in zdi se mu, da je sanjal, ter sanj ne obraja. — Drugo noč se mu mladeneč zopet prikaže, in ga pobara, če ga pozná? Genadij mu veli, da ga dobro pozná, ter mu pravi, kako ga je v spanji vodil, in kako sladko petje srečnih nebeščanov je poslušal; vse mu je bilo še prav živo v spominu. Na to ga mladeneč popraša, jeli je vse to v spanji videl, ali pa bedé. „V spanji,“ mu Genadij odgovorí. „Dobro vse to véš, in zvesto pametvaš,“ mu mladeneč velí; „in tudi to, kar se zdaj godi, le v spanji vidiš. Kde pa je sedaj tvoje truplo?“ ga mladeneč na dalej pobara. „V postelji, v moji spalnici,“ mu Genadij odgovorí. „Jeli pa véš, da tvoje oči zdaj na tvojem telesu mežijo in počivajo?“ ga mladeneč pobara. Genadij mu odgovorí: „To vém.“ Mladeneč na dalej pravi: „Kakove so pa tedaj tote oči, s kterimi mene vidiš?“ Na to ne vé Genadij ničesar odgovoriti, ter molčí. Mladeneč mu pa velí: „Kakor tvoje telesne oči, zdaj ko v postelji spiš, tudi počivajo in kaj ne vidiijo, one oči pa, s kterimi mene vidiš, in vso to prikazen dobro spoznáš, v resnici gledajo in zapazujejo, tako boš tudi ti enkrat po smerti živo gledal, in kar boš videl, občutil, naj si ravno tvoje telesne oči ne bodo več gledale.“ To nam priča sv. Avgustin. — Pač se lahko veselimo, in tudi smerti ne bojimo; tam v nebesih nas čaka večno življenje. Le hitimo, da nebesa srečno zadobimo. Tam v nebesih veselega življenja nigdar konec ne bo.

V joku človeka mati rodi, in o poslednem zdihleji človek solzo potoči, naj spozna, da je ta zemlja solzna dolina, da je terpljenje tukaj domá. V nebesa po nobeno terpljenje pota ne najde, solze v nebesih več ne tekó.

„Bog bo obrisal vse solze od naših očí, in smerti ne bo več, tudi ne žalosti, ne upitja, ne bolečine; kajti vse to bo tamkaj minulo.“ Skr. raz 21, 4. Toti veseli ozir na nebesa naj vam vsako terpljenje poslaljšuje, kakor je svoje dni svetim mučenikom naj grozovitniše muke poslaljševal. Poglejmo lepo prigodbo. Ob času kervavega preganjanja prvih kristjanov je v Afriki šestero spoznovavcev dolgo dolgo v temni ječi kervave smerti čakalo. Bile ste dve gospé žlahnega rodú *Perpetua in Felicita*, pa četero možkih. Jim strašno ječo polajšati, jih Bog s prelepim pogledom svetih nebés oveseli. „Zdelo se nam je,“ pripoveduje sv. Saturnin, „kakor bi bili terpljenje srečno prestali, in se svojih trupel znebili. Četeri angelji nas povzdignejo, in nesó na vesel hrib, kder nas velika luč obsije. Rečem: „Perpetua! to je le, kar nam je Bog obljubil zdaj imamo, česar smo željeli.“ Le daleč nas nesó, in ódpre se nam neizmerno širok prostor, kakor neizrečeno lep ograjen vert, nadevan rožic in cvetja; drevje se je v cvetji svetilo. Tukaj najdemo četiri imenitne angelje, ki nas prijazno sprejmejo, rekoč: „Glejte jih! ti so le tisti izvoljeni!“ Pervi četeri angelji nas zapustijo, kar se daleč podamo, in srečamo nekoliko naših ljubih tovaršev, ki so pred nami za Jezusa smert storili. Prašamo jih, kde so naši drugi bratje in sestre?“ — Angeli nam velijo: „Jdite notri, in pozdravite Gospoda.“ Stopimo v veličasten kraj, kterege stene so bile gola luč, in pri vratih so stali četeri angeli, ki so vsakemu belo halo (obleko) podali. Preoblečeni gremo notri, ter vidimo neizrekljivo svetlobo, in pa slišimo vesele glasove popevati: „Sveto, sveto,“ brez nehanja. V sredi ugledamo častitljivega moža; imel je bele lase ko sneg, in mlado bilo je njegovo lice; nog pa videli nismo. Na desni in levi

smo videli četrir in dvajset starašin, in za njimi veliko množico drugih. Angeli nas povzdignejo, da Gospoda poljubimo, ki po bratovsko nas prijazno blagoslovi; in vsi prijoči nas objamejo, rekoč: „Iдите le, in razveseljajte se!“ Rekel sim: Perpetua! zdaj imaš vsega, česar želiš. In Perpetua mi odgovori: „Hvala Bogu, ki je mene, če sim ravno že bila v telesu vesela, še tukaj neizrekljivo bolj oveselil.“ Gremo dalej, in srečamo vse svoje bratce mučenike, in vsi smo bili z veličanskim duhom napolnjeni. — Tako sv. Saturnin popisuje nebeško veselje, kojega mu je Bog okusiti dal, in ga tudi nam obljubil. — Oh, obrišimo si, ljube duše, svoje solzne oči in pogledjmo veselo svete nebesa; saj se terpljenje sedajnega časa ne da primeriti prihodnji časti, ktera bo tam nad nami razodeta. Rim. 8, 18.

Smo na tem svetu revni in zapuščeni, nimamo pravih prijateljev, ki bi nam dobrotno roko podajali, naj nam serce ne upade, kakor bi bili sami. Pogledjmo na svete nebesa; tam usmileni Jezus na božji desnici sedi, in tudi nam prostor pripravlja, tam Marija na njegovi strani stoji, in prosi za nas, naša preljuba mati. Tam se verste nebeških Angelov veselijo, in skerbijo tudi za nas popotnike v tuji deželi. Tam so stari očaki in preroki, sveti, častiti možje, ki so veliko sto let obljubljenega Odrešenika toliko željeli in prerokovali; zdaj so dopolnjene vse njihove želje. Tam se svetijo apostoli v svoji časti, ki so luč svete vere po svetu širali, in veseli glas o kraljestvu božjem od solnčnega izhoda do zahoda oznanovali — tam je svetih mučencev mogočna vojska, ki so premogli svet, poželenje mesa in hudiča — tam so častitljivi spoznovavci device, svete žene in vdovice vsake starosti in vsakega

stana. Vsi nas čakajo in nam podajajo roke, naj bi nam po svojih prošnjah in izgledih v nebesa pomagali. Oh, pozdravljamo jih prav pogosto srečne prijatelje božje, pa tudi naše prijatelje in pomočnike. Saj nismo sami, ne zapuščeni, dokler imamo svoje svete pomočnike v nebesih.

Se nam bo enkrat zmračilo in omoglo naše umerljivo telo, naj ozir po Očetovi hiši v nebesih naše poslednjo zaupanje bo. — Kedar je sv. Martin na smertni postelji ležal, se je neprenehoma v nebesa oziral in molil na herbtu ležé. Učenci prosijo svetega Martina, naj se na drugo stran oberne, in svojo lego polajša. Alj sveti mož jim odgovori: „Pustite me, bratje moji, v nebesa gledati, naj se moja duša totaj obrača, kamor se že odpravlja iti h Gospodu, k svojemu Bogu.“ Kdor je v nebesih domá, lahko to tujo deželo za hišo Očetovo da, in veselo na zadnjo uro z Jezusom reče: „Grem k Očetu.“ Joan. 14, 28.

Povzdigajmo kviško serce svoje, bratje in sestre moje; tam v nebesih smo domá; v nebesa priti naj bo naše naj pervo, naše naj večí poželenje; od belega svita do terde noči naj se naše serce svetih nebes veselí. Naj si ravno po zemlji hodi naše teló, dušne želje naj bodo v nebesih, kder se oko ne bo nagledalo, uho ne našlišalo veselja, ktero nam v nebesih pripravljeno je. „Zato ne utrudimo se, naša sedajna, kratka in lahka nadloga nam pripravlja nezmirno visoko, večno čast, ki vse presega.“ II. Kor. 4, 17 — 18.

Naj velja, kar rado, nebesa morajo naše biti! Bog nam pomagaj — Bog nam jih daj!

Slomšek.

I.

Anton Martin Slomšek.

B.

Ogledalo

pobožnega življenja rajnim v hvalni spomin,
sedajnim v vredno posnemo.

Dragi Slovenci! na oči Drobline vaše podoba v
boga petenjočega kmeta in vladika Lavranjskega
tona Martina Slomška, ki mu je leta 1846 Drobline
stolnik, jim bili niso do smrti naj močnejši podpora,
načelja, oči, tako da se je v uvodu letnika 1853-54
po vsi pravici podpisati smoglo: „Droblinec slovenski“.
Vaškratni pogled na življenje poboje naj Vas pred oči
postavi Njhi vrednosti vsake, da jih posnemate, in jih
prejete, da se po njih ravirate. Njih imenja in

„V večnem spominu bo pravični, ne bo se bal hudega oznanila.“ (Ps. 111, 7.)

I.

Anton Martin Slomšek,

knez in škof Lavantinski, prisednik apostolskega pristola sv.

Očeta, meščan Rimski.

Sveto pa bitko dolžnost imajo dopolniti letošnje „Drobtinice,“ ter zapisati v liste svoje smert tistega, ki jim je dal življenje, in postaviti častit spominek „starašinu“ svojemu, ki bi pričal slovenskemu narodu „Drobtinic“ pobožno hvaležnost, shranjeval naj dražjo svetinjo, ki je bila Drobtinicom kedaj izročena, in bil Slovencem visok svetilnik, ki bi jim stezo kazal k boljši in lepši narodovi prihodnosti, in jih s svojo žarno svetlobo ogreval in naduševal v vojski za naroda blagor in pravice.

Dragi Slovenci! na čelu Drobtinic vidite podobo v Bogu počivajočega kneza in vladika Lavantinskega Antona Martina Slomškega, kateri so leta 1846 Drobtinice zbudili, jim bili noter do smerti naj močnejši podpora, naj boljši cče, tako da so se v uvodu letnika 1859/60 po vsi pravici podpisati zamogli: „Drobtinicom starašina.“ Vsakkratni pogled te častite podobe naj Vam pred oči postavi Njih čednosti visoke, da jih posnemate, Njih nauke prelepe, da se po njih ravirate, Njih mnogo terpenje in

žertvovanje za blagor naroda, da sad Njih del in trudov s hvaležno zvestobo hranite. In da se bote Njih čednost visokih, Njih naukov prelepih ložej spominjali, zaslišite in berite pazljivo Njih življenje pobožno, Njih rodoljubje goreče, Njih smert presrečno.

II.

Rojeni so bili *Anton Martin* na prijaznem griču *Ponkovske fare*, ki se *Slom* imenuje, in od kodar se tudi Njih ime *Slomšek* izpeljuje, 26. Novembra 1800. Njih starši so bili kmečkega stana, precej premožni pa še bolj pobožni, njih posestvo je merilo nad 100 oralov, oče so opravljali ob enem tudi usnjarsko rokodeljstvo. — Se najdejo otroci ošabni in nehvaležni, kateri ako v viši stan pridejo, se svojega nizkega rojstva sramujejo, pogosto še očeta in matere, bratov in sester poznati več nočejo. Gerd a ošabnost je to! Tode pokojni Vladika niso tako storili. Kaj radi so še kakor škof očitno na prižnici svoj nizki stan v misel jemali in večkrat ponovili: *da jih je mati na slamo povila.*

Velika Ponkovska fara še takrat svoje šole ni imela. Ali previdnost božja, ktera za vsakega človeka posebej očetovsko skerbi, je pripeljala ravno takrat, ko so Anton Slomšek za šolo dorastli, tjekej pobožnega za podučenje mladosti silno vnetega kaplana, z imenom Pražnikarja, iz Krajnskega doma, kateri so naj poprej 15 otrok v svoji mali kaplanii podučevati začeli, med kterimi so bili tudi Anton Slomšek. Ker je pa število otrok od dne do dne narašalo, so se s svojo šolo v mežnarijo, poslednič v duhovnišnico (farovž) preselili. Anton so bili vedno naj boljši učenec in za varha čez druge postavljeni. Pervo

šolsko skušnjo vpričo mnoge gospode so imeli pod velikim orehom, ki v sredi vasi še stoji, in Anton so kakor prvi tudi prvo darilo prejeli. Njih še živi součenci pripovedujejo, da so bili Anton že kakor mali fantič nad svoje leta resnobni in mirni, zlasti pa pobožni. Eden njih součencev nam je pisal: „Že takrat smo jih vsi otroci spoštovali, in ako so oni z nami šli, smo vsi mirni v šolo in iz šole hodili. Nar rajši pa so vendar hodili sami. Včasih sem jih spremljal noter do doma, in dobra mati so nama vselej južine dali. Tudi na griču sv. Ožbalta — podružnica blizu farne cerkve — kjer so čedo očetovo pasli, sem jih večkrat obiskal; tamkaj so se radi na stopnice, ki od zvonaj v zvonik peljejo, vstopili in pridigovali, mi drugi pastirje smo bili njih poslušavci.“

Čez vse so jih namreč že takrat cerkvena služba in duhovne opravila veselile. Redoma so vsak den pol ure hoda v cerkev na vse zgodaj storili, da bi gospod farmeštru in kaplanu pri sv. meši stregli; naj večji veselje pa so takrat imeli, kadar so smeli gospod kaplana k podružnicam ali pa k bolnikom spremljati. Sploh so že takrat rajši v kaplanii, kakor doma prebivali, in kakor so sami pravili, prosti čas v to rabili, da so se ali učili, ali kaplanu stregli, obleko snažili itd. — Tako se prerado že v prvi mladosti kaže, kam človeka previdnost božja kliče; oj da bi pač starši in otroci prvega glasa božjega nikdar ne preslišali!

Nagnjenje do duhovskih opravil je pobožno mater čez vse veselilo in skerbno ga je gojila, bolje kakor je vedila in znala. Vsem materam v posnemo bi utegnila naslednja prigodba služiti. Ko so se mladi Anton na sv. birmo pripravljali, jim je mati djala: „Ljubi Tonče! botra

(kumeja) si sam izvoli: vendar ubogaj me in izvoli si tistega moža, kateri pri keršanskem nauku v cerkvi naj bolje odgovarjati ve.“ Tonče je to stvar silno resno vzel. Vstopi se na kraj, kjer je zamogel pri keršanskem nauku vso cerkvo pregledati. Neki priprosti in verh tega še tudi ubožni kmetič je po njegovem mnenji naj bolje odgovarjal; tega za kumeja izvoli. Ko gospod kaplan pri izpraševanju Tončeta za kumejevo ime poprašajo, se sila začudijo, da si sin tako premožne hiše tako ubožnega kumeja izvoli. Pa po kratkem pomiselku odgovorijo: „Tonče! ti si prav izvolil; tvoj kumej je sicer ubožen, pa pobožen in dobro podučen mož.“ Ko so pokojni knez to prigodbo v neki pridigi kakor od koga drugega pravili, so pristavili: „In Bog je blagoslovil fantiča, on se je šolal, je postal mešnik in poslednjič škof.“ — Oj matere in očetje! ki pri kumejih svojih otrok večidel gledate na bogastvo in imenitnost, učite se od malega fantiča modrosti, da kumeju je pred vsem treba pobožnosti in keršanske modrosti; takošni kumeji bojo prinesli vam in otrokom srečo in blagoslov.

Ko so Ponkovsko šolo doveršili, jih je odločil oče Marko za kmetjstvo doma, in zgodaj so se morali, kakor so v nekem pastirskem listu pisali, težkega dela lotiti. Takole so pisali: „Tudi mene je kmetjiska mati povila in na slamo položila. Do trinajstega leta sem ubogi hlapčič bil. Prešibek za plužiti, sem oraču gonil, sem mlatil in kosil, ter sem si, kakor vi, zmesnega kruha užil.“ Ravno pri oranji se je nekdanj prihodilo, da so kakor gonjač skrivajé knjižico iz žepa potegnili in vseskozi v njo pogledali. Ko oče to zagleda, se je tako razjesil, da bi bil fantiča skoraj tepel in ves serdit nad njim za-

hruši: „Kmet boš tukaj in delal boš; le mestni gospodje bukke seboj nosijo; nikdar več mi nēmaš tedaj bukke na delo vzeti.“ — Oj šolarji in šolarice male! ki le preradi dragi čas nepridno tratite in po dokončani šoli za šolske bukke več ne porajate, od malega Tončeta se učite, zlati čas mladosti pridno rabiti in nikdar pozabiti preresnične prislovice: „Nedolžnost in ura zgubljena — nazaj več ne pride nobena.“

Vse drugače, kakor oče Marko, je mislila pobožna mati. Njene naj serčnije želje so bile, fantiča v više šole poslati. Zato nastane hudi boj med staršama. Pobožna mati se zateče v hudi sili zopet k gospod kaplanu, naj bi vender očeta nagovarjali, da bi si odjenjal in fantiča v Celjsko šolo dal. Bolj prisilen, kakor po lastni volji, se poslednjič oče Marko vda; kaplan pa rečejo: „Ljubi starši! verujte mi, vaš Tonče bo še enkrat velik gospod.“

III.

Tako vzamejo Anton Slomšek v štirinajstem letu svoje starosti od očeta in matere slovo, ter stopijo o Veliki noči l. 1814 v tretji razred nemških v jeseni pa v prvi razred latinskih šol v Celji.

Nemški jezik jim je delal od začetka nekolike težave, vender ker so vedili resnični prigovor: „Kolikor jezikov znaš, — za toliko ljudi veljaš“ si niso odjenjali, da so se ga do dobrega naučili, in potem so bili vedno med prvimi, in v šesti šoli že celo naj prvi med vsemi. V latinskih šolah je tudi bilo, da se je ljubezen do *maternskega slovenskega jezika* prvokrat v njih sercu zbudila. Bistroumen in pobožen učitelj *Zupančič*, ktere ga pokojni

knez nikdar niso prehvaliti mogli, je večkrat govoril učencem, da je sramota za omikanega človeka, ako od materinskega jezika več ne ve, kakor neotesani pastirji po gorah, ki šole nikdar vidili niso, in jih je nagovarjal, da naj šolske naloge včasih tudi v slovenskem jeziku pišejo. Nihče ni modrega učitelja rajši ubogal, kakor Slomšek, kateri so se že z maternim mlekom ljubezni do naroda navzeli. Večkrat so namreč še v svoji starosti z veseljem pravili, kako jim je pobožna mati svete pesmi pevala in pobožne narodne povesti pravila, katerih veliko so še na pamet vedili. Ko so enkrat šolsko nalogo lepo slovensko spisali, so bili od učitelja javno v šoli pohvaljeni, kar jih je za slovenski jezik še bolj navdušilo. Ko se je tedaj drugopot pripetilo, da je o godu nekega učitelja, Zupančič tri dijake odbral, da bi v greškem, latinskem in nemškem jeziku mu pesmi za vezilo napravili, so bili Slomšek močno žalostni, da tudi njim ta častna naloga ni bila izročena. Sklenejo tedaj, natihoma slovensko pesem zložiti in ljubljene učitelje nenadno razveseliti. Ko tedaj na godovno oni trije dijaki svoje pesmi pripovejo, prosijo Slomšek dovoljenja, še tudi nekaj spregovoriti. Lepó gladko, milo in ganljivo jim teče slovenska beseda, tako da se nad krasoto slovenskega jezika čudijo učitelji in učenci; in ves osupnjen reče Zupančič: „Zdi se mi, da imate poseben dar od Boga, v slovenskem jeziku kedaj še kaj večega storiti; zato vam svetujem, da se s posebno marljivostjo njega poprimete.“ Toliko besed je bilo zadosti, v srcu Slomškovem narodno zavest zbuditi; in ogenj ljubezni do materinskega jezika tako vneti, da ga tudi naj hujši vihar sovražnih napadov ugasiti ni več zamogel. Od te dobe so se Slomšek z vso marljivostjo slovenščine prijeli, in dober učitelj jih je kaj rad s potreb-

nimi knjigami zalagal. Mi pa se iz tega učimo, koliko zamore učitelj pri učencih, kateri si ve ljubezen in voljavo pri njih pridobiti, kateri je pravičen na vse strani in samostalen v prepričanju svojem, kateri se ne uklanja minljivim menitvam oseb in časa, katere veter pripiha in zopet odpiha, temuč čversto koraka po stezi naprej, katero spozna pred Bogom za edino pravično in dostojno v blagor sebi izročene mladeži. Daj nam Bog takih učiteljskih značajev veliko!

Pa kakor dobro se jim je v šoli godilo, tako težavno je bilo njih življenje zvonaj šole. Bogu je namreč lastno, može, katere za visoke namene odloči, že zgodaj v šolo zatajevanja in križa peljati, jim polagoma vse vzeti, kar zamore človeku na tem svetu ljubo in drago biti, da bi tako njih serca vseh posvetnih nagnjenj očistil, edino za sebe pridobil, in jih s tisto nadušenostjo in pogumnostjo napolnil, ktera se da edino le v šoli križa pridobiti. Tako je sklenila previdnost božja tudi z mladim Slomšekom ravnati; zgodaj naj bi se njih poklic za duhovski stan v ognji hudih poskušanj očistil in uterdil, zgodaj naj bi se njih rame navadile, križ Kristusov poterpežljivo nositi, in tudi nad njimi naj bi se dopolnile besede sv. Duha: „Dobro je možu, ako jarm nosi od mladih nog.“ (Jer. žal. 3, 26.)

Dokler je dobra mati živela, so bili Anton z vsim lepo preskerbljeni; ali že 2. Januarija l. 1816 jim jo je nemila smert vzela. Umerla ja na hudi bolezni tako naglo, da so Slomšek prežalostno novico od matrne smerti zaslišali, preden so še zvedili, da je zbolela. In zdaj so začele za pridnega dijaka kaj žalostne ure, kaj hude leta!

— Očetu, kakor vemo, že poprej ni bilo ljubo, da se je Anton, kakor naj starši sin v šolo podal, — nastopile so zdaj hude leta strašne lakote, — veliko posestvo na Slomu je bilo brez gospodinje, — 5 malih otročičev okoli očeta že postarenega — Anton pa, pred vsimi poklican, očetu pomagati težko butaro gospodarstva nositi, v šoli: gotovo same okolišine, ki so očetu in sinu veliko britkih ur prizadjale.

Vender dobra mati še na smertni postelji ni pozabila svojega čez vse ljubljenega sina. Z britkimi solzami in povzdignjemi rokami je prosila gospod kaplana, naj ji obljubijo, da bojo materno skerb za Toneta prevzeli, da bo zamogla mirno umreti. Globoko ginjeni kaplan materi slovesno obljubijo, kar je prosila, in bili so mož beseda. Oče Marko od preobilnih skerbí prisiljen, se drugič oženi, ali v nja drugi ženi Anton ne najdejo več perve skerbljive matere. Le malo pomoči so od te dobe od doma prejemali; poglavitno skerb so prevzeli kaplan Praznikar, kateri so jim bili, kakor so v neki pridigi rekli: „več kakor oče in mati.“

Zato so jih tudi noter do smerti svojega naj večega dobrotnika na svetu imenovali, so v šolskih praznikih vedno pri njih stanovali, in ko so enkrat kakor škof duhovne prosili, da naj nadepolne dijake radi podpirajo, očitno rekli: „Brez pomoči takega blagodušnega mešnika bi tudi jaz nikdar ne bil v šole prišel, nikdar svoj cil dosegel.“ — Pač zares, silno imenitno dobro delo pred Bogom je, ubožne pa pobožne dijake podpirati, zlasti kateri se za duhovski stan pripravljajo; vsega dobrega, kar bojo enkrat kakor duhovni v čast božjo in duš zveličanje sto-

rili, bojo tudi njih dobrotniki deležni in z njimi vred stoterno plačilo prejeli.

Kdo bi se čudil, da so v tako žalostnih zvonajnih okolišinah mladi Anton tako rekoč prisiljeni bili, tolažbe in pomoči le v molitvi pri Bogu iskati, da jim je vse posvetno dalje bolj merzelo, da so z vedno večimi željami po duhovskem stanu hrepeneli, ktera sreča bi edina njih otožno serce zopet oživiti in razveseliti zamogla. Zato so bili naj rajši sami in knjige njih naj ljubše prijateljice, cerkva pa njih naj slajši počivališče. Še zdaj pripovedujejo njih součenci, kolikokrat so jih našli vsred cerkve na golih tleh klečati, in s povzdignjenimi rokami z naj serčniši pobožnostjo moliti. Tudi v šolskih praznikih jim je bila samota čez vse ljuba; bukve v rokah so se naj rajši sprehajali po griču sv. Ožbalta, so prosili cerkovnika za cerkveni ključ, opravili v tihi cerkvici svojo molitvo in šli potem na prižnico, ter se vadili v cerkvenem govorništvu. Zavolj tega jim je bila ta cerkvica še kakor škofu posebno ljuba; imenovali so jo „naj dražji spomin svoje mladosti,“ so farmeštra nagovarjali, da naj jo popravijo, da bi jo še pred smertjo posvetiti zamogli. In Bog jim je tudi dal učakati tega veselja. Potem ko so sami obilni dar k popravilu vložili, so to prijazno cerkvico in v njej dva oltarja (velikega in stranski oltar Mater božje) leta 1856 posvetili in kakor knez in škof na ravno tistem griču besedo božjo oznanovali, na katerem so se nekdanj kakor pastirček in dijak v pridigovanji vadili.

Po dokončanih latinskih šolah so se v Ljubljano v modroslovske podali; ali bolje kakor se je v molitvi njih

serce za duhovski poklic vnemalo, bolje počasi so jim tekli dnevi in leta, bolj težavno jim je postajalo življenje med svetom. Nihče bi jim tedaj ne bil mogel kaj prijetnešega povedati, kakor kar so v Ljubljano pridši zvedili, da se namreč v Senji na Dalmatinskem sedma in osma šola v enem letu dokončati zamore. Brez odloga zapustijo Ljubljano, in se v zaupanji na božjo previdnost v tako daljni kraj podajo, od kodar so čez leto z najizverstniši šolsko spričbo nazaj prišli. Ali kako jih je serce zbolelo, ko so za sprejetje v duhovnico prosili, pa zvedili, da ta spričba v naših krajih ne more popolne veljavnosti imeti; ampak da morajo osmo šolo vnovič dostati. Kar se spremeniti ne da, more človek poterpežljivo na se vzeti; tako so tudi oni storili in se v osmo šolo v Celovec podali, kamor jih je serce mende zato vleklo, ker je tačas Lavantinska škofija tamkaj svoje bogoslovske šole imela.

Blagor dijaku, kateri se v duhovski stan peklicanega čuti in se tako marljivo in pobožno nanj pripravlja, kakor pokojni škof Anton Slomšek! Njemu se ni treba bati, da bi zgubil gnado duhovskega poklica; on skoz prave vrata gre v svetišče cerkveno. Ali kako žalostno je videti toliko dijakov, kateri z duhovskim poklicem šole nastopijo, pa tega bisera ceniti ne vejo. V molitvi pešajo, sv. zakramente zanemarjajo, v slabe tovaršije zahajajo, hudih želj svojega serca ne berzdajo, in od zapeljivih sladnost tega sveta omamljeni, široko pot razvujzdanega življenja nastopijo, ter ne rastejo po zgledu Jezusovem od leta do leta na modrosti in ljubezni pri Bogu in ljudeh, ampak le na neveri in grešnih razvadah. Oj koliko jih je že po tej poti duhovski poklic za vselej zgubilo; koliko

drugih še le po mnogih britkih skušnjah ga zopet našlo. Mladenči! ki to berete, ne uterдите svojih serc, ampak skerbno čujte, da steze nedolžnosti ne zgrešite!

III.

Ko so Anton Slomšek vse te skušnje, s katerimi je Bog njih duhovski poklic skušal in čistil, možko prestali, so leta 1821 v duhovšnico stopili, kterege leta je tudi njih oče Marko umerl. Še bolj kakor poprej so se zdaj vsega Bogu vdali in le edino za svoj poklic živeli.

Marljivi in vestni, kar šolske nauke zadeva, so tudi prosti čas kaj umno za svoj poklic rabili. Branje sv. pisma jih je čez vse veselilo, od prve do poslednje verste so ga prebrali in še kakor škof so radi pravili od sladkih ur, ki so jih v tem branji našli. Memo sv. pisma so pridno brali tudi spise cerkvenih očakov, zlasti njih pridige; zakaj govorniška lepota teh spisov je bila za nje toliko bolj mikavna, kolikor večji nagnjenje do pridgarskega poklica in lepši lastnosti za ta poklic so sami imeli. Veliko so si iz njih zapisali in prepisali, kar bi rabiti zamogli v poznejših letih. Kar jim je časa še ostalo, so ga obernili za svoj ljubi materinski slovenski jezik; in ker so v slovenšini vse svoje verstnike daleč daleč prekosili, so na prošnjo predpostavljenih celó verstnike v slovenskem jeziku podučevati začeli, ter bili še bogoslovec prvi učitelj slovenskega jezika v duhovšnici. Gotovo, dobro zaslužen je bilo tedaj pohvalno pismo, ki so jim ga po dokončanih šolah za toliko gorečnost predpostavljeni dali.

Iz tega se vidi, da so bili pokojni škof že kakor bogoslovec bolj podobni dozorjenemu možu, kakor mladencu; živeli so, kakor njih verstniki terdijo, le edino za bogoslovsko učenost in za slovensko slovstvo, za vse posvetno jim mar ni bilo, in ne bomo se čudili, da je že takrat med verstniki preroška govoreca šla, da utegne bistro glavo tega verlega bogoslovca še kinčati kedaj škofovska kapa.

Zares so po tem takem zaslužili čast, da so bili že po doveršenem tretjem letu 8. Septembra 1824 mešnik posvečeni, in zopet se nam lepo pokaže njih hvaležno serce, da niso hotli v rojstni fari nove meše brati, ampak v Ulimji, ker so njih dobrotnik Praznikar med tem far-mešter postali. Na njih ramah je slonela vsa teža mnogih skerbi in stroškov ves čas šolskih let Slomšekovih, njim je šla tudi čast in veselje tega dneva. Zares duhovski oče so peljali v zaslužena plačilo svojih trudov tega nadepoljnega mešnika k oltarju, in so pri novi meši pridigo tistemu govorili, kateri bi imel v kratkih letih krona pridigarjev cele škofije postati.

IV.

Po dokončanih bogoslovskih šolah so bili v jeseni l. 1825 za kaplana k sv. Lorencu na Bizelskem in l. 1827 k Novi cerkvi prestavljeni. Sad njih modre priprave za duhovski stan se je zdajci pokazal.

Vsi nadušeni za svoj poklic skoz molitev in doveršeno bogoslovsko učenost, so živeli le edino za čast božjo in zveličanje dnš. Njih življenje je bili resno, oestro, sa-

motno in brez prenehanja delavno; in brez izjeme so jih duhovni in verniki kakor zgled pobožnega duhovna in pravega dušnega pastirja spoštovali. Ako pa rečemo, da je bilo njih življenje oestro in samotno, vender nikakor ni bilo odljudno ali čmerno, temuč kakor je prava pobožnost vselej, priljudno in veselo.

Radi so obiskovali dobre prijatelje, se med njimi radi nedolžno razveseljevali in s svojim kakor srebro čistim in lepim glasom kratkočasne pesmi prepevali. Kako visoko so oni nedolžno veselje cenili, so te čas zlasti s tem pokazali, da so sami veliko takih nedolžnih pesem zložili, ali stare pesmi popravili, kakor postavim tisto znano narodno pesem: „En hribček bom kupil — bom terte sadil.“ Iz te dobe je tudi veči del tistih njihovih pesem, ki so v zberki, pod imenom „Ahacelnovih pesem“ znani, natisnjene; postavim: „Boštjan goljfan“ zložena na Bizelskem; — „Glejte že solnce zahaja,“ zložena pri Novi cerkvi, ktera se je veliko let v Savinski dolini slišala pevati od pastirjev in pasteric za vsakim germičem.

Pač zares si tisti duhoven naj ložej serce ljudstva pridobi, kateri resnično pobožen se vender vedno vesel in vedrega lica ljudstvu prikazuje. Zato so bili tudi pokojni Anton povsod ljublenec svojih faranov. Vsakdo jih je rad vidil pa še rajši poslušal, kadar so besedo božjo ozna-
novali. Se še pripoveduje na obeh imenovanih farah, kako so ljudje od vsih krajev skupaj hiteli, pridige Slomšekove poslušat, zakaj od njih se je reklo, „da tako govorijo, kakor da bi rožice sadili.“

V.

Tako čisto in pobožno življenje in taka gorečnost v duhovski službi ni mogla brez daljnega slovesa ostati. Ime Slomšekovo se je s pohvalo imenovalo že tudi pri škofovskem sedežu v šent-Andreji in postali so ljubljene svojih predpostavljenih, brez da so vedili ali iskali tega. Zato jim je bila l. 1829 imenitna služba duhovskega voditelja ali *špirituala* v Celovski duhovščini izročena. Zares si ne more duhovnik lepšega polja za svojo delavnost želeti, kakor ga najde v službi špiritualovi; zato so se tudi oklenili Anton Slomšek tega prelepega poklica s celo dušo, s celim srcem in z vsemi močmi: bili so, kakor ime naznamva, v resnici duhovni oče mladim duhovnom.

Dobri in ostri ob enem, kakor je bila potreba, so vestno čuli, da so se mladenči v duhu pobožnosti za svoj sveti poklic pripravljali. Še pomnijo njih učenci s hvaležnim srcem prelepih nauk, ktere so den na den iz njih ust prejemale. Zlasti so si v svojih govorih prizadevali, v srcu mladih duhovnov gorečnost za duš zveličanje obuditi, jih za neutrudeno delavnost v spovednici in za podučenje mladosti v šoli nadušiti. Priporočali so jim skerb za pobožne družbe in sv. bratovšine, zlasti za bratovšino sv. Leopolda v pomoč Amerikanski misijoni, ki je bila ravno takrat vpeljana. Tudi oni so to bratovšino med bogoslovci vpeljali, večkrat nadušeno govorili, kako imenitno dobro delo je, za sv. misijone skerbeti, in so tudi več bukvic v prid te bratovšine v nemškem in slovenskem jeziku natisniti dali. Seme svetih čednost pa, ki so ga njih besede sadile, je zaljivala njih molitva, je

zorilo solnce njih prelepega zgleda — Neutrudeno so delali noč in den, radi vsakemu postregli, kdor jih je prosil dobrega sveta ali druge pomoči. Veliko so spovedovali pa še več pridigovali v raznih cerkvah v mestu in zunaj mesta. Tudi prelepe pridige v čast 7 žalost Matere božje, v Drobtinica 1. 1857 natisnjene so kakor špiritual v cerkvi sv. križa poleg Celovca govorili, pri katerih je taka gnječa bila, da je moral že ob dveh popoldne priti, kdor je hotel za pridigo, ki je ob štirih začela, še prostor dobiti; skoraj ves griček je bil ljudstva natlačen, katero takó mило slovensko govoriti, še nikdar ni slišalo.

Sami za sebe so živeli oestro in njih zatajevanje je bilo zares podobno življenju svetnikov. Spali so malo, ležali le na slamnici, posteljo si sami posteljali, zajterka malokedaj vzeli, vina malo, kave pa nikdar pili. Več časa so se tudi večerje zderžali in jo ubogim dijakom prepustili. Njih obleka je bila sicer spodobna vendar ubožna; kar so si pribrani, so razdali ali med uboge dijake ali za tiskanje pobožnih, Slovencem koristnih knjig.

Poleg poglobitne duhovske službe pa so si zlasti prizadevali za omiko slovenskega jezika, za povzdigo slovenskega slovstva, in za keršansko izobraženje slovenskega ljudstva.

Za Slovence so bili takrat pač zares prav žalostni časi. Ni bilo dobiti slovenske knjige, razun nekoliko nedostojno tiskanih molitevskih knjig in evangeljev. Ni bilo skoraj omikanega človeka, kateri bi bil znal lepo slovensko govoriti še manj pa pisati. Pa tudi ni bilo nikjer šol, v katerih bi se bil kdo slovenskega jezika pravilno govoriti in pisati naučiti zamogel.

Šole po deželi so bile vse nemške. Otroci so se z nemšino grozovitno mučili, pa malo nemških besed, ki so si jih v glavo vbili, so v kratkih letih zopet pozabili; tako da, akoravno so otroci po 6 let v šolo hodili, vendar ko so odrastili, niso znali ne nemško ne slovensko ne pisati ne brati: nemško ne, ker so pozabili, slovensko ne, ker se niso nikdar učili. Nihče tedaj ni mogel s pobožnim branjem si kratek čas delati in serce žlahtniti, nihče s podučljivim branjem si um bistriti in se kaj koristnega za časno srečo učiti. Tako daleč so prišli ubogi Slovenci, da že naj potrebnih molitev več znali niso, akoravno so dolge leta v ponemčene šole hodili. Ko sem še za kaplana na deželi služil, sem odraslemu mladenču pri velikonočnem izpraševanju veljeval, da naj 10 zapoved moli. Začne pa hitro omolkne ter se izgovarja, da se jih je le po nemško v šoli učil. Ko mu rečem, da naj jih tedaj po nemško moli, zopet začne ali tudi zopet obtiči, pa se vnovič izgovarja rekoč: „Po nemško sem jih že pozabil.“

Še bolj kakor v šolah na deželi je bila slovenščina v *viših šolah po mestih* preganjana. Že v nemških šolah se je otrokom naravnost prepovedalo, da ne smejo slovensko, ampak le nemško govoriti; kdor je to postavo prelomil, je bil kaznovan. Tako so otroci v kratkem še to betvice slovenščine pozabili, kar jih je mati doma naučila, so se začeli svojega jezika sramovati, in svojo narodnost zatajevati. In ker v vseh viših šolah ni bilo nikdar ne slovenske besede v šoli slišati, ne slovenske čerke pisati ali brati, se je zgodilo, da so se izšolali duhovniki in uradniki, katerih poklic je bil Slovencem služiti, kateri pa niso ali celo nič ali le silno malo od slovenskega razu-

meli. Ubogi Slovenec je bil tedaj zapušena sirota, ali je stopil v uradnijo (kancelijo), kjer so ga uradniki le na polj razumeli, v tem ko on njih nemških pisem celo umeti zamogel ni, ali če je stopil v šolo ali cerkvo, ker so tudi duhovni in šolski učitelji le težavno in tedaj neradi slovensko z njim govorili. — Zares neprecenljiva je tedaj zasluga tistega moža, kateri je prvi te nevredni in žalostni stan našega ljudstva spoznal, prvi zapušeni Slovencev se usmili, prvi zato poskerbel, da bi vsaj duhovni in šolski učitelji v slovenšini dobro izurjeni z veseljem in pridom svoj poklic dopolnovati zamogli, kateri je prvi začel za Slovence lepe knjige pisati, prvi se v vojsko z vsemi našimi nasprotniki podal in v prid Slovencev vse žertvoval: denar, počitek, dobro ime in vse, karkoli je človeku ljubo in drago. In te mož za Štajerske Slovence so bili pokojni škof Anton Martin in kakor špiritual v Celovci so pričeli izverstno svojo narodno delavnost.

Pred vsem so si prizadevali bogoslovcem žlahno mladiko rodoljubja prav globoko v serce vcepiti in jih v slovenšini dobro podučiti, da bi zamogli kakor pridgarji besedo božjo v lepi slovenšini z dostojno besedo oznanovati; zakaj dobro so vedili, da bo le tisti pridigar svojim poslušavcem do serca segel in serce presunil, kateri ima njih jezik v popolni oblasti in je sam ves vdomačen v njih mišljenji in čutenji; dobro so tudi spoznali, da tirja svetost in visokost besede božje, da se v lepi posodi čistega jezika vernemu ljudstvu podaja. Zato so nar poprej slovensko šolo, katero so kakor bogoslovec vtemelili, zopet zbudili in prenovili. Vsak teden dvakrat so bogoslovcem slovenski jezik razlagali, jih vadili slovensko čisto govoriti

in pisati in jih za slovenske pridige pripravljali. Na koncu šolskega leta so napravili slovesni izpit, k kateremu so vse bližnje rodoljube povabili in ga sklenili z veselim petjem slovenskih pesem.

Drugo kar jim je pri sercu bilo, so bile šole po deželi, katerih žalostni stan smo poprej popisali. Zdaj se ve da vsak moder človek, Slovenec kakor Nemec, spozna, da se da vsak narod le na podlagi materinskega jezika omikati, ali takrat so bili možje le redki, katerim bi bila ta resnica jasna postala. Eden teh bistroumnih možev so bili Slomšek, kateri so dobro previdili, da morajo Slovenci tako dolgo v temi nevednosti ostati, dokler se njih omika na narodni podlagi ne začne. Ker pa kakor špiritual čez šole nobene oblasti imeli niso, so hotli vsaj skoz mlade duhovne po moči jih zboljšati. Izmislili so si v té namen krasno osnovo *nedeljskih slovenskih šol*. Namen teh šol je bil, zberati v njih vse tiste otroke, katerim šolo ob delavnikih obiskovati, okolišine ne dopusté, pa tudi odraslene, kateri v mladosti prilike imeli niso, šolo obiskovati. V teh šolah tedaj naj bi se slovenski jezik v podlago vsega učenja postavil, da bi se zamoglo v kratkem času veliko doseči. Prosili so tedaj bogoslovce, da naj ob nedeljah zberajo take otroke v nedeljski šoli, in jih iz ljubezni do Boga in brez vsega posvetnega plačila učijo brati, pisati in številiti in kar je še kmečkemu človeku vedeti treba; niso jih pa kar prosili, ampak jim djansko v slovenski šoli kazali, kako se naj pri tem učenji obnašajo. Prepričani so bili, da bo po tej poti modrejši učba tudi v šolo ob delavnikih pot si našla, kar se je tudi zgodilo; zakaj marsiktere nadepolne slovenske cvetlice so se že tudi v vsakdenski šoli prikazale, preden je še v

poznejših letih šolska osnova spreminjena bila. Da bi bilo pa učenje za otroke toliko mičniši, so vadili tudi bogoslovce v petji nedolžnih otroških in kratkočasnih pesmic; za vodilo so jim služile „Ahacelnove pesmi.“ In tako so bili zopet Slomšek tisti mož, kateri so nauk v petji v šole na deželi vpeljali. Zlasti po Njih učencih in po nedeljskih šolah so bile „Ahacelnove pesmi“ med Slovenci na Štajerskem in Koroškem razširjene, mnoge poprejšnjih nedostojnih, ali v jeziku popačenih ali sramožljivost žaljivih pesem je bilo s tem srečno spodrinjenih, in boljši in čistejši kus je bil ljudstvu vceplen. Zares Slomškega nova zasluga silno velika! Oj da bi hotli le tudi vsi slovenski pesniki sedanjih in prihodnjih časov skerbno čuti, da bi se nekdanja ljulika pohušljivih pesem po očištenih slovenskih livadah zopet ne zasijala.

Njih tretja skerb je bila, dati slovenskemu ljudstvu dostojnih knjig, pobožnih, podučljivih pa tudi kratkočasnih. Kaj bi namreč pomagalo, mladost brati učiti, ako bi po dokončani šoli brati kaj ne imala? Mične in podučljive povestice, ktere so bogoslovci za slovensko šolo predstavljati morali, so tedaj natisniti dali. Pet takih zberk je na svet prišlo, s pristavkom; „Spisali mladi duhovni.“ Med njimi sluje zlasti dvojno izverstno delo: „Keršansko devišstvo“ že sedemkrat in „Življenja srečen pot,“ že trikrat natisnjeno. Kakor špiritual so tudi na svetlo dali tako imenovane „Ahacelnove pesmi,“ med kterimi se znajde tudi veliko njih lastnih pesmi. Naj imenitniši delo te dobe pa je „Evangeljska hrana,“ ktera obsega pridige za vse nedelje in praznike celega leta, in ktera knjiga, že tudi dvakrat natisnjena, je naj poprej slavo Slomškovega imena po vsem Slovenskem raznesla. V njej

se znajdejo zlasti pridige, ktere so kakor kaplan govorili, in razvidimo iz te knjige, kako skerbno so se na svoj pridgarski poklic pripravljali. Zares čudežno spremembo v slovenskem slovstvu je pero Slomšekovo v tej dobi napravilo! Sami so pravili: Ko so prvo knjižico — bile so „molitevskie bukvice“ v natis dati hotli, še založnika najti mogli niso. „Slovenskih knjig nihče ne kupuje,“ tako se jim je odgovorilo. Na lastne stroške so jo morali natisniti dati. Ali prodaja te knjižice je šla tako izverstno, da ko nov rokopis prinesejo, ga založnik že z veseljem prevzame in z naprej so se knjigoteržci le kar pipali za njih dela.

Njih četrto imenitno narodno delo je bila slovenska šola za zvonajne poslušavce. Takrat se je namreč v Celovcu veliko mladih uradnikov shajalo, delat tamkaj poslednje izpite za sodniške službe, kateri vsi so morali se ve da, vsaj koliko toliko slovenskega jezika znati. Ker je dobro serce Slomšekovo že tudi po mestu slovelo, jih je viši sodna vradnija prosila, da bi hotli tudi za uradnike posebno slovensko šolo osnovati, in vlada jim je dala dovoljenje, veljavne spričbe za slovenšino dajati. Kaj radi so si Slomšek tudi to novo butaro naložili in v djanji pokazali, da prav deržavljan je tisti, kateri z zatajevanjem samega sebe vse svoje moči v prid domovine daruje.

Prav katolšk duhoven ne pozna počitka in ga tudi poznati ne sme. Izgled takega duhovna nam dajejo špiritual Slomšek. Ako so celo leto delali, bi menil kdo, da so vsaj o šolskih praznikih si počili. Vender temu ni tako. So položili na koncu šolskega leta peró iz roke, so vzeli romarsko palico v roko, in se podali večidel peš v ptuje kraje in dežele. Ima sicer gospôda sploh na-

vado, da rada potuje v razne kraje, večidel le zato, da se kratkočasi. Vender drugač so potovali špiritual Slomšek. Ni jih peljala v ptuje kraje prazna radovednost, ampak visoki in imenitni namen, da bi obiskali razne duhovnice, kloštre in cerkve, da bi se pogovorili z raznimi predpostavljenimi cerkvenih zavodov in posneli za sebe lepih nauk; — da bi razne slovanske plemena, njih jezik in šege, njih dobre in slabe lastnosti bolj spoznali, in kar so se na potovanjih naučili, v svojih knjigah v prid Slovencev obrnili. Svoje potovanja so veselej lepo popisali in iz njih razvidimo, da so obhodili te leta vso Koroško, Štajersko in Krajnsko in Goriško, — pa tudi veliki del Solnograškega, Austrijskega in Hervaškega. Poslušajte dragi Slovenci vsaj poslednje besede, s kterimi popis enega teh potovanj sklenejo:

1. „Povsod na sveti, ki ga solnce rodovitno obseva, živijo ljudje srečno in zadovoljno s tem, kar imajo, dokler kaj boljšega ne poznajo. Srečen tedaj le tisti je, kateri malo potreb ima, in od mladih nog v zatajevanji se vadi. — Imeniten nauk za vse rednike.“

2. „Bolj rodovitna ko je zemlja, bolj leni so njeni prebivavci. Ni dobro za človeka, ako si zamore z malim trdom veliko pridobiti. Nema ne čednost ne obertnija v prerodovitnih krajih svojega mesta, ako ji ga cerkva in deržava ne postavi in ne ohrani.“

3. „Kakoršni so predpostavljeni, taki so podložni; in učitelj se spozna po svojem učenci. Vse je na tem ležeče: izrediti pridne duhovne, pa tudi sam priden biti. — Naj boljši je še redno v tisti deželi, v tisti hiši prebivati, kjer je *vera gospodinja*. In preklet naj bo sedajni nauk, ki terdi: *Deržava ne potrebuje vere*.“

4. „Povsod zamore človek doma biti, — prav veliko je na navadi ležeče; je pa kdo vaje ljudstva, ali dežele, ali kraja, naj bo tam zadovoljen, zakaj če tudi povsod dobro, vendar doma naj boljše. Ljubo doma, kdor ga ima.“

VI.

Potem ke so že 9 let težko butaro špiritualove službe tako krepko nosili in sme se reči, prenovili obličje Celovškega semeniša in v mnogem obziru tudi obličje škofije, so želeli to breme na mlajše rame preložiti, sami pa zopet nazaj v dušno pastirstvo stopiti. Po časti in bogastvu nikdar hrepeneči, kakor je bilo v grobnem nagovoru resnično rečeno, so prosili za Vuzeniško nadfaro gorato in težavno in le s pičlimi dohodki prevedeno. Prejeli so jo leta 1838 in bili so ob enem tudi za dekana in nadzornika ljudskih šol postavljeni.

Tako so sicer po telesu od semeniša slovo vzeli, ali Njih serce še dolgo ljubljenih učencev pozabiti ni moglo in jih tudi ni hotlo. Njim v spomin in da bi bila vez ljubezni med učiteljem in učenci vekovita, so začeli brez odloga spisovati novo knjigo, v kateri so vse nagovore, ki jih zamore duhovnik pri raznih cerkvenih opravilih vpotrebovati, v lepi veneci povili in jo l. 1840 na svetlo dali pod naslovom: „Mnemosynon slavicum“ to se pravi „Spomin slovenski svojim nekdanjim poslušavcem in predragim prijateljem.“

Kakor šolski nadzornik so še le pravo priložnost imeli, objokanja vredni stan šol na deželi spoznati. Vsi goreči za omiko svojih dragih Slovencev osnujejo tedaj

knjigo, naj poprej sicer za nedeljske šole namenjeno, pa tudi za vsakdenske šole skoz in skoz rabljivo, ktera je pod imenom „Blaže in Nežica“ vsim Slovencem dobro znana. Ta knjiga je gotovo krona vsih njihovih del, v njej se skažejo pravi mojster v šolskem poduku in čez vse bistrourni rednik mladeži, in ni se čuditi, da je ta knjiga v kratkem tudi čes slovenske meje sloveti začela, celo Rusom se prikupila in že v tretje natisnjena se zopet razprodala.

Kakor dekan so bili bolj prijatelj kakor predpostavljen podložnih duhovnov, za ktere so vselej dober svet in tolažbo imeli. Zato so tudi jih duhovni kaj radi in pogosto obiskovali. Radi so jih povabili, poprej z njimi „duhovne ure“ moliti, potem še le potrebne opravila opraviti in se nedolžno razveseliti. Ako so bili dobri prijatelji, so se tudi radi vsedli k svojemu glasoviru, in z njimi kako veselo pesem zapeli, kar so še celo kakor škof perve leta večkrat storili.

Kakor farmešter so bili v resnici dušen pastir po zgledu Kristusovem. Za vsakega in vsako uro dneva doma so bili vedno enako ljubeznjivi in poterpljivi, naj so jih farani s še tako sitnimi opravki nadlegovali. Nobene duhovne ali telesne potrebe svoje fare niso prezerli, ni bilo prijaznosti ne tako male ne tako velike, da bi je ne bili z veseljem skazali ubogemu kakor bogatemu, in ni mende hišice v Vuzeniški fari tako male in borne, da bi je ne bili kakor angelj tolažbe večkrat obiskali. Vsako terplenje svojih ovčič so čutili tako ali še bolj, kakor svoje lastno, in njih naj slajši tolažba je bila, ubogim pomagati, po krivem zatiranc krepko zagovarjati, žalostne tolažiti in terpečin brisati solze.

Prijatelj mladosti so radi obiskovali šolo, se z otroci po otroško veselili, z njimi peli in jim mične povestice pravili, pa tudi učiteljem prijazno kazali, kako z otroci spretno in koristno se obnašati gre.

Še bolj kakor šola jim je pri sercu bila farna cerkva. Kdo ne ve, koliko snažna in lepo okinčana cerkva serce razveseljuje in ga v molitvi povzdiguje. Ožaljšali so tedaj cerkvo, kolikor je bilo pri sirovšini fare naj bolj mogoče, in kjer se popraviti ni dalo, so vsaj za znašnost skerbili. Ni jih lahko kaj tako vžalilo, kakor če so nesnago in vnemarnost v cerkvi zapazili. Pred vsim pa je Vuze-niška cerkva pogrešala dostojnega zvonjenja. Tudi tega, ako ravno z mnogimi težavami, so ji preskerbeli in leta 1839 nove tri zvonove posvetiti dali.

Bolj pa še kakor kinč cerkveni povzdiguje pobožnost lepo vredjena služba božja. Zato so povzdignili cerkveno petje, vpeljali več pobožnih bratovšin in so bili nevtrudeni v spovednici. Več kakor so imeli dela v spovednici, bolj so bili veseli. Da bi zamogli vsem lepo postreči, so poseben red vpeljali, po katerem so oni in njih kaplani ob nedeljah in praznikih v spovednico hodili. So že zavolj lepe prilike, dobro spoved opraviti, ne kar domači ampak tudi ptuji kaj radi v Vuzenico hodili, so vendar nadfar-mešter Slomšek še bolj kakor pridigar dalječ okrog slo-veli in veliko veliko ptujcev v cerkvo privabili. Akoravno pridgarstva tako privajeni, kakor malo kdo, so se vendar vestno na vsako pridigo pripravljali, in jo ali celo spisali ali si vsaj osnovo napravili. In tako se je zgodilo, da so v tej svoji službi sopet dvojno delo doversili. Pervo je: „apostoljska hrana“ ki obsega pridige čez liste vseh nedelj in praznikov celega leta, in zastran lepote

govora in visokih misel „evangeljsko hrano“ še presega, v tem ko jo po zapopadku doveršuje. Drugo delo pa so „osnove“ za pridige celega leta, ktere so v Drobtinica od l. 1850 do l. 1856 priobčili. — Iz njih listov zvemo, ki so jih raznim prijateljom pisali, kako pridno in skerbno so svojo službo opravljali. Tako postavim v nekem pismu pišejo: „Tudi Podravci, če tudi počasni, merzli in težavni, me ne pustijo brez veselja. Na praznik sladkega imena Jezusovega nisva oba vsih spovedencev odpraviti mogla; tudi skoz osmino je bilo vsak den več ur dela v spovednici. Igranje je v moji fari celo nehalo; tudi več del pohujšljivih zgledov je odstranjen. Veliko sim že posnažil, in hvaležni so mi, kateri so me ubogali; pa mnogo še moram tudi preterpeti, dokler božja šiba tistih ne poniža, kateri se moji oblasti ošabno ustavljajo. Ako bi vsi mešniki o pravem času govorili, resnobo in stanoovitnost kazali, pohujšanja bi bilo le malo. In ako bi vsi dušni pastirje enako ravnali, nauke svoje z lastnim zgledom poterjevali, opomine svoje pa z molitvo zalivali, kako lahko bi se dal svet spreobrniti!“

Svojim kaplanom so bili bolj oče, kakor predpostavljen; so jih pa tudi vsi kaplani kakor očeta ljubili in jih še zdaj pozabiti ne morejo. Nar rajši so bili med njimi; kakor oče so se z njimi pogovarjali, kakor prijatelj se z njimi radovali in razveseljevali, kakor duhovni brat z njimi sv. bukve brali in duhovne ure molili, kakor starejši jih v vsem potrebnem za duhovsko pastirstvo podučevali. Vse cerkvene opravila, ne kar lehke in vesele, ampak tudi britke in težavne so po vesti z njimi delili, celo v visoke planine na spoved hodili, kadar je versta na njih prišla; ni jih nazaj držala ne temna noč, ne mraz ne vročina, ne hudo vreme, ne slabe steze.

Z vsim potrebnim so zares po očetovsko kaplane preskerbeli, družina je imela povelje, z vso priljudnostjo jim v vsem postreči; imeli so posebnega možkega strežerja, kateri je njim in kaplanom v izbi strežbo opravljal. Zato so tudi zlasti njih nekdanji kaplani za njimi po njih smerti toliko žalovali; eden zmed njih nam piše: „Po smerti rajnega kneza in škofa, mojega preljubega očeta, némam nobenega veselja več v svojem sercu. Dnevi, ki sem jih v Vuzenici preživel, so naj lepši mojega življenja. Red, ki so nam ga za cerkev in dom predpisali, so naj ojestrejši sami držali. Tako so razum keršanskega nauka tudi zjutranje opravilo sami imeli. Kar je bilo zastonj, so oni, kar je bilo plačanega, smo mi opravljali. Tako postavim so imeli v adventu oni neplačane zorne meše (svitance), mi pa plačane črne meše. Ko sem po zimi na poti k bolenikom dvakrat zbolel, so oni namesto mene hodili, tako da je moj tovarš enkrat šel, oni pa dvakrat. Pri ponočnih potih k bolnikom so nam dali svojega konja za jahati, pa tudi včasih za cele tjedne za voziti se, kadar so domače opravila dopustile. Karkoli smo želeli, — če je bilo tudi v hišnem redu zapisano: „Za permerjeno plačilo“, se nam je zastonj dalo. Vso postrežbo nam je njih strežerj opravljal. Vsak teden smo šli enkrat ali dvakrat v Trebonje (sosedna fara) na obiskovanje. Pri vseh drugih kratkočasnih potih sva se s tovaršem verstila, tako da so enkrat enega, drugokrat drugega seboj vzeli, tako da ni mogel zavid med nama vstati. Še le pozneje sem spoznal, kako dobrega očeta sem imel, zato moja večna zahvala, zato moja nepopisljiva bolečina po njih smerti. Jaz zamorem le reči: da rajnih škofa nikdar pozabil ne bom, in da bo moja zahvala noter do groba vedno enaka ostala.“

V hiši so bili previden, ljubeznjiv, po potrebi tudi oster hišni oče svoje družine. Njih oči so vse spremljale in nihče se jim ni mogel odtegniti. Za vsak pogrešek zoper spodobno keršansko obnašanje so družinčeta ljubeznjivo, vender pa tudi resno posvarili, in če po dva ali trikrat ponovljenim svarjenji ni bilo poboljšanja, je moral služebnik hišo zapustiti. Tudi družini je bil natanjčen hišen red predpisan, kateri jim je kazal, kakošne pobožne vaje se imajo vsak den, vsak teden, vsak mesec opravljati. Vsak mesec so se morali sv. zakramenti prejeti, — vsako nedeljo keršanski nauk poslušati, — vsak den večerna molitva z izpraševanjem vesti od vse družine skupno opraviti. Večerno molitvo so nadfarmešter, kakor hišni oče, družini navadno sami molili. V adventu in v postu so tudi sv. roženkranc vsak den, — druge letne čase pa le ob nedeljah in praznikih z njo molili. Take svete dni so še več kakor eno celo uro pri družini se mudili in ji ali iz kakih pobožnih bukev kaj brali, ali ji kake sv. resnice razlagali. Kako jih je ravno zavolj tega keršanskega hišnega reda družina ljubila, se pa zlasti iz tega vidi, da ko so škof postali, so naj pobožniši mladenči in dekleta iz tistih krajev jim tako dolgo nadlego delali, da si jih morali v službo vzeti, kakor tudi potem, ko so se v Marburg preselili, ni bilo joka in prošinj ne konca ne kraja, da bi jih smela družina tudi tjekej spremiti. — Oj da bi hotli vsi hišni gospodarji in vse hišne gospodinjje nadfarmeštra Slomškega v njih sveti gorečnosti za zveličanje podložnih posnemati in enaki red v svojih hišah vpeljati; pač bi imeli manj spridene, pa več poštene družine, ktera bi tudi gospodarju toliko zvestejši služila, kolikor pobožniši Bogu služi; božji blagoslov bi bil nad takimi hišami, in pač lahko bi enkrat gospodarji

in gospodinje od svojih podložnih odgovor dajali! Zakaj zapisano je: „Bodite pokorni svojim sprednikom in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše odgovor dajali, da z veseljem to delajo in ne zdihovaje“. — „Ako pa kdo za svoje, zlasti za domače néma skerbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika.“ (Hebr. 13, 17.—1 Tim. 5, 8.)

VII.

Farmešter toliko goreč za blagor duš, — dekan tako znajden v vseh duhovskih opravilih in pisavah, — šolsk ogléda v vseh šolskih znanostih, kakor le malokdo, zveden in izurjen so bili nadfarmešter Anton Slomšek pač zares vredni, v viši službo postavljeni biti, v kateri bi zamogli vsi škofii s svojo učenostjo in gorečnostjo koristiti. In tako se je tudi zgodilo. Mesca Maja l. 1844 je bila služba višega šolskega ogléda cele škofije in korarja stolne cerkve izpraznjena, in oni povabljeni, to službo nastopiti. Zares če kdo v škofii, so bili gotovo oni za to službo sposobni; in vendar so se v svoji ponižnosti za nezmožnega in take časti novrednega obražtali. Nekemu prijatelju so pisali: „Vabijo me za korarja v šent-Andrej; pa le težko in silno težko se k temu razsklenem. Vender kakor Bog hoče, — da bi zamogel le njegovo sveto voljo prav spoznati, da moj poklic od Boga pride in k Bogu pelje.“ Ko so se volji svojih predpostavljjenih vdali, so brez odloga delo nove službe prevzeli, akoravno so še do mesca Avgusta v Vuzenici ostali, ktereга mesca so bili za korarja pri stolni cerkvi vmesteni.

Z vso močjo svojega za omiko mladosti toliko gorečega serca so se poprijeli novega težavnega poklica, in akoravno jim je previdnost božja le malo časa za to službo odločila, so vendar tudi v tem kratkem času za šole silno veliko storili.

Po versti so spisali veliko lepih podučenj za učitelje, kako se jim pri raznih predmetih obnašati gré; silno so se prizadevali, slabe šole vrediti in povzdigniti, in nove vpeljati; spisali so dve molitevski knjigi za otroke: „Angelj molitve“ in „Sveto opravilo za šolarje“, kateri obe ste se otrokom močno prikupile in bile že večkrat natisnjeni. Zlasti pa so milo prosili gospode dekane, da naj se nobenega truda ne ustrašijo, stan naših šol zboljšati. Tako postavim pišejo nekemu prijatelju, ki je ravno dekan postal: „Bog daj, da bi ljubo solnce milosti božje sijalo in rodilo žlahten sad v velikem vinogradu Gospodovem tvoje široke dekanije. Imaš voljo, imaš moč, rast bo mili Bože dajal. Prizadevaj si in skerbi, da iz šol svoje dekanije tisto bresmiselno učbo (mehanizem) iztrebiš, ktera kakor rja vse dobro razjeda, in dela, da so naše šole le v kvar. Vdahni svojim šolam duha in življenje. Obiši nenadoma zdaj to zdaj uno šolo. Ukaži izpraševati, izprašuj sam in ne hodi memo nobene šole, da bi je ne obiskal.“

Znano je, da otrokom težavnih šolskih naukov nobena stvar tako ne polajša, kakor milo petje, ki ga otroci zlasti ljubijo. Zato so sklenili, lepo zberko šolskih pesem napraviti, in so učitelje prosili, zberati po vsi škofii pripravnih pesem. To delo so še le kakor škof (l. 1853) doveršili, in dobro znana je ta zberka vsim pridnim šolarjem pod naslovom: „Šola vesela lepega petja za pridne šolarje.“

Še bolj kakor zberka šolskih pesem pa je bila učiteljem na deželi, kateri so ob enem tudi cerkveni organisti, potrebna zberka cerkvenih pesem. Vsi namreč dobro vemo in občutimo, kako veselo in pobožno se da v cerkvi moliti, ako vsa cerkva z organistom vred krepko, veselo in soglasno poje; zdi se človeku, da je v nebesih. Nasprot pa tudi vsi občutimo, kako žalostno, otožno in mrtvo je vse po cerkvi, kjer je splošno petje omolknilo in le sam organist na koru orglja in poje; ne more se skoraj človek nevolje zderžati. Splošno petje po vsi škofii vpeljati in vpeljano ohraniti pa zamore le zberka cerkvenih pesem. Zato so ukazali šolskim učiteljem, da naj jim pošlejo vse v njih krajih navadne cerkvene pesmi in napreve. Ali tudi to težavno delo so še le kakor škof delomo dognali. Še predposlednje leto svojega življenja so popravljali in vredvali pesmi za „pri žegnju“, kakor so se v Drobotnicah l. 1861 brale. Mešne pesmi pa bojo po njih volji od nekega umetnega učitelja vredjene, ako Bog da, v kratkem svet zagledale.

Tako vneti so bili za šolski poklic, da ko je enkrat katehet v šent-Andreji oboležel, so sami celo polovico leta v vsih razredih službo kateheta opravljali, in še ne morejo tačasni učenci dopovedati, kako so se vselej korarja Slomškega v šolo veselili in kako lepo so jih učili, kako prijazno z njimi ravnali in koliko lepih bukvic med nje razdelili.

Skerbé za otroke pa odrašenih niso pozabili. Bolj kakor so se z ljudstvom pečali, bolj jih je pri srcu bolelo pomanjkanje za ljudsko izobraženje pripravnih knjig, od katerega smo že govorili. Dobro pa so vedili, da eden edini človek ne more vsim potrebam zadostiti. Zato so

izmislili pač kaj krasno napravo v prid ukaželjnim Slovencem. Hotli so namreč „društvo za izdavanje dobrih slovenskih bukev“ osnovati. Ali kdo bi si mislil! V tem ko so Nemci že zdavnej enako društvo imeli, je bila Slovencem prošnja za enako dobroto odrečena, in sicer odrečena možu, katerega edino ime je poročstva dovolj bilo, da bo društvo v čistem keršanskem duhu postopalo. Se ve da jih je mogla taka odločba močno pri sercu boleti; vendar tiho in ponižno so to žaljenje prenesli in nikdar nismo slišali le ene pritožbe iz njih ust. Le v dveh listih do dveh posebno dobrih prijateljev smo našli male opombice, ki jasno kažejo njih bogoljubni namen. Enemu prijatelju pišejo: „Da je naša prošnja za društvo k izdavanju dobrih knjig overžena, in sicer brez da se je vzrok povedal: zakaj? bote že vedili. Meni je skoz to težko breme odvzeto, pa tudi dobri stvari dno izbito. Posamesni preženemo svoje moči in onemoremo. To vidijo sovražne moči in ustavljajo vse dobro z domišlijami vsake baže. Vender me to nikakor ne bo zaderževalo, delati v viši čast božjo in v blagor tistega ljudstva, med kterega me je previdnost postavila. Naše vodilo bodi: Malo govoriti, — veliko delati, — vse terpeti.“

Kar so v tem listu pisali, so tudi v djanji storili. Niso se dali skoz to odločbo ne ustrašiti, ne na nastoplenem polji ustaviti, temoč kakor prav keršansk rodoljub, ki ne iše ne hvale ne dobička na tem svetu, so še bolj napeli svoje moči ljubemu slovenskemu narodu v prid. Komej jim je bilo društvo odrečeno, so si izmislili drugo krasno osnovo *slovenskega letnika* namreč, to je knjige, ki bi vsako leto enkrat izhajala, in v katero bi slovenski pisatelji svoje izdeljke shranjevali zamogli. Tako

so hotli dragim Slovencem, ker jim ni bilo dovoljeno, jim celih kosov podajati, vsaj z malimi Drobtnicami postreči in so ravno zato te letnik „Drobtnice“ imenovali, ktere so zadosti slavno znane vsakemu omikanemu Slovincu. Izhajajo redoma od l. 1846, in akoravno so kakor škof vredništvo v druge roke izročili, so vender noter do smerti njih duša in poglavitni pisatelj ostali. Naj več in naj izverstniših sestavkov je iz njih peresa; posebno pa so se mojster skazali, kar zadeva duhovsko pastirstvo, življenjopise pokojnih rodoljubov in šolo.

Zares bi bilo misliti, da je tolika delavnost za slovensko šolstvo in slovstvo vse njih moči vpotrebovala. In vender ni bilo tako. Gorečnost za dušno pastirstvo so tudi v to novo službo seboj prinesli in ohranili, ter vsako prosto uro porabili, da so na duši pomagali, komur so mogli. Radi so spovedovali, radi bolnike obiskovali, radi na podružnicah kersanske nauke imeli, in ni jim mogel kdo večega veselja storiti, kakor če jih je prosil, besedo božjo oznanovati. Velikokrat so torej v šent-Andreji pridigovali, in v kratkem ljubljenece vseh postali; tudi je bilo ravno pri neki pridigi, da so viši škof Solnograški, ki so ravno v šent-Andreji bili, korarja Slomškega bolj spoznali in ceniti začeli.

VIII.

Slomšek opat v Celji.

Kdo bi se tedaj čudil, da so Slomšek pri tako izverstem obnašanji posebni ljubljenece svojega škofa bili, kateri so jih čez vse radi na svoji strani imeli. Pa mož po volji božji, kakor so škof Franc Kutnar bili, niso gledali na

nagujenje svojega serca, ampak na potrebe škofije. Zato so rajši svojemu sercu silo storili in korarja Slomška nagovarjali, da bi Celjsko opatijo prevzeli, ki je ravno takrat izpraznjena bila, da ker so sami hudo boleli, bi Slomšek v sredi škofije bili njim v podporo njih desno oko in desna roka. Volja višega pastirja jim je bila volja božja, in tako so se mesca Aprila 1846 v Celje preselili, potem ko so, kakor nekemu prijatelju pišejo, s solznimi očmi mirno Lavantiasko dolino zapustili. Pa ponižni, kakor so vselej bili, so se hotli vsakemu častnemu sprejetju zogniti, so na bližnji Vitanjski fari prenočili in zgodaj na jutro, da nihče ni vedel, v mesto se pripeljali. Njih prva pot je bila v cerkvo, kjer so sv. mešo brali in potem z roženkrancem v roki se pri procesii prikazali — bil je namreč ravno god sv. Marka, in tako je bila njih prva uradna hoja skoz mesto spokorna procesija.

V omenjenem prijateljskem listu pravijo: „Srečno sem prišel v Celje, kjer bo, ako Bog tako hoče, tudi nekdanj moj grob.“ K sklepu še vprašajo: „Kdaj bomo novega škofa zvedili?“ Tako tedaj po novem škofu prašajo, ker si v svoji ponižnosti še misliti ne morejo, da je Bog že Samuelu ukazal, ravno njih, ki so se za naj bolj nevrednega obrajtali, v višega pastirja svojega ljudstva pomaziliti. Gredé v mesto, njim priljubleno od mladih nog, nastopivši službo tako častito vendar ne mislijo ne na čast ne na dobroto tega sveta, ampak oni mislijo na smert, ter menijo, da so že na poslednjo postajo svojega življenja dospeli, — da tukaj bojo enkrat v grobu počivali. Vendar človek obrača, Bog pa oberne! Za Slomška v Celji obstanka ni bilo, v viši službo jih

je Bog poklical! Mož, na daleko glasovit zavolj svoje učenosti in pobožnosti, in v raznih duhovskih službah tako izverstno izurjen in skušen, — mož, kateri je v svojem velikodušnem sercu nosil ves slovenski narod, katerega ime so pa tudi vsi Slovenci kakor drago svetinjo v svojem sercu nosili, je bil vreden, povzdignjen in postavljen biti na svečnik škofije, ter postati Slovencem luč, voditelj in bramba. In tako se je tudi zgodilo. Že konca mesca Maja ravno tistega leta so bili od Solnograškega nadškofa Friderika kneza Švarcenberg po posebni pravici te nadškofovske stolice, škof Lavantinski izvoljeni, da bi postali umerlega Kutnarja vreden naslednik, kteremu so še pred svojim odhodom iz šent-Andreja mertvaško besedo pri pogrebu govorili.

IX.

Slomšek izvoljen knez in škof Lavantiski.

Ce kedaj, se je pri tej izvolitvi dopolnil stari resnični prigovor: „Glas ljudstva je glas božji.“ Komej so namreč škof Kutnar oči zatisnili, so duhovni in verniki ne kar po domači, ampak tudi po sosednih slovenskih škofijah od začetka bolj tiho, pa dalje bolj glasno svojo željo izrekovati začeli, da je Slomšek tisti mož, katerega je prividnost božja za Lavantinskega škofa odločila. Ko so se neki farmešter naše škofije ravno tečas po Kranjskem vozili, jih vpraša neki duhoven: „Ali že imate škofa?“ „Ne“, je bil odgovor. Na to odgovori šaljivo: „Ako ima v Solnogradu sv. Duh kaj govoriti, vsaj ne more nihče drugi biti, kakor Slomšek.“ In zares; kakor dalječ sega slovenska beseda, tako dalječ in še dalje se

je razlegalo veselje in radovanje nad novico, da so Anton Slomšek, ljubljeneec Slovencev, izvoljen škof Lavantinski. Celjsko mesto pa tako častitega spreveda še ni vidilo, kakor tisti den, ko so opat Slomšek slovo jemali. Od izbinih vrat noter do kolodvora je stala praznično oblečena in na dve strani dvojnoverstno razstavljena procesija, ljudstva brez število je napolnjevalo vse prostore in veliko dohovnov in vsi cesarski in mestni uradniki so bili njih častito spremstvo. Pa tudi tukaj se je pokazalo njih bogoljubno serce. Komaj stopijo iz opatije in se farni cerkvi približajo, ko verste ljudstva prederejo, brez da bi besedico pregovorili, in vsi v solze vtopljeni v cerkvo hitijo. Globoko ginjeno gleda ljudstvo za njimi, duhovni pa jih spremljajo. Ko so si presunjeno serce pred sv. rešnim Telesom polajšali in v molitvi pokrepčali, so nadaljevali Bogu vdani svojo pot. Oj morebit je že v tistej uri njih razsvitljena duša v prihodnost gledala in bitko čutila, da bo kakor za Gospoda in Zveličarja našega tudi za nje slavna procesija cvetne nedelje s križevno potjo enkrat končala! Vsaj so se komej postali škof tako ganljivo neki stari pobožni gospej v Celovcu, kateri so več pobožnih pisem pisali, v molitvo priporočili, od svoje volitve rekoč: „Od slovesa ste že gotovo slišali, kateri mi tako nenadno novo čast pa tudi novo breme prinese.“

Dvanajst duhovnov, nekaj njih posebnih prijateljev, nekaj njih nekdanjih součencev si je izprosilo čast, jih spremljati noter do Solnograda, da bi vesele priče bili blagoslovljenja in povzdignjenja svojega prijatelja, učitelja in prihodnjega škofa.

Na nekem prijaznem griču blizu Solnograda stoji benediktinski samostan s cerkvijo Matere božje, ki ga

Nemci „Maria Plain“ imenujejo. V Solnograd pridši, so se brez odloga, v te samostan podali, da bi se skoz duhovske vaje na škofovo posvečenje pripravljali. Od teh srečnih dni rečejo v neki pridigi: „Bili so prvi dnevi mesca Julija 1846, ko sem se v benediktinskem samostanu Maria Plain na posvečenje pripravljaj. — Pregledoval sem versto podob sv. redovnikov, sinov sv. Benedikta, kakor, sv. Ruperta, Bonifaca in Kiliana. Občudoval sem imenitne dela teh sv. redovnikov in pregledoval z prijaznega griča blagoslov, ki ga je te red čez Solnograd in nja okolico razširil. Takrat sem sklenil, pokrepčan in zbujen po premišljevanji apostoljskih del teh svetnikov, se tudi sam sebe kakor škof čisto in celo apostoljskemu poklicu darovati, zanj živeti in umreti.“

Skoz molitvo in sv. premišljevanje tako poterjeni, so bili 5. Julia škof posvečeni. Nazaj gredé so v Celovski duhovščini nekterim bogoslovcem nižji sv. rede podelili, vsi pa smo jim bili predpostavljeni, da bi jim skoz poljubljenje perstana svojo vdanost na znanje dali. Njih obličje tako milo in vender tako resno in častito, njih besede tako polne apostoljske moči in sv. Duha so nas silno globoko ganile in ako bi jih ne bili že poprej ljubili, v tisti uri bi si bili nas vseh serca pridobili.

V 46. letu svoje starosti so tedaj s krepko roko in pri prav terdnem zdravju za škofijsko veslo prišli in vsi smo se nadjali, da se bo škofija prav veliko srečnih let njih višega pastirstva veselila. Ročno pri nastopu so spisali dva pastirska lista: *latinskega* za duhovstvo, *slovenskega* pa za ljudstvo. V latinskem so duhovnom na znanje dali, da jim bodo geslo njih škofovske službe besede sv. Ignacija: „Vse v večji čast božjo in dus zve-

ličanje“, in jih povabili, da bi jim te besede vresničiti pomagali. V slovenskem pa so pripodobili škofijo *vinski gorici*, vernike pa vinskim tertam in so povabili zopet vse predpostavljene, posebno očete in matere, da bi jim pridno pomagali te vinograd obdelovati, sami pa so slovesno obljubili, da hočejo zvest vinogradnik biti svoji škofii, in vse, tudi življenje dati za ovčice svoje. Oba lista, zlasti pa slovenski sta bila s silnim nadušenjem sprejeta, zakaj tako še do tistih mal nobeni slovenski škof slovensko ni pisal ne govoril. Kar so v teh listih obljubili so deržali vse svoje žive dni, in zaupamo, da so na koncu svojega življenja veselo s sv. Pavlom govoriti zamogli: „Tek sem dokončal, vero sem ohranil; zato menim, da mi je krona pravičnostni pripravljena.“ V duhu sv. apostolov so hotli biti prav katolišk škof svoji škofii, in da so to bili, bo kazalo naslednje popisovanje njih škofovskih del, akoravno le ob kratkem naj poglobitniše dela omeniti zamorejo.

X.

Škofja Antona Martina zasluge za škofijo sploh.

Ako se na škofijo poprek ozremo, moramo spoznati, da njih naj imenitnejši delo za njeni blagor je, bila *preselitva škofijskega sedeža iz šent-Andreja na Koroškem v Marburg na Štajerskem*.

Lavantinska škofija, l. 1228 vtemeljena, je bila od začetka celo mala in obsegala je na dolgost le komaj poldrugi den hoda; nje veči del je bila Lavantinska zgornja in spodnja dolina na Koroškem. Tečas se ve da je bilo mestice šent-Andrej v sredi prelepe Lavantinske doline ležeče zares naj pripraviši kraj za škofijski sedež. Ali

ko je pozneje l. 1786 naša škofija veliki kos spodnjega Štajerskega pridobila, je postal šent-Andrej za Štajerce silno odročni kraj, in za verne in za škofa je bilo težavno, se med seboj obiskovati.

Zato je bila že zdavnej želja, sedež Lavantinskega škofijstva na Štajersko preseliti, in večkrat že se je delo začelo, pa zavolj prevelikih težav zopet zaostalo, kakor so pokojni knez sami v Drobtinica h l. 1861 popisali. Iz tega pa se vidi, kako težavno je moralo to delo biti, ker je toliko škofov pri njem opešalo, in koliko zahvalo je škofija pokojnemu knezu dolžna, da so ga brez ozira na vse zadržke z močno roko izpeljali.

Res je sicer, da je v novi dobi ta preselitva še veliko potrebniji postala, kakor svoje dni. Kakih 30 let sem se je narodno življenje med Slovenci jako zbudilo, in bolj ko se je to godilo, bolj britko so občutili slovenski verniki in duhovni Sekovske skofije škodo, ki so jo zastran jezika tudi v verskih zadevah terpeli.

Akoravno je tretjina nekdanje Sekovske škofije slovenska bila, vendar nijen Sekovski škof slovenskega jezika znali niso, tudi med korarji ni bilo Slovenca, in tudi v semenišu niso prejemale bogoslovci nikakega poduka v slovenšini.

Kako je moralo pobožne Slovence boleti, da niso nikdar božje besede v svojim jeziku zaslišali iz škofovih ust, in da niso nikdar zamogli ustmeno s škofom govoriti, in jim zaupljivo kakor otroci očetu svojih težav potožiti in svoje potrebe razodeti. Kako težavno je moralo tudi biti za učitelje v šoli in za mešnike v cerkvi govoriti in učiti v slovenskem jeziku, kterega se nikdar vadili niso.

Še živijo stareji duhovni v teh krajih, kateri z obžalovanjem pripovedajo, da še roženkranca, treh božjih čednost in drugih navadnih molitvic slovensko moliti znali niso, ko so v dušno pastirstvo stopili.

Kdo bi tedaj hotel za zlo vzeti Slovencem Sekovske škofije, da so vedno bolj glasno in glasno željo razodevali, pridruženi biti Lavantinski škofii: *verniki*, da bi imeli slovenskega škofa, katerega besedo bi razumeli, *duhovniki* pa, da bi imeli semenišče, v katerem bi se zamogli na podlagi slovenskega jezika za pastirski poklic med Slovenci pripravljati. Ta pobožna želja pa je naj viši stopnjo dosegla, ko so Martin škof postali, v njih so spoznali Sekovski Slovenci moža, kateri očetovsko serce za Slovence imajo, njih potrebe in težave milo občutijo, in katerim je moč in volja, jim pomagati. Komaj je tedaj leto 1848 napočilo in narodom priliko dalo, svoje želje in potrebe vsaj v prošnjah razodevati, ko so tudi Sekovski Slovenci Lavantinskega škofa in Solnograškega nadškofa z vedno ponavljanimi prošnjami nadlegovati začeli, da bi se dela preselitve Lavantinskega škofijstva še enkrat lotiti in ga dognati blagovolili. Kaj radi so Anton Martin te prošnje zaslišati, ali takratni vihar ni časi za take dela niso bili ugodni. Še le leta 1853 se je pisanje in pripravljanje začelo, ki je terpelo celih 6 let in je pokojnemu škofu dela in terpenja čez mero uzročilo. Večkrat tiste leta smo slišali besede iz njih ust: „Ne bil bi verjel, da bo preselitva toliko težav imela, pa ker se je delo enkrat začelo, se mora tudi do konca dognati. Za nas je preselitva le žertva. Mi ne bomo nič dobrega doživeli; morebit naši nasledniki; na nas čakajo le skerbi in terpenje. Oj in le prerresnično so prerokovali! Z le-

tom 1859, ko se je preselitva zgodila, so minili za nje zlati časi blagega mira; kar jim je bilo po tem še živeti, je bila le grenkost in terplenje.

Kako težko pa da so jih koroški duhovni zgubili, nam pokaže naslednja prigodba. Ko so mesca oktobra l. 1858 poslednjokrat koroške duhovne k posvetovanju v šent-Andreji zbrali, so rekli k sklepu: „*Pozabite na mene, pa na moje nauke ne pozabite nikdar.*“ Te besede slovo jemljejočega škofa so vse tako presunile, da so solzni in molče od bolečine izbo zapustili. Eden zmed njih pa pride ves objokan k nam in reče: „Poslednjih besed ne morem škofu nikdar odpustiti. Kako nam zamorejo tako neusmiljeno povelje dati, da bi jih pozabili! Mi jih ne moremo in jih ne bomo nikdar pozabili.“

Koliko so za preselitvo delali in se trudili, je le Bogu znano, in le tudi on ve, koliko dnarnih stroškov jim je prizadjalo, zakaj od takih reči niso radi govorili, in njih levica ni smela vediti, kar je desnica dala. Povemo le, kar zapisano najdemo. Vse stroške za svojo in vsih svojih duhovnov preselitvo so sami plačali. Nekaj so dali zvoziti po cesti, nekaj pa po Dravi, in edina vožnja po Dravi je stala 427 goldinarjev. Za vtemeljenje duhovšnice v Marburgu pa so dvajset tavžent goldinarjev darovali. Bodi jim za vse to večna hvala in zahvala!

XI.

Škofa Antona Martina očetovska skerb za svoje duhovstvo.

Ne zastonj pravi prerok: „Udari pastirja in ovce se bodo razkropile.“ (Cah. 13,7.) Zakaj resnično je: cvetela bo v vsaki škofii vera in sv. pobožnost, ktera pobožne in goreče dušne pastirje ima; mora pa tudi povsod in vselej sv. pobožnost pojemati, kjer so svetilnice farnih cerkev — in to so dušni pastirje — tema postale. Perva skerb vsakega škofa mora tedaj biti, si dobrih in gorečih duhovnov izpodrediti! In to je bila tudi res perva skerb škofa Antona Martina.

Semenišče so imenovali punčico očesa cele škofije in bogoslovce so naj raji pozdravljali z besedami sv. Pavla: „*Vi ste moje veselje.*“ In da so bogoslovci zares njih naj večje veselje bili, to pričuje, da so naj rajši med njimi bili. Ko so tedaj leta 1846 škof postali, se jim je njih prelepi škofovski dvor z vso krasoto in lepoto, ki ga je od vseh strani obdajala, vendar le dozdeval kakor samotna pušava, v kateri so kakor zapušeni oče prebivali, kateremu je nemila osoda otroke vzela in jih na ptuji zemlji zadržuje, da oče njih obličja videti ne more. Lavantinski bogoslovci so namreč tečas svoje šole še v Celovcu imeli.

Bili so tedaj za nje dnevi naj večjega veselja, kadar so vsako leto dovršeni bogoslovci v šent-Andrej k posvečenju prišli. — Ta, ki to piše, je bil med prvimi, ktere je njih škofovska roka posvetila. Ko smo tedaj pred nje stopili, je bilo prvo pozdravljenje: „Te dni bote v moji hiši prebivali in pri moji mizi obedovali.“ Potem

so nam povedali hišni in dnevni red; skoraj ves čas je bil razdeljen med nauke in molitve. Pri mizi so vedili vedno kaj kratkočasnega povedati, in če so nas v vertu srečali, so nam prijazno imena krajev, gor in cerkev razlagali. Vse molitve so z nami opravljali in med molitve lepe nauke za prihodno življenje vpletali. Na večer smo imeli v njih kapelici večerno molitvo, ki je z litanijami in sv. žegnomo končala. Ko se pri žegnani mi nismo upali pesmi zapeti, zadoni nenadoma iz kora doli čisti in mili glas škofovi in vsi ginjeni smo radostno za njimi peli „Sveto, sveto.“ Za slovo so nam vsakemu lepe bukve za spomin dali, na ktere so z lastno roko zapisali: „Preljubemu mešniku J. Anton Martin, škof. — Opominjam te, da obujaš gnado božjo, ktera je v tebi skoz pokladanje mojih rok.“ (2 Tim. 1, 6.)

Pa kakor dobra je tudi ta priprava za duhovski stan bila, njih sercu le ni zadostila. Niso si poprej miru dali, kakor da so l. 1850 vsaj poslednji razred bogoslovskih šol v šent-Andrej preselili. Razun nekolike pomoči duhovnov po škofii so zopet vse druge potroške na se vzeli. V njih hiši so bogoslovci prebivali, po njih vertu se sprehajali, v njih kuhinji se jim je jed pripravljala, v njih kapelici in z njimi so molili, od njih so nauke za poklic pridgarja in spovednika v šoli prejemale. Da bi se za pastirski poklic še bolje pripravili, so morali vsako nedeljo in praznik družini v škofovi kapelici slovensko pridigo in kersanski nauk imeti, ji pri meši roženkranc in druge molitve moliti in sv. pesmi z njo peti, pri kterih opravilih so škof skoraj vselej pričujoči bili. Da bi pa mladim gospodom nauke poslajšali, so jim dovolili, da se smejo enkrat na mesec na njih grajšino — uro hoda

od šent-Andreja — sprehajati iti. Tamkaj so bili vselej iz škofove kuhinje in kleti lepo pogostovani, so se po lepih vertih in gričih radovali, mlade drevesca cepiti se učili, katerih mnoge še dnešni den lep sad rodijo; in če so škof le čas imeli, so se kaj radi za bogoslovci tje peljali, da bi se tudi sami med njimi, kakor oče med otroci razveselili. V resnici bili so mladenčem učitelj, prijatelj, oče in naj lepši zgled pravega duhovskega življenja, in radi bomo tedaj verjeli, da so se bogoslovci že v Celovcu na poslednje leto v šent-Andreji veselili, in da vsi, ki so tako srečni bili, četrto leto v šent-Andreji biti, te čas naj lepši celega svojega življenja imenujejo.

Pri vsem tem pa je ostala vendar resnica, da je bila za našo škofijo silna potreba, da bi svoje popolno lastno semenišče imela, in to je bil poglavitni vzrok, da so se toliko trudili za preselitvo škofijskega sedeža na Štajersko. In tudi resnica je, da so se v Marburgu za dobro vredbo duhovšnice veliko bolj trudili, kakor za svoj lastni škofovski dvor. In mende ena naj veselejših ur je bila, ko so po dokončanih pripravah duhovšnico blagoslovili, ter spremljani od vsih bogoslovcev in njih učiteljev in predstojnikov vse mostovže psalme pevaje obhodili in jih z žegnano vodo poskropili in sv. kadilom pokadili. Tudi tukaj so ostali noter do smerti učencem učitelj in naj ljubeznjivši oče. Ni pretekel teden, da bi ne bili po dva ali trikrat ali tudi še večkrat semenišča obiskali, in ali bogoslovce učili ali s predstojniki zastran lišnih potreb se pogovarjali. Pa ne kar k resnim opravkom so radi hodili, temoč tudi, če so bogoslovci kako veselico imeli, so se radi pridružili, zlasti kadar so o božiči božje Dete v jaslicih v mnogoverstnih jezikih hvalili in v pesmih slavili.

Kakor semenišče, jim je bila tudi draga semeniška cerkva sv. Alojzija, katero so Jezuiti pred sto letmi sozidali, ktera je bila pa pozneje opuščena, celo izropana in v vojaško shrambo spreminjena. Kaj veseli so gledali, kako se ta cerkva s pomočjo duhovnov in pobožnih vernih lepša in kinči, tudi sami so dve lepi podobi 400 gold. vredni ji darovali, in v tej cerkvi posebno radi molili. Večkrat so na koru molili, da nihče za nje ni vedel, ali preden so v šolo šli ali po šoli. Večkrat so pa med ljudstvo v cerkvo se podali, z njim vred kerš. nauk poslušali, molili in peli. Vsaj hodijo v to cerkvo večidel le družina iz mesta in ubogi ljudje, in ker so po zgledu Kristusovem naj rajši med ubogimi bili, mende ravno zato so tudi to cerkvo naj rajši obiskovali.

Zares velika sreča za škofijo je semenišče dobro vredjeno, v katerem sv. učenost in pobožnost v lepi zavezi cvetite; žlahten vert je, kateri s svojim lepim duhom vso škofijo napolnjuje. Ali le težko in pretežko doseže semenišče sedajne dni svoj visoki namen, ker dijaki v prejšnjih šolah v tolikih dušnih nevarnostih med popačenim svetom živeti morajo, kjer le prelahko pobožnost zgubé. O koliko nedolžnih mladenčev pošlejo dobri starši v šolo — ali kako na duši in sereu popačene jih prejmejo po dokončanih šolah nazaj! Popačene mladenče pa še le v semenišču spreobračati in jih k tisti pobožnosti in popolnosti peljati, ki jo tirja toliko sveti duhovski stan, oj kako težko je to, zakaj navada je železna srajca. Če tedaj že starši naj večji dolžnost imajo, svojim sinom po mestih stanovanja pri pobožnih ljudeh poiskati, da jih pohujšanja ovarjejo; koliko večji more še le dolžnost škofov in duhovnov biti, da si mladenče, ki se v du-

hovski stan poklicane čutijo, v nedolžnosti in pobožnosti ohraniti prizadevajo. V te namen tudi zares sv. cerkva škofom dolžnost nalaga, da naj napravijo v svojih škofijah hiše, v ktere naj že male dijake sprejemajo, da brez dušnih nevarnost v pobožnih vajah svoje svetne šole doveršiti zamorejo.

Ravno zavolj tega si tudi pokojni škof niso dali mira in pokoja, da bi škofijo še tudi s tako *duhovsko mladenšnico* preskerbeli. Z milimi besedami so povabili duhovne jim pomagati, pa so tudi sami z lepim zgledom naprej svetili in dvanajst tavžent goldinarjev v te namen darovali. Napravili so malo mladenšnico v Celji, ktero so Celjskemu mučeniku sv. *Maksimilianu*, in drugo v Marburgu, ktero so Ptujskemu mučeniku sv. *Viktorinu* posvetili. Delo od njih začeto se bo dalo zdaj z božjo pomočjo lahko doveršiti, ako božja previdnost še le nekoliko dobrotnikov za blago napravo naduši.

V tem pa, ko so za izrejo dobrih duhovnov toliko skerbili, dušnih pastirjev po vsi škofii razkropljenih niso pozabili, ampak njih serce je vedno premišljevalo, kako bi tudi nje v dobrem duhu ohranili, jih časno in večno srečne storili.

Zato so poskerbeli, da so se duhovni vsako leto na več krajih shajali, da bi se čez to posvetovali, kar bi njim in njih ovčicam v prid in zveličanje bilo. Če je bilo le mogoče, so tudi oni več takih zborov obiskali, in z apostolsko modrostjo in očetovsko ljubeznjo svoje duhovne učili, tolažili in za njih težavni poklic naduševali. Vse stroške takih zborov so zopet sami na sebe vzeli.

Vpeljali so tudi duhovske vaje ali eksercicije za duhovne, ktere so se redno vsako leto pri sedežu škofijstva ali na katerem drugem kraju, večidel pa na obeh obhajale. Enih eksercicij so se vselej, pogosto pa obojnih vdeležili, ter od jutra do večera vse pobožne vaje s svojimi duhovni opravljali; ob enem pa tudi s prekrasnimi pridigami zbrane duhovne učili in krepčali. Celo duhovski voditelji eksercicij so njih besede ukaželjni poslušali, in še nas veseli, kadar koli se spomnimo, kako je učen Jezuit pri sklepu eksercicij nam govoril: „Zahvalite Boga, da imate takega škofa; oni so zares apostoljski — sveti mož.“

So pa duhovne v obče lepo učili in tolažili, tudi posameznih niso pozabili; velikoveč še nagovarjali so jih, da naj jim le pišejo, kadarkoli kaj na sercu imajo. In zares veliko listov so od vseh strani dobivali in na vse ljubeznjivo odgovarjali. V zgled povemo le nekoliko.

Neki bolen duhoven jim je potožil, da bolj kakor bolezen sama, mu misel težavo dela, da za sv. cerkvo kaj delati ne more. Na to so odgovorili: „Svojo bolezen morete vedno z očmi vere gledati in ne bo vam tolažbe nikoli manjkalo. Vsaj tudi vi terpite in molite za sv. cerkvo, in tudi to je veliko in več vredno, kakor navaden težak v vinogradu Gospodovem biti.“

Drugi duhovnik se jim je pritožil, da njegovo žlahto toliko nesreč zadeva in mu smert naj ljubše zmed nje pobira. Na to ga potolažijo rekoč: „Bodimo prepričani, da Bog take obiskovanja zlasti nam duhovnom rad pošilja, da bi ljubezen našega serca očistil, naše nagnjenje do mesa in kervi zaterl in nas celo in popolnoma za sebe pridobil.“

XII.

Škof Anton Martin prvi dušni pastir svoje škofije.

Kako lepo so pokojni škof svoje duhovne vodili in učili, smo slišali, — kako skerbno so pa tudi svoje ljubljene ovčice po škofii pasli, bomo zdaj premišljevali. Spoznali bomo, da je resnica, kar je neki imenitni duhovnik govoril: „Vaš škof se mi zdiyo kakor naj viši farmešter škofije.“

Sv. Irenej pravi, da bi se morale vse cerkve po rimski cerkvi ravnati zavolj njene mogočne prednosti. Kar je tukaj od rimske cerkve rečeno, velja za vsako škofijo tudi od škofijske cerkve. Spodobi se, da bi se znašla vsaka stolna fara v takem stanu, da bi zamogla vsem drugim faram po deželi v zgled biti. Te misli so bili tudi pokojni knez, in so vse moči napeli, da bi naj poprej stolno faro na tako stopnjo popolnosti povzdignili, da bi bila luč in voditeljica vsem drugim faram.

Ni bilo pastirskega dela, kterege bi se ne bili kakor škof z vso gorečnostjo vdeležili drugim duhovnom v zgled in posnemo.

Pridigovali so silno radi, še celo na starost, ko so že telesne moči jako pešale. Če nekoliko tjednov že več pridigovali niso, jih je vest težila in radi so pri mizi vprašali: „Kdo pridiguje prihodnjo nedeljo? Je že dolgo, da nisem pridigoval, povejte gospodu, da jih bom jaz prihodnjo nedeljo namestoval.“ Ako smo jih prosili, da naj si odjenjajo zavolj slabega zdravja, so resno odgovorili: „Dolžnost škofova je, da ne le po drugih, ampak sam po sebi besedo božjo oznanuje.“ Je kateri duhovnik

zbolel ali od doma šel, so se urno za namestnika ponudili. Pa tudi to jim ni bilo zadosti; pogosto so celi advent ali celi post sami pridige imeli, kakor so to večkrat v šent-Andreji pa tudi v Marburgu storili.

Kakor prižnica je bila tudi spovednica njih veselje. Vedili so, da ne more pobožnost v nobeni fari cveteti, kjer verni pogosto sv. zakramentov ne prejemajo. Zato so kaj radi spovedovali, in ker so ljudje to vedili, so tudi kaj radi k njim k spovedi hodili. Če so bile tedaj druge spovednice preobložene, so brez ovinkov strežeja k škofu poslali rekoč: „Prosijo jih, naj bi v spovednico prišli, kjer drugod na versto priti ne morejo.“ Zdajci so prišli in tako dolgo spovedovali, da je bil tudi poslednji odpravljen. Če so bili pa visoki prazniki ali posebne pobožnosti, so pa ročno po meši v spovednico se vsedli, in vse težave tega dela z drugimi duhovni do konca delili. In naj bolj jih je v Marburgu to bolelo, da niso mogli nikjer več v stolni cerkvi prostora najti, da bi bili še za sebe novo spovednico postavili.

Kakor vsak dušni pastir vsako uro za svoje ovčice pripravljen biti mora, so bili tudi oni od jutra do večera vsak čas pripravljeni, vsakega sprejeti, vsakega potolažiti, kdor koli se jim je bližal. Z enako ljubeznjivostjo so sprejeli kmeta in ubožca, kakor gospoda in bogatina. Še bolenikov niso pozabili. Radi so si pri sprehajanju tako pot izvolili, da so gredé kakega bolnika obiskali, ga potolažili in mu svoj žegen dali.

Od nekdanj prijatelj mladosti, so jim bili tudi kakor škofu otroci vedno še ljubi in dragi. Radi so obiskovali farno šolo in se z otroci pogovarjali; sami so napravili red za šolsko mešo in odkazali, ktere dni in kaj naj se

poje ali moli; sami so večkrat imeli keršanski nauk in otročiče izpraševali, da bi duhovne za šolsko mladost še bolj vneli.

Kadar je cerkva v zvonanjem in znotranjem miru, zamore dušni pastir shajati z navadnimi sredstvi, ktere smo zdaj omenili, da svoje ovčice k nebesom pelje. Ako pa zvonanji in znotranji sovražniki nad cerkvo planejo, potuhnjeni zapeljivci v ovčjih kožah okoli lazijo in ljudi motijo, takrat je treba, da poskusi dušni pastir tudi ne-navadne pomočke, da svoje ovčice pogibeli otme. Taki časi so nastopili od leta 1848, ko so strašni panti po vseh deželah divjati začeli, ter vse vezi pokoršine do deželске in cerkvene oblasti razrušiti in namesti sv. pobožnosti vsako prostost mesene razvujzdanosti vpeljati žugali. Tudi v naših krajih se je začelo tu in tam ljudem hudo po glavi verteti in škof in duhovni in z njimi vsi pobožni verniki so britko zdihovali, kam da bo to vse še peljalo!

Zuper take, do tistih dob še neznane nevarnosti je bilo treba iskati novih pomočkov, in jih skušati z vso darežljivostjo in poterpežljivostjo. Poslušajmo, kaj so pokojni knez tisti čas delali.

Ker so se hudobni in cerkvi sovražni ljudje v društva zberali, da bi skoz zedinjenje svojih moči toliko močnejši postali, so si mislili Anton Martin, da se morajo tudi pobožni kristjani z združenimi močmi sovražnikom nasprot postaviti. Vpeljali so tedaj pri stolni fari tako imenovano *katoliško družbo*, v kateri so se zberali možje krepkega in neboječega serca, pripravljeni, se svoje sv. vere nikjer in nikoli sramovati, ampak jo povsod in vselej z vsemi postavnimi sredstvi zagovarjati in braniti. Da bi družbani potrebe in nevarnosti nove dobe bolj spoznavali, so na-

pravili *farno bukvarnico*, kjer naj bi se shranjevale pripravne knjige in dobri časopisi za podučenje, in so vpeljali *shode*, v katerih so se družbani⁴ zberali, se med seboj pogovarjali, ter imeli mešnika za svojega voditelja, ki so jih podučevali, da bi jih krivi preroki premotiti ne mogli. Dali so sami natisniti lepih podučljivih knjižic, kakor postavim tisto: „Kaj delajo sv. Oče Piji IX.“ in še druge. Oskerbeli so lepe kipe za društvo z dvojno podobo: ena je predstavila *križ*, ker so to družbo imenovali *družbo sv. križa*, zakaj vojska je šla za čast sv. križa, druga pa sv. *Andreja*, patrona škofije; večkrat so to družbo sami obiskali in kakor oče družbane učili, svarili in tolažili.

Da bi pa ta družba svoj namen doseči zamogla, je bilo treba, da jo še druge družbe podpirajo, in zato so vpeljali tudi družbo *mladenčev*, *devic* in *žen*.

Družba mladenčev naj bi bila jez zuper divjo in sirovo razvujzdanost mladosti, ki je takrat povsod razsajala in nam vso mladost popačiti žugala. — *Družba devic* naj bi bila varhinja sv. sramožljivosti in čistosti v času, ki je križanega Boga zaverigel in meso in nja poželenje za svojega malika izvolil. — *Družba žen* pa naj bi ob času sebičnosti in terdoserčnosti verdevala sv. ljubezen, vseh čednost kraljico, ter kakor pobožna Marta stregla ubogim in zapušenim, in kakor usmiljeni Samarijan iskala bolnike in jim hladivno olje ljubezni v njih rane vlivala. Družbi žen so sami v eni škofijskih hiš lepo stanovanje darovali, da je zamogla šolo za uboge otroke napraviti. Te uboge otročiče so večkrat obiskali, jim lepe povestice za kratek čas pravili, vsake božične praznike jim lepih darov poslali in k temeljni vlogi tudi sami 200 gl. priložili. Še v Marburgu te družbe niso mogli pozabiti; vsako leto

so ji poslali 100 gl., v testamentu pa ji 2000 gl. darovali. Tako družbo so tudi v Marburgu vpeljali, ktera zdaj v svoji ubožni šoli že nad 100 otrok preskerbuje in v delu podučuje. Tudi tej družbi so bili ves čas dober oče; za nje vtemeljenje so podarili 100 gl.; vsako leto so vložili 200 gl.; za njeno bukvarnico so pomagali s 100 gl.; in v testamentu ji še podarili 1000 gl.

Pri vpeljanji novih družb pa starih sv. bratovšin niso pozabili. Vsaki bratovšini so dali duhovna za voditelja, kateri so v večkratnih zborih družbane podučevati morali. Pa tudi sami so se radi ponudili, in zdaj v tej zdaj v oni družbi nauk prevzeli.

Zares; bratovšine in pobožne družbe so lepa in dobra reč, so dišeče nebeške rožice v vertu vsake fare; pa kaj da se le pobožni farani jim pridružvajo! Najdejo se pa tudi v vsaki fari zastarani in oterpnjeni grešniki, kterim vse bratovšine merzé, in kateri so merzli in mertvi za vse, kar je božjega. Kaj naj poskusi dušni pastir, da bi tudi te nesrečneže rešil? *Misjoni* so po stoletnih skušnjah najboljši pomoček, zdramiti tudi take, ki terdo spé v spanji smertnega greha. Tromba sv. misjona je kakor mogočno gromenje s pod neba, ki stresa in pretresa tudi naj bolj oterpnjene serca in nehoté zbuja tudi naj terje spijoče grešnike. Hotli so tedaj pokojni knez tudi te pomoček pri stolni cerkvi poskusiti. Leta 1850 o binkoštih so poklicali misjonarje iz družbe sv. Alfonza Liguorija, so jih v svojem lastnem dvoru prenočili in preživili, vse stroške misjona sami plačali, in od juternega do večernega mraka v spovednici se trudili. Ker so pa dobro vedili, kako slab je človek in kako lahko tudi naj boljših sklepov pozabi in jih prelomi, so l. 1852 sv. misjon zopet

obnovili. Poklicali so skupaj nekaj domačih duhovnov, veči del pridig pa so vender sami imeli in se zopet kakor vsak drug duhoven celi den v spovednici trudili. In komaj so se l. 1859 v jeseni v Marburg preselili, jim žalostni pogled tolike dušne merzlobe po mestu tudi tukaj ni dal več počitka, ampak že spomladi l. 1860 so napravili ob enem dva misjona: *nemskega* v stolni cerkvi, — *slovenskega* pa v cerkvi sv. Alojzija; poslednjega so sami vodili in stroške obeh misjonov sami nosili.

Da se sad misjona gotovši ohrani, pa zlasti pripomorejo sv. *eksercicije* ali duhovne vaje. Kakor brana na polji še tiste koreninice gerde zelí, ki jih je oralo zgrešilo, izruje, in dobro seme, ki ga je kmetič vsejal, lepo zakrije, da ložej rodi: ravno tako tudi eksercije, ki so bolj rahlo in mirno tekoča pobožnost, še tiste korenine grešnih navad najdejo in izrujejo, ki jih je oralo sv. misjona zgrešilo, in misjonske nauke globokoje v serce zagernejo, da po besedah Jezusovih ptice ne bá ne pridejo in dobrega semena ne odnesejo. Zato so hotli tudi pokojni knez z misjonom začeto delo z duhovskimi vajami končati, preden od šent-Andreja za vselej slovo vzamejo. Odločili so za to sv. opravilo adventni čas l. 1858. Vsak teden je eden stan svoje vaje obhajal, in pri vseh so sami pomagali s pridigami in spovedovanjem. — Povemo resnico, da takega sada še nikdar pri nobeni pobožnosti nismo vidili, kakor pri teh eksercijah. Kakor ovčike za pastirjem, tako vdano so verni z nami in k nam bodili. Za vse so bili pripravljeni, karkoli smo od njih terjali; njih ginjene serca so se nam zdele kakor mehki vosek, s katerim je zamogel spovednik storiti, kar je hotel. Bili so zares sveti dnevi občnega radovanja in naj serčniši medsebojne ljubezni. Ostanejo nam za vselej nepozabljivi!

Memo tolikega duhovnega dobička pa so te eksercicije še neki posebni sad imele, na ktere ga sicer nihče zmed nas ni mislil. Bližej ko je prihajal čas, da bodo škof slovo vzeli, britkejšje je bilo ljudem per sercu; zakaj dobro so spoznali, kakšen zaklad so nad škofom Antonom Martinom imeli in kakošna zguba da jim žuga. Ljubezen poprejšna se je hotla pri mnogih v nevoljo in serd spremeniti. „Zdaj vidimo, da nas škof vender odkritoserčno ne ljubijo, ker nas zapustiti hočejo“, tako so marskteri godernjali. Ali te eksercicije so zopet vse poravnale, zakaj preglasno so spričevale škofovo ljubezen in skerb. „Res je, takega dara nam škof niso bili dolžni. V resnici nas ljubijo, zares so naš oče!“ tako je zdaj vse govorilo. In zares vsi stanovi so hiteli, škofu se zahvalit za toliko dobroto. Ženina družba pa je hotla še več storiti. Ker so eksercicije ravno o božiču nehale, so podarile žene škofu prav lepega Ježuška, ktero podobo so kakor prijazen spominek še v Marburg seboj vzeli in jo v svoji kapelici v počešenje postavili.

Ker je bistveni del človeka *neumerjoča duša*, se mora vsak dušni pastir, se ve da pred vsim *duhovskih* pomočkov poslužiti v njeno zveličanje, med' kterimi sta oznanovanje besede božje in deljenje sv. zakramentov naj poglobitnejša. Ali ker ima človek tudi telo, tako da duša svoje vtise in svojo hrano po telesnih počutkih prejema, se zastopi, da dušni pastir tudi telesne strani človekove ne sme zanemariti. In zares; kdo zmed nas bi še ne bil občutil, kako se njegova duša v sv. mislih in veselih občutkih k nebesom vzdiguje, kadar v snažno in lepo okinčano cerkvo stopi in lepo petje sliši; nasprot pa kako mu serce vpade, ako je prisiljen v vmazani, zanemarjeni

cerkvi moliti. Zato mora druga skerb za vsakega dušnega pastirja biti, cerkve dostojno okinčati in za dostojno obhajanje božje službe skerbeti.

Če kdo, so zamogli pokojni knez na smertni posteli veselo z Davidom reči: „Lepoto tvoje hiše sem ljubil“ (Ps. 25,3.); zakaj veliko so se trudili za olepšanje cerkev. Silno jih je pri nastopu škofovske službe bolelo, da je bila škofovska cerkva vsa zapušena. Ročno so podelili 1000 gl. da bi se vsaj naj potrebniši reči popravile; drugih 1000 gl. so dali za obnovljenje škofovskega ornata; tretjih 1000 gl. za novo zvonenje pri cerkvi matere božje Lavretanske. V Marburgu so sicer le 3 leta delali, pa tudi v tem kratkem času so cerkve v mestu in v predmestjih svoje obličje skoz njih prizadevanje prenovile. — Tudi nepristojni red božje službe so mnogo prenaredili, nje obiskovanje pa zlasti skoz to povzdignili, da so sami kaj pogosto jo opravljali, ali pa z drugimi vred jo obiskovali in z njimi molili in peli. Zlasti v šent-Andreji so cerkveno petje tako povzdignili, da menda ne bo lahko cerkve najti, kjer bi se bolj splošno in bolj veselo prepevalo.

Povejte zdaj sami dragi braveci! ali niso bili pokojni knez naj boljši in naj skerbniši dušni pastir stolne fare? ali niso bili svetla luč za dušne pastirje cele škofije? Zares brez ošabnosti bi bili zamogli vsem dušnim pastirjem reči s sv. apostolom Pavlom: „Bodite moji posnemavci, kakor sem jaz Kristusov.“ (1 Kor. 11,1.) In to je bila ravno njih želja in to njih prizadevanje noter do smerti, da bi po zgledu stolne fare vse fare cele škofije se ravnale in obnavljale svoje obličje. Kar so sto-

rili in vpeljali pri stolni cerkvi, to so si prizadevali delati in vpeljati po vsi škofii.

Pri stolni cerkvi so *ustmeno* oznanovali besedo božjo, po škofii pa skoz *pastirske liste*. Vsaj še pomnite dragi bravci! kako ste se vselej tistih časov in praznikov veselili, kadar ste novega pastirskega lista se nadjali, in kako nadležno ste dušne pastirje prosili, da bi pastirske liste med vas delili ali vam jih vsaj posojevali. Ali se zamorete spomniti, da je bila kedaj kaka huda sila ali nevarnost, da bi vas škof s pastirskim listom ne bili obiskali in kakor oče potolažili?

Kdo še ne pomni, v kakošnem stanu so bile *šole* pri nastopu njih škofovske službe, in v kakošnem pri njih smerti? Oni so se za nje vojskovali, jim pridobiti naradno podlago slovenskega jezika, oni so za nje bukve pisali, oni dokaj lepih podučenj in postav učiteljem dali, da bi imele šole dober vspch.

Kakor so stolno faro s pobožnimi družbami oskerbeli, tako so želeli mrežo sv. bratovšin po vsi škofii razpeti. Ali ni bil večji del pobožnih *bratovšin* za čas njih višega pastirstva vpeljan? Ali še ne pomnimo, kolikokrat so se male bukvice po škofii delile, ki so jih oni za razne bratovšine spisali, zlasti za družbo sv. križa ali od detinstva Jezusovega? In koliko bratovskih podob je bilo po škofii razdeljenih med odraslene in med otroke! In vse to smo brez plačila prejemale iz njih radodarnih rok.

Kakor so skoz sv. *misjon* stolno faro prenovili, tako so želeli, s časom vse kraje in fare cele škofije skoz misjone preroditi. Ker naša škofija nobenega reda za sv. misjone ni imela, so sklenili sami misjonar postati.

Prav apostol Slovencev, so se obdali z nekterimi duhovni in romali od kraja do kraja ter z njimi sv. misjone obhajali. „Če tudi ne bomo čudežev delali, bomo vsaj svojo dolžnost storili“, so rekli. Kdo jih je vidil in slišal kedaj pri misjonu pridigovati in razne stanove podučevati in bi ne bil občudoval njih *apostoljske gorečnosti*? Kdo jih je vidil in slišal kedaj med sto in sto berači in ubožci, kruljevimi in slepimi na prižnici stati in jih tako poterpežljivo učiti, in bi ne bil občudoval njih *očetovske ljubezni*, ter priznal, da so pravi posnemavec svojega mojstra Jezusa Kristusa? Kdo bo zaslišal, da so vse te misjone na svoje lastne stroške obhajali; in ne bo občudoval njih *velikodušne radodarnosti*? Komu se bo povedalo, da so pri misjonih kakor vsak drugi duhoven od jutra do mraka učili, spovedovali in se trudili; in bi ne občudoval njih *junaškega zatajevanja*? — Kar zadeva podučenje beračev je še posebej opomniti, kako dobro so oni te ljudi poznali. Kdo namreč ne ve, da berači na shode radi hodijo, pa ne zato, da bi molili, ampak da bi beračili? Kaj si tedaj izmislijo Anton Martin? Ročno od začetka sv. misjona so oznanili, da bo proti koncu misjona poseben nauk za berače, in vsi, kolikorkoli jih bo pri nauku in pri obhajilu, bodo lep dar prijeli. To je pomagalo. Od vseh strani so skupej lazili in neprenehoma nas popraševali: „Kje pa talajo“ (delijo)? To milošnjo so vselej iz lastnega dali, pa s telesno tudi duhovsko sklenili. Svetinje Matere božje namreč so bile na pisanih trakih beračem po obhajilu okoli vrata obešene, s kterimi kakor z znamnji posebne časti okinčane smo večkrat še drugi den po cestah in ulicah vidili. Devet misjonov so sami obhajali in vodili, prvega l. 1851 na Ponkvi, poslednjega l. 1860 v Marburgu.

Zastopi se, da jim ni bilo mogoče, samim po vsi škofii misjonov obhajati, ali njih namen je bil, vsaj željo po misjonih po vsi škofii med duhovnimi in med ljudstvom zbuditi. In to so tudi obilno dosegli. Komej so oni na enem kraji misjon opravili, so že sosednje fare za misjone ali vsaj eksercicije prositi začele. Pa kje se bodo misjonarje vzeli, da bi vsem prošnjam zadostili? To ravno je bilo, kar je škofu velikokrat britke ure delalo. Pa temu, ki v Boga zaupa, previdnost vselej pomaga. Nenadoma jim razodene pobožna in imenitna rodovina željo, da bi hotla veliko storiti, ako bi družbo misjonarjev sv. Vincencija v svoji škofii vpeljali. Celó poprejšni cesar Ferdinand in njih pobožna žena Maria Ana sta pomoč obljubila. Kaj bi bili pobožni škof rajši zaslišali, kakor to? Lepa in prostorna cerkva sv. Jožefa poleg Celja je bila za misjonsko cerkvo, in hišica poleg nje za stanovanje misjonarjev odločena. Urno so za to delo prišli, hiša je bila razširjena in povikšana in 26. Septembra 1852 so imeli veselje, štiri misjonarje sv. Vincencija v kaj lepi procesii iz Celjskega mesta k sv. Jožefu peljati. Tako gre tedaj tudi njim zaslužnje za vse dobro, kar so ti možje po misjonih in eksercicijah doma in po ptujih krajih storili.

Slišali smo, kako so skerbili pri stolni cerkvi za dostojni kinč pa tudi vemo, koliko so se trudili in dušne pastirje in verne priganjali, da bi cerkve popravljali in lepšali. In kakor povsod silno modri, so vedili tudi v tej reči vselej pravo pot najti, da bi namen dosegli. Ako so bili farani zanikarni in svojeglavni, so jim žugali, da bojo cerkvo zaperli in službo božjo prepovedali, kar so enkrat tudi res storili. So bili farani sicer voljni pa pre-

boječi, so jim sami za cerkvo kaj obljubili, ako se popravila lotijo. Zdaj so obljubili kak lep kip za oltar, postavim v Šmartnu v rožni dolini, v Seelandu na Koroškem i. t. d., zdaj dnarno pomoč, kakor v šent-Andreji ali na Ponkvi; zdaj so sopet obljubili, da hočejo te in te čas sami priti, cerkvo blagoslovit, ako bo do tistih mal dogotovljena. In akoravno je posvečenje cerkve silno dolgo in težavno opravilo, menda vendar jih ni lahko kaj tako veselilo, kakor ravno ono. Ni jim bila ne gora presterma, ne vročina prevelika, ne zdravje preslabo, da bi ne bili z veseljem hiteli, ako so jih farani prosili. In blagoslovljali so ne samo farne cerkve ampak tudi podružnice. Ravno šest tjednov pred smertjo so bili prošeni, naj bi blagoslovili novo cerkvo *sv. križa*, Belovoško podružnico. Vse jih je prosilo, da naj se zavolj svoje bolehnosti na tako težavno pot ne podajo; pa vse je bilo zastonj. Vsaj za svoje zdravje in življenje niso kaj porajtali, ako so le kaj dobrega storiti in svoje ovčice razveseliti zamogli. Da bi Belovoške farane še bolj razveselili, so tisto noč pred blagoslovom še lepo pesem v čast *sv. križa* zložili in jo z lastno roko v spomenik farne cerkve zapisali. Dal jim je pa tudi Bog nenavadno srečo, da so v 16 letih svojega višega pastirstva 20 celo novih ali vsaj celo obnovljenih cerkev posvetiti zamogli.

Naj večji pa tudi naj težavniši dolžnost škofa pa je *obiskovanje škofije*. In zares, kaj bi pomagalo vertnarju, ako bi svoj vert na spomlad še tako lepo oskerbel in zasadil, ako bi ga pa potem nikdar ne obiskal in ne pregledal, da bi zadeže snažil, zalival in v rasti jim poma-

gal? Kaj bi tudi pomagalo škofu, ako bi še tako lepe postave dajali, pa nikdar po škofii ne pogledali, kako jih duhovniki in verniki spolnujejo? Zvestoba škofa se zlasti kaže v pridnem obiskovanji škofije.

Tudi v tej dolžnosti so posnemali rajni škof naj večje in svetejše škofo naše cerkve. Od sv. škofa Frančiška Salezija beremo, da so mu od hudih potov noge tako obolele, da po več dni na njé stopiti mogel ni. Večkrat je moral na slami ležati, in če so ga prosili, da naj svojega življenja nikar v nevarnost ne stavi, je odgovoril: „Ni potreba, da živim, potrebno pa je, da svojo dolžnost dopolnujem.“ Smemo reči, da so enako ravnali tudi pokojni knez. Ni bilo tako goratih far, da bi jih tudi pri naj slabšem vremenu in zdravji ne bili obiskali. Ko so tri tjedne pred svojo smertjo Laško dekanijo obiskovali, so bili tako bolehní, da so se morali na treh farah v posteljo podati, ali akoravno je bilo vreme silno deževno in steze tako slabe, ko malokdaj, vender niso jenjali peš hoditi od gore do gore in nadaljevati apostolsko delo. Ko so pri naj hujšem deževji od šent-Miklavža na Laško prišli, kjer so jih že ljudje in cesarski uradniki v procesiji čakali, so smehljaje rekli: „Tako blatnega škofa še menda niste vidili.“ — Pa tudi ni bilo farovža tako ubogega, da bi ne bili radi v njem prenočili; vsaj jim je bilo ubožstvo ljubši tovarš, kakor mehkužno bogastvo. Ko se enkrat v nekem podertem farovžu prenočiti ni dalo, so v mali kaplanovi izbici za dobro vzeli. In da bi njih prihod tudi naj ubožnišemu farmeštru nadležen ne bil, so ročno od začetka povelje dali, da se jim ne smejo več kakor tri ali k večjemu štiri jedi na mizo postaviti. In da bi pokazali, da je to njih resnična vo-

lja, so prve leta sami za sebe obedovali, in ni se jim smelo več jedi na mizo postaviti. Če so tudi pozneje goste pri obedu obiskali, se vendar niso več nobene jedi dotaknili. V poznejših letih so sicer z drugimi duhovni obedovali, ker so jih nadležno za to prosili, ali pogosto so že med jedjo vstali in šli na delo, da bi trohice časa nenidoma ne potratili.

In s koliko pridnostjo in natanjčnostjo so to delo opravljali! Otroke v šoli in odraščene v cerkvi so večidel sami spraševali; ob nedeljah zgodaj v jutro se že v spovednico podali in vselej dvakrat: pred in po birmi pridigovali. Jim je bilo sicer lastno, rajši hvaliti kakor grajati, so vendar včasih tako oestro govorili, da so bili ljudje kakor okameneli po cerkvi, in to zlasti takrat, kadar ali kerš. nauka znali niso, ali ako je bila cerkva nesnažna in zapušena.

XIII.

Škof Anton Martin steber slovenskega slovstva.

Razun cerkvenih potreb so škof Anton Martin še pa tudi potrebe druge verste v svoji škofiji zapazili, in te so zadevale *omiko slovenskega ljudstva*. Smo že slišali koliko so že tudi v poprejšnjih službah za omiko Slovencev delali, ali kakor škof so se dolžni spoznali, se še čverstejši dela prijeti, ker si niso mogli tajiti, da bo veljavnost njih škofovega imena vsaki njihovih besed veliko večji moč in krepost dala.

Naj večji hvalo so jim dolžne *ljudske šole* po deželi. V kakšnem žalostnem stanu so šole na deželi poprej bile,

smo že slišali in tudi zvedili, koliko so se Anton Martin že kakor špiritual, — nadfarmešter — in viši ogleda šol za njih povzdigo trudili. Pa do korenine seči in jih bistveno prevstariti so zamogli še le kakor škof ter zaslužili, da jih steber slovenskega slovstva imenujemo. Leto 1848 jim je priložnost naklonilo.

Komaj je bila tisto leto *enakopravnost* vsih narodov in jezikov v Avstrii kakor volja cesarjeva in podloga nove vlade razglašena, se je že tudi ko solnce jasno pokazalo, kolika krivica se je Slovincem dosihmal v skoz in skoz *ponemčenih* šolah godila. Vlada sama je priznala potrebo, da se morajo ljudske šole na narodni podlogi celo preurediti. Pa kje bi našla moža, kateremu bi bile vse okolišine naših šol popolnoma znane, in kateri bi veselje in moč imel, vladi v tej težavni reči pomagati?

Takratni minister uka, grof Leo Tun, je sodil, da tak mož bi ne utegnil nihče drug biti, kakor Lavantinski škof Anton Martin, in ni se motil. Prosi jih za pomoč, ter jim piše, da kar preuredbo šol tiče, „ničesar brez njih sveta storiti neče.“ Mende ljubši prošnje še niso zaslišali. Z veseljem vsako pomoč obljubijo, rekoč: „da za svojo sv. dolžnost spoznajo, k povzdigi prave ljudske omike po svoji moči pomagati.“ Obljubijo tudi ministru da hočejo oni popravo prejšnjih in napravo novih potrebnih šolskih bukev preskerbeti. In tako sta si začela ta dva izverstna moža dopisovati, in štiri cele leta je hodilo pismo za pismo iz Beža v šent-Andrej in naproti. V teh listih se nam pokažeta dva značaja nenavadne plemenitosti, oba enako velikodušna, oba enako goreča za srečo in omiko naroda.

Iz teh listov zvemo, da so škof osnovo vsih šolskih knjig napravili, sami več knjig spisali, druge pa naj izverstnejšim učiteljem spisati naročili; da so zopet vse spise sami pregledali in popravili. — Tako so bile po versti vse šolske knjige pod njih vodstvom izdelane in od vlade poterjene. Izdelali so po dvojno versto šolskih knjig: eno za *celo slovenske šole*, drugo pa za *slovensko-nemške šole* na takih krajih, kjer je znanje nemškega jezika otrokom zares koristno ali celo potrebno.

Zasluzena je bila tedaj pohvala, ktera se jim je od vseh strani dajala. Sekovski škof so jim pisali: da te knjige „za šole celo pripravne, ob enem učenost in resnično pobožnost pisatelje lepo spričujejo.“ — Koroški šolski svetovavec Rudmaš jih imenuje „zdravilo za skelečo rano“, ter pristavi, „da tudi on ne ve drugega zdravila za naše šole, kakor ktero se tukaj podaja. Šolam, v kterih se na Slovence celo ne porajta, ali kakor z napol Nemci z njimi ravna, se ne da pomagati. Skušnja jih je sicer že zdavnej obsodila, ali ves svet tega glasa še ni razumel. Materni jezik mora biti podloga drugega jezika, ako hočemo, da bo njegovo učenje sad rodilo in ne bo omiki v kvar. Ako na *deželi* presileno nemške bukve v rabi ostanejo, bo ostal tudi dosihmalni sad.“ — Minister pa jih pohvali rekoč: „Vlada se srečna šteje, da je v njih osebi moža našla, kateri poklic, veljavnost, učenost in skušnjo v sebi tako zedinva, da bo početje, šolskim otrokom v prid, gotovo k srečnemu koncu peljano.“

Druga slovstvena zasluga jim gre kakor *pisatelju slovenskemu*. Naj več so pisali za ljube *Drobtinice* in niso poprej peresa odložili, dokler jim ga ni smert iz rok vzela. V adventu l. 1861 in še po božicu so prid-

govali sedemkrat od nebes v stolni cerkvi v nemškem jeziku, pisali so pridige pa v sloveskem jeziku, ker so jih za Drobtnice namenili. Ko so se štiri mesce pred smertjo v Rim podali, so nam prinesli te pridige rekoč: „Prinesem vam te pridige, da se kje ne zgubijo, ako več iz Rima ne pridem; zakaj moja želja je, da bi bile v prihodnih Drobtnicah natisnjene. Ako pa nazaj priden, mi jih bote zopet dali, da jih še bolj popravim in popilim.“ In res komej so prišli iz Rima, so jih že terjali nazaj, ali smert jih jeprehitila, prej kakor so še časa našli, jih v roke vzeti. Našli smo jih po smerti še tako zavite, kakor smo jim jih dali. Dragi bravci! v letošnjih Drobtnicah najdete natisnjene, berite jih toliko pazljivši in pobožniši, ker so tako rekoč slovo vašega očeta Antona Martina.

Mnoge dela, ki so jih že v poprejšnjih službah začeli, so še le kakor škof doveršili, postavim „šolo veselega petja“ in popravo cerkvenih pesem.

Njih naj obširniši delo pa je „Djanje Svetnikov“, pri katerem so zlasti na to gledali, da so kolikor mogoče take svetnike izvolili, da bi bili kmetom in rokodelcem v zgled. Veliko življenjopisov so sami zložili, vse druge pa prebrali in popravili. In ker po dnevu časa niso imeli, so si spanja pritergovali, ter si ravno pri tem delu oči toko pokvarili, da so zadnje leta z očali še komaj težavno brati in pisati zamogli.

Razun tega so pridno pisali tudi za bogoslovne časnike nemške kakor slovenske. Čez vse draga pa jim je bila „Zgodnja Danica“, ki v Ljubljani izhaja, toliko le-

pega branja donáša, pa je, žalibog! med Slovenci še vse premalo razširjena. Še pri poslednjih duhovskih vajah na Slatini malo dni pred smertjo so jo duhovnom živo priporočali ter rekli: „Moja želja je, da bi vsaka fara vsaj eno „Zgodnjo Danico“ imela; ako dušni pastir in tudi nihče drugi ne zmore jo naročiti, naj se naroči na moje stroške, da bo za občno rabo.“

Njih tretja zasluga pa jim gre kakor *podporniku in svetovavcu drugih pisateljev*. Kdorkoli je kaj slovenskega pisal, jih je rad za svet poprašal, ki so ga tudi vselej radi dali. Še celo iz ptujih škofij so jim spise pošiljali s prošnjo, da bi jih pregledali, popravili in priporočili. In zares, zadosti je bilo, da je le njih ime na bukvah natisnjeno bilo, da so Slovenci z veseljem po njih segli. Zlasti pa jih je veselilo, ko se je l. 1851 *društvo sv. Mohorja* v Celovcu osnovalo, z namenom, dobre in podučljive knjige za Slovence izdavat, zakaj kar se je njim nekdanj odreklo, so vidili zdaj vresničeno. Ročno so priložili k vtemeljenju društva 500 gl., ktere nja predstojnik v zahvalnem listu „vogelni kamen društva“ imenuje; pozneje so mu skoz več let ves čisti znesek Drobčinic v pomoč podarili, ter mu ostali noter do smerti dober prijatelj.

Slovenci! povejte zdaj sami, ali ne smemo škofa Antona Martina po pravici steber slovenskega slovstva imenovati? — Mož, kateri svoj narod tako ljubi in tako za nja blagor dela, zasluži, da mu narod častit spominek hvalenosti postavi; zaupamo, da tudi Slovenci to svojo dolžnost dopolnili bodo!

XIV.

Škof Anton Martin zvezda katoliške cerkve.

Ljubezen ima to posebno, da nikdar ne reče: zadosti je; temoč če je še toliko za tistega delala in terpela, kterega ljubi, želi vender še vedno več in več zanj delati in terpeti. Taka je bila Ljubezen pokojnega škofa do Boga in bližnjega. Vse imenitne in težavne dela, ki smo jih dosihmal premišljevali, niso zadostile njih goreči ljubezni; meje škofije in drage slovenske domačije so bile za njo pretesne. Daleč čez te meje je razprostirala perutnice svojega svetega hrepenenja: ker so vse ljubili, so želeli vse zveličati; oni so zares zvezda katoliške cerkve.

Pervo delo, ki daleč preseče škofijske meje, je *vstanovljenje bratovšine sv. Cirila in Metoda*.

Njih serce, ki je narod le zavolj Boga in v Bogu ljubilo, je ravno to čez vse bolelo, da so Slovani, nekdam po sv. bratih Cirilu in Metodu v edino pravi katoliški veri zedinjeni, vendar zdaj ravno v veri tako razcepljeni, da je joj! Prav radoljub je tisti, kterega ta nesreča čez vse boli, in si po vsi moči prizadeva, to rano zaceliti. Da bi nam vsem stezo pravega rodoljubja pokazali, so osnovali nam vsem dobro znano bratovščino sv. Cirila in Metoda, ktera moli za poedinjenje vsih Slovanov v katoliški veri.

Ravno smo duhovniki eksercicije v frančiškanskem samostanu v Brežcih l. 1851 obhajali, ko so nas hotli sami

priiti v to bratovšino povabit. Ali smertna bolezen, prvi vzrok njih prerane smerti, jih je v Celji na smertno posteljo položila. Toliko bolj pazljivo smo branje tega povabila poslušali; zakaj zdelo se nam je, da poslelnjo voljo svojega očeta poslušamo. Blezo vsi smo ročno takrat se v to bratovšino zapisali. Škofu pa menda Bog zato ni dal veselja, ki bi ga bili v tisti uri med nami imeli, da njim je bilo plačilo v nebesih še večji prihranjeno. Ko je poterjenje bratovšine iz Rima dospelo, so pisali dušnim pastirjem prelep list, da naj tudi verne v to bratovšino povabijo. Zaslišimo le nekatere besede:

„Ko je sv. mučenik *Peter Aleksandrijski* zavolj vere v ječi bil, se mu prikaže Kristus v svitem, snežno belem oblačilu, ki je pa bilo od zgor do zdol raztergano. Prestrašen škof vpraša Gospoda: „Gospod, kaj pomeni to? Kdo ti je oblačilo raztergal?“ Kristus odgovori: „To je storil Arij, kateri je skoz svojo krivo vero mojo cerkvo že raztergal in jo bo še bolj raztergal.“ — Kar je začel Arij v 4. stoletji, so doversili hudobni zapeljivci v poznejših stoletjih.... Cerkva je na dva velika kosa razceplena in ta nesreča je zlasti britko *Slovane* zadela. Več ko dve tretjini ste odcepleni od debla katoliške cerkve. V prepadu cerkvenega razkolništva je utonila Slovanom zvezda keršanskega izobraženja, ki jim je v devetem stoletji po splošnem skoz keršanstvo posvečenem pismenskem jeziku tako veličastno zasijala; v tem globokem breznu je zginila Slovanom juternja zarja vzajemnega slovstva. Serce naroda, sv. vera namreč, je bilo raztergano, in Kristus nam kaže še dnešni den bolj kakor kedaj raztergano oblačilo sv. cerkve posebno med Slovani, kateri si med seboj stojé tako blizo — in vender tudi tako

daleko!... Povabim tedaj vse duhovnike in vernike, celo naše odločene brate in sestre v to društvo molitve.... Veči kakor bo naše društvo, močnejši bo vojska vojšakov Kristusovih za kraljestvo božje na zemlji. Naše orožje molitva in dobre dela, ne seka nobenih ran, temuč jih celi, potere vse zaderžke, zmaga naj serditiši sovražnike, pridobi narode in kraljestva, je vselej nepremagljivo in nam je porok gotove zmage tudi čez ledeno razkolništvo; zakaj „veliko zamore stanovitna molitev pravičnega.“ (Jak. 5, 16.) In če nam tudi ni dano časa in ure vediti, ki jo je Oče v svoji mogočnosti za poedinjenje odločil, bomo vendar moč zedinjene molitve vidili in bomo priče naj čudovitejših spreobrnjenj: „Veste pa moji bratje, da če je kdo od resnice zašel in ga kdo spreoberne, njegovo dušo smerti reši in obilnost grehov zakrije.“ (Jak. 5, 18—24.) Morebiti še niste nikoli za spreobrnjenje razkolnikov „v imenu Jezusovem prosili. Prosite in bote prejeli, da bo vaše veselje popolnoma.“ (Joan. 16, 24.)

Za društveno cerkvo so odločili cerkvo sv. Jožefa v Celji ter skerbili, da se je v njej lep oltar v čast sv. bratov Cirila in Metoda postavil. Celo leto so pridno izpisovali iz časnikov, karkoli to bratovščino zadeva in o godu sv. apostolov vsako leto lepo pismo vsim družbanom po „Zgodnji Danici“ pisali, da bi njih gorečnost še bolj vneli. In zares, ne kar po slovenskih ampak tudi po nemških škofijah je bila ta bratovščina preveselo sprejeta, ter šteje dosihmal menda že nad poldrug sto tisoč družbanov.

Kakor lepa juternja zvezda sveti ta bratovščina na obnebj katoliške cerkve in ji obeta lepši prihodnost, in pobožno rodoljubje škofa Antona Martina jo je na nebo pripelo.

Drugo delo od prvega težavniši, ki so ga v slavo katol. cerkve prevzeli, je *pomoč pri obnovljenji svetih redov v Avstrii*. Kakor hudi duh povsod po sveti svojo luliko trosi, tudi samostanom (klošтром) ne prizanaša; le temveč si prizadeva, ravno v klostre, ki so tabori kat. cerkve, raznega smetja mlačnosti in drugih razvad zasijati. Kakor dobra mati večkrat hišo posnaži, skerbijo sv. Oče, rimski Papež, tudi zato, da se od časa do časa klostri natanjčeniši pregledajo, da se popravi, kar je popravljanja potrebno. Ravno leta 1852 so sv. Oče tudi za naše cesarstvo tako apostoljsko obiskavo samostanov naročili, jo Praškemu kardinalu in nadškofu izročili, kateri so pa zopet pokojnega Antona Martina prosili, da bi jim kar red sv. Benedikta zadeva, ljubeznjivi pomočnik bili.

Akoravno bolehní, so radi pomoč obljubili, zakaj v volji nadškofovi so voljo božjo spoznali, kakor so rekli. Čez visoke gore, po slabih cestah, pri mrazu in vročini so obhodili v nekoliko več kakor enem letu: Moravsko, Česko, Avstrijansko, zgornjo Štajarsko, Koroško, Solnograško in Tirolsko deželo, obiskali petnajst opatij in doversili slavno svoje delo, ki jih je toliko truda stalo. Zakaj dvakrat na den, v jutro in na večer so v pobožnih govorih sine sv. Benedikta učili, celi den pa s posameznimi se pogovarjali in njih stan preiskavali, ter si spanja pri-tergovati morali, da so svoje dolžne molitve opravljali. Pri vsem tem vendar keršanskega zatajevanja niso pozabili in si nobenega polajšanja dovolili. Hotli so z minihí pri navadni mizi obedovati in niso terpeli, da bi se jim bolje postreglo; in kjer sv. branja med jedjo niso našli, so ga hitro vpeljali, tako da so jed vselej molčé in v poslušanji pobožnega branja zavživali. Zaslužili so tedaj

lepo ime: „*Naj pridniši pomočnik apostoljske obiskave*“, ki jim ga Pražki kardinal v nekem dopisu dajo, in smemo zaupati, da jim je ravno to težavno delo „*veliko biserov v tisto krono vpletlo, ki jih je unkraj groba čakala*“, kakor so jim kardinal v drugem listu pisali.

Ko je že solnce njih življenja zahajalo, jim je hotel Bog priliko nakloniti, še *tretje delo* izpeljati, s katerim so zopet svojo ljubezen do kat. cerkve lepo naznanili, pa se tudi presrečno na bližno smert pripravili. Mi menimo njih *romarsko potovanje v Rim k grobom sv. apostolov Petra in Pavla*, s katerim so silno imenitni odpustki sklenjeni.

Za binkoštno praznike lanskega leta 1862 so namreč sklenili sv. Oče 27 mučenikov, ki so v azijskem cesarstvu Japanu slavno smert za vero Jezusovo prestali, razglasiti *svetnike* ter so pisali vsim škofom celega sveta, da bi bila za nje posebna tolažba, ako bi jih k tej slovesnosti v Rim prišlo, kolikor bi bilo naj več mogoče. Akoravno bi bila mogla starost in bolehnost pokojnega škofa pred to dolgo in nevarno potjo strašiti, je vender zmagala ljubezen do sv. Očeta, da so se serčno na pot podali. Vender vse, kar so pred odhodom še storili in govorili, nas je moglo v misli poterjati, da za gotovo menijo, da ne bojo več domu prišli! Oj vsaj so se le za malo tjezdov prerajtali!

Skerbno so vredili vse svoje pisma in vse tako naročili, kakor je navada le na smertni postelji. Od svojih korarjev in duhovnov so vzeli prijazno pa tudi resno slovo.

Po slovo so prišli tudi v duhovnico in se bogoslovcem v molitvo priporočili. Slovo so vzeli tudi od mestnih prebivavcev, ker so pri Šmarnicah, ki so se ravno obhajale, na prižnico stopili in kaj ganljivo sebe in poslušavce Marii priporočili. Na večer pred odhodom so še spoved opravili in ponižni, kakor vselej, celo na tihem le od svojega strežaja spremljani, pot nastopili. Prelepo pa je bilo slovo, ki so ga v posebnem pastirskem listu od škofije vzeli, kakor se je bral pri njih odhodu po vseh cerkvah škofije.

Potovali so čez Bavarsko, Švicarsko, Francosko in potem čez morje v Rim. Na poti jih je zlasti serce bolelo, viditi toliko luteranskih cerkev, ki so nekdanj katoliške bile, ktere zdaj vse prazne in otožne žalujejo. „Njih otožni stan oznanuje glasno, da jih je domač gospod zapustil“, so pisali. Na barki, na kateri se je tudi veliko Francozkih duhovnov peljalo, so pa imeli neko posebno veselje. Ti so jih namreč prosili, da bi jim blagovolili naglasiti pesem „Zdrava morska zvezda“ v čast Matere božje za srečno pot čez morje. Radi so jim dovolili in lepo so celo pesem speli francozki duhovni in jim odgovarjali pri navadnih molitvah za potujoče.

V Rimu so v zavodu za nemške učence s tremi nadškofi in z dvanajst škofi prebivali. Pri sv. Očetu so si izprosili posebni pogovor, da bi se jim dostojno zahvalili za dovoljeno preselitvo Lavantinskega škofijstva. Nad četertinko ure je terpel pogovor, in z velikim veseljem so poslušali sv. Oče, kar so jim škof od pobožnega serca Slovencev pripovedovali, ter jim iz globočine serca sv. blagoslov za vso škofijo podelili.

Od sv. Očeta k posebni časti povzdignjeni, so prišli domu kakor „*prisednik apostoljskega sedeža njih Svetosti*“ in „*meščan rimski*“, ter so v Beču nekterim prijateljem celo mirno rekli: „Bil sem v Rimu in zdaj bom umerl.“ 20. Junia so prišli zopet celo na tistem domu; pot od kolodvora so peš opravili, in okoli 10 ure v stolni cerkvi tiho sv. mešo brali, da bi se Bogu za srečno pot dostojno zahvalili. Na praznik sv. apostolov Petra in Pavla so v kaj serčnem nagovoru pozdravili verno ljudstvo in tako nadušeno govorili, da jim je poslednjič beseda opešala, — vernim po škofii pa so sopet prelep list pisali in jim papežev žegen podelili.

Tako so bili pokojni škof ves čas svojega višega pastirstva pobožno vdan sin sv. cerkve, podpornik njenih visokih namenov, nepremagljiv vojskovavec za njeno slavo in pravice, v resnici *zvezda katoliške cerkve*; zakaj „kteri jih veliko podučujejo k pravičnosti, se bodo svetili kakor zvezde vse večne čase.“ (Dan. 12. 3.)

XV.

Škof Anton Martin zgled visoke keršanske čednosti.

Veliko si je sv. apostel Pavl prizadeval za zveličanje duš, ali dobro je vedel, da to za zveličanje njegove lastne duše še ni zadosti. Poln skerbi za lastno dušo piše: „Strahujem svoje telo in ga v sužnost devam, da v tem, ko drugim pridigujem, sam pogubljen ne bom.“ (1 Kor. 9, 27.) Zares skoraj nad človeško moč veliko so delali tudi pokojni knez za zveličanje duš, ali pri vsem tem zavolj

lastnega zveličanja še niso bili brez straha: temoč z veliko gorečnostjo so si prizadevali, svoje lastno serce posvetiti in po stezi vednega zatajevanja priti v nebeško kraljestvo.

Koliko jih je lastno zveličanje skerbelo, bo pričala naslednja zgodbica. Svoj rojstni den so radi v samoti in v pobožnih vajah preživeli. Ko so še v šent-Andreji bili, so že predni večer večidel peš se podali na svojo ljubo grajšinico, Türn imenovano. Prigodi se, da je enkrat njih spremljevalec ravno bukve sv. Alfonza pri sebi imel, v katerih je bilo od dolžnost škofovih govorjenje. Ko to zvejo, grejo na večer k njemu, rekoč: „Posodite mi to knjigo za dnes in jutre, ker dolžnosti škofove zapopada; ta predmet bo gotovo naj pripraviši za premišljevanje juteršnjega dneva.“ Tukaj vidimo, kako resno so te den v to obrnili, da bi sami od sebe rajtengo tirjali, ali so pretečeno leto svoje dolžnosti dopolnili ali ne, in premisljevali, kakošne sklepe bi za novo leto naredili, ki jim ga utegne previdnost božja podariti.

Večkrat so opominovali bogoslovce, da naj radi berejo življenje svetih mešnikov in naj si ovega svetnika v svoje posebno počesenje in v zgled izvolijo, do katerega vsakega zmed njih serce naj bolj nagiba. Kar so bogoslovce učili, so tudi sami storili.

Svetnik, katerega so oni s posebno pobožnostjo častili, je bil *sv. škof Frančišk Salezijan*. V šent-Andreji in v Marburgu smo našli v njih molitvarnici v stolni cerkvi, kjer so svoje vsakdenje obiskovanja sv. rešnega Telesa opravljali, poleg obiskovanj sv. Alfonza tudi Filotejo sv. Frančiška Salezijana, tako da vemo, ktera knjiga jim je

služila za vsakdenje pobožno branje. Kakor so v vladanji škofije tega sv. škofa posnemali, ravno tako tudi v svojem znotranjem življenji.

Kakor te sv. škof so bili tudi oni sovražnik vseh zvonanjih posebnost, ki se tolikokrat najdejo tudi pri sicer pobožnih osebah; vsaj pravi sv. pismo, da „*je vsa lepota kraljeve hčere od znotraj*“, — ta kraljeva hčer pa je naša duša. Nihče ni zapazil kedaj kaj posebnega v njih zvonjanjem življenji, bodi si v tej ali oni čednosti. Med ljudmi so bili prijazni pa tudi resni, vselej pa častitljivi, ali smo jih vidili pri oltarji, ali pri delu v njih sobi, ali v prijazni tovaršii. Vsak jih je zamogel ljubiti, vsak pa jih je moral spoštovati.

Kakor te sv. škof so bili tudi oni po naturi nagle jeze, katero zmagati so imeli hudo vojsko zuper samih sebe noter do smerti, in velikokrat so v britkosti svojega serca obžalovali, če jih je te sovražnik v še tako mali stvarci premagal. Pa kakor se pravemu vojšaku Kristusovemu spodobi, so si prizadevali vsako zgubo nadomestiti s toliko slavniji zmago skoz to, da so pregrešek urno popravili, kakor hitro so zapisali, da so morebit koga s katero preojstro besedo razžalili. Ko so še špiritual bili, jim je neki sicer pridni bogoslovec, ki je pa tudi nagle jeze bil, odgovor dal, ki je zuper spoštovanje, ki gre predpostavljanim. To je tudi njih speklo in odpravili so ga s precej ojstrimi besedami. Pa le malo minut je preteklo, so ga že nazaj poklicali, in s kaj milim obličjem mu neke bukve podali rekoč: „Oba imava enaki pogrešek, da sva prenagla. Sprejmite to knjigo v spomin, kakor znamenje moje ljubezni do vas.“ — Ko so enkrat že škof enemu

svojih korarjev v nekem sitnem poslu nekoliko oestro odgovorili, akoravno so besede le samo reč, nikakor pa osebo zadevale, jim je že vest toliki nepokoj delala, da so ročno popoldne tistega korarja poiskali, in prijazno smehljaje se, se mu bližali rekoč: „Se moreva zopet spraviti, zakaj pisano je: „Solnce naj ne zajde nad vašo jezo.“ Večkrat so močno žalostni svojim prijateljem tožili, da so se pri tem ali onem svarjenji zopet prenaaglili in nekatere preojstre besede govorili, kar pogosto pa še res ni bilo. In vidilo se je, da je pri takih priložnostih njih sercu dobro djalo, ako so se jim nekatere tolažljive besede povedale. Menda ravno strah, se zopet skoz naglo jezo pregrešiti, je bil kriv, da so včasi zares predobri in preveč prizanesljivi bili. Ako jim je kdo oporekel, da taka prizanesljivost je vender prevelika, so djali: „Jaz pa se deržim besed sv. Frančiška Salezjana, da je ležej od prevelike mehkote kakor od prevelike ojestrosti odgovor dati.“ Mende ravno to je bil tudi vzrok, da so tega svetnika posebno ljubili, ker je tudi on veliko let hudo vojsko imel, svojo naglo naturo premagati.

Kakor sv. Frančišk so si tudi oni memo *pohlevnosti* naj bolj prizadevali za sv. *ponižnost*. Vsaj ste oni dvojčkinini sestri, ki se ločiti nikdar ne daste; ste čednosti, brez katerih nihče učenec Kristusov biti ne more, kakor sam pravi: „Učite se od mene, zakaj jaz sem pohleven in iz serca ponižen.“ (Mat. 11, 29.) Prijatelj prave ponižnosti pa so močno sovražili tisto *spako* ponižnosti, ki se na videz globoko priklanja, in v ponižnih besedah se ponižuje, pa skoz vse to le čast ponižnosti išče, ker hoče za ponižnost spoznana biti. Imenovali so jo „*sloko ponižnost*,“ pred ktero, kakor pred naj gerši ošabnostjo so

mlade duhovne pogosto svarili. Po njih misli je bila prava ponižnost: nikjer se naprej siliti, služb ne iskati pa se jih tudi ne braniti, ampak se celo predpostavljenim v roke dati, da naj z nami storijo, kar hočejo, — zaničevanje in obrekovanje pa tiho in z veselim srcem prenašati. In *v tej* ponižnosti so nam zares zgled velike popolnosti zapustili.

Nikdar niso oni časti in visokih služb, ompak vselej je čast in so visoke službe njih iskale. Pa tudi nikdar se niso nobene službe ne ustrašili, ne branili, če so jim jo predpostavljeni izročiti sklenili. Vsaj ponižni človek ve, da nihče sam iz sebe kaj dobrega ne zamore, ampak da volja in moč od Boga pride, kateri zamore pa tudi skoz naj slabšega človeka naj večje dela storiti, ravno ker je vsemogočen. In ravno ker so pri vseh delih le v Boga, nikdar pa sami v sebe zaupali, se tudi niso nobenih zadržkov ustrašili, ker so vedili, da kar Bog hoče, ljudje ubraniti ne morejo. Ravno njih ponižnost pri vseh delih, taka je naša misel, je storila, da jim vse tako po sreči izteklo in da je bil božji blagoslov vidno nad njimi.

Če se je potem zgodilo, in takih britkost je pač veliko čez nje prišlo, da so se njih delom slabi nameni podtikali, se nam je zdelo, da imajo kamnito serce, tako malo jih je vse to zadelo. „Ljudem se mora pustiti govoriti, sami pa moramo storiti, kar je prav,“ so rekli. Težko so bili pregovoriti, da bi bili časnik brali, v katerem je bilo od njih osebe govorjenje, bodi si že pohvala ali graja. Pa vendar so se ležej še razsklenili, da so svojo grajo brali, kakor pa svojo pohvalo. „Tako hvaljenje nič ne koristi, ampak le popači človeka,“ so djali. Ko je neki mešnik večkrat v časnike pisal, koliko se trudijo

in koliko dobrega storijo po misjonih, so od začetka le pohlevno rekli, morebit bi bilo boljši, od takih reči ne govoriti. Pozneje pa so naravnost djali: „Jaz vam prepovem, čez misjone še kaj pisati; ta vedna hvala bo storila, da nam bo Bog vzel svoj žegen.“ — Naj težji skušnja za njih ponižnost pa je bila, ako jih je kdo podložnih razžalil. Če so ga hotli kakor škof kaznovati, so se bali kakor kristjan zuper ponižnost se pregrešiti, ktera osebno žaljenje tiho prenašati veljeva. Le težko so se dali pregovoriti, da bi kakor škof kaznovali, rajši so kakor kristjan molčali in odpustili; tako da si je zamogel vsak, kateri jih je razžalil, njih posebne prizanesljivosti in dobrotljivosti zvest biti. Zares le v življenji svetnikov se berejo taki zgledi ponižnosti, kakor so nam pri naslednji priložnosti enega dali. Pride enkrat nekoliko kmetov jih prosit, da bi njih podružnico v faro povzdignili, kar se pa nikakor ni moglo zgoditi. Ko vse prošnje niso nič pomagale, se je eden zmed njih tako razserdil, da jim v svoji sirovosti v lice reče: „Niso vredni, da so škof.“ Kdo bi se čudil, ako jim je pri teh besedah morebiti hudo pri sercu pogorelo. Pa kaj so storili, da bi jezo zadušili in ponižnost ohranili? Eden teh kmetov je pozneje sam svojemu farmeštru takole pravil: „Pri teh besedah so križec, ki jim je na zlati verižici na persih visel, v roko vzeli in precej dolgo britko martro gledali. Niso na to besede odgovorili, ampak celo mirno nam rekli, da smemo iti. Pa ne dolgo so ravno tistega, ki jih je tako hudo razžalil, nazaj poklicali, ter rekli: „Ker vam nisem mogel dovoliti, za kar ste me prosili, bi vam vsaj rad stroške potovanja povernil. Nate tole za popotnico.““ In pri teh besedah so mu bankovec za 10 gl. v roko potisnili.“

Kakor sv. Frančišk, so bili tudi oni *mož zatajevanja samega sebe*, ki iz ponižnosti izvira in jo podpira. Od sv. Frančiška se bere, da je v svojem velikem dvoru vendar vedno le v celo mali hišici prebival, tudi Anton Martin so zlasti v Marburgu več del časa v mali izbici prebili, ki ni veliko večja od miniške hišice. — Sv. Frančišk je imel vsak teden svoje posebne poste, tudi Anton Martin so jih imeli. Dvakrat na teden so si zajterk pritergali in eden post za svoje, drugega pa za grehe svojih ovčic Bogu darovali. In če so si poslednje leta te post nekoliko zljajšali, da so nekoliko toplega v jutro vzeli, so to le storili od svoje bolehnosti prisiljeni. — Sv. Frančišku je bilo pri mizi vedno zatajevanje za tovarša, brez razločka je jedil tudi prav neokusne celo neslane jedi, in škof Anton so si prizadevali, ga posnemati. Naj več težava za njih družino je namreč bila, da ni nikdar vedila, ktere jedi ljubijo in ktere ne. Celo še so boleni bili, niso nikoli v kuhinjo vedenja dali. Jedí, ki bi jim utegnile škodovati so memo pustili, pa ne rekli besedice. Vselej brez in celo zuper njih voljo so mogli domači gospodje potrebno naravnati, če so pri škofu kako bole-nje zapazili.

Kakor sv. Salezjan so bili tudi oni *mož ubožtva*. Ubožno je bilo njih stanovanje, imeli so pohišje, ki bi ga prosti meščan sedanje dni ne hotel rad terpeti. Sedeli so vedno na terdem, nepolitiranem stolecu, ki si so ga še kaplan omislili, in ki jim je pri molitvi tudi za poklek-niti služil; pred očmi pa so imeli britko martro. — Ubož-na je bila njih obleka; naj rajši so nosili talarje iz suknja, ki se je za bogoslovce kupovalo, in le težko jih je bilo pregovoriti, da so se pri posebnih priložnostih draž-

jih oblačil posluževali. Ubožna je bila njih postrežba, pa le ker so sami tako hotli. Postreči so si pustili le vpričo drugih zavoljo visokosti svojega stana, na skrivnem so si odrekli tudi naj potrebniši postrežbo. Kakor so bili od nekdanj vajeni, so si tudi še kakor škof posteljo vsak den sami posteljali, le zadnji čas se jim je strežej tako dolgo vsiloval, da so mu poslednjič to delo prepustili. — Na misjonih so še bolj ubožno živeti hotli. Niso hotli nobene prednosti pred drugimi duhovni imeti. Še svojemu kaplanu, če jim je hotel kaj postreči, so rekli: „Ni treba, vsaj si to lahko sam storim, zadosti je, da mi pri sv. meši strežete.“

Ni pa bil njih namen, da bi si zaklade zberali s tem, kar so sebi skoz zatajevanje in ubožstvo pritergali; temuč da bi toliko več premogli za čast božjo in duš zveličanje — bili so *mož daritve*. Za Boga in za blagor duš so dali in darovali vse, kar so imeli in kolikor so imeli, tako da jim je pogosto le še za potrebo ostalo. Večkrat se je prigodilo, da jih je kateri njih duhovnov v kak dober namen za pomoč prosil, ali odgovorili so: „Zdaj vam némam kaj dati, pa opomnite me drugokrat, kadar zopet kak dnar dobim.“ Včasi so veči znesek obljubili, pa le nekoliko dali, ter rekli: „Za zdaj ne morem več dati, pa opomnite me za ostalo o pravem času, da ne pozabim.“ Včasi tisti, ki je dobroto prejel, še njih imena ni vediti smel. Tako beremo v nekem listu od leta 1847: „Plačajte za Gospoda J. 100 gl. in jim pišite, da dobrotnik noče imenovan biti.“

Ta radodarnost pa pri njih ni bila le narurna mehkost in darežljivost, ampak prepričanje, da je *dolžnost škofova*, kakor sv. Pavl piše: „Škof mora biti radodaren.“

(Tit. 1.) Zato so nevredne berače ojštro imeli in cestna beračija jim je bila prav v dušo zuperna. Zuper to beračijo so pogosto celó pridigovali in ljudi opominovali, da naj bodo dobrotljivi do domačih ubožcev, bolj ko morejo, pa naj ne zapravljajo svojih darov pri beračih, katerih potreb in vrednosti ne poznajo. Enkrat po taki pridigi so silno žaljiv list prejeli, v katerem jim je neki neznani cestni potepin hudo maščevanje žugal, ako se še enkrat prederznejo, zuper berače pridigovati. — Njih domači kaplan je bil milošnjar za skrivne berače boljših stanov, njih stara teta pa milošnjarica za cestne berače. Njej je bila dvojna milošnja predpisana. Veči znesek je smela dati čedno oblečenim beračem, manjšega pa umazanim in razterganim. Taki ljudje se ve da, ki hočejo le lenobo pasti in na stroške drugih dobro živeti, so jih potem okoli ogovarjali, da so terdoserčni, neusmileni, lakomni. Vedili so to, ali molcé so prenašali.

Vzrok takega obnašanja je bil namreč ta, da enkrat niso hotli cestne beračije množiti s svojimi dari, — drugič pa, ker so vedili, da na premoženje škofovo ima pravico *cela škofija*, in da so duhovske potrebe po škofii prvi in naj viši cilj in konec radodarnosti škofove. In zares, kar to zadeva, ni imela njih radodarnost ne konca ne kraja. Je šlo za popravilo in lepšanje cerkev, za povzdignjenje službe božje, za eksercicije in misjone, za izrejo dobrih duhovnov ali učiteljev, za tisk in širjenje dobrih knjig: takrat jih ni bilo še le treba za pomoč prositi, ampak sami so jo ponudili — pogosto celo *vsilili*. Resnica je, kar je nekdo po njih smerti v nekem Bečkem časniku pisal: „Oni so pastali čudodeljnik, zakaj zdelo se je, kakor da bi se pičli dohodki Lavantinskega ško-

fijstva množili sami od sebe, tako mnoge so bile dela, ki so jih Anton Martin storili v zveličanje svojih ovčic.“ Ta skrivnost se da le takrat razumeti, ako pomislimo, da so sami sebi malo dovolili in vender ubožno živeti in umreti hotli. Kar so želeli, so tudi dosegli Bogu čast in v blagor škofije. Ubožno so živeli, ubožni so umerli, kakor ubožec so hotli tudi pokopani biti, česar nas bo njih oporoška prepričala. Tako so posnemali svojega firmskega patrona sv. Martina, od katerega cerkva poje: *Martin, tukaj ubog in ponižen, bogat v nebesa gre.*

Kakor sv. Frančišk so bili tudi oni mož *neutrudene delavnosti*. V pridigi pri njih pogrebu je bilo rečeno, da jih ni nikdo kedaj brez dela vidil, in to je popolna resnica. Praznovanja niso poznali in počitek so si le v oziru na svojo bolehnost dali; še celo, ako so se sprehajali, so popir in svinčnik seboj nosili, da bi si dobre misli zaznamovali, ki so jih čez to ali ono reč imeli. Veči del svojih lepih pesem so osnovali na svojih samotnih sprehodih. Ako jim je bil dan za delo prekratek, so noč dostavili in si spanja pritergali. Še ko so nadfarmešter v Vuzenici bili, so vidili kaplani gostokrat še ob ednajstih po noči luč v njih sobi in ob treh čez polnoči so že zopet vstali in pisali. Le tako se da tudi razumeti, kako so v tistih kratkih letih toliko obširnih knjig spisati zamogli. To neutrudljivo delavnost so tudi kakor škof ohranili. Eden njih strežejev je pravil, da mu je naj težje povelje bilo, jih zjutraj ob štirih zbujati, potem ko jih je še pozno po noči delati slišal. Še le po tisti hudi bolezni l. 1851 so počitek do petih zjutraj podaljšali.

Kakor sv. Frančišk so bili tudi oni mož *molitve*. Ob šestih zjutraj so sv. mešo služili, na katero so se skoz

znotrajno molitvo pripravljali in po kateri so duhovne ure molili. Ako je količkaj čas dopustil, so prišli ob osmih zopet k korski meši. Četertinko pred poldnevom so obiskovali z bogoslovci sv. rešnje Telo in opravljali posebno izpraševanje vesti. Popoldne so radi ob treh hodili k korskim večernicam, in v Marburgu, ako jih le kaj zadrževalo ni, vsak den tudi k litanijam, katerim so tukaj obiskovanje sv. rešnjega Telesa dodajali. Proti večeru so zopet molili duhovne ure, po večerji pa v sredi svoje družine večerno molitvo s splošnim izpraševanjem vesti opravljali. Mizna molitev se je vselej na glas molila; domač kaplan jo je molil, blagoslov pa so sami govorili in dajali. Ob nedeljah in praznikih so radi obiskovali tudi predpoldenske in popoldensko službo božjo. Sv. spoved so pogosto opravljali, gotovo vselej, preden so se na kako pot podali. Pa tudi na potih so radi pogosto k spovedi hodili in kaj radi pred vsakega mešnika brez razločka pokleknili, da bi v vsi ponižnosti od svoje vesti rajtengo dali. — S posebno gorečnostjo pa so Marijo, mater božjo častili in vsak večer preden so spat šli, njej v čast sv. roženkranc molili. Zlasti pa so v žalostno Mater božjo svoje zaupanje stavili, ktere podoba je nad njih posteljo visela. Karkoli jim je bilo na sercu, na to podobo so pogledali, — kadarkoli so od doma šli, na to podobo so se ozerli in večkrat še med vratami postali ter se z ozirrom na to podobo Marii priporočili. Tudi v poslednji bolezní smo lahko spoznali, da jih je pogled te podobe posebno tolažil.

Kakor hiša sv. Franciška je bil tudi njih dvor *očetovska hiša* vsih mešnikov. Kdorkoli je prišel, jim je bil ljub in drag; in več mešnikov ko so okoli sebe imeli,

bolj so bili veseli. Vse mešnike so k mizi vabili, kolikor mogoče in zlasti starejši gospode tudi prenočevali. Celo svoj voz so jim radi ponudili, in jih povabili, da bi se za kratek čas na njih grajšinico peljali, kamur so jih radi sami spremili, ako jim je čas dopustil. Radi so tudi bolene mešnike vabili, da naj pridejo k njim zrak spremenit in zdravje okrepčat. Njih domač kaplan pa je imel povelje, gostom kratek čas delati in skerbeti, da bi jim kaj ne manjkalo. Pogosto so še sami pogledat prišli, ali so z vsim lepo prevideni. — Kdo bi se tedaj čudil, da so jih mešniki tako radi obiskat hodili, vsaj so se v njih hiši tako domači čutili, kakor otroci v hiši svojega Očeta.

Po zgledu sv. Franciška so bili slednjič *ljubeznjivi oče svoje družine*, katero so ljubili kakor svoje otroke, ktera je pa tudi njih kakor očeta ljubila. Njih velika ponižnost in prijaznost je bila kriva, da je vsak brez straha k njim šel in jim potožil, kar mu je bilo na sercu; poterpežljivo so poslušali in tolažili in pomagali, kakor so zamogli. Oni, ki so svoje duhovne učili, da naj lep red v svojih hišah imajo, so tudi sami kaj lepo vse v redu imeli. Lepo se je verstilo delo, molitva in druge pobožne vaje; tako da so mnogokrat gostje vsi osupnjeni djali: v njih hiši je kakor v klostru. Večerno molitvo so vselej z družino opravljali, katero so med letom bogoslovci, v šolskih praznikih pa sami, v Marburgu pa skoz celo leto sami naprej molili. Da le ni bilo presilnega dela, je smela družina vsak den k sv. meši iti, v postu pa ji je bilo zapovedano. V postu so ji vsak den po meši tudi sv. evangelj in še druge molitve brali, ko se je pa velikonočna spoved približala, so sv. evangelju tudi kerš. nauk od zakramenta pokore in sv. rešnjega Telesa pri-

dajali, da bi zamogla družina velikonočno spoved toliko pobožniši opraviti. Po zimi ob nedeljah smo jih ob večerkih večkrat vidili z bukvami v rokah se v veliko družinsko izbo podati, kjer so se po celo uro pomudili in družini kaj lepega brali in razlagali. — Je zbolel hlapec ali dekla, so jih pridno obiskovali in tolažili; je pa kdo na starost onemogel, je bila posebna hiša odločena, kjer je stanovanje in pomoč našel. Še v svoji oporoki nekdanje družine niso pozabili. Ni moglo tedaj drugače biti, kakor da jim je bila družina iz celega serca vdana. Kadar so škof od doma šli, je bil za družino vselej den žalosti, in marsktero oko se je razsolzilo, če so vedili, da jih več tjednov vidili ne bodo. Nasprot je zopet vse oživelo, ako se je den prihoda približal. Vse je k vozu hitelo, vse za sv. žegen prosilo, in vsak je bil srečen, ako je le besedico iz njih ust zaslišal.

Kdorkoli je le nekoliko dni v njih dvoru prebival, je moral občutiti in spoznati, da v tej hiši prebiva in vlada *katolišk škof — pobožen mešnik — keršansk gospodar*.

XVI.

Škofa Antona Martina blažena smert.

Starodaven in resničen prigovor pravi: Kakoršno življenje takšna smert; sv. Duh pa govori: „Dragocena v očeh božjih je smert njegovih svetnikov.“ (Ps. 115, 15.) Nadjati se je bilo, da škof, ki so vsi v Bogu in za Boga živeli, bodo tudi sladko in srečno v Bogu zaspali in da bodo

viši pastir, ki so v življenji toliko lepih zgledov svojim ovčicam dali, tudi v smerti še lep zgled nam zapustili. In zares vse, kar se je pred njih smertjo — pri njih smerti — in po njih smerti godilo, je bilo tako spodbudljivo in tolažljivo, da moramo reči: ako je bilo njih življenje v očeh božjih dragoceno, je bila njih smert še dragocenejša. Hotel jim je Bog tako blaženo smert podeliti, da bi tudi nas toliko močnejši k posnemanju njih čednost spodbudil ter nam prav jasno pokazal, da ako hočemo tako srečno umreti kakor oni, moramo tudi tako pobožno živeti, kakor oni, zakaj: *kakoršno življenje takšna smert.*

Smertna bolezen od l. 1851, od ktere smo že govorili, je poderla njih poprej takó terdno zdravje in pervo želo njih prerane smerti jim v oserčje zasadila. Drobovina je po tisti bolezni tako oslabela, da je neki umetni zdravitelj že takrat rekel, da k večemu še 10 let jim bo življenje zderžati zamogla. In res od leta do leta bolj pogosto in bolj nevarno so se ponavljale hude bolečine v drobovini. Veliko in pogosto so terpeli, pa nikdar toževali; ali na njih licu smo lahko brali, koliko so na skrivnem prestati morali.

Ko so mesca Junia l. 1862 iz Rima prišli, so šli za nekoliko dni na Slatino, tamkaj nekoliko svoje zdravje uterditi za težavno obiskovanje gorate Laške dekanije, na ktero so se mislili podati. Pa ravno tisto noč, preden so menili drugo jutro pot nastopiti, jih je stara bolezen zopet hudo napadla. Zjutraj so bili vsi blede in prepadeni in vse se je balo za njih življenje in jih prosilo, da naj to težavno pot preložijo. Ali po zgledu Kristusovem pridravljeni tudi življenje dati za svoje ovčiče niso poraj-

tali ne bolečin ne nevarnosti, ampak so serčno in pogumno pot nastopili. Že na prvo faro k sv. Rupertu so se morali po silno slabih goratih stezah peljati, vse druge fare so peš obhodili in akoravno jih je bolezen trikrat v posteljo posilila, vendar niso odjenjali, dokler ni bilo težavno delo končano.

Le malo dni so si potem doma počili, zakaj že 14. Septembra so se zopet na Slatino podali in duhovske vaje s svojimi duhovni obhajali. Na videz zdravi so od jutra do večera vse pobožne vaje z nami opravljali in vsak den tudi govorico imeli. Vidili smo, kako živo jim je smert že pred očmi stala in kako prepričani so bili, da njih ura je blizo. Takole so začeli: „Solnce mojega življenja in mnogih zmed vas se je nagnilo, občutim, da moje bivanje med vami ne bo več dolgo terpelo; skoraj bo Gospod vinograda svoji hišnji, *smerti* namreč zapovedal, da nas na odgovor pokliče. — Zato je zadnji čas, da se po vinogradu ozremo, ki je naši skerbi izročen, da kar smo zamudili, nadomestimo, kar smo pregrešili, popravimo, preden nam hišni oče vinograd odvzame in drugim delavcem izroči, ki mu bodo boljši sad prinesli. Vse je ležeče na *zvestobi* našega stana. Kaj namreč bi nas na smertni postelji zamoglo bolj tolažiti, kakor zavest zvestobe v poklicu — oj da bi nas le ne nkanila! — in kaj bi nam zamoglo smert bolj poslajšati, kakor klic Gospodovi: „Blagor tebi dobri in zvesti hlapec! pojdi v veselje svojega Gospoda.“

Tako so govorili ves čas resno in preganljivo, bolj so bile njih misli že v večnosti, kakor na svetu. Na koncu duhovskih vaj so še *tri* očenaše v *treh* jezikih molili, da bi nam pokazali, kako pri Bogu ni razločka

jezikov, in da smo vsi med seboj bratje in sestre v Kristusu, bodimo si Nemci ali Slovenci. *Pervi* očenas so molili po *latinsko* v zahvalo za vse prejete gnade; — *drugega* so molili po *nemško* za vse nepričujoče brate; — *tretjega* so molili po *slovensko* za tistega zmed nas, ki bo prvi umerl. Oj pač gotovo nihče ni mislil, ne mi, ne oni, da preden bo teden obtekel, bo zasluženje tega očenaša ravno njih duša že potrebovala!

Duhovske vaje so končale v petek. V saboto so šli še na božjo pot k Materi božji na Ptujski gori. Na večer so se peljali v Kostivnico, kjer so za nedeljo posvečenje podružne cerkve sv. Rozalije napovedali. Pri večerji so bili nenavadno veseli in šaljivi in čez navado dolgo so med duhovni posedeli, ojsaj je bilo, brez da so na to mislili, poslednjokrat! V nedeljo večer so domu prišli, v ponedeljek popolden so se šli s predstojniki semeniša sprehajati do svoje gorice blizu mesta, kjer so bili sicer veseli, vendar le celo malo so zavžili, tako da se nam je dozdevalo, da se dobro ne počutijo. — V torek popoldne, brez da bi bili kaj potožili ali komu le besedico povedali, so se v posteljo vlegli. K sreči se permeri, da ima ravno eden njih uradnikov nekaj pri njih opraviti, kateri kar odreveni, ko jih v postelji zagleda in v hudih bolečinah ječati zasliši. Zopet jih je njih stara bolezen napadla in smert koso na korenino njih življenja nastavila. Vedno hujše in hujše prihaja in noč je bila polna hudih bolečin. Proti jutru je nekoliko preleglo.

V sredo zjutraj ob petih pošljejo po svojega spovednika. Ko on k njih postelji stopi, in kako se počutijo, vpraša, so zamogli le s britkim ječanjem odgovoriti: „Ali je že mertud v drobovini nastopil ali pa bo. Želim

spoved opraviiti, da zamorete brez skerbi biti vi in jaz.“ Do osme ure so bili potem sami v molitvi. Ko proti osmi stolni farmešter sv. rešnje Telo prinesejo, katero so vsi korarje s lučmi v rokah spremljali, se vzdignjejo škof pri vseh bolečinah iz postelje, si sami talar oblečejo in na tla pokleknejo z povzdignjenimi rokami, da bi v vsi ponižnosti svojega nebeškega Gospoda prejeli. Potem se zopet sami slečejo in vlečejo, odgovarjajo pobožno pri litanijah pred poslednjim oljem, kakor tudi pri mazilenji in prejmejo tudi papeževi žegen.

Do poldne so bili še precej mirni, ali ročno popoldne se jim jame hujšati in ko ob treh spovednik zopet k postelji stopi, rečejo vsi vdani v voljo božjo po latinsko: „Orate pro me, videtur esse ultima hora;“ to se pravi: Molite za mene, zdi se mi, da je poslednja ura. — Proti petim stopita dva brata in grofa Brandis k postelji. Pri slovesu reče starejši: „Zaupam da Vašo milost jutre že terdnejih najdem.“ Na to škof resno odgovorijo: „Škof néma kaj dobrega na tem svetu.“ In ko mlajši grof pristavi: „Pa škofija jih potrebuje, če tudi sami umreti želijo, rečejo ponižno: „Vsaj na enem človeku ni ležeče.“

Znamnja so se prikazale, da se smert odverniti več ne da. Njih posebni prijatelj, častni korar Marko Glazer jih prosi, da bi smel čez noč pri njih ostati; ali niso mu dovolili, ter rekli, da bojo sicer umerli, vendar to noč še menda ne, da ga tedej še viditi upajo. Tudi korarje in druge duhovne so prosili, da naj se k počitku podajo, le ko jih spovednik prosi, da bi smel ostati, so molčali in takó dovolili. Od šeste do sedme ure je bila v stolni cerkvi za nje moliteвна ura. Spovednik jim pove to, kar jih je močno potolažilo. Zdaj kakor celi den so imeli

naj rajši svoje oči obrnjene na podobo žalostne Matere božje nad posteljo, kakor je bilo že govorjenje. Po molitveni uri stopi še nekoliko duhovnov k postelji, ktere so posebno ljubili. Prijazno jih pogledajo in poslednjokrat ljubeznjivo se nasmejajo, po slovensko rekoč: „*Ste po slovo prišli?*“ Potem so zopet omolknili. O poli devetih reče zdravitelj, ko žilo potipa: Smert je blizo. Spovednik pristopi in jih vpraša, ali bi jim bilo ljubo, da bi jim kaj molili? Na to odgovorijo: „Da“. Zdajci pokleknejo okoli postelje vsi korarji in še drugi duhovni in vsa družina. Začnemo naj poprej moliti Lavretanske litanije. Enčas še zastopno odgovarjajo: „Ora pro nobis“, to je: „Prosi za nas“. Na enkrat izostane odgovor, in zdravitelj nam pošepeta: da umirajo. Začnemo urno molitve za umirajoče, ali preden smo jih še dokončali, so mirno in sladko že svojo dušo izdihnili v roke svojega Stvarnika.

Glasi jok in prebitko žalovanje napolni zdaj vso dvorano; vse se gnjete k postelji, da bi vsi še enkrat tiste roke poljubili, ktere so jih tolikokrat blagoslovile; stolni prošt pa so pristopili, da bi jim — že tretjemu škofu — rahlo oči zatisnili. In kaj tolažljivo je opomnil njih strežej: „Umerli so ravno tisti čas, ko so vsak den s svojo družino večerno molitvo opravljali.“

Veličasten je bil njih *pervi vhod* v stolno cerkvo, pa še veličastniši je bil njih *poslednji izhod*. Ljudstva natlačene so bile vse ulice, po kterih je sprevod šel. Nad 200 mešnikov iz domače in iz ptujih škofij je spremljalo preblagega očeta; ali še velikoveč jih je obžalovalo, da zavolj nedeljskih opravil od doma mogli niso; pokop je bil namreč v soboto. V našo tolažbo so prišli tudi trije sosedni škofje: Kerški, Graški in Ljubljanski k pogrebu.

Sprevod vodili in mertvaško mešo peli so Graški škof, mertvaško govorico (v „Zgodnji Danici“ l. 1862 natisnjeno) pa so govorili stolni dekan, naš sedanji milostljivi knez in škof Jakob Maksimilian. Ker so hotli po oporoki na pokopališu tiste fare ležati, kjer bodo umerli, so jim v naglici v mali kapelici mestnega pokopališa rako napravili, pri kateri so jim pevci *nemške* pevske družbe in pevci *slovenske* čitavnice v lepi bratovski slogi poslednjo slovo peli.

Ako Kristus pravi: „*Bodite pripravljeni, zakaj ne veste ne ure ne dneva*“, (Mat. 25, 13.) se bomo zdaj prepričali, da so pokojni škof tudi to povelje Kristusovo zvesto dopolnili. Že dolgo poprej, ko je Gospod zaklical „*To noč bojo tvojo dušo od tebe tirjali*“, (Luk. 12, 20), so vse časno lepo vravnali. Ko so namreč njih oporoko odpečatili, so našli, da je bila spisana 26. Novembra 1861, tedaj ravno njih *poslednji rojstni den*, kterege so vselej, kakor smo slišali, posebno za svojo dušno zveličanje obernili. Svoj poslednji rojstni den pa so po tem takem, gotovo od Boga posebno razsvitleni, s tim gotovim prepričanjem obhajali, da *poslednjo leto* svojega življenja nastopijo. Tudi oporoka jih razodeva pravega moža božjega, zato jo tukaj pristavimo.

Oporoka.

„Od mene Antona Martina Slomškega, kneza in škofa Lavantiskega, po dobrem premiselku pri zdravi moči in po prosti volji narejena in z lastno roko pisana, da naj se po moji smerti moja mala zapuščina takole oberne:

§. 1. Svojo neumerjočo dušo izročam Bogu in pobožnemu spominu svojih prijateljev in svojih ovčic — svoje umerljivo telo pa materi — zemlji, ter naravnost zapovedam, da naj se moje telo v priprosto trugo iz nepolitiranega mehkega lesa položi in na pokopališi tiste fare pokopke, kjer bom umerl.

§. 2. Svojo zapuščino, obstoječo iz nekterih dragocenost, polišja, nepremakljivega in premakljivega blaga, tudi cerkvenega oblačila in knjig zapuščam svojemu pravnemu nasledniku v škofijstvu, ter ga postavljam poglavitnega dediča, ker vse, kar gleštam, od škofijstva imam, in da nadomestim škodo, ki jo je utegnilo Lavantinsko škofijstvo, ki po primeri le slabe dohodke ima, po preselitvi škofovskega sedeža v Marburg na dohodkih terpeti.

§. 3. Potem ko se bo vse poravnalo, kar ima kdo po pravici iz moje zapuščine tirjati, naj se izplačajo naslednji sporočki:

1—3. So sporočki za otroke treh sester, ki znesejo 2500 gl. „Druga moja kervna žlahtna je že pri mojem življenji obdarovana bila.“

4. Zavodu za uboge v šent-Andreji na Koroškem, kjer je bil poprej sedež Lavantinskega škofijstva, sporočam 2000 gl., da se kupi hiša za uboge. Dokler se ne kupi, naj se obresti te istine ženam (to je družbi žen) v šent-Andreji v podporo ubogih izročé, brez da bi morale od tega rajtengo dajati.

5. Ubogim tiste fare, kjer bom umerl in pokopan, izročam kakor temeljno istino 1000 gl. Pričujočim ubožcem pa naj se na den mojega pogreba razdeli 300 gl.

6. V zboljšanje zavoda za onemoglo škofovo družino sporočam 2000 gl.

7. Moji družini ob času moje smerti, od oskerbnika do poslednje dekle, naj se iz moje zapuščine razun zaostalega zaslužka, in sicer onim, ki še niso pet let v moji službi, celo letno plačilo, onim pa, ki mi že čez pet let služijo, dvojno letno plačilo izplača.

8. Svojemu domačemu gospod kaplanu ob času moje smerti sporočam 500 gold., in uro, katero naj si sam iz moje zapuščine izbere; tistemu mešniku pa, kateri mi bo ob smertni uri na strani stal, odločim za slovo tudi uro in meni lastni križ s svetinjami.

9. Svojemu strežaju sporočam razun zgoraj št. 7 njemu odločenega sporočka za čas moje lahko da hude bolezni za postrežbo 5 gl. na den; mi strežeta pa dva, gre drugemu enako povračilo, ravno toliko pa tudi hišni ali kuharici tiste hiše, kjer bom bolen ležal ali umerl. Mojo pertnino in obleko, razun škofovskih oblačil, naj razdeli stolni farmešter v Marburgi po svoji volji.

10. Slednjič sporočam gospejski družbi v Marburgu 1000 gl. in družbi rokodeljskih pomočnikov 500 gl., ako te družbi za čas moje smerti še obstojite.

§. 4. Vsi postavni davki teh sporočkov naj se poravnajo iz moje zapuščine in sporočki naj se brez prikratenja izplačajo.

§. 5. Izpeljavca oporoke imenujem zbor prečastitega stolnega kapitola v Marburgu, ter ga prosim, naj poskerbi, da se škofijstveni inventar in moja zapuščina mojemu nasledniku čisto in popolnoma izroči; zato mu pa sporočam 2000 gl.

z namenom, da korarske hiše z obresti te istine v dobrem stanu ohrani, in škofijstvu ohranitev teh poslopij nobenih večih stroškov ne dela.

Oče luči pa, od ktereга vsak dober dar pride, naj poterdi to moje poslednje sporočilo, naj blagoslovi mojega naslednika in vso ljubo Lavantinsko škofijo, meni pa naj dodeli naj viši in poslednjo milost, da bi zamogel tej škofii pred njegovim tronom s svojo priprošnjo koristen biti. Amen!

V Marburgu 26. Novembra 1861.

Anton Martin Slomšek l. r.,

knez in škof Lavantinski.“

Ako na vse okolišine pred smertjo in pri smerti pogledamo, ali ne najdemo lepo dopolnjenih besed Davidovih: „Dragocena v očeh Gospodovih je smert njegovih svetnikov? Si li zamore škof srečnejši smerti želeti, kakor je smert Antona Martina bila? *Poslednji rojstni den* so oporoko pisali polno duhovskih in telesnih dobrih del, — *poslednjo leto* so romali v Rim k grobu sv. apostolov, — *poslednji mesec* so doveršili toliko težavno *škofovsko obiskovanje*; — *poslednji teden* so opravili duhovske vaje in *božjo pot k Materi božji*, — *poslednji den* so s toliko vdano-stjo v voljo božjo sv. zakramente poželeli in tako pobožno pre-jeli, — *noter do poslednjih trenutkov* so v molitvi zderžali in z zdihljem k Marii: „Prosi za nas!“ pot v večnost nastopili: zares, kateri mešnik, kateri škof bi si zamogel srečnejše smerti želeti? Glejte, tako umerje pravični, in zares dragocena v očeh Gospodovih je smert njegovih svetnikov.

Komej je bilo njih življenje tehtano na tehtnici božje pravice in kakor zaupamo, večnega povračila vredno spo-

znano, se je tudi tehtnica človeške sodbe v njih slavo nagibati začela. Le eden glas je bil: da so bili pošten, velikodušen mož, pobožen mešnik, neutrujen pastir, škof poln darežljive ljubezni.

Žalovalo je v nepopisljivi žalosti *duhovstvo cele škofije*. Starši duhovni so zgubili naj častitljivejšega součencea — duhovni srednje starosti svojega ljubljenege učitelja in voditelja, mlajši duhovni pa svojega duhovskega očeta, vsi pa naj boljšega prijatelja, svetli zgled naj lepših mešniških čednost. Ravno so jim hotli vidno znamenje svoje ljubezni dati. Omislili so za njih 62. rojstni den prelepo škofovsko palico, ki je čisto iz srebra in bogato pozlačena in tehta 305 lotov in velja 1330 gl. Zgoraj v sločini je Marija, nebeška kraljica z malim Ježuškom v naročji, spodaj pa pod gotiškimi baldahini štiri svetniki: sv. *Anton* in *Martin*, patrona pokojnega škofa, sv. *Andrej* potron škofije in sv. *Joanez kerstnik* patron stolne cerkve. Okoli znožnja pa je napis: „Antonu Martinu, knezu in škofu Lavantinskemu, pastirju čuječemu škofijsko duhovstvo v spomin globokega počesenja in hvaležnega erca. 1862.“ Tode že so v grobu počivali, ko je palica došla in rano našega serca le še hujše obnovila. „Ta palica,“ je pisal nekdo v *Danico* (št. 1. 1863.) „služi enako v slavo pokojnega kneza, kakor v čast njih duhovstva, ki jih je tako ljubilo, da jih bolj ljubiti ni moglo. Ostala bo vse čase naj dražji kinč naše stolne cerkve, naj glasnejši priča *zlate dobe*, ki jo je naša škofija pod vodstvom *Antona Martina* imela.

Žalovala in v brezštevilnih solzah se je solzila *zapušena čeda Lavantinska*, ktera je bila škofu z vso dušo in s celim srcem vdana. Ko so pridgarji njih smert

oznanili, se je začel v nekterih cerkvah tak glasen jok in tako žalovanje, da so pridgarje med govorom prenehali morali. Še zdaj, ako se na takih krajih, kjer so jih ljudje bolj poznali in večkrat vidili, njih ime v pridigi le imenuje, se zdajci ljudje po cerkvi razsolzijo. Tudi bratovšina sv. Cirila in Metoda se je, kakor draga zapuščina pokojnega škofa, še le po njih smerti ljudem prav priljubila in razširjati začela. Zdelo se je ljudem, da so bližej tistemu, katerega so zgubili, ako v bratovščino stopijo.

Žaloval je *ves narod slovenski*, kteremu so bili *voditelj naj modrejši*, — *branitelj naj pogumniši*, — *pisatelj naj glasovitneji*. Po vsih slovenskih časnikih se je razlegal glas žalosti, prepevala njih slava. Slovenske čitavnice v Marburgu, Celji in v Ljubljani so naprile njim v čast slovesne besede, in pri natlačenih prostorih so poslušali družbani slavo njih del in njih življenja z milim počenjem, tako da se je mnogo oko solzilo. Prav primerno si je izvolila Marburška čitavnica za tisti večer lepo pesem: „Preljubo veselje oj kje si doma,“ katero so oni kakor špiritual zložili, in v kateri duša povsod po svetu veselja išče, pa ga nikjer ne najde, dokler poslednjič svoje oči proti nebesom oberne in poje: „Le tamkaj je pravo veselje doma.“

Žalovala je za njimi *avstrijska naša domovina*, ktere zagovornik in branitelj z močjo besede in djanja so bili v naj viharnejših časih. Predsednik deželnega Graškega zbora je rekel: „Bili so mož na duhu mogočni, kateri so gorko serce imeli za narod in si vedno prizadevali, med njim širiti omiko in pobožnost.“ Bečki časopis „Vaterland“ pa imenuje njih „delavnost tako, ktera ne

kar po imenu na delavnost opostolov spominja.“ Dalje pravi: „Bili so škof v duhu apostolov, zvest podložnik svojega cesarja, prijatelj svojih duhonov, oče svojih ovčic.“

Žalovali so za njimi *vsi sosedni škofje in njih duhovni*, kateri so jih med naj perve škofo naše dobe šteli. Neki nadškof jih imenujejo „zvestega, gorečega in neutrudenega pastirja“ in želijo škofii naslednika, ki bi bil „mož enake gorečnosti in enako čiste volje.“ Drugi škof imenujejo njih smert „zgubo veliko za katoliško cerkvo.“ Tretji škof pišejo „da jih še ni lahko kedaj ktera novica tako pretresila, kakor žalostni glas njih smerti.“ Dalje pravijo: „Le malokdaj sem bil tako srečen z njimi skupaj priti, pa kadarkoli se je zgodilo, sem od njih slovo vzel z globokejšim počenjem in terdno prepričan, da ima Lavantinska škofija višega pastirja, kateri je poln apostolskega duha. To je spričevala njih globoka učenost, njih resnoba in pobožnost, njih neutrudena delavnost in milota, kateri se tudi nehoté vsako serce uklone. Lahko si mislim, koliko nád za osiroteno škofijo je z njimi vred pokopanih.“ — Neki korar sosednje škofije pa piše: „Vaš velik in svet škof, apostol Slovencev, naše veselje in naša ljubezen so tedaj umerli, da bi prejeli zaslužen plačilo! Kar je nekdanj rekel velik papež Benedikt XIV. o smerti zveličanega Lenarta (a porto M.), to tolaži tudi nas: „„Veliko smo zgubili, pa mogočnega priprošnika pri Bogu pridobili.““ To so bile moje misli, pa tudi mnogih drugih duhovnov, ko smo prvičkrat po smerti pri sv. meši za nje molili: Škof ne potrebujejo naših molitev, pa *mi* potrebujemo njih prošinj. Dva lista, ki so mi jih to poletje pisali in ktera zdaj kakor dve svetinji shranjujem, so sklenili z besedami: „„*Pridite v Marburg, preden umer-*

jem.““ Zguba je za cerkvo je za Slovence nenamestljiva. Anton Martin so bili eden naj večih škofov našega cesarstva — to je naše prepričanje.“

Žalovala pa je pred vsim *Solnograška nadškofovska cerkva*, duhovna mati naše škofije, ktera jih je pred 17 letmi s pastirsko palico poslala, da bi njeno hčerko, Lavantinsko škofijo vodili in vladali. Ravno v tisti uri ko so nadškof našega sedanjega kneza in škofa posvečevali, so tudi pokojnega kneza z serčnim omilovanjem v misel vzeli in med drugim rekli: „Zguba za Lavantinsko škofijo je čez vse britka, ker je tako izverstnega pastirja zgubila — in ta zguba, kdo bi si bil mislil, da je tako blizo!.. Nam tedaj ne ostane drugega, kakor presladki spomin tega moža in hvaležno serce za vse dobrote, ktere je skazal svojemu duhovstvu in ljudstvu, pa tudi za prelepi zgled čednosti, ktereга je nam, svojim bratom dajal, dokler je živel. Ne mogel bi se pa njegovemu spominu bolj hvaležnega skazati, kakor ako bi mi bilo mogoče najti moža, dediča nja apostolske gorečnosti in njegovih čednost, ktereга bi na njegovo mesto in nja sedež postavil, da bi tolažil žalostno ljudstvo in hodiivši po stopinjah prednikovih v pravem cerkvenem duhu apostolsko službo opravljal.“

Ako se pa čast in slava Antona Martina glasi od škofije do škofije in od dežele do dežele, ali ne bomo tudi mi iz celega serca Bogu čast in hvalo dajali, da nam jih je ako le tudi za malo let podaril? Ali ne bomo spoznali svoje svete dolžnosti, da njih nauke zvesto ohranimo, njih dela pogumno nadaljujemo, njih lepe zgleda pa posnemamo?

Naj bo in ostane tedaj spomin *pervega kneza in škofa Marburškega*, — kateri so kakor naš božji Učitelj, „*dobrote delivši med nami hodili*“ — blagoslovljen v tem mestu za vselej! — Naj prebiva njih duh nad našo škofijo na veke, kateri so vse, kar so bili in imeli, darovali! — Naj sveti vse čase zvezda njih čednost pastirjem in ovčicam po stezi zveličanja in naj jih ogreva in nadušuje za enake dela v čast božjo in duš zveličanje! — Naj bodo pa tudi oni, kakor so si v oporoki želeli, priprošnik našega ljudstva pred božjim tronom in kar so naraje delali na zemlji, naj nadaljujejo tudi v nebesih ter prosijo: da božji blagoslov vselej čez nas pride in pri nas ostane!

Fr. Kosar.

II.

Ivan Bajkard baron Valvazor,

slavni krajopisec in zgodovinar kranjske vojvodine, je bil „Katoličan.“

„Po petji se ptica pozna.“

Pred nekoliko leti se je v nekem dunajskem časniku bralo, da je Valvazor luteranske vere bil. Nad tako novico se marsikteri Kranjcev, ki se po pravici z rojakom

svojim ponašajo, zavzame in gotovo zvedeti želi, ali je bil zares slavni zgodovinar k luteranom utekel ali ne?

Gnalo nas je, Valvazorjevo knjigo „Slava kranjske vojvodine“*) bolj na tanjko pregledati in se tako z lastnimi očmi prepričati, ali je dopisnik dunajskih novin morebiti o tej knjigi staknil novico, da je Valvazor luteranec bil. Odkritoserčno rečemo, da nismo nič takega našli. Tajiti sicer ne moremo, da Valvazor sem ter tje zastran luteranov in njih vere nekako sumljivo govori, in da iz takih besed se lahko posname, kakor da je res pisatelj sam luteran, posebno če hudoben in enostransk človek knjigo prebira, ter povsod sleda luteranov išče. Vendar pa Valvazor z večino pisateljev svoje dōbe v eden rog trobil ni, da bi bil, kar se vere tiče, zabavljaj in prepiral se, katoliške naredbe in običaje psoval, kakor so večidel luteranski pisatelji one dōbe delali. Kadar slavni Valvazor o protestantih govori, se brez vse jeze in brez vsacega sovraštva tako mirno in spodobno obnaša, kot naj bolj omikani pisatelji sedajšnjega stoletja, in berž ko ne je ravno ta krotkost Valvazorjeva proti luteranom sum zbudila onemu dopisniku, da je na vrat na nas našega Valvazorja za luterana po svetu razglasil. — Koliko jih je, ki to verujejo, ne znamo; vredno pa je, da se za Valvazorjevo pravovernost potegnemo, ter dokažemo: da je Valvazor katoličan bil in umerl. — Dokazi za to so:

1. Nikjer ne beremo, da bi kdo od te žlahne rodovine bil luteran postal, temveč bili so ravno o času, ko je luteranska reč naj bolj napredovala: „*Defend Valvazor*

*) Die Ehre des Herzogthums Krain.

škof v Kopru*), *Hieronim Valvazor* poglavar Avguštnerskega reda v Rimu in po tem škof v Pesari in pa njegov brat *Dominik Valvazor* škof v Karavini.“

2. Sta Jernej Valvazor in pa njegova gospa Ana Maria, t. j. starši našega Valvazorja katoličani bili. In tega se lahko vsak prepriča, ako pogleda III. del XI. buk. 164 str. 2. polov. omenjene „Slave kranjske vojvodine“ kjer Valvazor zastran midijške**) grajšine med drugim to le sporoča: „Tudi so moj v gospodu počivajoči gospod oče kapelo izzidati dali, ki je precej prostorna in ki ravno pred gradom stoji. V tej kapeli počivajo kosti mojih dragih pokojnih staršev in tudi nekterih mojih bratov sester in mnogoterih otrok naše rodovine, med temi petero mojih lastnih, kakor tudi moje perve žene, ki je še le poprejšno leto tje pokopana bila. Ti tukaj združeni pričakujejo veselega vstajenja. Moj pokojni gospod oče Jernej Valvazor so leta 1650, dne 2. avgusta na veke zadušbino v ta namen utemeljili, da jo po njihovi smerti njih gospa, moja zdaj že tudi pokojna mati, po njej pa nar starejši dedič prevzame, vender pa s tem pristavkom, da če bi se kateri izmed dedičev duhovšine poprijel, da tisti tudi pred starejšim do te zadušbine pravico dobí. Če bi se pa pripetilo, da bi Valvazorjeva rodbina, ali pokolenje in ime popolnoma odmerlo, gre ta zadušbina na posestnike midijške grajšine in njih dednike in sicer s to zavezo, da se ima vzderžati duhovnik, kateri bode v kapeli Matere Božje Objiskanja na veke vsaki teden zvesto tri svete meše, kakor tudi v nedeljo presvete Trojice opravljal, evangelj pa v kranjskem jeziku bral; ravno

*) Capodistria.

**) Galleneck.

tako tudi sleherni ponedeljek za mertve Valvazorjeve rodbine, po sabotah pa v čest blažene Gospodove Matere in zraven še tudi vse praznike D. M., naj se že zove njeni god, kakor si koli bodi in tako tudi tiste praznike M. D., ki bi se v prihodnje utemeljili. Kdor vživa to zadušbino, ki zapopada štiri kmetije brez davka; namreč eno v Koprivnici prav tikoma midijškega polja in pa tri druge v Podgorcah v moravški fari, ima dolžnost, iz prihodkov duhovnika oskerbovati. In pri tem ima po zavezi zmiraj neprenehoma, na veke in zvesto ostati.“

„Potem, ko so moj rajniki gospod oče v tej kapeli počitek svojega po kristjansko doveršenega življenja našli, je spadla ta zadušbina moji rajniki gospej materi Ani Marii Valvazorjevi vdovi, rojeni baronki Ravberjevi; po njeni smerti pa mojemu naj starejšemu bratu baronu Karolu Valvazorju. Ker je pa potlej moj naj mlajši brat Volk Jernej Valvazor (sedajni fajmošter in pooblastenec v Žavcu na Štajarskem) mešnik postal, je moj omenjeni starejši brat to zadušbino njemu izročil, in za to zdaj moj mlajši brat oskerbuje to duhovnijo s posebnim duhovnikom.“

O dôbi, ko se je ta zadušbina utemeljila, je bil naš Valvazor nekaj čez devet let star.

3. Je naš Joan Bajkard Valvazor, ki se je 28. majnika 1641 porodil, v svojem rojstnem mestu v Ljubljani v katoliške šole hodil in tako tudi pozneje v Lionu na Francozskem.

4. Priča naš Valvazor sam v svojih knjigah II. del VII. buk. 14. pogl. 470 str., da je po ukazu cesarja Ferdinanda II. od leta 1631 luteranstvo iz kranjskega popol-

noma iztirano bilo, in da je potem takem omenjeno novoverstvo iz cele dežele zginilo. In to se je zgodilo deset let pred rojstvom našega Valvazorja.

5. Le pravoverni katoličan zamore *svetega Metoda*, ki je po krivo razkolništva obdolžen bil, tako goreče zagovarjati, kot naš Valvazor.

Piše namreč, ko omenja sovražni upor zoper sv. Metoda *zavolj slovenske božje službe*, da je ravno visoka učenost sv. škofa zavidanje pri njegovih nasprotnikih obudila; kajti je, pravi Valvazor, osoda vsih, ki Bogu zvesto služijo, da svojih sovražnikov najdejo med tistimi, ki Bogu le z jezikom služijo, ali pa le po svoji nes pameti se togotijo nad službo božjo, pametno vravnano. „Taka se je — sodi naš pisatelj — berž ko ne tudi svetemu, učenemu, zvestemu in marljivemu škofu Metodu godila.“ (VII. Knj. II. Del 5. pogl.) Na dalej Valvazor opisuje sv. Metoda opravičenje v Rimu pri papežu Joanu VIII., ima v svojej knjigi list, ki so ga papež moravskemu knezu Svatopluku pisali, in kakor vidni in naj viši poglavar vesoljne cerkve vso reč poravnali in sv. Metoda vnovič v cerkvenih pravicah poterdili. — Tako pa gotovo le katoliški pisatelj, kateri ve kaj je sv. cerkev in kdo da je rimski škof, pisati zamore, v tem ko je protestantov, posebno Valvazorjeve dobe, navada bila, pero v žolč namakati, kadar so le rimskega papeža omenili.

Če na dalej pogledamo II. del VII. buk. 16. pogl. 423. str. 2. polov., se očitno prepričamo, da se je rimsko-katoliškemu Valvazorju ostudilo pismo spljetsk. ga*) arhi-

*) Spljet ali Splet — Spalato.

diakona Toma, v kateri on svetega očeta papeža namest „Njih svetost“ le na ravnost „gospod papeža“ imenuje.

6. Čisla Valvazor v II. delu VII. buk. 14. pogl. 469. str. 2. polov. nadvojvoda in poznejšega cesarja Ferdinanda II., ki je luterane iz Štajarja, Korotana in Kranje iztiril z pridavkom „Slave vredna glava“, in

7. V ravno omenjenem delu VII. buk. od 668—672 str. govori Valvazor zastran Ljubljanskega kneza - škofa Toma Krena*), ki je bil resnično preblag pastir in negnan borivec svete katoliške vere, prav apostoljšk mož, prav z iskrenimi besedami, ter ga imenuje „škofa blaženega spomina“; in 672. str. 2. polov. pa še pristavlja, da je škof Toma Kren po svoji smerti, kakor on (Valvazor) upanje ima, „večnega zveličanja deležen postal.“

Te kratke čertice bodo vsakega dovelj prepričale, da ni naš Valvazor *nikdar* v luteranske zmote se zapletel bil, kajti ker protestanti sv. meše nimajo in pa vic ne dopusté, čemu bi bila zadužbina Valvazorjevega očeta? Na dalej je Valvazor v Ljubljani jezuitarski učenec bil, in v take šole protestanti niso hodili. Njegovo pravovernost poterdjuje tudi spodobno in resnično opisovanje cesarja Ferdinanda II. in pa ljubljanskega kneza - škofa Toma Krena, — in po tem takem je naš Valvazor od svojega rojstva 1641 noter do natisa svoje „Slave kranjske vojvodine“ leta 1689 moral v katoliški zavezi biti. Živel pa je po izdani omenjeni knjigi nekaj še čez tri leta, kajti je umerl leta 1693 v kerškem mestu na Dolenskem. Mo-

*) Thomas Chrön slavni knez in škof ljubljanski od leta 1598—1630.

goče, da bi bil dunajski dopisavec nekde staknil, da bi bil Valvazor v teh zadnjih treh letih svojega življenja od svete katoliške vere odstopil; pa njegova dolžnost bi bila, tudi pošteno dokazati, kar je terdil; ker se pa to zgodilo ni, je prazno in neveljavno vse govorjenje zastran Valvazorjeve krivovere.

Jos. Kovačič.

PRIGODBE

žalostne in vesele, žalostne in slane v poduk

in svat.

gode, da bi bil dunjaki dobriavec neke stakni, da bi
 bil Valazar v teh zadnjih treh letih svojega življenja
 od avste katoliške vere odstopil; pa njegova dolžnost bi
 bila, tudi posebno dokazati, kar je terjati; ker se pa to
 zgodilo ni, je prazno in neveljavno vse poveljenje zahtev
 Valazarjeve krizovore.

Joe. Kovacic

C.

PRIGODBE

žalostne in vesele, mladim in starim v poduk
in svar.

PRIGODBE

„Blagor človeku, kateri ne hodi po svetovanji hudobnih, in ne postaja na potu grešnikov, in ne sedi na stolu kuge (hudobije); temveč ljubi postavo Gospodovo, ter noč in dan premišljuje njegovo postavo! On je enak drevesu, ki je zasajeno ob potokih, in daje sad ob svojem času; njegovo perje ne odléta, in vae, karkoli počenja, mu gre po sreči.“

(Ps. 1, 1—3.)

I.

Da je le oporoka za čas, za večnost se ne mudi.

Pogovor.

Prijatelj. Dobro jutro gospa, je li res, kar sim ravnokar zvedel in me je gnalo k vam?

Gospa. Žali Bog da je temu tako! Lepa hvala za vašo prijateljsko skerb; tu notri v spavnicu je ubogi moj mož še veliko hujše ga je nocoj po noči napadlo, kot zadnjič.

Pr. Prav zlo vas omilujem; pa upam, da je vendar že boljše.

G. Nekoliko; vender je še vedno tako slab, kakor bi umiral. Velika sreča, da se zdravniki niso mudili; dobro znani in prijatelji smo z njimi, toraj so tudi kar urno došli.

Pr. In kaj pravijo ti?

G. Popraševala sem skerbno, pa nihče mi naravnost in razločno ne pove, kaj in kako. Bojim se le, da bi

mertvoud ne sledil. Ne vem si reva pomagati. Vse sem poskusila in storila, kar sim vedla in znala. O moj Bog kolika nesreča!

Pr. Potolažite se gospa, in zaupajte Njemu, ki ste ga ravno imenovali, on bo in zamore le sam pomagati.

G. Pač v resnici; Njemu sem toraj tudi že vse izročila.

Pr. Prav tako, tedaj ste, ker je bolnik tako slab kakor pravite, gotovo tudi že po duhovna poslali, in preskerbeli, da se je moj ubogi prijatelj spravil z Bogom, in mu tako naklonili naj boljšo tolažbo in pomoč, ki nam jo v zadnji sili le vera in cerkev podati zamore.

G. Tega še scer do zdaj nisem storila, pa prav pogosto sem mu glasno zaklicala in prigovarjala, naj se Bogu izroči, in on mi je pri tem vedno z glavo prikimaval.

Pr. Kako! tedaj še duhoven ni bil pri njem?

G. Dozdaj, kakor sem že rekla, še ne. Gospod fajmošter, ki so zvedli, da je moj mož nevarno zbolel, so se ponudili in ga želeli obiskati, pa poslala sem k njim in jih prosila, da bi za nekatere dneve še poterpeli, da bolniku nekoliko odleže, moj mož je zdaj v resnici prehudo bolen in še preslab za duhovna.

Pr. Ne zamerite gospa, tu ste pač prav nespametno in napačno ravnali. Ali pač veste, da bo bolniku odleglo in da mu bode še boljše; in zraven tega, kako mora gospoda žaliti, da ste mu tako rekoč dohod v hišo prepovedali.

G. Moj Bog! saj gospoda častim in ga spoštujem spodobno, pa mislite si le, kako bi prevzelo mojega moža, ko bi bil nenadoma duhovna v izbi zagledal.

Pr. Saj vendar bolnik g. fajmoštra vsaj po imenu in obrazu pozna, in upam, tudi ve, da so mož izobraženi in toliko prijazni.

G. Tega ne tajim, pa povedati tudi moram, da kar sva v zakonu, se nisva z nobenim duhovnom pečala, nobeden ni k nama v hišo dohajal, razun ako sva ktereга naprosila, da nama je novorojeno dete kerstil domá. Scer nisva imela z nobenim tudi z g. fajmoštrom ne, kake prijaznosti in znanja, in zdaj bi nenadoma imeli k nama v hišo priti brez da bi jih klicali! Tega vender nikakor ne. Moj mož bi znal omedleti in umreti od strahu. Prav dobro se še spominjam, kako se je revež pred pol letom prestrašil, ko je pervikrat zbolel in je notar nenadoma prišel, da bi delal oporoko; koliko smo se trudili in pri-govarjali, da smo ga k temu nagnili.

Pr. Oporoka je tedaj veljavno izdelana.

G. Hvala Bogu, da je. Upam da je nihče ne bo mogel ovreči. Gospod notar naji je pozneje večkrat obiskal in na kako veselico ali igro k nama prišel, in kar je bilo še potreba, se je popravilo in pre naredilo. Tu ni bilo posebne težave. Pa vse drugače je z duhovni; tem moj mož ni bil nikdar poseben prijatelj. Ni bil scer brez vere, in je tudi terdil, da mora vsak človek vero imeti, le za unanje, kakor je rekel, prazne in nepotrebne obrede in ceremonije ni maral.

Pr. Tedaj tudi naj berže že dalj časa ni bil pri spo-vedi. To je pač žalostno, v resnici prav žalostno, tako

lahkomišljeno živeti in zadnjič tudi še brez sv. zakramentov, brez duhovne pomoči svet zapustiti in v neznano večnost iti!

G. Moj Bog! saj še ni umerl. Vi govorite, kakor da bi že ležal na mertvaškem odru, saj je vendar še mogoče, da ozdravi.

P. Prosim gospa, prav me razumite; na smert se pripraviti, se še ne pravi umreti ali smert si priklicati.

G. Saj je Bog neskončno dobrotljiv in usmiljen in nas je vse za nebesa vstvaril; ali mu ne zamore odpustiti tudi brez duhovna?

Pr. Bog je tudi vsegamogočen in mu zamore tudi brez zdravnika in zdravil pomagati. Ako ste tedaj takorurno hiteli zdravnike klicat, kako zamorete od druge strani opravičiti svojo mudljivost?

G. Kako mi prijatelj tercate serce! Ali ne bode mogel duhoven mojemu možu, ako se zadnjič tudi že več ne zave, odvezo podeliti? Saj to, kakor sem enkrat slišala, v sili tudi velja.

Pr. Kako, draga gospa, vi hočete poslednjo silo tako rekoč dočakovati in potem še le za svoje in za zveličanje svojega moža skerbeti?! Kako da ste tako zgodaj skerbeli za oporoko?

G. Bala sem se ravno, da bi pri sodnji ne obveljala, ako bi mož pri izdelovanji bil brez zavednosti.

Pr. Ako je temu tako kar zadeva oporoko za čas ali mar menite, da je drugače kar velja oporoke za večnost in da je enako, ali se uni zave ali ne, ki ima sv.

zakramente prejeti? Nikar, draga gospa, nikar se dalej ne motíte in preskerbite bolniku, ki morebiti že na pragu večnosti stoji, zdaj dokler je morebiti še čas, zadnjo duhovno tolažbo in pomoč. — Naj se bolnik v začetku tudi nekoliko prestraši, tolažba in mir, ki ga bo našel pozneje, ga bode odškodoval obilno. In verh vsega tega, ali ni boljše nekoliko strahu in truda prestati v življenji, kakor brez upanja in pomoči v strahu se zavesti v večnosti? — Vse ste poskusili, pravite, na *eno in pa naj potrebníše, na Boga in na večnost* pa vendar niste mislili in bolnika pustili in mu še celo ubranili naj boljše v takih okoljšinah toliko potrebne duhovne pomoči. Zdaj je bil ubogi premalo, zdaj prehudo za duhovna bolan. Tako še do zdaj nikogar ni bilo k vam in ga po tem takem tudi ne bo. — Storili ste, kar ste vedili in znali! V resnici! toda le — zase! Oporoka je zdelana, vse je pripravljeno in storjeno za čas, za večnost pa nič! Ne zamerite gospa, odkritoserčno besedo: veliki odgovor si nakladate s tem. In verh tega kaj bodo tudi rekli ljudje?

G. V resnici, kaj bodo ljudje govorili!

Pr. Kaj bodo govorili in rekli ljudje, ako ne skerbite, da vaš mož kot katoljški kristjan umerje. In vender: kaj je govorjenje in sodba ljudi memo sodbe v večnosti?

G. Vedno sem želela, hočem in želim, ako sem res tako nesrečna, da mi mož umerje, ga pokopati in spraviti prav spodobno in po keršansko. Spremljevala ga bo duhovšina, in se bodo tudi brale sv. meše.

Pr. Upam, da vendar ne mislite, da bi bilo že zadosti, da je kdo pokopan po katoljško, ako je pa bilo življenje in tudi smert nekatoljška. Naj si g. fajmošter

tudi k zadnjemu trenutku še pridejo, takrat ko že morebiti več kaj pomagati ne bo, in vi potem zavoljo lepšega in zavoljo ljudi v navadnem mrtvaškem listu naznanite, da je ranjki previden z sv. zakramenti v Gospodu zaspal, in da se bodo v tej in uni cerkvi opravljale zanj svete meše; ako tudi ljudje tem besedam verjamejo, večni sodnik takih listov ne sprejema in se za-nje ne zmeni. Kakor serčno vsaj želim, da bi moj bolni prijatelj ozdravil, mi je vendar njegovo dušno ozdravljenje in prihodna osoda še bolj pri seren. Dovolite mi toraj gospa, da se brez zamude podam k g. fajmoštru in jih prosim, da kar urno obišejo in skerbé za bolnika.

Služabnik (ves oplaščen). Prosim gospa, hitite k gospodu, bolj in bolj so slabi; bojim se, da so njih trenutki že štetí.

Gospa. Usmiljeni Bog, ni mogoče! O kako sem nesrečna! Prijatelj prosim, oj tecite po gospoda!

(G. fajmošter berž pritečejo in se podajo k bolniku.)

Gospa (vsa prestrašena in jokaje k g. fajmoštru): O jaz reva uboga; o nesreča in žalost, gospod! že je prepozno — že sem vdova!

G. fajmošter. Da se Bogu usmili! O nespamet človeška, toliko skerbna za čas in minljivost, še bolj neskerbna za večnost. Ne bom vam gospa v prežalostnem stanu, v katerem se znajdete, z očitanjem še bolj tergal serca. Bog naj vas potolaži in bodi ranjkemu milostljiv! Bodi pa tudi ta žalostni prigodek vam in vsem, posebno pa lahkomišljenim in mlačnim kristjanom vaše verste v

resen in svariven poduk in opomin na besede Zveličarja:
„Delajte, dokler je dan, da ne pride noč, ko delati v
ne bo moč!“

M. Smolej.

II.

Lep izgled prave pokore.

(Resnična prigodba.)

Nemški časopis Ph. takole pripoveduje: Neko nedeljo
zmladletka 182. je nek duhoven govoril o preobilni mi-
losti božji. Govoril je posebno unim grešnikom, ki so se
že tako globoko pogreznili v svoje napačne in hudobne
navade, da mislijo: „Ni nam več mogoče znebiti se svo-
jih pregreh, ko bi se njih še tudi tako radi znebili“;
govoril je tudi unim, ki nad milostjo božjo že zdvojiti
hočejo zavolj svojih mnogih in velikih grehov, in pa ma-
lodušno mislijo: „Bog nam noče in tudi nemore več od-

pustiti, ko bi se tudi zares poboljšali.“ Une je prego-varjal, naj svoje napačne in pregrešne navade opustijo, in pa na pomoč božjo zaupajo; druge pa je opominjal, naj se le brez vseh ovinkov spreobrnejo in terdno ve-rujejo, da jim bo milostljivi Bog vse odpustil. H koncu pa je še blizo tako govoril: „Pridi, le pridi, o grešnik, bodi si, kdor hočeš, pridi le v naročje svojega Odrešenika! Vse-gamočen te bo rešil vseh tvojih grehov; on te bo otel iz rok tvojega najhujega sovražnika, peklenškega. Lahko se boš po-boljšal, če le terdno hočeš. Pridi, o grešnik, v naročje svojega Jezusa! On je neskončno milostljiv, in ti bo prizanesel, če le skesanega serca in s terdnim zaupanjem k njemu prideš; da prizanesel ti bo, ko bi tudi tavžentkrat več, kakor dozda, pregrešil. — Pridi tedaj, o grešnik, pridi le in ne obupaj.“

Ko duhoven po opravljeni popoldanski službi božji v senci počiva, da bi si malo odahnil, pride k njemu ne-znan pa lepo oblečen človek. Vidilo se mu je na obrazu, da je bil zelo ginjen, in da se je v svojih persih sam s sebo boril. Stopi pred duhovna, se mu pošteno prikloni in ga prosi, da bi nekoliko časa z njim v hišo stopil; rad bi nekaj imenitnega ž njim govoril. Berž ko v du-hovno sobico prideta, tujec na glas zajoče in spre-go-vori: „Častiti gospod! klicali ste me danes; in glejte, zdaj pridem sicer, pa žalibože prepozno. Jaz sem v tej fari rojen; pišem se J. J. Dosti let je že minulo, odkar sem domačijo zapustil; dosti sveta sem obhodil, in ob vse sem prišel, le samo vera mi je še ostala. Jaz sem eden unih grešnikov, katerim ste danes tako živo v serce segali. Dolgo sem se ustavljal, — tako hudoben sem že — pa

ni bilo mogoče dalje se upirati. Terno sem prepričan, ljubi gospod, sam Bog me je k vam pripeljal, da bi me vi rešili večnega pogubljenja. O pomagajte mi, častiti gospod, pomagajte mi, prosim vas, za božjo voljo.“ — Duhoven ga ogleduje od nog do glave, češ, da se mu v glavi meša; pa tujec to hitro zapazi in pravi: „O nikar se ne bojte, gospod, tukaj — pri tem kaže na čelo — je vse v lepem redu in nič ne manjka; pa tukaj — pokaže na serce — tukaj manjka toliko več. Naj vam le na kratko povem, kako sem od otročjih let noter do zdaj živel.“ In potem je blizo takole pripovedal: Še le štirinajst let star, je že šel po svetu. Prišel je med hudobne pajdaše, ki so ga zapeljali, da je po času vse opustil, kar naša sv. vera zapoveduje, in zdaj je že petnajsto leto minulo, kar je zadnjokrat pri spovedi bil. Mislil si je: „Kaj mi pomaga spoved, ko se tako resnično poboljšati več ne morem.“ Nekoliko let je zdaj služil pri nekem protestantu. Svojemu gospodarju je bil vedno zvest, in zategadel mu ta obljubi svojo edino hčer v zakon, pa pod tem, da k Luterski veri stopi. On brez vsega pomislika v to privoli; pa od une ure ne najde nikjer več miru. Strašno ga je vest pekla; cele noči ni mogel več spati, po dne pa tudi ne več delati. Zapustil je tedaj na tihem vse, nevesto in pohištvo, ki bi ga z nevesto dobil, in šel je drugom kruha si iskat. Snoči je prišel do doma. Kako se je zgodilo, da je domu prišel, sam prav ne ve. Danes je bil pri službi božji, pa le, ker je že tako navada. Milost božja vendar je njegovo serce ganila, in zdaj sam spozna, da ga je le Bog domu pripeljal, da bi se spreobernil in poboljšal. In poboljšati se zdaj hoče iz celega serca.

Tako je tujec na kratko duhovnu pravil. Duhoven ga prav serčno pomiljuje, da bi ga skoz to še bolj poterdil v njegovem sklepu in mu veli za nekoliko dni k spovedi priti, kar je tujec sam iskreno želel. In pa, ljubi moj bravec, kako se je ta tujec spovedal! — Desti tavižent ljudi se je že pri unem duhovnu spovedalo — tako je duhoven sam pravil — pa nobena spoved ga ni tako ganila, kakor spoved unega grešnika. Jokal se je z grešnikom vred; pa te solze so mu tako dobro djale, da bi jih sleden den iz serca rad točil. — Po dokončani spovedi je iz celega serca hvalil ljubega Boga za toliko dobroto. Preserčno pa se je zahvalil tudi spovedniku, in veselega serca je šel domu. — Drugi den gre k sv. obhajilu. Rekel bi skoro, da mu je od prevelikega veselja ves obraz gorel, ko je presveto rešno Telo zavžil. „Da bi pač to bile vidile tiste mlačne duše, je pravil duhoven, tiste mlačne duše, ki ljubezni do Boga ne poznajo, ki ne vejo ceniti prevelike dobrote, da smejo zavživati presveto rešno Telo.“ — Cele ure je po svetem obhajilu spokorjenik hvalil Boga za preveliko milost in dobroto, pa tudi slovesno obečal večno Bogu zvest ostati. H koncu je šel še na grob svojih že umrlih staršev in na ves glas jokaje klical: „Ljubi oče, dobra mati, o veselite se v syetih nebesih! vaš zgubljen malovreden sin je zopet najden! Jezus, najboljši pastir, ga je na svojih ramah k dobrim ovčicam zanesel. Odpustite, ljubi starši, odpustite svojemu skesanemu sinu!“

Preden ko zdaj dalje slišimo, kar se je še zgodilo s tem spokorjenim grešnikom, nekoliko postojmo, in pa premislimo, kaj se iz tega kar je že bilo povedano lahko učimo. — V tem izgledu je za nas mnogo lepih pa tudi zélo važnih naukov.

Prvič: Bog noče smrti grešnikove, temoč da se spokori in da živi. — O neskončna ljubezen in dobrota božja! Pač neizmerno prizanesljiv je Bog! Kako dolgo in milostljivo pričakuje grešnika. On ga išče, hodi za njim in ga kliče zdaj skoz lastno vest, zdaj skoz kakšno nesrečo, drugokrat mu pa skoz pridigarje seže v srce alj pa ga opominja po dobrem prijatelji. Celih petnajst let je imel Bog poterpljenje z tem zgubljenim sinom v tuji deželi. O ljuba tujina! pač marskterega si že ob vero in lepo čednost spravila! Pa saj ravno ni treba v tuje kraje hoditi, tudi v domačiji se lahko spačiš, in še malopridnejši postaneš, kakor pa na tujem. In če ravno doma ne ostaneš petnajst let brez spovedi, pa se vendar lahko skoz petnajst, trideset let in še dalej neveljavno spoveduješ in trdovraten ostaneš. — Kako dolgo, ljubi prijatelji, kako dolgo že ima Bog z nami potrpljenje? koliko let je že minulo, odkar Bog našega spokorjenja čaka? kako dolgo že išče Bog marskterega izmed nas?

Drugič: Ako ne poslušáš, ko te Bog kliče, in ponujene milosti nočeš sprejeti, te bo Bog zapustil in umrl boš v svojih grehah. — Ko bi uni nesrečnik ne bil vbogal, ko ga je nekaj v prsah v domačijo vabilo; ko bi une pridige ne bil slišal in besed duhovnovih ne spolnil: kaj bi se ž njim bilo zgodilo? Vbogaj tedaj, ljubi moj brat, vbogaj rad, kadar te Bog kliče; upotrebuji marljivo ponujeno milost božjo, morebiti da je poslednja, ki ti jo Bog ponuja.

Tretjič: Velika tolažba je za nas katoliške kristjane sv. spoved. — Oj ko bi le grešniki prav spoznali, koliko dobrot po sv. spovedi dobivamo, gotovo bi se je ne bali; gotovo bi je ne črteli. Saj pa se katoličani v šolah po-

dučujejo, kaj nam sv. spoved podeli, odkod potem, da marskterim pozneje do sv. spovedi mrzi? Mislim, da se v tej reči ravno taka godi, kakor se je nemu človeku na ptujem godila: Če se grešni človek noče spokoriti, mu je spoved zmirom strah in groza; če pa se enkrat resnično spreobrniti hoče, mu je spoved že prav ljuba in draga; mu je najboljša tolažba za ranjeno dušo; najbolj zaželeni mir za nemirno vest.

Četrtrič: Iskreno bi naj Boga ljubil, kteremu Bog dosti odpusti. — Mnogokrat se vrnejo veliki grešniki lepo očiščeni iz spovednice, ko drugi svoje male pregrehe pri spovedi le povekšajo. — Pa je tudi gotovo: sv. spoved in sv. obhajilo ti nič kaj ne pomaga, temoč le škoduje, ako vsega tega ne opraviš z iskrenim in vnetim srcem. Pač pogosto bi rad v sedajnih časih marskteri spovednik zaklical: „O da bi pač bil gorek alj pa mrzel; ker si pa le mlačen, te hočem izpljuvati.“ Sploh se ložej spokori mrzel, t. j. velik grešnik, ki svoj grešen in nevaren stan spozna, kakor pa mlačen, t. j. takošen, ki se zmirom le dobrega misli, češ, da pokore ne potrebuje.

To so na kratko nekteri nauki iz gori povedanega, nauki, ki bi si jih pač sleden kristjan, sosebn pa grešni globoko v srce naj zapisal.

Opravil je, kakor si že slišal, občno spoved, in ves vnet za svojega Rešenika je stopil k sv. obhajilu. Potem je prosil duhovna, naj bi mu dopustil, vsaki den za nekoliko časa k njemu priti. In ko duhoven v to privoli, se tujec pošteno poslovi in gre na svoj dom, — Tri dni je minulo, kar je tujec pri sv. obhajilu bil, in še tudi enkrat ni prišel k duhovnu. Četertega dne vendar dobi

duhoven nepričakovan glas, da tujec nevarno bolan leži, in njega k sebi prosi. Duhoven se berž k njemu poda, in v sobico stopivšemu zavpije bolnik na ves glas nasproti: „Častiti gospod! zapojte „Te Deum laudamus“; glejte le, ljubi Bog me hoče domu vzeti.“ — Duhoven mu prigovarja, da se še zdaj to ne bo zgodilo, saj bolezen ni tako nevarna. Tudi vračnik potrdi duhovnovе besede. Pa bolnik si tega ne da dopovedati in pravi: „Terdno sem prepričan, da ne bom več ozdravel. Častiti gospod, prošim vas iz celega serca, dokončajte moje začeto spokorjenje in pomagajte mi, da pravi spokorjenik umerjen. O moj Bog, kako rad umerjem! O da bi mi pač mogoče bilo tavžentkrat umreti zavolj mojih grehov!“ — Za nekoliko dni so vendarle vsi spoznali, da ima bolnik prav, ko pravi, da ne bo več ozdravel. Od dne do dne so ga bolečine huje stiskale, in vidilo se mu je, da je blizu smerti. Ino sleden den je daroval Bogu svoje življenje; in sleden den je poterpežljivejše križe in težave bolečin prenašal; in sleden den je bil bolje vdan v voljo Vsegamogočnega. Tudi zinil ni, da bi se komu pritožil. Če so ga pomilovali, je vsikdar izdahnul in odgovoril: „Moj Bog, če na svoje grešno življenje zmislim, pač zares ni vredno, da omenim, kar terpim. Tavžentkrat sem pekel zaslužil, in kako mi je mogoče Bogu se spodobno zahvaliti, da me tako lagahno in blago kaznuje. O moj Bog, le tukaj me žgij in sekaj; le tukaj mi nalagaj obilo križev in težav, pa le v večnosti mi prizanesi.“ — Tako se je pri bolniku godilo dolge tjedne. Bil je prav za prav živa podoba vsake nadloge in težave, pa tudi vsega občudovanja vreden izgled vsem, ki so ga vidili in poznali. Dostikrat so mislili, zdaj in zdaj bo umerl; mnogokrat so zategavoljo tudi po duhovna poslali, pa vsikdar je du-

hovna pomiloval in pravil: „Pač prav žal mi je, da vas zavolj mene tolikokrat nadlegujejo! Ljubi Bog me še noče. Vernite se, ljubi gospod, le zopet domu in pa le prav goreče za me molite.“ — Pa prišla je vendarle enkrat poslednja ura. Ves hrepenel je bolnik po duhovnu. Pridši duhoven ga najde čisto mirnega na smertni postelji, z merzlim potom politega in globoko dihajočega. Hoteli so mu pot iz obraza brisati, pa tega ni dal storiti in je z umerlim glasom pričujoče zavernil: „Nikarte, saj tudi mojemu Rešeniku nikdo ni čela brisal, ko se je na oljski gori kervavo potil.“ Zdaj mu duhoven z rahlim glasom prigovarja ter pravi: „Ljubi moj, glej, gospod Bog se ti bliža, že je pred durmi! Zveličan je hlapec, katerega gospod pri svojem prihodu bedječega najde!“ Bolnik pa odgovarja rekoč: „Hvala bodi Bogu! O pridi, pridi le o Gospod, in vzemi me k sebi! O Jezus Tebi živim! O Jezus Tebi umerjem! O Jezus....!“ To bila je poslednja beseda, ni mogel dalje govoriti, le križec je še z derhtajočima rokama na blede usta pritisnil in ga zadnjokrat poljubil. Dolgo se je še boril s smertjo, in premagala ga je smert le, da bi je unkraj večno več ne okusil.

Zdaj pa je konec povesti, in zdaj moramo na glas zavpiti: „O dobrota in milost ljubega Boga! O čudovitna moč nebeške milosti!“

Tako, ljubi moj bravec, tako je umerl človek, ki je pred kratkim še bil strašen grešnik — pred kratkim kot zgubljena ovčica blodil po širokem svetu. Da — sirota ovčica! le neskončna milost dobrega in najboljšega pastirja te je otela večne pogube. —

Mi sami nemoremo nič dobrega storiti; le Bog je, kakor sv. Pavl pravi, „vsega dobrega začetek in konec.“

Brez milosti božje se nemore noben grešnik spokoriti; sleden den bi naj tedaj grešnik Boga za to milost prosil. Spokorjenemu grešniku pa je milosti božje tudi treba, da v svoji pokori tudi do konca svojega življenja stanoviten ostane; pa tudi to gnado si mora od Boga sprositi in zaslužiti skoz to, da ž njo pridno dela za zveličanje svoje duše.

Če dobro končaš, se ti pač ni treba bati večnosti.

Te spokorjenik je s prav keršansko smertjo dokončal začeto pokoro.

Njegova pokora sicer ni tako dolgo terpela, kakor njegovo pregrešno življenje, pa ker se je pokoril oestro in resnično, ga je tudi kratka pokora zveličala. — V svoji bolezni je lepo pokazal, da je pravi keršanski spokorjenik. Poterpežljivo je prenašal grenke bolečine; sleden den je Bogu daroval zavolj svojih grehov svojo težavno terpljenje; veselega serca je smerti pričakoval in Boga hvalil; umerl je resnično lepo keršansko, z Bogom ves spokorjen.

Pač lep nauk za nas, kako bi se tudi mi smerti ne smeli bati; kako naj bi tudi mi prav spokorjeni umerli.

Cela povest pa nam pravi, da še tudi toliki grešnik nesme zdvojiti nad milostjo božjo, pa da tudi noben grešnik pokore na dolgo naj ne odlaga.

Juri Pavalec.

III.

Izgled kristianske poterpežljivosti.

Posebna milost božja, velika pa tudi redka sreča je, ako duhovnik celih 50 let v duhovski službi, ali mož in žena v kristianskem zakonu preživita. Zatorej obhajajo duhovniki, katerim je ta sreča dana v 50 letu duhovske službe *drugo novo mešo*, in tudi zakonski *zlato ženitovanje* imajo Bogu v čast in hvalo za vse dobrote, ki so jih prijemali celih 50 let, ktere so srečno v svojem stanu preživeli. — Alj ste pa slišali že tudi o *svetem letu*, ki ga je obhajala bolnica konec svoje petdeset letne bolezni? *Ludvina Etzthaler* (beri Ectaler) se zove terpinka, ki je ravno letos doveršila 50 let neprestane bolezni. Kot deklica 13 let stara zbolila leta 1813., in od tihdob ni več iz postelje vstala, ampak vseskozi je bolana ležala, pa tudi vsa udana v voljo božjo po kristiansko voljno terpela, in letos 7. februarja v *Münstru* na nemškem *petdeseto leto svoje bolezni* prav slovesno obhajala.

V jutru je prišla pobožna duša sv. sakramente; potem se je v bližnji farni cerkvi sv. meša za njo opravila. Po božji službi se snide staro in mlado k zajterku v hiši, kjer je bolnica domá, in ki je bila po njenih družicah prav mično zato okinčana.

Prinesli so ji bili mnogoverstnih darov, in ji vsak po svojem srečo želeli. Popoldne jo obiščejo visoko častiti gosp. biskop (škof); s svojo pastirsko besedo potolažijo ubogo bolnico, jo spodbudijo k stanovitosti v terpljenji; naposled jo blagoslovijo, in ji izročijo zraven svojega lepega darú še v imenu kraljice knjigo „nasledovanja Kristusovega“ prelepo vezano, v katero je bila kraljica z lastno roko zapisala sporočitev in svoje ime, in potem še lep križ s pismom, v katerem kraljica piše, „da naj sveti križ vedno pri postelji bolnice bo v tolažbo v terpljenji in smrti.“ Pridano je bilo tudi precej veliko denarja in „serčen pozdrav ubogej bolnici.“ (Iz časopisa „Vaterland“).

Petdeset let neprestane bolezni, ki jih je že ta kristianska duša poterpljivo prestala, kako dolgo je to! In vendar so tudi te dolge leta pobožni bolnici pretekle; ali pošle jej niso zlate zasluge, marveč lepo krono si je s svojim terpljenjem zaslužila. Kako veselo pojde ta duša v večnost, ker se je tukaj na zemlji s svojim nebeškim ženinom Kristusom popolnoma sklenila! Terpljenje namreč človeka naj berž in naj bolj gotovo z Jezusom sklene; v križu se objameta Zveličar in človeška duša; kajti On sam uči: „Kdor hoče moj učenec biti, naj vzame svoj križ vsak den na se in hodi za menó.“ Luk. 9, 23. Se vč da terpeti človeka boli; ali terpljenje, posebno pa bolezen, je naj krajši in naj gotovši pot v nebеса, ako človek le voljno, iz ljubezni do Boga, ker Bog tako hoče, terpi. Zatorej, keršanski brat, keršanska sestra! ki tukaj na svetu terpljenja imaš, bodi si v bolezni, ali pri zdravem telesu, naj ti bo terpljenje in križ za naj večí milost in usmilenje božje, kakor je to cenila pobožna Ludvina. Bog ti pošilja vsak den križev in težav iz ljubezni do tebe,

naj bi po terpljenji božjemu Sinu, svojemu Zveličarju od dne do dne bolj podoben bil, in tako njega nasledovaje v nebesa prišel.

J. U.

IV.

Boljše je umreti, kakor Boga žaliti.

Iz zgornje Tirolske v spodnjo pelja potnika cesta skozi mesto *Briksno*, kjer se začenja milejši južna sapa, in že vinske tertre in murvine drevesa rodijo. Za uro daleč pod Briksino stoji na sterminski pečini cerkvena samostan (kloštro), *Zeben* po imenu, v katerem imajo pobožne nune svoj mirni stanek. Med Briksino in Zebenom je pa pri cesti pod košatim kostanjem *kerčma* — in v tej hiši je rojen bil *Peter Majer*, verli mož, kakoršnih je malo po svetu.

Bili so tedaj francozki boji, in ko avstrijske vojske ni po sreči izšlo, so bili cesar primorani dovoliti u *premirje* (da za čas vojna potihne), katero je bilo dogovorjeno v mestu *Znojmu*. Vsled sklenjenega premirja je morala naša vojska roke križem deržati, pa tudi vmakniti se iz vsih dežel, ki jih je Napoleon zmogel. To zaslišati našim Tirolcem, ki so bili že večkrat francozem herbet natolkli, zelo težko dene, in trije možje, katerih eden je bil naš kerčmar *Peter*, se snidejo v Brikseni, naj bi se pogovorili, kaj je storiti. Ravno tačas pride v Briksno

pater Haspinger, ki je bil duša tirolskim brambovcem, in po njem oni možje zazvedó, da se *Andrej Hofer*, slavni junak tirolski, zopet pripravlja na boj zoper Francoze. To navduši one tri možake tako, da tudi oni sklenejo in se zaobljubijo, iti v boj za Boga, cesarja in domovino, naj že izteče stvar, kakor si hoče. Ko bi trenil, se vname silni boj po dolinah in planinah.

Med tem, ko se to na Tirolskem godí, so morali cesar celo *mir skleniti* s sovražnikom, tako oslABLJENA je bila tedaj vojna moč avstrijska. Pogodbe miru so se bile v *Požunu* (Presburgu) dogovorile. Po tem takem bi bila junaška Tirolska se morala Francozu podati, kakor je cela Italijanska v njegovi oblasti že bila. To je bila zvestim Tirolcem strašna misel; vsa dežela je žalovala; pa splošna žalost je toljko bolj spodbudila hrabre možake, da so sklenili, bojevati se do zadnjega, in se sovražniku drugače ne podati, razun če jih popolnoma zmore. Junaški *Hofer* zakliče 15. novembra 1809 svoje rojake v boj zoper Francoze, ki so, kakti povodenj, od vsih strani v deželo silili; ali sovražnikov moč bila je prevelika in čez nekoliko tednov je bila Tirolska premagana.

Ker so se Tirolci po sklenjenem miru vnovič bili zoper Francoza vzdignuli, se je posebno pervakom tirolske brambe huda grozila. *Andrej Hofer* je prišel prvi na versto: pod ozidjem Mantove so slavnega junaka vstrelili. Vlovili so bili tudi njegovega bojnega tovarša, kmeta in kerčmarja *Petra Majerja*, in vkovanega v težko železje so peljali v veliki tabor francozkega generala *Baragvaja d' Hilliers*. Vojna sodba ga krivega spozna, ker je po razglašenem miru k boju ljudi spodbujal, in se sam boja

vdeležil. *Peter* je dobro vedel, kaj da ga čaka, da bo namreč sodba poterjena, in on na smert obsojen! Zatorej je, berž ko so ga vjeli, temu svetu slovó dal, in tudi skušal ni zagovarjati se; le eno je sodnike še prosil, da bi mu dovoljeno bilo, od svojih ljubih doma slovó vzeti. Ko njegova žena zve, kaj se je možu zgodilo, pride hitro z osmero otročiči v *Bolzano* (Bozen), ne le moža nesrečnega gledat, ampak sprositi mu milosti; kajti mislila si je, da nije mogoče, moža, ki je cesarju in domovini do smerti zvest, kakti puntarja imeti in ga na smert obsoditi zavolj njegove velike zvestobe.

Častnik (oficir) pred ječo na straži jo pisano gleda in se obreza na njene mile prošnje, kar je ubogi ženi skoraj vse upanje vzelo; in ko pride do ljubega moža, ji ta brez ovinkov očitno pové, da se ničesar dobrega ne nadja. Ali keršanska žena in ljuba mati se tako hitro splášiti ne da, posebno če se je treba za ljubljenega moža in očeta ubogih otročičev potegniti. Spoznala je sicer Petrova žena berž, da je njeni mož po vojnih postavah smerti zapadel; ali vrata do milosti vsakemu človeku odperte stojé, si je mislila sama pri sebi. Kaj tedaj početi? Kako bi zamogla, kakti *kmetica*, ganuti serce francozkega generala? Tako premižljuje uboga žena sem in tje, kar ji naenkrat srečna misel, kakor prijazna lučica v temni noči, v glavi šine, ter ji novo zaupanje da. Živela je namreč v mestu bogata in zeló pobožna gosa, ki je daleč okoli slovela zavolj svoje pobožnosti, radodarnosti in ljubezni ubogih in zapuščenih sirot; bila je blaga vdova *Ana žlahna Giovanelli* (beri: Džiovanéli). Imela je velikih posestev, še več pa lepih dušnih lastnosti, zavolj katerih je vse spoštovalo in ljubilo visoko go-

spo. Za njeno hišo je vsak otrok vedel, na njeno besedo je vsak rad slušal; bila je celemu mestu dobra mati. To je dobro vedel tudi francozki general, in zato je tudi blago gospo in njeno hišo v veliki časti imel.

K tej gospej se toraj poda uboga ženka, poklekne pred njo s svojimi otročiči in jo milo prosi, naj bi, ker toliko premore, pri generalu skoz svojo mogočno priprošnjo njenemu možu za milost prosila. Blaga gospa, ki je že vedla za žalosten stan vjetega moža, je bila že poprej, kakor je nesrečna žena njo prosit prišla, pri generalu prosit milosti za ubogega moža. General dobro vedši da si bodo Francozi z lepim nar poprej serca zmaganih Tirolcev pridobili, je žlahnej gospej obljubil, da hoče sam od sebe milost skazati možu, pa le s to pogodbo: „naj Majer pred vojno sodbo očitno pové, da mu je tedaj, ko se je vnovič bojnega orožja poprijel, neznano bilo, da so bili v Znojmu premirje in v Požunu celo mir sklenuli.“ — To je bila žlahna gospa pri generalu opravila, in to naznani sedaj nesrečni ženi, ki se je pred njo milo jokala; dobrega serca kakor je bila gospa, še dostavi, da hoče ona sama to veselo novico vjetemu možu v ječo nesti. Vkupej tedaj hitite z ženo do ječe, in možu se ves obraz veselja zabliši, ko nju zagleda. Ko pa zasliši pogodbe svojega rešenja, mu obraz hipoma otemni in vpričo vsih spregovori leté besede, ki so njegovo pravdo berž določile: „*Pogodbe, po kateri bi se smerti rešil, dopolniti nikakor ne morem. Vedel sim, da je mir sklenjen, in ravno zato sim za orožje zgrabil, da poskusim zadnjo srečo, preden se sovražniku podamo. Vsigdar v svojem življenji sim resnico ljubil in božjim zapovedam zvest bil, in po lažeh si življenja odkupil nikdar ne bom.* — Za toliko

bolj gotovo, mislim, bo tudi Bog vas varoval in blagroval!" — Bile so poslednje besede verlega junaka in pravega kristjana. V 24 urah potem so francozke krogle junaško serce tega moža zamorile.

Koliko je takih možev den denešnji po svetu? Malo malo, kakor belih vran! Ni treba, da ljudem za kožo gre, ali da jim velika časna nesreča proti; zadosti je marsikteremu mali dobiček, ki se mu ponuja, piškovo in kratko veselje, ki se mu smeje, da zastavi dušo in nebesa in greši, čeravno *ve*, da je greh, *har govori in dela!* Kaj bi bilo blagemu Petru pomagalo, ko bi si bil po laži življenje otel; in kaj pomaga tebi, ako laži prodavaš, po lažéh in goljufiji si iz vsake zaderge verzale iščeš? Sicer si morebiti pomoreš, ali grešiš *zoper Boga!* In ktera zguba je veči: *časna ali večna?* Kaj te bo v *večnosti* bolj veselilo: da si po grešnih potih za malo časa si pomagal, ali pa, da si se *varoval* in rajši malič kaj preterpel? — Nikar se tudi ne izgovarjaj, rekoč: „sej se vsakokrat potem spovem, če goljufam ali lažem.“ Take spovedi, po katerih človek spet dela, kakor poprej, so ravno toliko vredne, kot raztergani podplati v mokroti. — Uči se toraj od verlega Petra: *greha se bolj bati kot same smerti!* Pomisli, kadar te skušnjava v greh mika, besedo Gospodovo: „Kaj pomaga človeku, ako si ves svet pridobi, na svoji duši pa kvar ima!“

D.

Prilike in basni,

ali

zlate jogode v srebernih posodah.

„Kar je nevidljivega na Bogu, se od stvarjenja svetá sem po tem, kar je stvarjenega spozna in vidi, tudi njegova večna moč in Božestvo.“ (Rimlj. 1. 20.)

I.

Ave Maria.

(Prilika.)

Neki pobožen puščavnik, *Kristofor* po imenu, je posebno rad Marijo častil, in tako lepo in prijazno, kakti otrok s svojo materjo, z Marijo v molitvah se pogovarjal. V jutru, ko se je zbudil, je bila nja prva beseda: „Ave Marija, zdravo Marija;“ pred slehernim delom, v vsakej potrebi je tekal k Marii in jo pozdravljal rekoč: „Ave Marija, zdravo Marija!“ — Edini tovarš puščavnikov in vsakdenjski družej pri pičlem kosilcu je bila ljuba ptičica — *škorec*, ki se je bil naučil prav lepo spevati besedi: Ave Marija, kar je puščavniku neizrekljivo veselje delalo. Od sedaj se čuje v majhni hišici velikokrat angelska pesmica; naj sta bila vesela ali otožna, vselej sta „Zdravo Marijo!“ nebeškej kraljici prepevala. Tak živita dolgo vkupej, složna in zadovoljna, dokler si enkrat ptičica zrajta, kako lepo in veselo da je, po drevesih od veje do veje skakljati, iz enega loga v drugega pod milim nebom leteti, po širokem svetu prosto živeti. Škorec se dolgo ne mudí; skoz vrata se vkrade in odleti. Ves vesel preljube prostosti prepeva ptiček lepo, kakor še nikolj poprej, svojo navadno pesmico: Ave Marija, in skakljáje od vejce do vejce vedno ponavlja pesmico svojo. Puščavniku pa milo dene pri srcu za ptička, kterega se je bil že toljko privadil in kateri je njega s

svojo ljubljeno pesmico toljkokrat k molitvi spodbudil. Toraj gre za njim, ga sledi od drevesa do drevesa; ali vse zastonj, ptiček peva je milo pesmico vedno dalej in dalej leti, dokler se naposled visoko pod nebo povzdigne in kakor za slovo slednjokrat Ave Marija zapôje. Pa glej, v tem hipu se jastreb izpod oblakov na škorca zažene, ga zgrabi s svojimi ostrimi kremplji; ptiček pa v smrtnem strahu zavpije: Ave Marija! — Jastreb se splaši nad čudežnim glasom in škorca hipoma spusti, in škorec naravnoč k puščavniku prileti, ter si od slej prostosti več ne želi. —

Mična prilika tebe kristjan uči, da se pod Mariinim varstvom naj bolj varno živi. Bodi si v telesnih ali dušnih nevarnostih, te Marija peklenskega jastreba, kateri vedno na tebe preži, varvala bo, ako si le tudi ti njen zvesti otrok, ter jo po otročje ljubiš in vsak den svojega življenja lepo častiš. Naj bi pa celó lahko svojo nebeško mater častil in njenega milega varstva yreden bil, se ti podaje tukaj

za naveržek

prelepa molitvica Mariji v čast. Sedanji papež, sv. oče Pij IX. so namreč s sklepom od 5. avgusta 1851. popolne odpustke za vsak mesec podelili tistim, kateri vsak den zvesto in pobožno molijo sledečo molitvico:

„O moja Gospa, o Mati moja! tebi se za vsem darujem; in naj bi svojo vdanost do tebe skazal, posvečujem ti dnes svoje oči, svoje ušesa, svoj jezik, vse kar sim in imam. — In ker sim ves tvoj, o Mati mila, varuj in brani mene kot svojo lastno stvar.“ Amen.

Moč te molitve se je posebno skazala pri nekem rimskem mladenču, ki je bil v pregrehe nečistosti hudo zapleten. Moder spovednik mu podajo to molitvico za brambo, in glej čudo! mladeneč se tako spreoberne, da več grešil ni, čeravno je v velikih nevarnostih in v hudih skušnjavah še gostokrat bil. — Moli tedaj zvesto tudi ti, ki to bereš, mogočno molitvico Mariji v čast, in ona svojega otroka zapustila ne bo. „*Marija pozna dobro vse one, ki njo ljubijo*“ — uči sv. Bernard — *je pa tudi pomočnica vsim, ki njo na pomoč kličejo, ako le svoje serce greha očistijo in pregrešne zveze raztergajo.*“ — To se vè da storiti moraš, kajti Marija čudežev nad tebo delala ne bode; ali varvala te gotovo bo, če si boš tudi ti resno prizadeval, greha se ogibati. Kdor hoče, da mu Marija roko podá, mora tudi *svojo roko* stegnuti in varvati se.

J. U.

II.

Sekira in les.

(V a l a š k a.)

Vsaka stvarica ima svoj začetek, in tako je tudi sekira v začetku brez toporiša bila. V tistih časih gre neki Vlah v les, derva sekat; ker je pa le sekiro brez toporiša imel, se ni drevju velika škoda godila. Ko drevesa mlade sekiro zagledajo, jih strah in grôza spreleti in vse otožne gredo k staremu, na samem stoječemu hrastu (dobu), ter mu potožijo svojo britkost. Na to stari oča dob svoj glas povzdigne in govori: „Jeli ktero zmed nas sekiri pomaga?“ „Nobeno ne“ — se oglasio drevesa, „sekira sama je u močevi roki.“ — „Dobro“ — odverne stari dob — „le bodite brez skerbi in idite vsako na svoj kraj, nevarnosti nobene za nas ni.“ — Kmalo potem si Vlah toporiše iznajde, sekiro nasadi in veselo jo maha v les in začne z vso močjo po lesu sekati. Ko mlade drevesa hruš in tresk po gojzdu zaslišijo, se berž k staremu dobu podajo. Spet jih sivi dob popraša, ali ktero zmed njih sekiri pomaga. „Oj da bi tako ne“ — odgovorijo drevesa, „eno naše verste se je zvezalo s sekiro!“

Sivi starček zdaj žalostno zavpije: „Joj in gorje nam, zdaj bo huda za nas, eno za drugim bo padlo pod sekiro!“ —

Taka je z nami Slovenci. Vsak drugi národ, bodi si nemški, madjarski ali talianski, je le *sekira brez topo-*

riša za nas, toporiše, smo jim dali sami v roke, kajti nar hujši zatiravci naših narodnih pravic so ravno potujčeni Slovenci, nemškutarji, madjaroni in lahoni. Naj bi se toporiša vse zlomile, bi veliko ne zdali vdarci sekire.

J. U.

III.

Tako svet plačuje!

Iz Češkega poslovenjeno.

Nesel je nekda j seljan drva iz lesa, in hoté si odpočiti vrže drva na tla in se posadi na kamen. V tem zasliši ne daleč iz jame stok in jok: „Oj človeče! smili se odvali kamen, da ne poginem, osvobodí me, jaz ti plačam kakor naj bolje svet plačuje.“ Človek odvali kamen, iz jame pa izleze velik gad, zvi je se v svitek vzpne se kvišku in pravi: „Vedi človeče! jaz sem Jeza, pripravi se umreti moraš.“ Človek se zlo prestraši in jokaje očita gadu nehvaležnost: „Ali me nisi klical na pomoč? Mar ti nisem otel življenja?“ „Res je, reče gad, pa jaz ne delam drugega kakor sem ti obljubil, to je: tako te plačati, kakor svet plačuje.“ H koncu se zjedinita v tem, naj to pravdo drugi razsodijo, in kar sodnik izreče, pri tem da ostane. Gresta vkup sodnika iskat in najdeta na nekem mestu starega k plotu pritvezenega psa. „Kako

se imaš zvesti hišni čuvaj?“ „Kakor vidita.“ — „Bodi tako dober in razsodi med nama, pravdo imava med seboj.“ In seljan mu začne pripovedovati celo svojo prigodbo. „Takoli je tedaj to bilo?“ prasha pes na to gada. „Tako“ odgovori gad! — „Človeče! reče pes, umreti moraš, kajti svet res tako plačuje. Ko sem bil še mlad, bil sem ljubljenelec gospoda svojega, brez mene ni bilo lova, jaz sem napolnjeval gospodu kuhinjo z divjačino, hodil je v lesičjih in volčjih kožuhih, ktere sem mu jaz nalovil. Verh tega sem mu varoval hram tatov, gospod me je imel rad, ponujali so mu za me kočijo z konji vred, pa me ni predal. Ali zdaj ko sem že star in slaboten, ko tekati in se skoro gibati več ne morem, zdaj so me pripeljali sem in pritvezli k plotu, da me konjederec ubije. Tako glej svet plačuje!“

Ubogi kmetič videč zgubljeno pravdo, prosi tovarša, da bi si še drugega sodnika poiskala in gad je v to privolil. In šla sta vkup po šumah in lesovju in našla na nekem mestu starega, revnega konja, visela mu je glava k tlom, ledje mu je bilo vpalo kakor deska in obadi so mu celo truplo pokrivali ščipajoči ga, ki še toliko moči ni imel, da bi je odgnal. „Kako se imaš zlahtna žival?“ — „Kakor vidita.“ — In prosila sta ga naj med njima razsodi, pridevša še, da je kmetič že pri enem sodniku pravdo zgubil. Konj njuno pravdo potrpežljivo poslušajoč je dal tudi gadu prav, rekši, da svet tako plačuje. „Ko sem bil mlad, je pravil, sem znal vsakojake lepe reči. Ko so me iz hleva pripeljali, so se mi vsi gostje čudili. Razum tega pa sem nosil gospoda v boje in enkrat sem mu z svojo hitrostjo ohranil življenje in mu k slavi pripomogel. Zato sta mi pa takrat tudi dva človeka stregla,

dvakrat na dan me česala in naj boljši oves in seno mi pokladala. V hlevu mojim je bilo kakor v izbi, po letu, da bi me obadi ne pikali so me pokrivali z mrežo in gospod bi me ne bil dal za pol vasi ne. Ko sem pa ostarel, so me morili z gladom, še slame mi niso privoščili, konečno pa me semkaj na poseko izolekli, da bi me volk zadavil.“ — „Kaj hočeš še zdaj človeče,“ popraša gad. Ali kmetič ga zopet še enkrat prosi, da bi šla k tretjemu pa zadnjemu sodniku. Gresta in poleg lesa beži lesijak. „Hej gospod lesijak! počajte in razsodite med nama, imava pravdo in že pri dveh sodnikih je zgubljena.“ Lesijak zvita glava zaslišavši oba zamežurkne po strani in pošepeta seljanu: „Daš mi li vse svoje kokoši, pomagam ti iz zadrege?“ „Kaj kokoši, še gosi ti dam in če treba ves svoj imetek.“ Lesijak vzame na se obraz nepristranega sodnika in je djal: „Ta razpor je zlo važen, kajti gre za življenje in smrt. Prvi sodniki so lahkomišelnost sodili. Drugod kde se ta pravda ne da razsoditi, kakor na onem mestu, na katerem se je pripetila, moramo tje, tamkaj se najde, ktera stranka ima prav.“ — Ko so pa na to nesrečno mesto prišli, je djal lesijak, da je treba to reč vzeti od početka: „Ti človek posadi se na kamen, kder si poprej sedel, ti pa gad vlezi zopet v jamo, kder si bil.“ Ko sta oba to bila storila in gad se zvil v jamo, mežurkne lesijak človeku: „Zdaj pa le urno privali kamen!“ in človek si tega ni dal dvakrat veleti. Zahvaljeval se je lesijaku za rešenje iz gotove smrti; lesijak pa reče: „Ali ne pozabi kokoši, zjutra pred dnem pridem k tebi v gostije.“

Kmetič prihiti domu ves vesel kakor iznova naroden, začne pripovedovati, kaj se mu je primerilo, poveljuje

lesijakovo modrost, in k zadnjemu še pridene da mu je zato obljubil vse kokoši in da zjutra pred dnem pride po nje. Žena je bila sicer vesela, da ji mož ni poginil ali žal ji je tudi za kokoši. Drugega jutra rano stopi žena k oknu in videča prihajajočega lesijaka po dvoru in se v okno ozerajočega pokliče moža in mu reče.: „Slišiš stari! tu pod oknom se je od nekod vzel lesijak.“ — „Ej! to je ja ta, ki me je rešil, prišel je po kokoši.“ — „Pač bi morala biti nespametna, če bi mu kokoši dajala, hvala Bogu, da si le ti zdrav! vzemi puško in vstrelj lesijaka, potegneš še nekoliko petic za kožuh.“

Človek posluhne ženo, vzeme puško in skoz okno sproži na lesijaka. Umiraje je žalostno zavpil: „Tako glej svet plačuje!“

Majcinger.

IV.

Hudobni copernik.

Alegorija.

Bil je mogočen, mogočen kralj. Imel je veliko kraljevstvo in v svojih deželah vsakojakih podložnikov. Bilo je tu knezov in gospodov, grofov in ministrov, vojskovodij in sodnikov, kupcev, obrtnikov, mestijanov in kmetov vseh naj več pa siromakov in revežev, kateri so si z delom svojih rok vsakdanji kruh služili in katerih celo premoženje ni imelo daljšega pota hoditi, kakor iz rok do ust.

Bili so sploh ljudje, o katerih pregovor pravi, če kateri na drevo spleza, da nima nič več na zemlji iskati.

Kralj pa takole pri sebi govori: „V mojem kraljevstvu je vse prav lepo in dobro, vsakdo bodi bogat ali reven je preskrbljen. Res da bogatinci in imenitniki bolje jedo, večje hiše imajo in dražja oblačila nosijo, pa imajo zato tudi več sopernosti in jezevanja nekdanj pa še ostrejši sodbo pred božjim sodnikom, zato imajo več nepokojnih noči in slab želodec, ki malokaj prenese. Zalezujejo je vsakojake bolezni, jih trga in bode, jih kolje in krči na nogah in rokah, česar revež večidel le malo pozna. Revežu je veselo srce, zdrava duša, mraza in vročine vaju oboje lahko prenaša. Kar povžije mu dobro tekne, njegovi otroci so čvrsti in zdravi, ličica so jim vkljub črnemu kruhu in žgancem bolj rudeča, kakor bogatincem in imenitnežem.“

Vse pa kar je kralj govoril, je bilo tudi resnica. Vse ljudstvo je bilo srečno in zadovoljno. Vsakter je imel svoje veselje in radovanje, in če je siromak kraljivega svetovavca ali kterege drugega te baže ugledal, kako je po polju sem ter tje begal in tekal, se sprehajal in pot brisal, si je mislil: pač je ta danas kaj boljšega od tebe južinal, ali zdaj mora pa po polju sem ter tje tekati, da mu želodec pečene piške po sili prekuha. Gospod pa revnega dervarja suh kruhek k večerji povživa-jočega videč, si je mislil: pač ima ta težko delo, se dosti pobija in vkvarja, pa kaj bi vender dati hotel, ako bi kos erženega kruha z takole zadovoljno sljo pojesti mogel.

Kralj se poda v tuje kraje na pot. Na kraljevstvinu meji pa je prebival zlo hudoben copernik. Sovražil je kralja iz celega serca, noč in dan tuhtal in mislil, kako

bi mu mogel kako škodo napraviti. Slednič je sklenil, se vzdigniti proti siromakom in revežem, kajti bili so večje število kraljevih podložnikov. Naj bolj ga je pa grizla sreča in zadovoljnost celega ljudstva. Ko je toraj bil kralj odpotoval, pozove copernik hudobnega duha k sebi, ki mu je bil služebnik, rekši: „Napravi se in podaj se tje v kraljeve dežele, obišči hiše in kočice revežev in siromakov, in kamorkoli prideš, vzemi ljudem mir in spravo, zadovoljnost in zdravje, veselo serce in rahlo spanje.“

Hudobni duh se napravi in jo kaj zvito prične. Kamor le pride, briše z eno roko ljudem zdravje iz rudečih lic, z drugo pa je namaže z neko vmazano, nezdravo, rudečljasto rujavino, mesto krepčivnega spanja od devetih zvečer do treh ali štirih zjutra jim je dal že po dne nekakšno zaspano omotico polno nečistih in poželjivih obrazov. Spravil je iz ljudi maslo, slanino, klobase in druge zdrave prigriske; namestil pa jih je z težkim grahovim kruhom in z nekim bi mislil prijetnim žegetanjem in pečenjem po gerlu in želodec, ki pa ni dajalo nobene moči. Za zdravo telo jim je dal ozek, ves nagušen, zgerban želodec, ki jedl ni več prekuhoval. Potem takem zdaj tudi siromak ni več imel boljšega in zdravejšega želodca od imenitne gospode, zraven pa vender ne pečenih pišet, ne sladkih tort na mizi, ne časa po južini nekoliko pospavaje si odpočiti. Kder sta se poprej mož in žena lepo zastopila, v miru in spravi živela, tje je poslal razpor in prepir. Pričelo se je preklinjanje, divje zmirjanje, pretepanje in sem ter tje celo pobj. Pri vsem tem se je pa ljudem v lice kaj nedolžno obnašal in vsigdar imel izgorov pripravljenih, da bi ga nikdo ne zapazil, da je le

on vir in studenec vseh teh rev in nadlog. V kratkem času je bil po vseh hišah in kočah doma, povsod so ga radi imeli, kajti bil je širokousten in kratkočasen tovarš. Pri boljših prijateljih in znancih je tudi nesramne vma-zane klafarije počenjal, in kmalu so se jih ljudje privadili in veselje nad njimi imeli.

Kralj vernovši se, povzdigne svoje oči, pogleda po kraljevstvu in se milo milo razjoka. Pristopijo vojskovodije in vojaki: „Naj se napravimo in vdarimo na sovražnika, da ga preženemo iz dežele.“

Kralj jim pa govori: „Ljudstvo moje me ne pozna več, sovražnik mu je zaslepil oči, serce mu od mene odvern timer, ako idete tje, sovezalo se bode s sovražnikom in se vam zoperstavilo.“

Na to mu odgovoré vojaki: „Naj se vzdignemo, če bi jih bilo kakor peska na morskem pobrežju, pobili jih bomo.“

„To ni skerb in žalost moja, da bi jih ne premagal, ali to me boli, da se moram proti svojemu ljudstvu vzdigniti in je vdariti z ostrostijo meča, da nobeden ne uide.“

Prašate prijatelji, kaj ta prispodoba pomeni. Tedaj kdor ima ušesa da sliši, naj posluša: „Kralj je Bog, kraljestvo jegovo pa svet, ljudstvo vi, copernik pa hudič in pomagač jegov: žganje! Kderkoli žganje vlada, tam se hudiču namestu Bogu služi, preklinja namestu moli zmirja namestu blagoslavlja. Ali Gospod pride na sodbo in sodil bode oistro sodbo, ktero žganjarji že na čelu zapisano nosijo: „Pijanci in nečistneži ne posedejo božjega kraljestva.“

Majcinger.

V.

Dve topolki (ali bela jagneda).

Na grobji*) je topolka stala;

Nje sestra pa, ponižna vsa

Kraj hladnega potoka bla.

Topolka z grobja sestri djala:

„Žlahnejega sim jes lesá!

Kak skerbno mene varjejo,

Me čedijo, zalivajo;

Se meni clo odkrivajo,

Ko molit semkej pridejo.“

„Oj sestrice! kaj hvališ se?“

Topol kraj vode govori.

„Glej, zemlja sveta te redí, —

Le *njo* čislajo — *tebe* ne.

Ko bi kraj vode zrasla bila,

Se svet na te oziral nebi;

Pa lepši kraj so dali tebi:

Vso čast ti daje le gomila!“

Glej, taka se godí po svetu.

Ošabnež rad se povzdiguje,

Ubožčeka pa zasmehuje,

Ker manj dobil je po očetu,

*) Pokopališče = grobje.

Kot on, ki zdaj se napihuje.
 Povej, ošabnež, kaj imaš,
 Da se nad vbožčeka vzdiguješ?
Od Bogu pride, da ti sluješ,
In revež nosi borni plaš.

J. U.

VI.

Smreka in červ.

Smreka večletna v gošavi je stala,
 Zrasla velika je ino prezala,
 Visoko od drugih drev čelo derži.
 Mejnše v napuhu od se zasmehuje,
 Norca z njih dela se in zaničuje,
 Misli, da kos ji nobena stvar ni.

Ni je pomislila svoje slabosti,
 Ker napuh oče je gerde norosti,
 On njo premotil je, zmešal glavó!
 Glavi napuhnjeni vse je preslabo,
 Dokler ne zverne v sramotno še grabo,
 Takrat je joj — alj prepozno je to!

Červek prileze, na smreko skobaca
 Gobček po skorji si gladi, obrača,
 Dokler na žilico pravo zgodi,

Tamkaj zapičil je ostre čelusti
 Ni je odmaknil več strupenih usti
 Dokler ne oveni in se usuši.

Tak se prijatelj zna tebi zgoditi,
 Toraj napuhnjen, gizdav ne smeš biti,
 Bodi ponižnega vselej sereá,
 Smerten červ zdravja podjeda korenje,
 Bog pa enkrat bo 'mel z tebo vsmiljenje,
 Če te ponižnost pred njega pelja.

Fr. Šrol.

VII.

Žaba in kača.

Z mlake žaba se izvleče,
 In na tihem k sebi reče:
 Čem na solncu se ogret',
 Bom si kožuh posušila,
 Potler voda bolj bo mila,
 Ko povernem v njo se spet.

Herbet k solncu ves oberne,
 Noge pa pod se podgerne,
 Da, če treba, skočit' zna.
 Z očmi seka — pogleduje,
 Se življenja vsa raduje,
 Kar njoj treba, vsega 'ma.

Zdaj priplavala je reca
 Žabo vgladne, vsa je žgeča
 Od zelenja, njo dobit'; —
 Klun pobrusi in zazija
 Ko neznana strašna zmija
 Kda če južno ulovit'.

Žaba, ki je to spoznala,
 Ne je dolže tam ostala,
 Se podurnila v vodó.
 Reca hudo se jezila,
 Lačna slinc je cedila,
 Ter se vernila domó.

Žaba 'z blata glavo izcuka,
 Tiho 'z vodice poluka,
 Gre na solnce spet se gret'; —
 Jaderno prot' suhem' plava,
 Srečna, da je le še zdrava,
 Z vode v travco skoči spet.

'Z šara k suhem dalje plazi,
 Njo nevarnost prejšna mrazi,
 Misli zdaj bolj varno bo. —
 Alj kda čuti se brez straha,
 Kača z trave z glavo zmaha,
 In njo čapne za bedro.

Zdaj siročce joče, prosi
 Kača pa njo vleče, nosi,
 Brez smiljenja, da je joj! —

Vse je proč, nič ne pomaga,
Kača stisne jo in zmaga,
Mertvo je požerla koj.

Človek žabi je podoben,
Malopriden in hudoben,
Če nevarnost ne beži:
Kača z pekla bo objela
V grehu njega vsa vesela, —
Še kaj huj'ga se ti zdi?

Fr. Šrol.

VIII.

Smert in bogatec.

Smert je po svetu grozno morila,
Klala je stare, mlade ljudi,
Vsa že kervava — strašna je bila,
Slednič bogatcu se oglasi.

Dober večer! je djala nad pragom,
Skopec — bogatnež z meno boš šel,
Kaj boš počel zdaj z vsem svojim blagom,
Ki si do zdaj za Boga ga 'mel?

„Oj smert ljubljena, draga in mila“,
Tak je bogatec klical na glas,
„Dnes mi boš vender prizanesila,
Zato ponižno prosim te jaz.“

„Vzemi vso blago, alj si preberi,
Kaj se ti kolj naj lepšega zdí,
Vsega čem dati v obilni ti meri,
Ali le s koso zanesi mi!“

Smert pau e sliši prošnje besede,
Tudi njoj mar ni za vse blago.
Lica erdeče, suhe alj blede
Vse ji enako prijetne so.

Z koso zamahne in zacvengeče,
Mertev bogatec na tleh leži,
Smert se nasmeja, mertvemu reče:
„Alj ti še škrinja z blagom diši?“

Toraj, o človek! skerb' za zaklade,
Kterih tud smert ti vzela ne bó.
Varuj se grešne strasti, navade,
Ona pokuži dušo — telo.

Fr. Šrol.

IX.

Ubožec v nebesih.

Ubogi kmetič se nebeškim vratam bliža, ko vi-
di, da jih ravno sv. Peter bogatemu gospodu odpira, pa
jih urno zopet zapre. Pohlevno tudi kmetič poterka, pa
rad poterpi, ko zasliši, kako se vse nebesa nad prihodom
bogatega gospoda veselé, kako angeli na glas pojejo, na

nebeške pišali piskajo in z naj večimi zvonovi prelepo in vbrano zvone.

Ko muzika pojenja, kmetič še enkrat rahlo poterka, urno tudi sv. Peter pride in ga kaj prijazno v nebesa spusti. Ubogi kmetič si priprosto misli: Meni se je na zemlji le malo zvonilo, muzike pa pri pogrebu celo ni bilo, gotovo mi bodo angeljci toliko lepši tukaj zapeli in tudi z velikim zvonom pozvonili. Pa zmotil se je. — Vsi nebeščani so ga sicer prijazno sprejeli, angeli mu celó naprot hiteli, ali niso mu ne zapiskali, ne zapeli, tudi ne zazvonili. Kmetič se ne more zderžati sv. Petru svojega začudenja razodeti. „Kako je to, da pri mojem prihodu angeli niso ne zvonili ne peli, — kakor so pri bogatincu tak urno začeli, — skoraj skoraj se mi zdi, da kakor na zemlji tudi v nebesih pravice ni.“

Sv. Peter se mu prijazno nasmehlja in mu takole odgovori: „Nikar se ne čudi, predragi brat! je že navada angelov taka; tudi ti si nam prav ljubi svat, in enako veselje pripravljeno čaka tebe kakor bogatinca; le pišali in zvonovi molčijo. Glej: prehitro bi se zvonovi izbrusili, tudi angeli bi poslednjič opešali; zakaj hvala Bogu, takim ubožcem, kakor si ti, den na den vrata odpiram, ali vsakih sto let se komaj enkrat angelom veselica pri-godi, da tudi bogatina pri nebeških vratah zagledajo.“

K.

Rako si učitelj splošnovanje pri otrocih zadati?

E.

Ogledalo za šolo in domačo rejo otrok.

„Kdor sprejme kterega takega otroka v mojem imenu, mene sprejme. Kdor pa pohujša kterega teh malih, kteri v mene veruje, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesel mlinsek kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja.“ (Mat. 18, 5—6.)

I.

Kako si učitelj spoštovanje pri otrocih zadobi?

Kdor dobro sluje, lahko in uspešno posluje; naj več pa učitelj opravi, ako si vé spoštovanje pri šolskeji mladini zadobiti in si ga ohraniti. Veliko rajši in z večjo pazljivostjo otroci učitelja *poslušajo*, ktereja ljubijo in spoštujejo, kakor pa človeka, za ktereja ne marajo ali pred kterim se jim celó gnjusi; učitelj, ki ga otroci v časti imajo, tudi več *opravi* s svojim podukom, laglje otroka ravna in otrok se mu rajši podá. Naj si hlali ali graja, ena beseda iz njegovih ust bolj otroško serce gane in ga k dobremu nagne, kakor vse razsajanje, kreganje in tepenje družega, ki ga otroci ne spoštujejo. Ako dete svojega učitelja spoštuje, mu je *celó vdano*, kakti ljubemu očetu, in torej se varuje vsega, kar bi njemu ne dopadlo ali ga žalilo. Blagor takemu možu; njemu je šola prijazna hišica, v kteri vsak den veliko veselje uživa, ki mu slajša sicer težavno učiteljsko službo, mu pa tudi jasno spričuje, *da je mož na pravem mestu*, in da mu pomaga blagoslov božji! —

Kako žalosten stan pa ima nasproti učitelj, ki si spoštovanja pri otrocih zadobiti ne vé! Za njega je šola pusto, kamnato polje, na kterem mu ne rase druga, kot ternje in osat jeze in nevolje, toraj tudi le zato, ker je

primoran vsled nastopljene službe, v šolo hodi — prazno slamo mlatit. Težko tak učitelj otroke k pazljivosti *prisili*; eni, ki se njegove jeze bojé, so tiho, dokler se jim šiba grozi; drugi pa, ki so bolj malopridni, katerih je v vsakej šoli zadosti, v nekterih še večina vsih, učitelju nalašč naganjajo in se njegovega gromenja toljko manj bojé, ker vsako uro v šoli gromi. In tako je zares pomilovanja vreden učitelj, ki ga otroci ne ljubijo in ne spoštujejo, vsred njih kakor čuk po dne med drobnimi pticicami. Njegov *poduk* ravno toljko zda, kakor da vodo s sitom zajemaš; otroci ga ne slušajo (ubogajo), in ker ga ne slušajo, rasejo pod njegovo roko kakor divjaki brez modrosti in milosti, sebi in ubogemu učitelju v naj veči škodo. — Vsak, kdor z otroci v šoli opraviti ima, bodi si učitelj ali kateket, bo resnico tega, kar je dozda rečeno, iz lastne skušnje poterdil. Praša se tedaj, *po kakem načinu si učitelj spoštovanje in zaupanje svojih učencev zadobi*? Od kod vendar pride, da to marsikteremu školniku čisto lahko po sreči izide, drugemu pa ne pri vsem prizadevanji njegovem?

To razložiti je ravno namen tega sestavka; da se pa ova prevažna stvar vsestrano dobro premisli, je treba naj poprej pogledati v *dušoslovje* otrok, to je: kakošnega duha, serca in nagnjenja so otroci, je potreba pred vsem znati; potem bomo lahko razsodili: *ktero vedenje od strani učitelja je otrokom primerno*, da si z njim spoštovanje pri otrocih pridobi, in *ktero je otroški naravi nasprotno*.

I.

Otroška narava, ali posebnosti otroških let.

Otrok ima poseben značaj; drugačen je človek v otroških letih, drugačen kot mladenč in spet ves drugačen kakor odraščeni mož. Poglejmo *posebnosti otroške starosti*:

1. *Otrok je radoveden.* Vsaka stvar ga mika, vse hoče vedeti; zatorej otroci tako radi stvari okolj sebe *ogledujejo*, *tipljejo*, in česar ne poznajo, vedno *poprašujejo*. To vse dela človeku od Boga vstvarjena želja: *resnico najti*, česar se pa otrok še ne zaveda. Otroška radovednost pa je tudi mati *raztrešenosti*; otroško oko šviga od predmeta do predmeta, in ker vsako reč le poverh pogleda, ter je bolj na tenjko preudariti še ne more: se nije čuditi, ako je otrok vedno raztrešen. Zatorej se tudi pri otroku naj poprej *domišljija* (fantazija) in *pomnež* razvijati začenja, veliko poznej še le *razum* (pamet).

2. *Otrok se težko, težko k učenju spravi.* To je posebno učiteljem treba pomniti; od kod pa to izvira, se lahko najde. Ravno velika gibčnost otroških let, po kateri otrok kakti metuljček s svojimi očmi od ene stvari do druge zaporedoma leta, ta otroška gibčnost mu ne da dolgo pri knjigi sedeti, le z eno stvarjo se dalj časa pečati ali pa učitelja cele ure mirno poslušati. *Kdor to od otroka tirja, ne vé, kaj je otrok.* Otroci se hočejo vmes *po otročje* radovati, počivati, se smejati. Ko se le nekaj

časa s kako bolj resno stvarjo pečajo, jim že spet v misli sili, kar so poprej vidili, slišali; igra, ki so jo igrali, kraj, kjer so bili i. t. d., in živa otroška domišljija jih sili, da svoje čute, in scer berž berž drugim otrokom odkrijejo. — Ne more se tukaj zamolčati resnica, da se otroci jako *radi smeja*jo; ne samo stvar, ki je smešna sama na sebi, nego tudi resne stvari, celo obnašanje učiteljevo jih dostikrat močno v smeh sili, in težko se smeh zadušiti da.

3. *Otrok ne sodi nikolj stvari po znotrajni vrednosti* (ali po bitstvu), ampak le po svojem mehkem občutljivem *sercu*, t. j. kar je otroku milo, ugodno in se njegovim željem prilega, to tudi ljubi; nasproti pa se njemu do vsake stvari merzi, ki je njegovemu *sercu* zoperna. — Tega se berž prepričajš, ako opazuješ otroka, kako se obnaša, kadar tujega človeka prvokrat pred sebo ima. Otrok se ga iz prvega boji in boječ ga ogleduje in čaka tako rekoč, kaj bode tujec storil, kako bo kaj njega (otroka) zarajtal, jeli se mu bode ljubeznivo približal, ali ga pa v nemar pustil bo? *Pogleda tujec prijazno* otroka, se mu nasmeja ter ga ljubeznivo nagovori, dobi otrok hitro *serčnost* in se tujemu človeku brez plahote bliža; ako se še nekoliko z otrokom *mil*o in *prijazno* pogovarja, se otrok berž s tujcem *sprijazne* in se čisto zaupljivo proti njemu obnaša, kar je očitno znamenje, kako dobro otroku dene, ako se mu človek prijazno in ljubeznivo približa. Ako pa še tujec le malo stvar otroku *podari*, sta si nanekrat naj večji prijatelja, in otrok malokdaj to pozabi. Če pa otroka ob prvem sostanku še ne pogledaš, ali nekako nevoljno in prederzno pred nja stopiš, ali ga krepko nagovoriš, kakor bi novincea komandiral: se hipo-

ma otroku zameriš, in vse plaho bo od deleč stalo in ti za vselej svoje serce zaperlo. — Ravno iz tega otroškega značaja pa tudi sledi, da otrok pri svojih činih sploh višega namena nima, nego večidel vse le zato stori, naj bi mu dobro bilo. Krivo je tedaj toženje staršev in učiteljev, da otroci, kedar so sami sebi pripuščeni, dobro ne storijo, da ne marajo za to, kar se jim je že tolikokrat naročilo i. t. d. Otrok bo dobro storil le na toliko, za kolikor tebe, ki ga učiš in svariš, ljubi in te spoštuje; nasproti pa bo toliko bolj malopriden in svojeglaven, za kolikor manj tebe obraja in ljubi. Kdor tedaj umi otroško serce si pridobiti, on bo pri otrocih kaj opravil; ako pa otroci ljubezni in spoštovanja do učitelja nimajo, si zmišljujejo sto in sto reči, kakor jih ravno serce mika.

4. Kar zadeva *nravnost* (moralitaet) pri otrocih, se reči sme, da so podobni *žitnemu polju*, v katerem so skrite kali dobrega sadu, pa tudi lulike. Sveta vera nas uči (Trid. Zbor Sej. V. n. 5), da Bog po svojej neskončnej modrosti keršencem nagnenja v hudo ne vzame, ampak ga pusti v človeku, naj bi nigdar ne pozabil, da je grešnik prišel na svet, in naj bi vojskovajé se s hudim poželjnjem zaslužil si nebesa. V vsakem otroku je tedaj poželjnost kakor podnetek, ki sam na sebi sicer grešen ni, pa greh lahko vname v človeku. — Ako je pa temu tako, se čuditi ni, da se že pri mladem otroku zraven dobrega tudi hudo prikaže. Kaj pa iz tega sledi? Iz tega sledi, da je staršev in tudi učiteljev velika ia sveta dolžnost, modro z otrokom ravnati; napčno namreč bi bilo, nad hudim, ki se pri otroku prikaže, jeziti se in otroka le pobijati. Kdor tako dela, zaduši tudi blage kali v otroškem sercu, in si le potuhnjenca redi, ki bo pa potem, ko

odrase, toljke hujši razsajal, kolikor bolj je v mladih letih pred jezo in šibo svoje napčenosti skrival. Kaj pa je tedaj storiti? *Se ima otroku vsaka napaka spregledati?* Tega Bog ne da, marveč se mora tudi otrok *strahovati*, pa le tedaj, kedar greši; greh je pa pri otroku le tedaj, kedar že voljo božjo spozna, in se že tudi zavé, da je to ali uno Bog storiti prepovedal. *Pervo je tedaj in pred vsem potreba, da starši in učitelji otroka, kadarkoli kaj napčenega stori, lepo podučijo, ter mu kazaje na Boga po pet, po desetkrat povedó, da to prav ni, da je greh.* In če otrok še zdaj ne mara in napčno dela, je čas ga kaznovati. Tako se z otrokom gledé na prirojeno nravno slabost ravnati ima; kdor pa otroka le tepe in se jezi, je neusmiljen neumnež, ki pred živim Bogom greši.

Navadni grehi v otroških letih so pa: *svojoglavnost in terdoglavnost, leganje, draženje med seboj, kakor tudi zloradost (škodoželja), čeravno večidelj ne iz hudobne volje; tudi spodmikajo radi in oblizujejo, kjerkolj jim kaj za jesti pod roko pride.* — Ker otrok *stanovitne volje še nima*, je omahljiv, ter se nagniti da zdaj lastnim željam in zmislikom, zdaj mikanju družih, pa tudi zapovedém in svarjenju svojih staršev in učiteljev. In kakor je bilo rečeno (zgoraj I. 1.), da otroci vsled prirojene radovednosti vse stvari radi ogledujejo, se to tudi v nravnem obziru kaže: *otroci pazijo na djanje in besede, sploh na obnašanje tistih, ki so okoli njih, posebno pa svojih staršev in učiteljev.* In kar vidijo in slišijo, si dobro zapomnijo in brez da bi plevo od zerna ločili, si iz vsega tega posnamejo ravnilo za življenje. *Otrok tedaj rado posnema, karkoli na družih vidi, naj si je dobro ali zlo; in če skerbne oči staršev in učiteljev otroka ne var-*

jejo, se hitro spridi in veliko rajše in laglje zlo posnema kakor pa dobro. Zatorej opominja Kristus tako priserčno posebno starše in učitelje rekoč: „*Glejte, da nobenega tih malih ne zaničujete (skoz pohujšanje, mikanje v greh).*“ Matv. 18, 10.

Opomniti je še naposled to, da *otroci*, kadar že bolj dorasejo in dobro od hudega lahko razločijo, če koga hudo delati vidijo ali le samo o tem povedati čujejo, takega človeka nekako prederzno in oestro sodijo in grajajo, in v svojem obnašanji proti njemu kažejo, da ga zaničujejo, in če je to človek, kteremu so otroci podložni, postanejo termasti do njega, ga radi več ne vbogajo, nego delajo radi na svojo rokó, kar se jim poljubi. —

Taka je mladost, s ktero učitelj opraviti ima; in pri njej si mora zaupanje pridobiti, ako hoče dobro v šoli delati in si svoj težavni posel zljajšati. Kako hoče učitelj to doseči! Česa se ima varvati! Kako z otroci ravnati?

II.

Ni ga lepšega in bolj važnega stanu od učiteljskega. Ako je učitelj mož po volji božji, si vsak den veliko zaslug za nebesa pridobi. Učitelj je prav za prav živa podoba Sinu božjega na svetu. Jezus je nevedne učil,

to je tudi učitelja lepi poklic; Jezus se je naj rajši z ubožci in otroci pečal, učitelj ga vsak den posnema pri otrocih v šoli; Jezus je bil sam ves ponižen in krotek, in je krotkost in otroško nedolžnost za pogodbo postavil, pod katero človek nebes vreden postane; in učitelj, ako je, kar ima biti, mora ponižnega in krotkega serca biti, drugače z otroci priserčno ravnati ne more, ima torej, ako zraven tudi svoje keršanske dolžnosti zvesto opravlja, veselo upanje plačila nebeškega. — Visoko se vojvoda časti, ki na bojnem polji slavno zmaga; pa veči je čast dobrega učitelja, on daje državi dobrih in zvestih državljanov, nebesom pa svetnikov in svetnic. Visoko slovijo cesarski služebniki, ki modro po postavah ljudi vladajo; pa vladati bi grenka bila, ko bi se ljudje poščenja in strahu božjega v mladosti ne učili, in ravno to prevažno delo spada učiteljem naroda, ki po umnem odgojevanji otrok *naj bolj terdno podlogo* stavijo za srečo in blagor cele države. „*Kaj je več vredno — piše sv. Janez Krizostom — „kakor duše k dobremu napeljevati, mladost izobraževati v lepem vedenji? Bolj kakor vsak kipar slovi po svojih mislih on, ki mladost likati vé.*“ — Ker je tedaj učiteljska služba toljko imenitna in tako globoko sega v srečo ali nesrečo narodov: zatorej se Bog sam ozira na imenitni učiteljski stan, ter učiteljem, ako modro in zvesto svoje dolžnosti spolnujejo, obilno plačilo obeta, rekoč: „*Kteri jih mnogo v pravičnosti podučevajo, se bodo svetili kakor zvezde na vse veke.*“ Dan. 12, 3. S temi besedami Bog sam zagotavlja dobre učitelje (zakaj tudi oni pripomagajo otrokom k pravičnemu življenju), da jih čaka v nebesih posebna slava, častito mesto med zvoljenimi. In ktereга učitelja ne bo veselilo zaslišati, da jih tudi sv. kat. cerkev tako visoko obraja, da jim celó

odpuštkov deli, ako lepo svoje dolžnosti doveršujejo! Sv. Oče papež Pavel V. so 6. oktobra leta 1607 *stodnevne odpuške* odločili učiteljem za vsakokrat, kedar čez teden otroke v keršanskem nauku podučevajo. Kako lahko se učitelj tega odpuška udeleži, ako z veseljem (kakor mu že postava velevala) keršanski nauk z otroci ponavlja. Na dalje zadobijo učitelji *milost 7letnih odpuštkov*, kedar ob nedeljah in praznikih ljubo šolsko mladino v cerkev ali v šolo h keršanskemu poduku peljajo. —

Toraj mili učitelji! bodite veseli in štejte si v srečo, da vas je Bog v imenitni učiteljski stan poklical; zakaj to je gotovo znamenje posebne ljubezni božje do vas. Naj bi pa po božjej volji delovali v svojem stanu, je pred vsem potreba, da *zaupanje* imate *pri otrocih*, ki so vam v poduk izročeni. Kako se to zadobi?

1. Hoče učitelj spoštovanje in zaupanje pri šolskeji mladini obuditi, *mora vsigdar s prijaznim in vedrim obličjem med otroke stopiti*. Veselega in prijaznega človeka vse rado ima, posebno pa otroci, ki so vseskozi veselega serca, ker jim težke skerbí življenja še ne grenijo. Zatorej pa čmeren, siten učitelj za otroške serca ni; sitneža in godernjavca se otrok boji in zogiba, in nemore ga spoštovati, niti mu zaupati. Pa to bi še prehudo ne bilo, da se otroci sitneža bojé; hujše je to, da se njegove sitnosti privadijo in za njegove hude oči in bodeče besede več ne marajo, in vsled otroške norčije postanejo malopridni in raztreseni, dostikrat še nalašč sitnežu nagajajo in so veseli, da mu nepokoj delajo. Koljkokrat se vendar po šolah opazi, da so otroci, med tem ko se učitelj vedno krega in obreza, nemirni kot živ mravlinjek!

Zakaj le ne slušajo učitelja? Zato ne, ker moža ne spoštujejo in ne ljubijo, ker jim je sitnež zopern, ter so se ga naveličali. Dostikrat se pa tudi vidi, da, če se dva učitelja verstita, ravno tisti otroci, ki so pri enem vsi nepokojni, pri drugem čisto mirno sedijo in naenkrat, ko ga vidijo, se spremenijo. Zakaj spet to? Zato, ker je drugi učitelj mož dobrega serca in veselega, prijaznega obličja. — Zatorej učitelj, hočeš v šoli veselih dni zaživati in pri otrocih kaj verlega opraviti, *pusti vselej, kadar v šolo greš, pred šolskimi vratami vse svoje skerbí in vso čmernost*, in prikaži se otrokom vselej, koljkor ti je le mogoče, prijaznega in veselega. Tak se ti bodo berž otroške serca odperle, otroci bodo radi in veseli blizo tebe, ti bodo vedno bolj zaupali, te v časti imeli, radi poslušali in se veselo učili, in tudi časa ne bodo imeli, na druge bedarije med podukom misliti. — Pa morebiti kdo poreče: *to je lahko tirjati, pa v djanji nemogoče vsakikrat izpeljati*; kajti učitelj se mora veliko ubijati za prevžitek; ima sitnôbe dovolj v lastni hiši s svojimi otroci; k vsemu temu še pa pride dostikrat križ s starši šolskih otrok! — Da ima učitelj domačih križcev zadosti, je res; pa težko najdeš človeka, posebno pa gospodarja, ki bi križev ne imel. *Pomisliti je dobro učitelju dvojna resnica*: prvič, da *ubogi otročiči*, kateri ga v šoli čakajo, njegovih nadlog doma *krivi niso*, da je toraj naj večí krivica, nad nedolžnimi otročiči svojo jezo in nevoljo spuštati. Druga resnica je pa ta, da si učitelj, ako ima navado, da ves *nasajen in čmêren* v šolo hodi, še *hujši križ dela*, ker tudi v šoli mu po sreči ne gre in tako nigde veselja nima. Gotovo je pa, da ti bode šolska mladina otožno serce razveselovala, ako si resnično prizadevaš, pred šolo vse temne oblake nevolje in sitnosti

iz čela razgnati in s prijaznim obličjem med otroke hoditi. Sicer pa učitelj naj pomne, da je kristjan, in toraj Gospodovo zapoved spolnovati ima, ki je vsem naložil: „Kdor hoče mene nasledovati, naj premaguje sam sebe, vzeme svoj križ vsak den na se in naj gre za menoj.“ Luk. 9, 23.

2. Hoče učitelj spoštovanje in zaupanje pri šolkeji mladini obuditi in si ga ohraniti, se mora vselej resno, pa tudi prijazno obnašati. Resnost se kaže v stopanji, v oblačilu, v gibanji in vedenji v šoli; vse mora kazati moža zrele glave in častitega značaja.

Gerdo je za učitelja narodnih šol (pa tudi učitelju viših šol lepo ne stoji), ako nosi lase skodrane, kakor bi brinov germ na glavi imel; nedostojno je za učitelja, ako se v oblačilih lišpa po naj novejših pariških ali bečkih nošah.*) — Pa ravno tako krivo je, ako učitelj raztergan v šolo hodi; to mu spoštovanja pri otrocih ne budi, marveč se otroci še kvarijo, ker se privadajo gerde zanikernosti in jih sram več ni, ako cunje od njih visijo. V šoli se sicer oblačilo jako terga, pa zavolj tega ni treba učitelju, da je raztergan; tudi zakerpana obleka je častita, toljko bolj na verlem učitelju, kar tudi otrokom v poduk služi. — Nedostojno je za učitelja, ako se po klopek in policah pod okni naslanja, ali tesla prodava.**)

*) Po Tirolskem nosijo tudi učitelji narodno tirolsko obleko, tako da otrok v šoli druge figure ne vidi, kakor doma na svojem očetu. Tako se varje dober naroden duh. Ker pa mi Slovenci narodne obleke nimamo, naj bo učitelj oblečen po načinu izobraženih ljudi.

**) Neki učitelj je gerdo navado imel, sedé ali sloné glavo na lakét naslanjati, kar se pravi, „teslo prodavati“. Neko deklice, sicer prebrisano, ravno tako stori. Učitelj, to videti, se pred otrokom nasloni in ga vpraša: Si že vidila tesla? — Dekle z glavo prikima in pokaže na samega učitelja!

Pa kakor je okornost in neotesanost učitelju nedostojna, ravno tako mu pa tudi vso čast in spoštovanje pri otrocih jemlje, ako se *neslano in po otročje* v šoli vede; na primer kakti pesterne ali stare babele, ki govorijo z otroci nekak neslan jezik, ki ni podoben, da bi bil dar božji.

Čenčarija za šolo ni; šola je sveto mesto, v katerem mora biti obnašanje vse drugače kakor doma za pečjo, tako da otroka že sveti strah obide, ako čez prag v šolo stopi. *Tedaj resen naj bo učitelj; pa resnost naj bode vselej prijazna, in prijaznost z otroci naj bo resna.* Okornega, ostrega učitelja, ki v šoli komandira, kakor bi vojake pod sebo imel, ki se z malenkostmi peča, in že hudo pogleda, kadar otrok zakašlja, — tacega moža *otroci* nigdar terpeli ne bodo. Sej so otroci dobrega serca, so radi veseli in smejavi. Če tedaj učitelj na otroško lastnost ozira nima, vedno naprej le razlaga in tirja, da bi otroci vedno mirni in pazljivi bili, če se njegovo resno čelo nikolj ne razvedri, in se učitelj otročičem nikolj prijaznega ne pokaže, če jim nikolj med podukom počitka ali kratke veselice ne dovolji ali sam poskerbi: če učitelj tako z otroci ravna, se ga berž prvo uro naveličajo, ljubezni pa in spoštovanja mu nigdar naklonili ne bodo. *V takej dolgočasnej šoli* si otroci le preradi sami kratek čas delajo, in učitelj pri vsej ostrosti svoje pazljivosti ohraniti ne more, še nalašč otroci včasih dolgočasnega učitelja dražijo. *Naj rajši imajo otroci učitelja, ki je vseskozi priserčen, dober in prijazen do njih; kteremu vidijo na obrazu, da nije samo zato v šoli pri njih, ker je to njegova dolžnost, ampak iz ljubezni do njih.* Umni učitelji svoj poduk in svoje vprašanja že tako osnujejo,

da se za otroke kaj veselega vplete; jim povedó včasí kako okroglo, da se otroci nasmejajo, in potem spet pazljivo poslušajo. Takov učitelj si sme zvest biti, da ga otroci spoštovali in iz serca radi imeli bodo.

3. Hoče učitelj spoštovanje in zaupanje pri otrocih zadobiti in si ga ohraniti, *mora biti dovolj učen in omikan mož, ki šolske reč dobro umi in je zmožen, na vsako prašanje otrok prav odgovoriti.*

Dobro ne sluje učitelj, ako otroci zapazijo, da svoje reči slabo razumeva, alj če otroci doma praviti slišijo, da je učitelj slaba glava, ki dosti ne vé. Nasproti pa učitelja pri otrocih visoko v časti povzdiga, če je najden v svojih rečeh. Zatorej je tako *važno za učitelja, da vselej pred šolo pogleda, kar hoče učiti.* Velikih učenosti se vé da njemu treba ni; pa imeti mora dobro v glavi *računanje*, pripravljenih mora vedno imeti *stavkov primernih za narekovanje*, da jih lepo iz glave narekuje; umeti mora dobro *katekizem*, in ga posebno v sercu nositi; znati mora vse *stvari*, katerih v *čitankah ali berilih* najde, da otroci ne čitajo samo, ampak *vedó tudi razlagati, kar so čitali.* Nobena reč pa morebiti več priprave ne terja, kakor *razlaganje slovnice.* Učitelj mora *natanjčno* znati slovnico, pa tudi *raznih primerov* k slovničkim pravilom mora imeti nabranih, inace je razlaganje slovnice jako *pusta reč*, ki otroke nikakor ne mika, učitelja pa lahko *pedanta* napravi, kar Bog njega varuj. — Iz vsega tega se vidi, da *izversten učitelj biti ne more, ako pridno ne čita*, in bučelici enak, *marljivo si ne zapišuje*, kar njemu dobro služi. Tako se učitelj izobražuje, in tacega moža bode vse v časti imelo.

4. Spoštovanje in zaupanje pri šolskeji mladini si učitelj zadobi in ohranja skoz *razborno, pametno in potterpljivo vedenje pri poduku*. — V vsakej fari se najde raznoverstnih zemljišč, dobrih, slabejih in tudi čisto revnih; ravno taka je pa tudi z otroci vsake šole; najde se povsod izverstnih, srednjih in celó slabih. *Razni so darovi*, s katerimi Bog otroke obdaruje.

Koljko je tudi pri zemljiščih na tem ležeče, ali so proti solnčni, ali pa proti senčni strani obrnjene; perve donašajo več in bolj ranega pridelka, druge manj in poznega. — In glej, koljko je otrok v šoli, katerih *domači stan* je le še preveč podoben zemljišču na senčno stran obrnjenemu!

Na vse te različnosti po dušnih zmožnostih in domačih okolsčinah otrok je učitelju dobro gledati. Čisto krivo bi toraj bilo, ko bi učitelj vse otroke, tiste ki so dobre glave, kakor slabeje, po enakej meri napenjal in naprej tiral; ali ko bi slabeje otroke, ki vendar sami krivi niso, da zaostajajo, vedno z „budali“ in „nemarneži“ pital, ali s tepenjem in drugimi kaznimi v enak jarm silil; ali ko bi jih popolnoma zanemarjal rekoč: da z njimi tako nič opraviiti ni, in bi se vsled tega le z boljšimi učenci pečal; — ko bi učitelj tako v šoli delal, kakov sad bi šola rodila? S takim obnašanjem učitelj ničesar ne opravi, nego veliko škodje. Otrokom pod takim hudournikom serce upade, nimajo veselja do šole in učenja, in plahota pred hudim učiteljem jemlje tudi marljivim učencem ves uspeh. Pri slabejih in zddivjanih otrocih takov učitelj nobenega spoštovanja nima, pa tudi izverstni učenci, če ravno jih učitelj pestje, zgubijo ljubezen do njega, in

ker se jim slabeji in zato zaničevani sošolci smilijo, ogo-varjajo med seboj in doma nespametnega učitelja. *Nar-hujše je pa, da se v takih šolah iz ene strani napuh, iz druge pa zavid pri otrocih redi. Tacih šol nas sam Bog naj varje!*

Zatorej, blagi učitelj, *glej pred vsem na razne zmo-žnosti svojih učencev in tudi na njih domače stanje, da takó zemljo spoznaš, ktero obdelovati imaš. Prav je, da se na otroke dobrih glavic poseben ozir ima; pa tudi pri slabelih učencih ne bo trud zastonj, ako le učitelj skerb za nje ima in jih ne zanemarja, in pa poterpežljivo čaka, dokler se ne začne jasni v njih glavah. Ravno slabelijm učencem je naj več pomoči treba, in z lepim opominva-njem jih lahko učitelj navduši, da bodo po veči marljivi-vosti dosegli, kar jim glava ne da. Če le nekoliko opravi-jo, naj se to prizna in primerno pohvali; in tako tudi slabeji potegnejo za izverstnimi, in učitelj bo srečen vspeli imel pri celej šoli. *)*

*) Ravno kar je pisatelju tega sestavka v roke prišel končletni katalog neke glavne šole na slov. Štajerskem. Prebiraje v njem zapazim čudežno prikazen. Skoraj po vseh razredih jih je več kot polovica učencev in učenk, ki imajo „zweite Fortgangs-Klasse“! Kako je to mogoče za božjo voljo! sam sebe vprašam. Odgovor se pa lahko najde. Ali niso učitelji one šole pravi možje, ali so pa otroci zabiti in celó telebasti. — Ker je čisto neverjetno, da bi večina otrok v vsakem razredu brez zadostnih talentov bila (pisatelj pozna ljudi onoga kraja, da so prebrisan in verlega značaja); je le drugo mogoče, da namreč učitelji ne vedó ravnati z mla-dino. Ako je res polovica šolarjev slabelih, še zavolj tega ni treba, cele polovice zavreči pod „zweite Fortgangsklasse“, am-pak učitelj naj nekoliko menje tirja, z otroci bolj lju-beznivo in razborno ravna, in gotovo jih bo malo, ki bi celó za nič bili.

Naj se še tukaj omeni ena reč, ki je žalibog že toljko učiteljem vso čast pri ljudeh vzela. To je namreč *gerda pristranost*, po kateri se učitelj naj več in naj rajši z otroci premožnih in gosposkih staršev peča, z njimi naj več dela in skerbí ima, le njih dostikrat še po nevrednem hvali in povzdiguje; otroke kmetiškega in revnega stanu pa zanemarja in v besedi in djanji nazaj stavi. Tako se v šoli vesti, ni samo *nekristjansko*, in toraj *grešno*, ampak tudi *celó nepedagogičko*; kajti neobrajtani otroci možá ljubiti in spoštovati ne morejo, ki njih zaničuje, kteremu so reve preborni; pa tudi *otroci boljšega stanu* zgubijo sčasoma spoštovanje do tacega učitelja, ker *naposled vendar le zvedó* (revnim otrokom so to že zdavnej starši doma povedali), da jih gospod učitelj le iz zgol dobičkarije vzvišuje in rad ima.

5. Kakor pri podučevanju, tako je tudi pri *nравnem omikanji*, *poterpežljivosti* in *razbornosti* učitelju naj bolj potreba, ako hoče v časti na svojem mestu ostati. *Ravnílo* naj bo za učitelja: *Večidelj se pri otrocih z dobrim naj več opravi*; in tudi *spačen otrok se še vrvnati da*, ako le *učitelj poterpljenje* ima, ter ljubeznivo in po očetovsko z njim ravná. Ostrejših kazni bo le malokedaj treba.

Za otroke pride tudi v *moralnem oziru* čas *osepnic*, da se namreč napačnost za napačnostjo pri njih prikaže, in so naenkrat malopridni. To je večidelj čas, ko so za šolo že godni, in žalibog najde se abotnih ljudi, naj bolj pa staršev, da pravijo, od kadar so začeli otroci v šolo hoditi, so vsi izprideni. To je pa krivo; kajti ob svojem času se tudi pri otrocih, ki v šolo ne hodijo, malopridnost prikaže; šola le tam otrokom škoduje, če učitelj

ob času *moralnih osepnic* pomoči ne vé. Kaj je toraj učitelju storiti, ko pridejo *neumne leta* za otroke? Naj nigdar ne pozabi, da so zares *ne-umne* leta; kajti *otroci napčno delajo*, brez da bi se tega zavedli, to nanaša človeška grešnost sploh in razvitek telesnih moči pri otrocih. Iz tega pa sledí, da se tukaj *le z dobrim in z poterpežljivostjo* kaj opraviti zamore. Treba je lepo otroka učiti, prijazno in ljubeznivo svariti, gostokrat zavračevati; in ker je otroško srece mehko, *dobro*, in še ni hudobno, bo gotovo učitelj z božjo pomočjo vsako napačnost s korenino vred pa modrem ravnanji iz otroških srec izruval. — Če pa učitelj drugače ravna, če otroke zavolj njih pregreškov le psuje in pretepa; bo sicer strupeno selišče napák s svojim ostrim nožem odrezal, pa korenino bo v srecu pustil. Otroci se splašijo, zaupanje do tacega moža zgubijo, in — prej alj slej bode vtrena korenina hudobije spet in še bolj močno pognala. — Pozabiti učitelj tudi nikolj ne sme, kako nevgodne in poštenemu zaderžanju naravnoč škodljive da so mnogokrat *domače okoljščine* ubozih šolskih otrok! Doma so jim nemarni ali predobri starši vse pripuščali, napačnosti spregledovali, morebiti še veseli bili nad njimi; otroci so malo kaj dobrega, veliko pa hudega vidili in slišali. In takošni pridejo zdaj v šolo, vsi razvajeni in zanemarjeni. Kdo jih bo učil, kdo v dobro napeljeval, kdo jih rešil časne in večne nesreče, ako ne moder in pa *pohleven učitelj*, ki je prav dobrotnik iz nebes poslan takim otrokom, da jih poterpljivo, prijazno in usmiljeno uči in boljša; in uverjen sme biti, da njegov trud zastonj ne bo. Skušnja uči, da se *ravno takošnim otrokom* *dober učitelj posebno priljubi*, ter ga radi vbogajo; in semc lepega nauka z

ljubeznijo in poterpljivostjo v njih serce vsejano se tako lahko ne da zadušiti naj si ravno otroci doma marskaj hudega vidijo. Ako pa, namesto lepega nauka in ljubeznivega svarjenja le palica v šoli zapoveduje, se otroci, berž ko šibi odrasejo, vsemu strahu odrečejo in samoglavni malopridneži postanejo, kakor tudi žalostne skušnje učijo. — Lehko se vsak prepriča, da se *več malopridnosti in nereda v tistih šolah najde, v katerih se otroci prehudo in preostro imajo*, kakor pa tam, kjer se modro in po očetovsko z njimi ravna.

S tem pa ni rečeno, kakor da bi vsako strahovanje učitelja ob spoštovanje in ljubezen pri otrocih spravilo, in bi tedaj šiba iz šole se morala odpraviti. Najde se povsod termastih, neukretnih otrok, pri katerih je lepa beseda bob v steno; pri tacih se le s šibo kaj opraviti da. Pri *večih pregreških* sploh učitelj ne sme rok križem deržati, ampak treba je, in sicer *brez odlaganja*, primerno kaznovati. Ako se to brez jeze in strasti zgodi, in učitelj krivemu pove, zakaj da se kaznuje, naj bi se namreč poboljšal, ne bode učitelj ničesar ne zgubil, marveč še le pridobil.

6. Hoče učitelj, da ga ljudje sploh in posebno še otroci spoštujejo, mora *pošteno in pravično živeti*; mora biti *dober kristjan*. Njemu se ne sme ničesar hudega ali grešnega očitati; še misliti kaj tacega o njem ljudje ne smejo, nego v časti mora biti pri vseh zavolj verlega obnašanja. — Ako pa otroci (in oni imajo za to *bistre očesa*, bistrejši, kakor si morebiti učitelj sam domišluje) na njem moralnih madežev opazijo, kakor če bi gerd sebičnik bil, pijanosti, zapravljenosti, gizdosti podveržen;

alj človek strasten in togoten, pri molitvi ves mlačen, da se mu vidi, da mu molitev iz serca ne gre, — če otroci tacihi madežev na učitelju zapazijo, bodo kmalu strah in tudi vse spoštovanje do njega zgubili. In če tudi otroci sami kaj tacega na njem ne zapazijo, bodo vendar nasledki ravno tisti, ako od drugih ljudi, posebno pa od staršev gerdih reči od učitelja praviti čujejo. — *Gorje takemu možu*, kajti on ne spravi le sebe ob vso čast, brez ktere ničesar opravi ne more, ampak on daje pohujšanje šolskej mladini; „kdor pa“ — govori Kristus, večna resnica — „*enega teh malih, ki v mene verujejo, gohujša, temu bi bilo boljše, da se mu mlinsk kamen na vrat obesi, in se potopí v globočino morja.*“ Mtv. 18, 6. — Kazen ga čaka grozna, ker je dušna škoda, ki jo s pohujšanjem dela, grozna; kajti iz pohujšanih, popačenih otrok vzrasejo razuzdanci in razuzdanjke, ki spet druge v greh zapletajo, in vsih tih brezštevilnih grehov je kriv pregrešen, zanikern učitelj, ki je bil zaničevavec božjih in cerkvenih zapovedi.

Zatorej, dragi učitelji, skerbite in prizadevajte si, da bode vaše življenje lepo ogledalo za stare in mlade! Vse časti vreden je vaš poklic, kajti v vaših rokah je mladina, toraj bodoče pleme človeške družbe. Naj si je ravno kratkovidnih ljudi dosti, ki ne cenijo zadosti, kakor gre, vaše službe; naj si je ravno včasí plačila malo, truda pa veliko v vašem stanu: vse to vas naj ne moti v delovanji; zakaj toljko obilniši bo vaše plačilo v večnosti, koljkor je bilo premalo na zemlji, ako le zvesto in modro spolnujete dolžnosti svojega stanu. Če ravno svet ne vidi, kar v šoli terpite, so pa angeli varhi šolskih otrok pri vas in zapišujejo vaše dobre dela v bukve večnega življenja.

II.

Z zerna zraste lat — z tatiča tat.

„Iz česa je zraslo tak veliko in košato drevo?“ je barala mala Nežika ljubo mater, gredé mimo petdeset let starega hrasta. „Draga hčerka!“ so mati djali, „iz malega želodovega jedra, ki je v zemljo padlo, je klilo in korenje poglalo; prav malo drevce je spervine bilo, od leta do leta je raslo močnejši, večji, je dobilo sverži, veje, ter je postalo tak veliko in mogočno, kakor ga zdaj vidiš pred seboj. Slišala si, dete moje! na tvojo vprašanje odgovor že tudi iz sv. Evangelija, ki se bere na šesto nedeljo po razglasenji Gospodovem, kde naš Zveličar govori od gorčičnega zerna, ktero je človek vzel, ter ga na svojo njivo vsejal. Naj manjši sicer je od vseh semen; kadar pa zraste, je večje, ko vse zeliša, in je drevo, tako da ptice spod neba pridejo in prebivajo na njegovih vejah. (Mat. 13, 31—32.) Glej Nežika, dete moje! tako zraste z malega zerna veliko, košato drevo, kakor tudi iz male iskre večkrat strašen ogenj postane, ki ves hram požge, ali celo vés pokonča. Iz malega počne rasti tudi dobro in hudo v človeku, toraj ugasi in potlači v svojem mladem srcu vsako malo zernice, vsako malo iskrico hudih misel, želj ali hudega nagnjenja, tako boš poštena deklica izrastla, Bogu dopadljiva boš in enkrat večno srečna.“

Če je komu na svetu takih resnic premišlavati in prevdarjati potreba in dolžnost, je to potrebno pred vsemi

drugimi ljudmi staršem in učenikom. Starši in učeniški sejejo in sadijo, in kar so vsejali ali vsadili v serce malih otrok, bo z njimi zrastle in sad rodilo. Sveti Avgustin uči, ako na iskrico stopiš, jo zadušiš in pagasiš, kadar pa že plamen skoz okna šviga in erdeči petelin po strehi skače, tistikrat mnogo vedric vode ni več kos pogasiti silno hudega ognja. Pri otrokih se da brez velike teže hudo nagnjenje z modro skerbjo staršev in učnikov poraziti in pokončati; ako se pa čas zamudi, ali mlado drevo otročjih grešnih navad mirno rasti pusti, bo veliko in močno izrastlo, ter s svojo kužno senco, s svojim strupenim sadom dosti duhovne škode okolj sebe storilo, tudi pri drugih ljudeh.

„Z Janžeka bo Janž — z tatiča tat“, so besede starega prigovora, vendar so še zdaj do naj sledne čerke resnične, in bodo za vse čase resnične ostale.

Od Ptuja proti severu, dobro četrtertinko ure hodá iz mesta, so stale polek steze vislice; ko sem še otrok bil, so mi moja mati pokazali mesto in kraj, kde so njih še sami stati vidli. Tam sta bila dva brata enega dne drug za drugim obešena. Bila sta strašna hudodelnika. Sterla sta v terdi noči v hram premožnega kmeta, umorila gospodarja in njegovo ženo, vzela denar in vse kar se jima je vredno zdelo, ter sta šla. Lesica, akoravno zvita živalj, vendar se vlovi še le večkrat v železo (na volka); hudodelnik če ravno se skriva in skritih kotov išče, segne vendar gostokrat pravična božja roka v černotemne zakotja za njim, in ga privleče v oblast sodnikov posvetne gosposke. Vjeli so ne dolgo po dopornešeni grozovitosti oba, bila sta obsojena na smert in obešena. Kako pa sta postala tako velika razbojnika?

Malo pred smertjo je starši brat sam povedal pot, po kateri sta zablodila tako dalječ. Pervikrat sta vkrala, je pravil, ko sta enkrat iz šole domu šla, sošolarici iz robca na glavi iglo. Veliko veselje sta imela nad svetlo iglo, ktero sta dobila brez vsega denarja, in še bolj jima je dopadlo, da ni nikdo nič od njune tatvine zvedel. — Drugikrat sta v šoli peresa jemala, kruh drugim šolarjem pojela, male nožeke tiho vzela in domu odnesla. Slabi starši, ki so vidli take reči pri njima, nju niso nadlegovali, tudi ne barali, od kod da to imata, ali kdo njima je dal. Potem počneta krasti sad iz ptujih ogradov po dnevi in po noči, vzela sta tudi doma, kdar sta kaj mogla, in tajila do smerti, da nista ničesar kriva, ako nju je kdo hotel strahovati.

Hudobija je rastla z njima od leta do leta, delati se nikolj učila nista, bogajme prositi nju je bilo sram, dobro živeti pa sta hotla, zaslužka nobenega nista imela, zato sta ropala in kradla. Poslednjič postaneta ubijavca in ljudomorca, in v cveteči mladosti na vislicah sramotno umerjeta.

Starši in učniki! budite nad svojimi otroki, kakor budi priden vertnar nad rožicami svojega ograda. Poberite in potergajte iz njih vsako betvice škodljivega dračja hudih nagnjenj, kakor hitro se pokaže. — Rozga na spomlad solze toči, ko jo vinogradnik obrezuje, na jesen pa prinese sladkega grozdja; tudi deca, ki se solzijo in jočejo, kdar verli starši in pridni učniki z brezavko hude navade iz njih serca iztepajo, bodo enkrat lep sad kristjanskega življenja prinesli, veselje in čast bodo svojim ljubim staršem in dobrim učnikom na njihove slabe stare dni.

Fr. Šrol.

Pogovor

Začelcarjevem rojstvu.

F.

Slovenska gerlica.

Petdesetkrat se je videl gonilca,
 Kar rotnica skoro je bila pol jedina,
 Kočlo Greča ande sem je volja,
 Kar Olimpoja polje se zasa,
 Vse prevdrali smo,
 Pil sem v Mladu hramu skrajno razsvetlo,
 Kar v samoti, Bredha, Mladu je sanjal,
 Kje od močija se bolj nabirali,
 Raznih pevski narodni, vse sem vgnanal,
 Vse mi lasi,
 On v našim hramu, resnica se prebiva.

I.

Pogovor

o Zveličarjevem rojstvu.*)

(Noč je raztegnila svoje peruti čez zemljo in njene prebivavce, in v Betlehemu so tujei, ki so prišli, da bi bili popisani, v globokem terdem spanji; hrup je že davno potihnil, mir počiva po ulicah; le pred mestom še korakata počasi sem ter tje dva moža v plašče zavita, ker noč je kaj hladna, in se o verskih resnicah in tudi o rojstvu Zveličarjevem pogovarjata; govor spričuje, da je jeden pagan, ki pravo resnico išče, drugi pa Židov učen iz Hilelove šole.)

Pagan: Petdesetkrat se je vigred pomladila,
 Kar resnica skerb je moja golj jedina:
 Kol'ko Grecja modrijanov je rodila,
 Kar Olimpova veljati če višina,
 Vse prevdaril sem! —
 Pil sem v Memfi ljudstvu skrit'ga znanstva,
 Kar v samoti Buddha Indijan je sanjal,
 Kar od božjega so peli veličanstva
 Raznih pesniki narodov, vse sem vganjal!
 Vganil le:
 Da v nasprotnosti resnica ne prebiva!

*) V Marburškem semenišu je navada, da se vsako leto o božičnih praznikih napravijo jaslice. Božje Deto lepo okinčano in razsvitleno hvalijo in slavijo mnogi govorniki zmed bogoslovcev v raznih starodavnih in novejših jezikih, med ktere se uverstujejo primerne sveti pesmi. Po

Bog le sam jo ve, ki je resnica prava,
 Ino tisti, komur On jo sam odkriva;
 Drug zastonj neskončno bitje tu spoznava! —
 Ker lastnike imaš Izraelske rode,
 Razodete verske od Boga resnice,
 Mi odgerni zagrinjalo, ki osode
 Naše ljute vzroka temno krije lice!
 Uči me, na čijem zdaj oltarju strašnem
 Rod gori človeški v ognju divje strasti?
 Raztuzdanost vsa sedi na mestu plašnem
 Čednosti, ki nima več med ljudstvom rasti;
 Zderta čisto s kalom svojim je, z občutkom
 Žlahnim, ki ležijo mrtvi na bojišču
 Poželenja, ker clo modri zdaj ponudkom
 Dajajo nesramnic prav, in na gledišču
 Boj zverin z ljudmi ves narod navdušuje,
 In bogove mislijo častiti z dolom,
 Ki človeško serce z gnjusom napolnjuje!
 Reci, kdo bo prišel rešnik k našim selom?! —

Židov: V času, ko iz nič je večni Bog napravil
 Nebo, zemljo, in pripel je zvezd množico
 Na obok nebes in sveti raj postavil,
 Ki ga kinčal z lastno krepko je desnico,
 Tedaj tudi stvaril je človeka v slavo
 Svojo in človeka prid, ter ga obdaril
 S svojmi dari, in postavil svetu glavo.
 Pa nevsmiljen greh mu srečo je pokvaril! —

tem se dramatično pred oči postavi prihod pastirjev k Betlehenskimi jaslicem. Več bogoslovcev, ki pastirje pomenijo, se združi v kardelo. Pogovarjajo se med seboj zastran angeljske prikazni in drug drugega vabijo k obiskovanju Betlehemskega hleva. Na to se bližajo jaslicem, nekteri nosijo darove, drugi jih spremljajo pevaje pastirsko pesem; vsi skupaj pred jaslica pokleknejo in Božje Dete molijo. Za darove, od raznih dohovnikov bogoslovcev poslani, je potem veselo srečkanje. Zavolj veči spremembe v pesemskih predmetih naj podajo letošnje „Drobtinice“, kar se je l. 1860 pri darovanju božjega Dete govorilo.

Vredn.

Ljubček božji bil je človek, kol'ka sreča!
 Pa pred Bogom z grehom je častil hudiča,
 Padel v morje hudobije, kder se peča
 Zdaj še z grehom — in nesrečo greha priča!
 Kol'ko razžaljenje, zapustiti Boga,
 Vseh stvari Gospoda, ki le z roko migne,
 In na nebu zvezde otemnijo, loga
 Drevje se osiplje in vihar se vzdigne! —
 Bój o človek se pravice maševavne
 Te mogočnosti neskončne, ki zdviguješ
 Stvarniku nasprot se in nad slavne
 Dela božje se ošabno povišuješ! —
 Pa o čuda božje milosti! obljubil
 Bog poslati Sina je celo rešnika,
 Ki bo svet učil živeti prav, odkupil
 Ga od greha vsega, v sili pomočnika!
 To, prijatelj! vera mojega je ljudstva.

Pagan: Boga takega kdo vam ga oznanuje?

Židov: On sam ljudstvu po prerokih beseduje.

Pagan: Razodetja kdo resnico vam spričuje?

Židov: Vidli so očetje naši čuda sami,
 S kterimi Bog poterdil Mojza je preroka,
 Jarm postave težke še terpé na rami,
 Ker jim skušnja čudežna je za svedoka
 Nje resnice. Le poslušaj in se čudi!
 Vsakih sedem let na naših se poljanil
 Serp ne sliši, ker nam šesto leto tudi
 Sad rodi za sedmo po obljubah danih
 Od Jehova sam'ga. Čudo to spolnuje
 Tančno se na veke; in zato veruje
 Narod moj Jehovu, da se mu spolnilo
 Tud Zveličarja bo sladko naznanilo.
 Verješ tudi ti?

Pagan: Iz serca mu verujem;

Alj kdaj pride nam Rešitelj zaželjeni?

Židov: Če prerokov svetih pisma pregledujem,
 Se prepričam, da so časi že spolnjeni.

V tem ko Židov poslednje besede govori, se zasliši od dalječ
veselo petje, ki vedno krepkejši na ušesa doni:

Prelepi so glasovi
Nebeških angelov,
Neznanjajo nam novi
Vir božjih vseh darov:
„Zveličar vam je rojen,
Na slamci On leži,
Med žvinco ves pokojen,
Čez vaš se greh solzi.“

Pagan: Čuj kdo poje?

Židav: So pastirjev glasi znani

Pagan: Bližej grejo; kaj pomeni vriš veseli?

Židov: Jih prašajva:

Ustavi nemo gredoče pastirje rekoč:

Stojte, bratje zbrani!

Kaj pomeni pesem, ki ste jo zdaj peli?

Eden pastirjev: Angelj nas božji iz spanja zbudi,

Nebeški bli kresi so vneti,

V Betlehem hitro nam iti veli:

Mesija je rojen na sveti!

Pastirje urno naprej hité in navdušeno pojejo:

Do hleva zdaj hitimo,

Kder Bog je rojen nam,

Spodobno počastimo

Deteta — mater tam!

Pregreha bo minila

Po božjem Sinu tem,

Se milost spet razlila

Po grešnem svetu vsem!

Ko pastirci odhajajo, izkliče *Židov* ves začuden:

Židov: Večni Bog! — Alj res? — Mesija je med nami?

O presveta noč, ki den si nam rodila! —

Pagan: Pevci blagi! oj naj greva tudi z vami,
Dete božje da bi vredno počastila.

Židov in pagan hitita za pastirji, ki ravno pred jaselci zadnje besede navdušeno pojejo in Detetu darujejo. Po končani pesmi pozdravi *pagan*, od božje luči razsvitlen, Dete takole:

Pagan: Bodi nam pozdravljeno, o Dete ljubo!
V revnem hlevu k sreči narodov rojeno,
Ti nam boš popravilo neskončno zgubo
Naših staršev; bodi tisučkrat češeno! —
Ki si zlato svetlo, biserje bliščeče
Vložil v njedro zemlje, jo obdal s krasoto,
Morja, reke si po njej razpel dereče,
Solnčnim žarkom ki si čudno dal gorkoto,
Ki nam svojo moč po tresku oznanjuješ,
Ki svetov tečaje sam deržiš nezmiernih,
Ki mogočne kralje sam le povzdiguješ,
Ki Gospod si vernih in nevernih:
O kako si se ponižal, kralj nebeški,
Da si v bornem hlevu rojen hotel biti!
Da postal bi bogat revni rod človeški,
Vbožtva kelh pregrenki sam si hotel piti. —
Jezus! kaj Ti hočemo u dar primesti,
Kralju našemu, Gospodu sveta vsega?
Serca svoje, kot podložni Tvoji zvesti,
Vzemi jih — varuj jih vsega zlega.

(K sklepu zapojejo pastirje navadno božično pastirsko pesem.)

J. Šuc.

II.

Novoletnica.

Novo leto, novo leto!
 Dans ljudem je geslo sveto,
 Zdravje, srečo, bogatijo
 Eden drugemu želijo;
 Od berača do cesarja
 Vsak želi si blaga, dnarja.

Alj kaj celi svet pomaga,
 Če zgubi se duša draga?
 Kakšno ceno meni dala,
 Kader bo na sodbi stala?
 Zato čem prijatelj zvesti
 Venec trojnih rožic splesti.

Perva roža: lilja bela
 Iz nebes je percvetela;
 Razcveti za grehe naše
 Se v daritvi svete maše;
 Lilja bela v rajskem cveti
 Daj se vsakdan mi objeti!

Druga roža je: vertnica,
 Zemlje in nebes kraljica;
 V majniku se razcvetuje,
 Da po celem svetu sluje;
 Nji čem slavo prepevati,
 Njo vsak den poljubovati.

Tretja roža razcvetena
 Je pa: sončnica rumena,
 Svojih sester tovaršica,
 Varhinja in tolažnica;
 O da bi tud moja bila,
 Kader pride smertna sila!
 Ljubil bom te, zlati venec!
 Dokler zovem se slovenec;
 Osrečuj mi novo leto,
 Venčaj serce za te vneto;
 Bodi moja tovaršija:
 Jezus, Jožef in Marija!

Jožef Virk.

III.

Mati vsmili se!

Ljuba Mati vsmili se!
 Milo, milo prosimo Te!
 Glej, kak nas sirote vboge
 Grozno stiskajo nadloge:
 Vojska, kuga nas plaši
 In tud lakota straši;
 O Maria! prosimo Te,
 O Maria vsmili se!

Ljuba Mati ... Milo ...
 Celi svet se punta, meša,

Čednost hira, vera peša,
 Zginil je od nas svet Duh,
 Ž njim bo zginil ljubi kruh;
 O Maria ... o Maria

Ljuba Mati ... Milo ...
 Grešnik z Bogom se poskuša,
 Mašnikov več ne posluša,
 V novič križa Jezusa;
 Ker preganja Papeža;
 O Maria ... o Maria

Ljuba Mati ... Milo ...
 Grešnik z mečem hudobije
 Rani clo serce Marije;
 Zato nas bo večni Bog
 Tepel s šibo vseh nadlog;
 O Maria ... o Maria ...

Ljuba Mati ... Milo ...
 Perzanesi, nam odpusti,
 Otrok svojih ne zapusti;
 Prosi Jezusa za nas
 Zdaj in poslednji čas!
 O Maria o Maria ...

Ljuba Mati vsmili se!
 Milo, milo prosimo Te;
 K Tvojim nogam pokleknili
 Bomo lepo Te prosili:
 Bodi naša Mati zdaj
 In kraljica v svetem raj!
 O Maria! prosimo Te,
 O Maria, vsmili se!

Jožef Virk.

IV.

Beseda očetova k sinu, ki gre na tuje.

Sinko ljubi! srečno hodi,
Angel varh naj te pelja,
Njega ljubi - zvest mu bodi,
S tebo vsa bo sreča šla.

Si vesel in dobre volje
Ne prevzemi se nikdar!
Da ponižnim Bog še bolje
Sreče zaželjeni dar.

Ako kdaj te žalost najde,
Ne obupaj — Bog vse zna,
On se v huje brezdno zajde,
Ki v terplenju zab' Boga.

Kde so dobri, pridni ljudi,
Tam pomudi se kak čas;
Kde poredni — slabi — hudi
Njih zogniti se imaš;

Kdar te v društva svoje vabjo,
Lehkomišlen k njim ne hod',
Če te v zanke svoje zgrabjo,
Jokal boš — le pazljiv' bod'.

Varuj se pijanstva strasti,
Koljko hud'ga vino stri!
Duše, tela zdrave lasti
Pjane zapravi in zgubi.

In če ženske nježno lice
Se prilizva teb' na smeh,
Glej, da strasti njene pšice
Te ne zwabijo na greh.

Ženstva se zогibaj zvesto,
Sinko ljubi, vbogaj me!
V veči kakor prideš mesto
Več nevarnost je za te.

Dnar te naj nikdar ne zmoti!
Da le za potrebo imaš,
Zadovoljen hed' po poti,
Bog bo skerben tvoj tovarš.

Greha mi nikolj ne stori,
Čednost ljubi in spoštuj,
Rad v nebó se oziraj gori,
Bod vesel in ne žaluj.

Sinko toraj srečno hodi,
Angel varh naj spremlja te,
Naj te varje, brani, vodi!
Srečno zopet verni se.

Fr. Srol.

V.

Božja pot na Dobrovi.

(Ustno izročilo.)

Romar, ki te svete želje,
Serce upanja polno,
Do pobožnosti veselje
Semkaj pripeljale so;
In ki tebi duša tlije
Počastiti tu Boga,
In ljubezen do Marije
Tvoje vse moči obda:

Romar! čuj kaj se zgodilo
Tukaj v sivi dobi je,
Že čez šest sto let*) minilo,
Kakor poročilo gre,
Da se gojzdi in gošave,
Trate ino pašniki
Tak doline kot višave
Med seboj mejašili.

Da po gojzdih, kjer zasjalo
Nikdar ljubo solnce ni,
Je zverinstvo kraljevalo
V svoji dedni svobodi;
In po tratih pa živina
Jedrenega plemena
Bila prosta gospodina
Živeža pretečnega.

Da po germih tanke tice,
Slavci, kosi, gerlice
In pa druge tovaršice
Svoje mične pesmice,

Skrite v mladi zelenjadi,
Polne sladkega miru
So prepevale spomladi
V čast in hvalo stvarniku.

Da pa blizo pri vodici,
Ki po jarku vije se,
Zverh na solnčnati gorici
Samec kmet prebival je,
Ki je tak obilno čredo
Ploda raznega imel,
Da drobnico in govedo
Skoraj komaj je preštel.

Pasel pa je čredo zalo
Deček droben pa vesel,
Ki je piskal na pišalo
Ali žvižgal in pa pel.
Ker mu serce čisto bilo,
In pa greha ni poznal,
Ga je vse tak veselilo,
Kot da bil bi sveta kralj.

Kadar zarja vstajajoča
Se od jutra zacedi,
Ga živinca mukajoča,
Po navadi prebudi.
Gospodinja se približa,
In pa pazi kot nalaš,
Če pastirček se prekriza,
In pa moli „Očenaš“.

*) Ta božja pot se znajde pičli dve uri od Ljubljane na desni strani ter-
zaskе ceste, in že od leta 631 sem slovi. Leta 1723 pa je bila fara
Dobrovska vtemeljena.

Reče mu se snažno vmiti
In pa priti zajterkvat,
Kar ni treba ponoviti,
Ker je bogal vselej rad.
Torbico in rog čez rame
Si navkriž zdaj posadi,
Pa pišalo v roko vzame
In pa bič konopljeni.

Poškropi se še kerv mlada,
Na dvorišče priskaklja,
Kjer že čaka vsa armada
Željno svojga vojvoda;
To prijazno kar pozdravi,
Zgrabi za svoj zvesti rog,
In zatrobi po naravi,
Da se zlega krog in krog.

Pred njo stopi, jo pregleda
In pa z verhom bičnika,
Preden da se vzdigne čreda
S križem pozaznamva tla,
Potlej pa na stran prestopi,
Trikrat z bičem popokla,
Kar zažene v celi tropi
Goved se in drobnica.

Proti griču jo zaverne,
Se razširi sem ter tje,
Razpodi po goši serne
In boječe zajčike.
Sladki kali, sočna trava,
Bukve, hrasta zelenjad,
Koj živinici odpravi
V noči pridobljeni glad.

Deček pa med tem poslušča
Raznih tičkov napev,
In pa lastnega poskušča
Mično na bezgovo cev.
Vse se veseli in poje,
Se raduje krog in krog,
Vsako bitje pa po svoje
„Tebe hvali večni Bog!“

Ljubo solnce perpekujе,
Zgine zenulje sok rosnat,
Sita čreda prežvekujе
In si išče željni hlad;
Kar na enkrat se oglasi
Rog v zelenem gajču,
In živinica počasi
Kima mukajé domu.

Sped popoldne, ko jenjuje
Peči solnea silni žar,
Se živina približuje
Vživat gojzda hladni dar:—
V viru žejo si ogási,
Pase se po spašniku,
Dokler rog se ne oglasi
In povabi jo domu.

In tako od dne do dneva
Zmiraj vse po starem gre,
Deček piska in prepeva,
Čreda pije in pa je,
Kar enkrat u mračni dobi
Se zasliši vek in jok,
Pa pastirček trob' in trobi,
Da se zlega krog in krog.

Pospetuje vse imena
Svoje črede sploh in v prek,
Ne oglasi se nobena
Odgovarja mu le jek.
Išče tu in tam kardela,
Ni jih — pa se bliža noč,
Moli, ter obljube dela,
Boga prosi na pomoč.

Zdi se mu, da nekaj muka,
Vender bolj potihoma,
On po griču jo zasuka
Urno kar do temena.
„Čast Bogu, pošlo je hudo!“
Od veselja zakriči,
Pa potihne, ker, o čudo!
Sploh živinica kleči.

Je resnica ali sanja,
In karkoli sam ne ve,
Kakor bilo bi pol spanja,
Se nekako ne zave.
Pazno to prikazen gleda,
Kot dreven v njo stermit,
Ker prepriča se, da čreda
Pred podobo tam kleči.

In to vidši se prekriža,
Bije močno mu seree,
Se k podobi v tem perbliža,
Tu jo vzdigne od zemlje;
Jo poljubi in pogleda,
Proti domu z njo hiti;
Tisti hip se vzdigne čreda,
In se kar za njim spusti.

„Čujte čudo, ljuba mati!
„Ki sim danes vidil ga,
„Našel čredo sem klečati,
„Kjer podoba ta je bla.“
Gospodinja brez vse cene
Vzame dečka pravlico,
In pa v svojo skrinjo dene
Sliko to omenjeno.

Drugi mrak se približuje,
Se temni po spašniku,
Čredi roga glas veljuje
Oberniti se domu;
Alj zastonj je vse to delo,
Naj glasi se tudi rog
Se tak dolgo in debelo
Je le tiho krog in krog.

„Kaj velja, da kot sinoči
„Čreda zgoraj biti zna“,
„Misli fant in vale skoči
Po stezici do verha.
Ko tu pride se odkrije,
Čudo znano se godi,
Pred podobo ker Marije
Sploh živinica kleči.

Tudi deček na kolena
Pade s vso pobožnostjo,
In molitvica ognjena
Serce vzdiga mu v nebo.
„Zdrava bodi“, se oglasi
In poprime spet za njo,
Jo poljubi in počasi
Gre domu z živinico.

„Čujte vender, ljuba mati!“
H gospodinji besedi,
„Videl pale sem klečati
„Čredo pri podobi ti.“
Ona spet jo v skrinjo dene,
Pa ker se ji čudno zdi,
Dobro z ključem jo zaklene,
Misli mnogo — pa molči.

Tretjič solnčice zahaja,
Hladna sapica pihla,
Rog razlega se iz gaja,
Da domu bi čreda šla,
Ali vsi zastonj so klici,
Slišati le črede ni,
Toraj deček po stezici
Urno gor na verh hiti.

Ko tje pride se odkrije,
Čudež znani se godi:
Pred podobo spet Marije
Sploh živinica kleči,
On pa na kolena pade,
Moli prav pobožno koj,
Sliko matere vse gnade
Tretjič vzame zdaj seboj.

„Oj za Božjo voljo mati!“
H gospodinji besedi,
„Čredo najšel sem klečati
„Pale pri podobi ti.“
Ona se na to prestraši
In pa reče malemu:
„Jutri grem po sveti maši
„To povedat fajmoštru.

„Ti pa molči in ne zini
 „Mervice kar od tega,
 „Da zaperta v moji skrinji
 „Bila je podoba ta.“
 Kakor rekla tak storila
 Drugo jutro kmetica,
 Prav na tanko razložila
 Je gospodu čudež ta.

In duhovnik ji velijo:
 „Prišel vale danas bom,
 „Z neko malo tovaršijo
 „Vas obiskat na vaš dom.“
 Pridejo duhovni trije,
 Skrinjo kmetica odpre,
 In podoba? kde je? — ni je!
 Vsi od čuda osterme.

Vkažejo stopiti v sredo
 Zdaj pastirčeku gospod,
 Rekši mu: „Ti ženi čredo
 „Po navadi svojo pot,
 „In če v mraku se bližati
 „Ne bo hotla na tvoj glas,
 „In če najdeš jo klečati
 „Pridi prec poklicat nas.“

In pastirček verno pazi
 Na živine vsaki sled,
 Pervic išče le po lazi
 Vsaka glava svojo jed,
 Vale pa, ko se nasiti,
 Se na gričev verh poda,
 Pri podobi prečastiti
 Klekne redoma na tla.

Deček vidši to priteče
 Naglo tisti hip domu,
 In gospodom tako reče:
 „Pale gor na temenu
 „Videl sem podobo sveto,
 „Kjer začne se ravno log,
 „In pa tudi čredno četo
 „Tam klečati krog in krog!“

Zdaj se vzdignejo duhovni,
 Pa družina kmeta vsa,
 Romajo vsi upa polni
 Do gričevega verha.
 Tu se čudež njim odkrije,
 Vidjo z lastnimi očmi,
 Pred podobo da Marije
 Vsa živinica kleči.

Padejo vsi na kolena,
 Mokro vsako je oko,
 In molitvica ognjena
 Se vzdiguje u nebo;
 Lavretanske litanije
 Molijo poredoma
 In pozdravljenje Marije
 Matere brez madeža.

Zdajci vzamejo podobo
 Gospod fajmošter v roké,
 Nesejo jo h kmetu v sobo,
 In altarček naredé,
 Dokler da bo po obljudi
 Gor na griču kmet z ženo
 Božji materi preljubi
 Izzidal kapelico.

Kmalu vstavi se osnova,
 Srečno se vzdiguje zid,
 Ter kapelica gotova
 Pravim vernikom v prid.
 Pale pridejo dohovui
 In kristjanov množica
 Svetega veselja polni
 Tje v sobo kmetiča.

Sliko blažene kraljice,
 Ki je rodila Jezusa,
 In kristjanov pomočnice,
 Slavo celega sveta,
 Vzamejo in jo nesejo
 Fajmošter z duhovšino,
 Molijo in pa pojejo,
 Dokler na grič pridejo.

Tu gospod blagoslovijo
Mično to kapelico,
U altar pa posadijo
Sliko čudežev polno,
In začne od tiste dobe
Se k Mariji božji pot,
Kjer za vernikov tesnobe
Zvira žlahni vir dobrot.

Ker pa romarjev kerdelo
Vsako leto se množi,
Vsi ne morejo v kapelo,
Toraj se pa v sili ti
Duše za pobožnost vnete
Zberejo in zidajo
V čast „Marije v nebo vzete“
Lepo cerkev gotiško.

Semkaj romajo kristjani
Od vesolenih strani,
Alj s težavami obdani,
Ali iz pobožnosti;
Tukaj iščejo pomoči
Tak za dušo kot telo
In Maria čez njih toči
Svojih gnad z obilnostjo.

„Sij nam vedno zgodnja zvezda,
„Hči očeta večnega,
„Mati Jezusa, nevesta
„Čista duha svetega;
„Tukaj v romanju življenja
„Svojo roko nam podaj,
„Da na uro preseljenja
„Pridemo u sveti raj!“

Kovačič.

Vsa čista in v arho
Zdaj pastirski gospod,
Reši mi: „Ti čisti arho
„Po navadi svoje pot,
„In če v mislih se bliskati
„Ne bo hleba na tvoj glas
„In če najdes jo klesati
„Pridi preč poklican nar.“

In pastirski verno pazi
Na živine vsaki alod,
Paziti išče jo po lazi
Vsaka glava svojo jed,
Vale pa ko se nastiti
Se na grtev vrti bodi,
Pi podobni prečisti
Kleknje redoma na tla.

Deček vidi to prišle
Naslo listi hip domu
In kopčam tako reče:
„Pale got na temen
„Videl sem podobno sveto
„Kjer začne se ravno lok
„In tam podobno četo
„Tam klopi.“